

B I D R A G

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

II) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 9.

ÅREN

1896—1900.

U P P S A L A L Ä N.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

Länets areal har icke under perioden undergått någon förändring. I länets ecklesiastika, judiciella och administrativa *indelning* har under perioden icke skett andra förändringar, än att dels på grund af kungl. brefvet den 2 februari 1894 Kungl. Kammarkollegium genom beslut den 21 mars 1898 förordnat om uteslutande ur jordeboken för Biskopskulla, Hjelsta, Giresta och Gryta socknar af de där förut upptagna delar af ängen Rymningen samt intagande i jordeboken för Fröslunda socken såsom särskilda lägenheter, 18 till antalet, af alla de vid år 1844 verkställt laga skifte tillkomna andelar af omförmälda äng, dels ock genom kungl. brefvet den 7 december 1900 förordnats, att Uppsala läns Mellersta domsaga skall indelas i två tingslag sålunda, att Lagunda härad bibehålles såsom eget tingslag, med tingsställe i Örsundsbro, och Vaksala, Ulleråkers, Rasbo, Hagunda och Bälinge härad förenas till ett tingslag, benämndt Tiunda tingslag med tingsställe i Uppsala. Den militära indelningen af länet med 957 rotar på Kungl. Upplands regemente och 279 rusthåll på Kungl. Lifregementets dragoner samt 61 rotar på Roslags 4:e båtsmanskompani var vid periodens slut oförändrad, likasom äfven länets indelning för värnpliktiges inskrifning och redovisning. Af båtsmansrotarne hade dock vid 1900 års slut 46 blifvit vakanssatta.

Under perioden hafva utkommit följande *arbeten, som beröra länet*:

Kungl. Hushållningssällskapets handlingar;

K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1896—1900. Uppsala län.

Kartbilder för den första undervisningen i geografi (Stockholm, P. A. Norstedt & Söner 1896) Uppsala län, 6 blad;
 Upplands fornminnesförenings tidskrift för åren 1897, 1898 och 1899;
 Generalstabens karta öfver Sverige, Blad 98, »Gefle»;
 »Karta öfver trakten kring Mälaren för velocipedryttare», ritad och utgifven af Johan Palm;
 »Ur Österby bruks och vallornas krönika, anteckningar till föreläsningar hållna vid Österby 1898—1899» af Per Persson;
 Illustrerad reschandbok 6: Carl M. Kjellberg, »Uppsala och omnejd»;
 Adresskalendrar för Uppsala stad åren 1897 och 1900;
 »Från Uppländsk bygd», utgifven af Upplands nation.
 I afseende å *länets klimatiska förhållanden* hänvisas till följande, å Uppsala meteorologiska observatoriums bulletiner grundade siffror:

År.	Medeltemperatur (grader Celsius).					Nederbörd (i millimeter).				
	Vinter.	Vär.	Sommar.	Höst.	Hela året.	Vinter.	Vär.	Sommar.	Höst.	Hela året.
1896	- 2.4	+ 3.8	+ 16.5	+ 5.3	+ 5.8	60.5	136.8	211.3	135.0	543.6
1897	- 4.7	+ 4.2	+ 16.8	+ 5.2	+ 5.4	84.1	139.3	182.5	108.3	514.2
1898	- 1.3	+ 2.7	+ 14.1	+ 5.5	+ 5.3	156.1	112.5	366.4	93.6	728.6
1899	- 3.5	+ 2.0	+ 14.7	+ 6.2	+ 4.9	166.1	135.0	112.1	167.0	580.2
1900	- 6.0	+ 2.0	+ 15.8	+ 5.9	+ 4.4	126.3	70.0	122.0	176.5	494.8
1896—1900	- 4.2	+ 3.0	+ 15.3	+ 5.3	+ 4.8	96.7	99.0	191.0	159.0	545.7

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-39.
1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.....	1.
2. Invånare.....	2.
Tab. A. Folkmängdens förändringar i Uppsala län åren 1896-1900 enligt prästerskapets uppgifter.....	2.
Tab. B. Gångse sjukdomar inom Uppsala län åren 1896-1900.....	3.
Tab. C. Folkmängdstätheten och antalet af de från mantalspenningar befriade inom Uppsala läns särskilda fögderier år 1900.....	4.
3. Näringar.....	7.
Tab. D. Uppskattad inkomst åren 1890, 1895 och 1900.....	7.
Tab. E. Skördebeloppen i Uppsala län åren 1896-1900.....	8.
Tab. F. Mejerihandteringen i Uppsala län åren 1890, 1895 och 1900	10.
Tab. G. Uppgifter angående de större brukens äfvensom Örbyhus gods skogar.....	12.
Tab. H. Afverkning och virkesförsäljning å Uppsala akademi tillhöriga skogar åren 1896-1900.....	13.
Tab. I. Statens skogsingenjörers arbeten inom Uppsala län åren 1896-1900.....	14.
Tab. K. Aflöningsförhållandena bland bergverks- och bruksarbetare i Uppsala län år 1900.....	17.
Tab. L. De större fabrikerna i Uppsala län år 1900.....	19.
Tab. M. Brännvinstillverkningen i Uppsala län åren 1896-1900.....	20.
4. Kommunikationsanstalter och varuutbyten.....	21.
Tab. N. Till Harnäs och Skutskärs hamnar ankomna och därifrån afgångna fartyg af mera än 10 tons dräktighet åren 1896-1900.....	24.
Tab. O. Import från och export till utrikes ort vid Skutskärs och Harnäs hamnar åren 1896-1900.....	24.
Tab. P. Ankomna och afsända varor vid Uppsala hamn åren 1896-1900.....	24.
5. Kameralförhållanden.....	25.
Tab. Q. Skatteköp i Uppsala län åren 1896-1900.....	25.
6. Politi.....	26.
Tab. R. Afslutade hemmansklyfningar i Uppsala län åren 1896-1900	26.
Tab. S. Å Uppsala länsfängelset förvarade fångar under åren 1896-1900.....	31.
Tab. T. Försäljning m. m. af brännvin inom Uppsala län försäljningsåren 1895-1900.....	31.
Tab. U. Upplands enskilda banks, Mälareprovinsernas enskilda banks och Föreningsbankens verksamhet i Uppsala län åren 1896-1900.....	32.
Tab. V. Bankernas ut- och inlåning i Uppsala län den 31 december 1899.....	33.
Tab. X. Uppsala läns rotehållares enöreskassas utgifter och behållning åren 1896-1900.....	33.
Tab. Z. Antal patienter å sjukhuset i Enköping åren 1896-1900.....	35.
Tab. Y. Antalet patienter å Akademiska sjukhuset, länslasarettet och kurhuset åren 1896-1900.....	35.

	Sid.
Tabellbilagor	40-67.
Tab. 1. Folkmängden i Uppsala län åren 1896-1900.....	40.
Tab. 2. Allmänna vägar och skjutsning i Uppsala län åren 1896-1900...	41.
Tab. 3. Hemman och lägenheter samt stadsjordar m. m. år 1900 i Uppsala län.....	42.
Tab. 4. Egendomar af fideikommissnatur i Uppsala län år 1900.....	43.
Tab. 5. Egendomar tillhörande inhemska aktiebolag, i Uppsala län år 1900.....	44.
Tab. 6. Egendomar tillhörande främmande makters undersåtar, i Uppsala län år 1900.....	45.
Tab. 7. Fromma stiftelser, stipendiifonder, pensionsanstalter, sjukkassor och därmed jämförliga inrättningar i Uppsala län år 1900.....	46.

B I D R A G

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

II) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 9.

ÅREN

1896—1900.

U P P S A L A L Ä N .

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

Länets areal har icke under perioden undergått någon förändring.

I länets ekklesiastika, judiciella och administrativa *indelning* har under perioden icke skett andra förändringar, än att dels på grund af kungl. brefvet den 2 februari 1894 Kungl. Kammarkollegium genom beslut den 21 mars 1898 förordnat om uteslutande ur jordeboken för Biskopskulla, Hjelsta, Giresta och Gryta socknar af de där förut upptagna delar af ängen Rymningen samt intagande i jordeboken för Fröslunda socken såsom särskilda lägenheter, 18 till antalet, af alla de vid år 1844 verkställt laga skifte tillkomna andelar af omförmälda äng, dels ock genom kungl. brefvet den 7 december 1900 förordnats, att Uppsala läns Mellersta domsaga skall indelas i två tingslag sålunda, att Lagunda härad bibehålles såsom eget tingslag, med tingsställe i Örsundsbro, och Vaksala, Ulleråkers, Rasbo, Hagunda och Bälinge härad förenas till ett tingslag, benämndt Tiunda tingslag med tingsställe i Uppsala. Den militära indelningen af länet med 957 rotar på Kungl. Upplands regemente och 279 rusthåll på Kungl. Lifregementets dragoner samt 61 rotar på Roslags 4:e båtsmanskompani var vid periodens slut oförändrad, likasom äfven länets indelning för värnpliktiges inskrifning och redovisning. Af båtsmansrotarne hade dock vid 1900 års slut 46 blifvit vakansatta.

Under perioden hafva utkommit följande *arbeten, som beröra länet*:

Kungl. Hushållningssällskapets handlingar;

K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1896—1900. Uppsala län.

Kartbilder för den första undervisningen i geografi (Stockholm, P. A. Norstedt & Söner 1896) Uppsala län, 6 blad;

Upplands fornminnesförenings tidskrift för åren 1897, 1898 och 1899;

Generalstabens karta öfver Sverige, Blad 98, »Gefle»;

»Karta öfver trakten kring Mälaren för velocipedryttare», ritad och utgifven af Johan Palm;

»Ur Österby bruks och vallornas krönika, anteckningar till föreläsningar hållna vid Österby 1898—1899» af Per Persson;

Illustrerad reschandbok 6: Carl M. Kjellberg, »Uppsala och omnejd»;

Adresskalendrar för Uppsala stad åren 1897 och 1900;

»Från Uppländsk bygd», utgifven af Upplands nation.

I afseende å *länets klimatiska förhållanden* hänvisas till följande, å Uppsala meteorologiska observatoriums bulletiner grundade siffror:

År.	Medeltemperatur (grader Celsius).					Nederbörd (i millimeter).				
	Vinter.	Vår.	Sommar.	Höst.	Hela året.	Vinter.	Vår.	Sommar.	Höst.	Hela året.
1896	- 2.4	+ 3.8	+ 16.5	+ 5.3	+ 5.8	60.5	136.8	211.3	135.0	543.6
1897	- 4.7	+ 4.2	+ 16.8	+ 5.2	+ 5.4	84.1	139.3	182.5	108.3	514.2
1898	- 1.3	+ 2.7	+ 14.1	+ 5.5	+ 5.3	156.1	112.5	366.4	93.6	728.6
1899	- 3.5	+ 2.0	+ 14.7	+ 6.2	+ 4.9	166.1	135.0	112.1	167.0	580.2
1900	- 6.0	+ 2.0	+ 15.8	+ 5.9	+ 4.4	126.3	70.0	122.0	176.5	494.8
1896—1900	- 4.2	+ 3.0	+ 15.3	+ 5.3	+ 4.8	96.7	99.0	191.0	159.0	545.7

2. Invånare.

Tabell 1 utvisar, att länets *folkmängd* vid periodens utgång den 31 december 1900 utgjorde enligt mantalslängderna 123,948 personer. Samma längder utvisade vid 1895 års utgång ett invånareantal af 123,250 personer. Husförhörslängderna, som vid periodens ingång utvisade ett invånareantal af 123,015 personer, upptogo vid 1900 års utgång antalet af länets invånare till 123,863. Folkmängden har sålunda ökat enligt mantalslängderna med 698 personer och enligt husförhörslängderna med 848 personer, eller med 0.56 % enligt de förra och 0.69 % enligt de senare. Folkmängden på länets landsbygd har enligt mantalslängderna minskats med 1,153 personer, eller 1.18 % af folkmängden vid periodens början.

Folkökningen kommer uteslutande på länets städer, där befolkningen enligt mantalslängderna ökats, i Uppsala med 1,245 personer, eller 5.8 % af folkmängden vid periodens början, och i Enköping med 606 personer, eller 16.7 % af folkmängden vid periodens början.

Folkmängdstillväxten enligt mantalslängderna under de sista tjugufem åren har, uttryckt i procenttal, varit:

	Landsbygden.	Uppsala.	Enköping.	Länet.
1876—1880	+ 3.8	+ 38.4	+ 22.0	+ 8.0
1881—1885	+ 0.4	+ 27.5	+ 17.4	+ 4.6
1886—1890	+ 2.5	+ 5.6	+ 14.0	+ 3.3
1891—1895	+ 2.2	— 0.01	+ 9.2	+ 2.0
1896—1900	— 1.17	+ 5.8	+ 16.7	+ 0.56

Hvad i denna tabell genast faller i ögonen, är den fortgående minskningen af folkmängdstillväxten inom länet i dess helhet, beroende på minskadt nativitetsöfverskott och ökad utflyttning.

Nedanstående *tabell A* utvisar den årliga tillväxten af länets folkmängd enligt husförhörslängderna äfvensom förhållandet emellan länet och riket såväl i afseende å folkmängdstillväxten som i afseende å dödlighetsprocenten.

Dödligheten inom länet, hvilken under de tre närmast föregående perioderna varit i medeltal 1881—1885 19.6 ‰, 1886—1890 17.65 ‰ och 1891—1895 17.01 ‰, har, på sätt framgår af efterföljande tabell, jämväl för denna period i dess helhet gått tillbaka. En jämförelse mellan perioderna 1881—1885 och 1896—1900 utvisar en minskning af ej mindre än 3.44 ‰. Däremot har dödligheten under periodens lopp visat tendens till stigning.

Nedanstående tabell visar dödligheten såväl under de särskilda åren af femårsperioden som i medeltal under de närmast föregående perioderna:

År.	Städerna.		Landsbygden			Hela länet.			
	Folkmängd.	Döde.	På 1,000 inv.	Folkmängd.	Döde.	På 1,000 inv.	Folkmängd.	Döde.	På 1,000 inv.
1896	25,026	404	16.14	98,295	1,460	15.75	123,321	1,864	15.12
1897	26,111	465	17.42	98,183	1,449	14.76	124,294	1,904	15.32
1898	26,669	365	13.68	98,025	1,632	16.05	124,694	1,997	16.02
1899	26,817	450	16.78	97,772	1,703	17.42	124,589	2,153	17.28
1900	27,076	473	17.47	96,462	1,637	16.96	123,538	2,110	17.08
Medeltal:									
1896—1900	26,339.8	429.4	16.30	97,747.4	1,576.2	16.13	124,087.2	2,005.6	16.16
1891—1895	24,697.8	409.6	16.58	97,117.4	1,662.6	17.06	121,815.2	2,072.2	17.01
1886—1890	—	—	—	—	—	—	119,567	2,118.8	17.65

I Enköping, där under de båda närmast föregående perioderna dödligheten var särdeles hög, 1890 ej mindre än 27.4 ‰, men redan 1894 efter stadens dränering anmärkningsvärdt hastigt sjunk, har den växlat mellan 15.99 ‰ och 20.29 ‰. I Uppsala har dödlighetsprocenten växlat mellan 13.29 och 17.5. Talet 13.29 för år 1898 är anmärkningsvärdt lågt och kan endast förklaras däraf, att influensaepidemien under föregående år af nittioåret ryckt bort många svaga och ålderstigna personer. Nedanstående tabell utvisar dödligheten under perioden dels bland 1,000 invånare och dels bland barnen under ett år, för Uppsala stad, för Enköpings stad och för länets landsbygd:

	År 1896.		År 1897.		År 1898.		År 1899.		År 1900.	
	På 1,000 inv.	Under 1 år i % af födde.	På 1,000 inv.	Under 1 år i % af födde.	På 1,000 inv.	Under 1 år i % af födde.	På 1,000 inv.	Under 1 år i % af födde.	På 1,000 inv.	Under 1 år i % af födde.
Uppsala	15.45	11.60	17.38	15.29	13.29	8.02	16.92	13.35	17.50	10.85
Enköping	20.29	14.47	17.73	9.85	16.67	8.43	15.99	10.20	17.29	11.71
Landsbygden	15.75	9.25	14.76	10.44	16.05	10.02	17.42	9.74	16.96	11.51

Tab. A. Folkmängdens förändringar i Uppsala län åren 1896—1900 enligt prästerskapets uppgifter.

Å r.	Folkmängd vid årets början.	Ingångna äktenskap.	Lefvande födde.		Döde.	Döde på 1,000 af medelfolkmängden.		Flera födde än döde.	Flera utflyttade än inflyttade.	Folkmängd vid årets slut.	Tillväxt (+) eller minskning (—) inom länet.		Tillväxt inom riket.
			Äkta.	Oäkta.		Länet.	Riket.				Amtal.	I %.	
1896	123,015	755	3,028	354	1,966	15.94	15.64	1,416	698	123,733	+ 718	+ 0.56	0.88
1897	123,733	757	2,841	366	1,988	16.05	15.35	1,219	891	124,061	+ 328	+ 0.26	0.95
1898	124,061	739	2,790	375	2,009	16.19	15.08	1,156	1,068	124,149	+ 88	+ 0.07	1.06
1899	124,149	772	2,755	365	2,179	17.58	17.65	941	1,316	123,774	375	— 0.30	0.68
1900	123,774	747	2,716	376	2,255	18.21	16.84	837	748	123,863	+ 89	+ 0.07	0.76

Antalet af *i farsoter aflidne* inom länet under åren 1891—1900 framgår af nedanstående öfversikt:

År	Å Uppsala läns landsbygd.	% af å landsbygden aflidne.		I Uppsala läns städer.	% af i städerna aflidne.	
		I länet.	I riket.		I länet.	I riket.
1891	351	19.71	10.56	109	22.02	23.59
1892	230	12.81	12.04	101	20.78	23.55
1893	180	11.27	10.57	90	19.15	21.08
1894	180	10.88	10.98	54	13.14	19.37
1895	82	5.56	7.61	45	12.26	17.60
1896	121	7.75	8.29	64	15.65	16.69
1897	121	8.01	7.36	58	12.13	14.96
1898	131	8.15	6.35	35	8.61	13.90
1899	164	9.67	8.64	72	14.87	18.49
1900	141	8.11	7.31	77	14.92	14.21

Procenten af de på länets landsbygd i farsoter aflidne har fallit från 19.71 år 1891 till 8.11 år 1900, under det densamma på landsbygden i hela riket sjunkit från 10.56 till 7.31. Motsvarande siffror visa en sänkning för städerna i Uppsala län från 22.02 till 14.92 och för städerna i hela riket från 23.59 till 14.21.

Nedanstående *tabell B* utvisar *de viktigaste sjukdomarnes spridning* inom länet.

Influensan och öfriga katarrala sjukdomar inom andedräktsorganen, hvaraf anmäls 17,353 fall, bland hvilka 147 (0.85 %) haft dödlig utgång, intaga främsta rummet i denna öfversikt.

Mässling har i Uppsala stad haft stor utbredning och förekom ganska allmänt inom åtskilliga socknar å länets landsbygd under åren 1896 och 1899. Den synes dock icke hafva varit af någon svårare form.

Scharlakansfeber förekom hufvudsakligast under 1898 års första månader, men fortsatte sedermera i grupper hufvudsakligast i mellersta och östra delarna af länet.

Nervfeber förekom under åren 1896 och 1897 med 71 fall under hvardera året. Den var tämligen jämnt spridd öfver länet, men synes icke hafva varit af någon utprägladt svår form. Under de följande tre åren har den varit i ständigt aftagande.

Barnsängsfeber har endast förekommit i spridda fall, 2 till 4 om året, och i flertalet fall förlupit till hälsa.

Kikhosta har gruppvis förekommit ganska häftigt. Största antalet fall förekom år 1897.

Difteri har uppträdt i ganska svåra epidemier. Särskildt märkes den, som år 1899 förekom i Dalby socken, där nästan alla barn i socknens skolor insjuknade. Under de första åren af perioden uppträdde sjukdomen mest i södra och mellersta delarna af länet, men har sedan spridit sig äfven till den norra. Högsta antalet fall, 465, förekom år 1899.

Påssjuka har förekommit mest spridd under år 1896.

Frossa har som vanligt förekommit i vissa af Mälardalarna med 18 till 49 fall årligen.

Efterföljande, med ledning af den inom Generalstabens militärstatistiska afdelning utarbetade statistik rörande de värnpliktige uppgjorda tabell utvisar antalet under perioden vid *in-skrifningsförrättningarna* pröfvade och därvid från värnpliktens fullgörande frikallade värnpliktige inom Upplands regementes inskrifningsområde, hvilket emellertid äfven omfattar vissa inom provinsen Uppland belägna delar af Stockholms län, där dock förhållandena ej kunna vara synnerligen skiljaktiga från de inom Uppsala län rådande. För jämförelse har medtagits motsvarande siffror för hela riket äfvensom medeltalen för perioderna 1889—1896 och 1897—1900. Tabellen utvisar, att antalet af de frikallade varit i jämnt stigande, vare sig nu detta berott på större stränghet vid pröfningen eller på försämrade årsklasser.

Tab. B.

Gångse sjukdomar inom Uppsala län åren 1896—1900.

	År 1896.		År 1897.		År 1898.		År 1899.		År 1900.		S u m m a.	
	Insjuknade.	Döde.	Insjuknade.	Döde.	Insjuknade.	Döde.	Insjuknade.	Döde.	Insjuknade.	Döde.	Insjuknade.	Döde.
Mässling	993	33	163	1	133	4	932	10	313	10	2,534	58
Scharlakansfeber	47	2	197	6	184	7	64	2	78	2	570	19
Tarntyfus	71	2	71	3	48	3	48	1	27	1	265	10
Rödsot	7	—	—	—	15	2	—	—	—	—	22	2
Påssjuka	151	—	31	—	35	—	19	—	6	—	242	—
Kikhosta	237	3	700	28	374	13	60	1	229	7	1,600	52
Difteri	65	9	44	4	101	27	465	63	323	39	998	142
Barnsängsfeber	4	1	4	1	2	—	2	2	2	2	14	6
Epidemisk hjärnfeber	4	4	1	—	4	—	8	5	—	—	17	9
Frossa	49	—	21	—	23	—	27	—	18	—	138	—
Katarral feber, influensa och andra åkommor i andedräktsorganen	3,433	8	2,688	21	2,696	23	4,335	43	4,201	52	17,353	147
Lung- och lungsäcksinflammationer	529	56	525	87	571	66	613	116	537	95	2,775	420
Diarré, tarmkatarr och inhemsk kolera	1,347	33	1,045	22	1,026	14	1,129	31	1,163	24	5,710	124
Summa	6,937	151	5,490	173	5,212	159	7,702	274	6,897	232	32,238	969

År	Upplands regementets inskrifningsområde.				Hela riket.			
	Pröfvade.	Däraf från andra inskrifningsområden.	Frikallade.		Pröfvade.	Frikallade.		
			Antal.	I %.		Antal.	I %.	
1896	1,611	92	390	24.21	39,532	9,685	24.50	
1897	1,621	101	490	30.23	40,266	9,993	24.81	
1898	1,674	108	582	34.77	43,248	11,358	26.26	
1899	1,578	85	528	33.46	41,830	11,567	27.65	
1900	1,615	97	601	37.21	46,087	12,130	26.32	
Medeltal:								
1889—1896	1,605	85	350	21.81	35,562	7,841	22.05	
1897—1900	1,622	98	550	33.90	42,857	11,262	26.28	

Folkmängdstättheten inom länets särskilda fögderier framgår af nedanstående tabell C, som något avviker från motsvarande i senaste femårsberättelse meddelade tabell, i det att arealerna efter förnyad uträkning af länets förste landtmätare blifvit något olika angifna. I samma tabell finnas uppgifter angående de från mantalspenningar befriade å länets landsbygd.

Folkmängdens tillväxt eller minskning enligt mantalslängderna har under periodens olika år utgjort:

År.	Folkmängdens tillväxt (+) eller minskning (--) enligt mantalslängderna.		Tillökning (+) eller minskning (--) af antalet från mantalspenningar befriade.	
	Antal.	I % af folk-mängden vid årets början.	Antal	I % af de vid årets början befriade.
1896	- 174	- 0.14	- 17	- 0.03
1897	+ 804	+ 0.65	+ 354	+ 0.63
1898	+ 489	+ 0.39	+ 417	+ 0.74
1899	- 752	- 0.60	- 671	- 1.18
1900	+ 218	+ 0.18	+ 86	+ 0.15
1896—1900	+ 698	+ 0.57	+ 169	+ 0.30

Till utrikes orter hafva från länet afflyttat år 1896 102 personer, år 1897 52 personer, år 1898 51 personer, år 1899 59 personer och år 1900 87 personer. Till länet hafva från utrikes

orter inflyttat år 1896 26 personer, år 1897 44 personer, år 1898 37 personer, år 1899 27 personer och år 1900 26 personer.

De schismatiska rörelserna synas icke under perioden hafva gjort några anmärkningsvärda framsteg. Folkets intresse torde mera hafva riktats åt sedliga, sociala och politiska spörsmål än åt religiösa. Nedanstående uppgifter angående de religiösa sekterna — bland hvilka här jämväl upptagits de s. k. frireligiösa — hafva benäget lemnats af vederbörande församlingsföreståndare i Uppsala.

Metodisternas organisation är internationell. Sverige är indeladt i fem distrikt. Uppsala län tillhör det norra distriktet. Uppgifter hafva lemnats angående tre inom länet befintliga organiserade församlingar, nämligen 1 i Uppsala, 1 i Karlholm och 1 i Skutskär. Dessa församlingar hade vid periodens utgång följande antal medlemmar:

Uppsala	622,	däraf	171	män	och	451	kvinnor.
Karlholm	70,	»	31	»	»	39	»
Skutskär	115,	»	69	»	»	76	»
Summa	837,	däraf	271	män	och	566	kvinnor

Församlingen i Uppsala, benämnd St. Johannes metodistepiskopalförsamlingen, eger egen gudstjenstlokal, Johanniskyrkan, taxeringsvärderad till 77,000 kronor. Utom dessa församlingar torde, att döma af uppgifter i taxeringslängden för år 1900, finnas smärre metodistförsamlingar inom Kulla och Öster-Löfsta socknar. Metodisterna hafva i allmänhet utträdt ur statskyrkan.

Baptisternas samfund lär inom riket vara indeladt i s. k. distriktföreningar, till antalet 19, hvilkas områden ej sammanfalla med vare sig läns- eller provinsindelningen. Baptisterna hafva i allmänhet ej utträdt ur statskyrkan. Anledningen härtill har uppgifvits vara dels motvilja mot att fortfarande se ur församlingarna uteslutna medlemmar jämte deras barn antecknade såsom baptister, dels ock obenägenhet att helt underordna sig dissenterlagen, hvilken de förmena skulle pålägga dem ett tvång från statens sida. Vid början af år 1900 skall baptisternas antal inom länet hafva varit 1,148, fördeladt på följande församlingar: Alunda med 99 medlemmar, Grillby (31), Hätuna (59), Kulla (31), Morkarla (29), Rasbo (24), Storvreta (37), Uppsala (314), Vendel (50), Örbyhus (102), Örsundsbro (41), Elfkarleö (29), Hällnäs (11), Skutskär (96), Söderfors (100), Tierps norra (28), Tierps södra (8), Vesslands (35) samt Öster-

Tab. C. Folkmängdstättheten och antalet af de från mantalspenningar befriade inom Uppsala läns särskilda fögderier år 1900.

Fögderi.	Areal i hektar enligt Ekonomiska Kartverket.		Folkmängden enligt mantalslängderna.					Befriade från mantalspenningar.			
	Inberäknadt vatten.	Med undantag af vatten, vägar och impediment.	Mankön.	Kvinnkön.	Summa.	I % af landsbygdens folk-mängd.	Antal personer på kvadrattycken af arealen utom vatten, vägar o. impediment.	Antal hektar på hvarje person.	Antal	I % af folk-mängden.	
Södra	128,504	97,615	10,666	11,287	21,953	23	1,708	2,249	4,447	10,404	48
Mellersta	149,592	143,656	11,573	11,916	23,489	24	1,570	1,635	6,116	10,912	47
Örbyhus	153,981	144,011	15,693	15,671	31,364	32	2,037	2,178	4,591	15,121	48
Olands	131,330	123,816	9,870	10,391	20,261	21	1,543	1,636	6,111	9,010	44
Länets landsbygd	563,407	509,098	47,802	49,265	97,067	—	1,723	1,907	5,245	45,447	47

Löfsta (24). Någon uppgift om, huru dessa siffror fördela sig mellan antal män och antal kvinnor, har ej lemnats. Vederbörande hafva meddelat, att baptisterna inom länet hafva 14 bönhusbyggnader, uppskattade till ett värde af 177,270 kronor. Af dessa äro endast 4 i taxeringslängden för år 1900 särskildt angifna såsom tillhörande baptistförsamlingar, nämligen: 1 i Enköping taxerad till 10,900 kr., 1 i Kulla (3,900 kr.), 1 i Vendel (3,000 kr.) samt 1 i Alunda (4,000 kr.).

Baptisterna inom länet uppgifvas hafva år 1899 för sin religiösa verksamhet insamlat ett belopp af 28,504 kronor 28 öre.

Svenska missionsförbundet ledes af en för hela landet gemensam styrelse. Riket är indeladt i tolf distrikt med hvar sin distriktsföreståndare. Lokalförsamlingarna välja själfva predikant och föreståndare. Uppsala och Stockholms län utgöra tillsammans ett distrikt. Enligt en i juni månad 1901 utgifven matrikel, finnas inom Uppsala län 50 lokalföreningar. För 14 af dessa saknas uppgifter om medlemsantal. De öfriga hade sammanlagt 3,340 medlemmar. Den största af dessa föreningar, »Uppsala stads missionsförening», räknade vid periodens början 650 och vid dess slut 700 medlemmar.

Lokalföreningarna inom länet uppgifvas ega 46 bönehus. Af dessa återfinnas i taxeringslängden för år 1900 följande med här angifna taxeringsvärden: 1 i Uppsala (57,000 kr.), 2 i Enköping (24,900), 1 i Husby-Sjutolft (5,000), 1 i Hjelsta (2,500), 1 i Balingsta (4,000), 1 i Skogs-Tible (3,000), 1 i Järlåsa (2,500), 1 i Vänge (2,400), 1 i Gamla Uppsala (2,500), 4 i Tierp (18,500), 1 i Vendel (10,000), 1 i Tolfta (2,000), 3 i Vestland (8,000), 1 i Tensta (1,500), 1 i Viksta (1,800), 1 i Björklinge (1,500), 1 i Erentuna (1,500), 2 i Alunda (7,000), 1 i Mörkarla (4,000), 2 i Film (7,000), 3 i Tegelsmora (17,600), 5 i Öster-Löfsta (14,400), 2 i Hällnäs (6,600), eller inalles 38 bönehus med ett sammanlagt taxeringsvärde af 205,200 kr. Af dessa 38 bönehus äro 3 belägna i städerna och 35 å landsbygden och bland de sistnämnda ej mindre än 28 inom Örbyhus och Olands fögderier, där folkmängden dock ej utgör mer än 53 % af folkmängden å länets landsbygd.

Inom föreningarna finnas, enligt uppgift, år 1900 upprättade 77 söndagsskolor, i hvilka 228 personer meddelade undervisning åt 3,328 barn. Under samma år skola missionsförbundets lokalföreningar inom länet för sin egen verksamhet hafva utgivit 33,665 kr. 52 öre samt för förbundets yttre mission 6,282 kr. 94 öre.

Frälsningsarmén eger i Uppsala en fastighet, taxerad till ett värde af 29,000 kr. I Alunda har densamma inköpt Olands förra tingslags tingshus. Rörelsen anses i det hela hafva under perioden gått tillbaka. Bland de fattiga, sjuka och lägst fallna söker arméns anhängare utöfva en gagnande verksamhet, vittnande om människokärlek och personlig uppfostring.

Under perioden hafva, enligt uppgifter från kronofogdar och magistrater, inom länet ingåtts 62 *civiläktenskap*.

Bruket af starka drycker kan, att döma af tillgängliga siffror, icke i jämförelse med föregående period sägas hafva aftagit. Från Uppsala sprithandelsbolag hafva försålts i medeltal hvarje år 521,421 liter spritvaror, mot 449,618 liter dylika varor under föregående period. Medeltalen försålta spritvaror från Enköpings spritvarubolag utgöra 198,095 liter för åren 1896—1900, mot 185,502 liter för åren 1891—1896. På sätt följande tabell utvisar, har medeltalet af de inom länet årligen *för fylleri sakfällde* under perioden 1895—1899 utgjort 666 mot 504 för föregående period 1890—1894.

År	Sakfällde för fylleri.		Medelfolkmängd		En sakfälld på nedanstående antal invånare.	
	Uppsala län.	Hela riket.	Uppsala län.	Hela riket.	Uppsala län.	Hela riket.
1895	652	28,306	122,925	4,896,221	188	173
1896	633	31,676	123,374	4,910,914	195	156
1897	596	36,374	123,897	4,986,100	207	137
1898	762	39,146	124,105	5,036,275	162	128
1899	687	42,945	123,961	5,080,160	180	118
Medeltal	666	35,689	123,652	4,937,934	186	142

Den ökade atgång af spritdrycker, hvarpå dessa siffror tyda, finner sin förklaring i de höga arbetspris, som varit rådande under en del af perioden och som möjliggjort utsträckt såväl bruk som missbruk af starka drycker.

Tager man likväl i betraktande förhållandena under en längre tidsperiod, blifver resultatet något annorlunda. Medeltalen från sprithandelsbolagen i Uppsala och Enköping *försålta liter spirituosa* hafva under de olika femårsperioderna 1876—1900 utgjort:

Period.	Uppsala.	Enköping.
1876—1880 . . . . . liter	699,041	—
1881—1885	743,119	—
1886—1890	529,856	215,158
1891—1895	449,618	185,502
1896—1900	521,421	198,095

Om man betänker, att under perioden 1876—1880 funnos a landsbygden inom länet 1 utminuterings- och 5 utskänkningsställen, hvilka sedermera indragits, samt att antalet invånare i Uppsala stad ökats från 12,644 vid utgången af år 1875 till 22,646 vid utgången af år 1900, så finner man, att dessa siffror vittna om en ganska betydlig minskning i bruket af spirituosa.

För främjande af nykterhet verka åtskilliga föreningar, för hvilka närmare redogöres här nedan under afdelningen Politi.

Medeltalet af *för gröfre brott sakfällde* på 100,000 invånare har, på sätt framgår af under rubriken Rättsväsende och fängvård intagna uppgifter, under perioden 1895—1899 utgjort för länet 39.4, under det samma medeltal för riket varit 43.8. Dessa medeltal utgjorde föregående femårsperiod för länet 39.6 och för riket 39.4. Medeltalen hafva under de senaste fem perioderna, räknade från 1899 års slut, varit:

Period.	Länet.	Riket.
1875—1879	40.2	38.8
1880—1884	43.3	40.9
1885—1889	32.9	37.0
1890—1894	39.6	39.4
1895—1899	39.4	43.8

Häraf framgår, att under de tjufem åren från 1874 till och med 1899 frekvensen af gröfre brott inom länet åtminstone ej tilltagit, vare sig i och för sig eller i förhållande till riket i dess helhet.

Det absoluta antalet af de under åren 1895—1899 inom länet för gröfre brott sakfällde samt det antal af dessa, som haft sin hemvist utom länet finnes angifvet under afd. Rättsväsende och fängvård. Medeltalen för de fem åren utgöra 48.6

personer hvarje år, af hvilka 11 med hemvist utom länet. Samma medeltal hafva de närmast föregående femårsperioderna varit:

Period.	Sakfällde för gröfre brott.	Däraf med hemvist utom länet.
1875—1879	40	12
1880—1884	49	20
1885—1889	39	13
1890—1894	48	14
1895—1899	48	11

Antalet sakfällde enligt strafflagen och tryckfrihetsförordningen på 100,000 invånare af medelfolkmängden, dels i länet och dels i riket, framgår af en i det följande under Rättsväsende och fängvård intagna tabell. Medeltalet åren 1895—1899 har utgjort för länet 777·4, mot 1,009·8 för riket. Samma medeltal utgjorde för närmast föregående femårsperiod 668 och 818.

För bedömning af *det sedliga tillståndet*, särskildt i förhållandet mellan könen, har Konungens Befallningshafvande inga andra källor att tillgå än den officiella statistikens uppgifter angående antalet födda oäkta barn samt upplösta äktenskap. I förra afseendet framgår af den på nämnda statistik grundade tabell A i denna samt fyra närmast föregående femårsberättelser, att antalet födda oäkta barn varit i procent af antalet födda äkta barn åren 1876—1880 13·5, åren 1881—1885 12·4, åren 1886—1890 12·4, åren 1891—1895 12·2 samt åren 1896—1900 13·8. Antalet genom skiljobref upplösta äktenskap har varit år 1896 8, år 1897 10, år 1898 14, år 1899 6 samt år 1900 9.

I afseende å folkkaraktären, lefnadssätt och dräkter, byggnadssätt samt det inom länet begagnade *folkspråket* hafva under perioden på föranstaltande af en del vetenskapsmän vid Uppsala universitet och andra för saken intresserade personer pågått omfattande undersökningar, som bedrifvits under den gemensamma benämningen »undersökning af Upplands folkhäl». Syftmålet med denna undersökning, som tog sin början på sommaren 1895, är, enligt det af landshöfdingarne i Uppsala och Stockholms län m. fl. i mars 1896 utfärdade utprop, »att planmässigt genomforska och för vetenskaplig bearbetning uppteckna folkhället och i sammanhang därmed sägner, visor, seder och bruk m. m. inom provinsen Uppland». Medel till dessa undersökningar hafva åstadkommit genom sammanskott af enskilda personer, hvarjämte Uppsala läns landsting lemnat ett anslag för ändamålet af 300 kronor för hvar och ett af åren 1898—1902. Undersökningarna hafva bedrifvits genom utsände unga vetenskapsmän. Inom Uppsala län äro Skuttunge, Hållnäs, Tierps och Björklinge socknar tämligen fullständigt undersökta. Mer eller mindre fullständigt hafva undersökts socknarna inom Hagunda, Lagunda, Ulleråkers, Bro och Vaksala härad. Bearbetningen af det insamlade materialiet är ännu ej på långt när afslutad. En del resultat af arbetet föreligga emellertid i mindre uppsatser, intagna i Upplands fornminnesförenings tidskrift samt i publikationen »Svenska landsmälen». Uppsatser grundade på dessa undersökningar komma jämväl att inflyta i den stora historisk-topografiska beskrifning af landskapet Uppland, som utgifves på föranstaltande af Kungl. Humanistiska Vetenskapssamfundet i Uppsala och som under

perioden planlagts och förberedts. Till dessa uppsatser för Konungens Befallningshafvande hänvisa för kännedom om länet i ofvan omförmälda afseenden vid sekelskiftet. Af undersökningarna framgår, att för bygden egendomliga drag alltmer försvinna samt att äfven folkspråket är stadt i utdöende.

Beträffande *förhållandet emellan husbönder och tjenare*, arbetsgifvare och arbetare har Konungens Befallningshafvande inga andra bestämda uppgifter än de, som meddelas här nedan under rubriken *Manufaktur och handverk*. Ingen arbetsinställelse af större omfattning har under perioden inträffat inom länet.

Den under perioden inträffade prisförhöjningen å landtmannaprodukter, de i allmänhet goda skördarna samt en alltmera utbredd kännedom om förbättrade metoder att tillvarata jordbrukets hjälpkällor borde, synes det, hafva väsentligen förbättrat *den ekonomiska ställningen* å landsbygden. Dessa faktorer hafva emellertid motverkats af andra. Tjenstehjonens löner och anspråk i öfrigt hafva jämväl under denna period varit i fortsatt stigande, under det att samtidigt allt större brist yppats på dugligt folk, som vilja tjena i landtmannasysslor. Härtill kommer, att de mot slutet af perioden rådande höga räntesatserna varit synnerligen kännbara för det stora antal landtmän, hvilka hafva sina gårdar inlånat eller eljest nödgats anlita krediten. Dessa förhållanden hafva vållat, att landtmännens ställning under perioden icke förkofrats, såsom man kunnat hafva anledning hoppas.

Däremot har den ekonomiska ställningen i öfrigt under denna period varit betydligt bättre än under den närmast föregående. För att medelst inkomstbeskattningen belysa detta, i den mån sådant med de ofullständiga materialier, som enligt gällande bevillningsförordning måste läggas till grund för taxeringen, låter sig göra, har Konungens Befallningshafvande med ledning af sammandragen öfver bevillningen låtit uppgöra *tabell D* (sid. 7) öfver den *uppskattade inkomsten* åren 1890, 1895 och 1900, dels för jämförelses skull för hela riket, dels för länet i dess helhet och dels särskildt för länets landsbygd och särskildt för hvardera af dess städer.

Af denna tabell framgår, att under de båda senaste femårsperioderna ökning eller minskning i de särskilda slagen af taxerad inkomst i jämna procenttal utgör:

	Af kapital.	Af allmän tjänst.	Af enskild tjänst.	Af rörelse.	All inkomst.
<i>Åren 1891—1895.</i>					
Hela riket	+ 9	+ 15	+ 51	+ 4	+ 13
Uppsala län	15	+ 9	+ 27	— 6	+ 2
Länets landsbygd	— 21	+ 11	+ 35	— 5	+ 8
Uppsala stad	— 15	+ 7	+ 11	— 11	— 5
Enköpings stad	+ 18	+ 14	+ 7	+ 37	+ 25
<i>Åren 1896—1900.</i>					
Hela riket	+ 31	+ 21	+ 79	+ 57	+ 54
Uppsala län	+ 25	+ 16	+ 100	+ 32	+ 44
Länets landsbygd	+ 15	+ 21	+ 82	+ 46	+ 55
Uppsala stad	+ 26	+ 14	+ 153	+ 19	+ 33
Enköpings stad	+ 66	+ 4	+ 104	+ 44	+ 54

3. Näringar.

A) **Jordbruk med binärningar.** Länets åkerareal har under denna femårsperiod ökat med 3,910 hektar och utgör sålunda numera 147,547 hektar. Nyodlingar hafva nämligen skett å naturlig äng samt å skogs- och hagmark. Af ängen hafva ej mindre än 2,173 har lagts under plog. Jorden brukas dels af egarne själfva och dels af arrendatorer. Förhållandet mellan antalet egare och arrendatorer har ändrats i den riktning, att arrendatorerna blifvit relativt flere, än som meddelades i föregående berättelse. År 1895 uppgafs förhållandet vara 3,294 : 2,738, men år 1900 är det 3,205 : 2,771, hvilket tyder på, att hushållningen mer och mer öfvergår från ex- till intensiv. Ett intensivt landtbruk kräver ju större rörelsekapital, och då tillgångarna hos länets jordbrukare äro mycket begränsade, måste årligen allt flere bruka andras jord. Att länets jordbruk så småningom ändrat karaktär och fått en mera rationell prägel, framgår äfven af följande tabell, som visar den *odlade ytvärdens användning* för olika växtslag såväl vid föregående som vid denna femårsperiods slut:

	År 1895.	År 1900.
Höstsäd . . . . . hektar	21,279	20,606
Vårsäd, stråsåd . . . . . »	41,698	42,865.3
» , baljväxter . . . . . »	3,517	3,728.5
Potatis . . . . . »	4,163	3,986.2
Andra rotfrukter . . . . . »	230	309
Spånadsväxter . . . . . »	64	62.5
Foderväxter, till bete och grönfoder . . . »	1,152	1,667.6
» , till höskörd . . . . . »	41,913	47,745.6
Träde . . . . . »	29,621	26,576.3

Tab. D. Uppskattad inkomst åren 1890, 1895 och 1900.

	Af kapital Kronor.	Af allmän tjänst. Kronor.	Af enskild tjänst. Kronor.	Af rörelse. Kronor.	Summa. Kronor.
<i>År 1890.</i>					
Hela riket	26,675,863	64,839,547	63,952,428	255,269,358	410,737,196
Uppsala län	894,402	2,199,957	2,051,174	5,866,448	11,011,981
Länets landsbygd	278,322	612,205	1,358,703	2,365,741	4,614,971
Uppsala stad	573,855	1,509,997	540,335	3,190,458	5,814,645
Enköpings stad	42,225	77,755	152,136	310,249	582,365
<i>År 1895.</i>					
Hela riket	29,172,051	74,321,218	96,351,593	265,018,636	464,863,498
Uppsala län	757,237	2,392,730	2,598,166	5,498,070	11,246,203
Länets landsbygd	221,052	680,778	1,832,634	2,238,321	4,972,785
Uppsala stad	486,395	1,623,035	601,991	2,835,897	5,547,318
Enköpings stad	49,790	88,917	163,541	423,852	726,100
<i>År 1900.</i>					
Hela riket	38,223,441	89,907,449	172,502,861	415,304,645	715,938,396
Uppsala län	947,834	2,766,369	5,210,983	7,258,147	16,183,333
Länets landsbygd	253,210	826,322	3,354,260	3,268,301	7,702,093
Uppsala stad	612,002	1,847,762	1,523,285	3,380,654	7,363,703
Enköpings stad	82,622	92,285	333,438	609,192	1,117,537

Större plats har beredts åt hö, grönfoder och en del rotfrukter, under det att trädesarealen minskats betydligt. Att potatisodlingen aftagit, är endast en tillfällighet, beroende på de svårigheter, väderleken en följd af år framkallat för denna kultur.

Det anförda styrker riktigheten af från skilda delar af länet ingångna meddelanden, att 2- och 3-skiftesbruket mer och mer öfvergifves till förmån för s. k. växelbruk. Som en följd af detta kan antecknas ett stegradt intresse för dränering, mörkling och kalkning.

För att en tidsenlig underdikning skulle kunna verkställas, hafva vattendrag reglerats samt aflopsgrafvar och större diken upptagits eller rensats. Till dylika arbeten hafva statens landtbruksingeniörer ofta anlåtats för att uppgöra planer. För mera anmärkningsvärda vattenaflednings- och odlingsföretag redogöres här nedan. *Afdiknings- och dräneringsplaner* hafva äfven uppgjorts af den i Hushållningssällskapet tjänst anställde länsagronomen, hvars hufvuduppgift dock är att verka för befordrandet af husdjursskötseln och mejerihushållningen inom länet. För att enligt af landtbruksingeniör eller länsagronomen uppgjord plan leda utförandet af täckdikningsarbeten och öppna dikningsföretag har under hela denna period en dikningsförman varit anställd hos Hushållningssällskapet. Detta sällskap har äfven bekostat hydrometriska undersökningar i Fyrisån och dess tillflöden, meteorologiska observationer på ett tjugotal platser i länet samt tillika med tre andra hushållningssällskap vattenståndsobservationer i sjön Mälaren.

Det större gödselbehof, som växelbruket alstrat, har man till en del sökt fylla genom inköp af artificiella *gödselmedel*. Dessa, som hufvudsakligen användts för lättare jordarter, hafva vunnit landtmännens förtroende, oaktadt bristande kännedom om deras rätta användning stundom åsamkat afsevärda förluster. Visserligen har Hushållningssällskapet genom sin länsagronom, Mosskulturforeningens kulturingeniör och Kemiska stationen vid Ultuna landtbruksinstitut sökt sprida kunskap i gödslingsfrågor, men då dessa tillhöra jordbrukets mest svårlösta problem, har sällskapets förvaltningsutskott förordat anslag till anställandet af s. k. lokala fältförsök inom länet. Äfven åt den naturliga gödselns tillvaratagande egnas allt större omsorg. Betydliga kvantiteter torfströ användas numera i länets ladugårdar och äfven på annat sätt sörjes för, att den flytande spillningen ej går förlorad.

Äfven i andra afseenden hafva beaktansvärda framsteg inom det rena jordbrukets område gjorts under perioden. Jordens bearbetning har förbättrats, tack vare ändamålsenliga *redskap* och *maskiner*. Bland enklare redskap, som vunnit ovanligt stor spridning hos allmogen, kunna nämnas fjäderharfven och ringvälten. Sånings-, slätter- och skördemaskiner förekomma numera mycket allmänt och äfven mindre jordbrukare hafva skaffat sig »själfbindare». Vid val af dylika maskiner är det af vikt för landtmannen att erhålla ett godt och tillförlitligt råd, och torde det därför vara lämpligt att här påpeka de väsentliga fördelar, som beredts länet genom att en af statens redskapsprofningsanstalter blifvit förlagd vid Ultuna, där snabbt och tillförlitligt kunna erhållas råd och upplysningar af högt värde för såväl den jord-

brukande allmänheten som för den i Hushållningssällskapets tjänst anställde konsulenten.

Till de faktorer, som befordrat landbrukets framåtskridande, hör äfven arbetet på *utsädets* förbättrande. Länets hushållningssällskap har fortfarande beviljat medel till en frökontrollanstalt i Uppsala samt lemnat anslag till Sveriges utsädesförening, hvilken årligen utdelat mindre kvantiteter godt utsäde till ett begränsadt antal jordbrukare inom länet. Hvarje år har Hushållningssällskapet anordnat en talrikt besökt fröutställning.

Om *skördarnas* storlek under perioden kan man bilda sig ett omdöme på grund af nedanstående korntalsuppgifter:

	År 1896	År 1897	År 1898	År 1899	År 1900
Hvete	9.1	9.6	7.4	8.4	9.0
Råg	9.5	9.3	6.9	7.6	8.8
Korn	7.2	7.2	8.1	6.0	8.6
Hafre	6.5	7.1	7.8	5.1	8.2
Blandsäd	6.9	7.4	8.3	5.9	8.4
Trindsäd	6.0	6.4	5.8	5.8	6.5
Potatis	7.2	6.3	2.1	3.7	6.8

Beträffande afkastningen af stråfoder och rotfrukter (utom potatis) hafva afgifvits följande omdömen:

År.	Hö och foderväxter.	Rotfrukter (utom potatis).	Höstsädeshalm.	Värsädeshalm.
1896	Medelmättig.	God.	Öfver medelm.	Under medelm.
1897	Öfver medelm.	Fullt medelm.	Fullt medelm.	Nära medelm.
1898	God.	Under medelm.	Öfver medelm.	Öfver medelm.
1899	Medelmättig.	Fullt medelm.	Medelmättig.	Under medelm.
1900	Under medelm.	Fullt medelm.	God.	Medelmättig.

Endast å potatis har missväxt förekommit, nämligen åren 1898 och 1899. För öfrigt har skörden i sin helhet fått omdömet »god» alla år under perioden med undantag af 1899, då den var något under medelmåttan.

Om skördebeloppen af hvarje särskildt sädeslag upplyser nedanstående *tabell E*.

Skördarnas beskaffenhet har i allmänhet varit god. Rost och sot hafva visserligen här och där skadat säden likasom röta potatisen, men några svårare härjningar af växtsjukdomar hafva icke inträffat. Frosten har ofta åstadkommit förödelse i mosarna och år 1899 äfven å annan mark.

Följande tabell angifver *sädens vikt* per hektoliter:

	Hvete.	Råg.	Korn.	Hafre.	Bland-säd.	Ärter.	Vicker.
År 1896 . . . . . kg.	77.2	71.8	66.3	49.5	57.5	81.4	79.0
» 1897 . . . . . »	78.2	72.2	67.2	47.5	55.5	82.0	81.0
» 1898 . . . . . »	73.9	67.1	65.6	46.2	54.8	79.5	76.7
» 1899 . . . . . »	77.6	71.4	63.0	41.5	54.3	81.0	78.3
» 1900 . . . . . »	77.7	72.2	67.6	49.4	58.1	80.8	80.0

Länets *kreatursstock* har undergått en del förändringar, på sätt framgår af följande genom Hushållningssällskapet insamlade uppgifter angående kreatursantalet vid periodens början och vid dess slut:

	År 1895.	År 1900.
Hästar öfver 3 år	18,401	19,328
Hästar under 3 år	3,023	3,133
Oxar	6,523	4,443
Tjurar	1,971	2,102
Kor	50,114	53,100
Ungnöt	18,617	19,672
Får	48,574	45,040
Getter	45	105
Svin	16,716	19,774

Antalet oxar och får har minskats, men hästar, nötkreatur och svin hafva i stället numeriskt ökats rätt betydligt. Äfven beträffande kvaliteten hos dessa senare djurslag anses en nämnvärd höjning hafva egt rum.

Under de närmast föregående femårsperioderna var visserligen allt afvelsarbete omfattadt med varmt intresse, men stadga i åsikterna angående valet af raser och metoder har man vunnit först under de senaste åren.

Hästafvelns utveckling har understundom varit hämmad af stridiga intressen rörande varm- eller kallblodiga hästar, men har dock gått raskt framåt. Hvad premieringen uträttat, belyses

Tab. E.

Skördebeloppen i Uppsala län åren 1896—1900.

År.	Höst-hvete.	Vår-hvete.	Höstråg.	Vår-råg.	Korn.	Hafre.	Bland-säd.	Ärter.	Rönor.	Vicker.	Potatis.	Andra rotfrukter.	Lin och bampa.		
	III.	III.	III.	III.	III.	III.	III.	III.	III.	III.	III.	III.	Frö.	Spånads-ämne.	Hö.
1896	136,207	2,607	398,399	63	256,835	543,223	177,986	42,756	2,097.7	14,962	584,644	142,686	413.7	260.3	1,104,497
1897	141,740	2,824	391,215	72	260,237	599,601	201,761	52,135	2,350.3	17,487	570,527	193,352	413.7	260.3	1,621,285
1898	121,585	3,861	306,363	54	283,671	631,331	257,493	50,177	2,061.7	14,995	195,914	82,640	223.8	258.6	1,424,354
1899	132,134	4,145	331,962	54	229,849	429,186	207,003	46,827	2,107	11,727	332,776	99,160	100.5	246.1	1,327,890
1900	145,746	5,191	352,845	—	315,072	562,591	313,924	56,796	2,283	12,790	566,586	108,801	98.3	235	1,285,560
Medeltal:															
1896—1900	134,882	3,726	356,757	49	269,133	553,186	231,633	49,738	2,180	14,392	450,089	125,328	250	252	1,352,711
1891—1895	110,021	669	347,007	—	272,875	596,880	148,861	43,647	2,088	16,236	514,317	84,582	426	268	898,619

bäst af nedanstående siffror, angifvande antalet uppvisade och godkända hingstar, fölston och unghästar:

	Uppvisade.			Godkända.		
	Hingstar.	Fölston.	Ung- hästar.	Hingstar.	Fölston.	Ung- hästar.
År 1896	26	99	181	25	66	67
» 1897	31	124	132	25	86	51
» 1898	25	121	165	21	89	60
» 1899	33	142	173	24	100	67
» 1900	37	168	156	26	107	65
Summa	152	654	807	121	448	310

Länet har ej någon bestämd landtras, utan dess häststam består hufvudsakligen af korsningsprodukter. Till de gröfre hästslagen användas beskällare af norsk eller ardenneras. Den norska tyckes för närvarande vara mest omtyckt.

Sedan gammalt har »Föreningen för hästaffvelns förbättrande inom Uppland» varit verksam, särskildt då det gällt den tunga hästen, hvaremot den nybildade, synnerligen lifskraftiga »Södra Upplands hästaffvelsförening» hufvudsakligen egnat sig åt afveln af lättare hästar. Föreningen har till ändamål att med lämpliga hingstar från Strömsholm söka inom södra Uppland frambringa en kraftig, varmblodig häststam, lämplig till såväl remont- som jordbrukshäst.

Då Strömsholm årligen utstationerar varmblodiga hingstar inom länet, har blott ett fåtal dylika inköpts af enskilde eller af föreningar. Till inköp af kallblodiga hingstar hafva däremot användts ansevärliga belopp, och Hushållningssällskapet har därtill årligen beviljat räntefria lån.

För att förskaffa länet bästa möjliga hingstmaterial har sällskapets förvaltningsutskott tillsatt en kommitté med uppgift att besiktiga och godkänna djuren, innan de för deras inköp söka länen beviljas, samt att äfven på annat sätt befrämja hästaffveln.

Beträffande allmogens insikter i hästens skötsel bör anmärkas, att dess kunskap i hofbeslag är mycket liten. Ytterst få skolade smeder finnas inom länet och från det allmännas sida har intet gjorts för att öka antalet. Dock får man hoppas, att i samma mån, som häststammen stiger i värde, allt större omsorg kommer att egnas åt hästskötselns olika detaljer.

Utaf *nötkreatursraser* har ayrshire fått hedersrummet i länet. År 1896 upplöstes länets stamholländeri af ostfriesisk ras, emellan den sortens boskap ej ansågs lämplig för länets mindre jordbrukare. För närvarande finnas endast sex herrgårdar med väl-skötta stammar af ostfriesiska eller holländska djur. Rena kort-hornsstammar förekomma ej, men tjurar af denna ras användas här och där. På ett par egendomar hållas djur af danskt ursprung. En och annan herreman har slutit sig till »Afvelsföreningen för rödbrokig svensk boskap». Vid nötboskapspremieringen prisbelönas visserligen djur, tillhörande alla här uppräknade raser, men de högsta utmärkelserna tillfalla endast ayrshirerasen, som för öfrigt gynnas på allt sätt.

Premieringsnämnden har fortsatt sitt arbete efter ungefär samma plan, som följdes under föregående period. Länet har dock blifvit deladt i tre distrikt i stället för de förutvarande två och samtidigt har bestämts, att penningpris få tilldelas inne-

hafvare af ända till 75 har odlad jord. Uppvisningsplatserna hafva blifvit flere, och i de distrikt, där ej fullständig premiering eger rum, anordnas s. k. tjurpremiering. Att dessa förändringar skett till kreatursskötselns bästa, kan icke betviflas, men det är ännu för tidigt att yttra sig härom.

Premieringsarbetets gång betecknas af följande siffror:

	Anmälda djur.	Premierade djur.			
		1:a pris.	2:a pris.	3:e pris.	Summa.
År 1896	1,067	17	139	449	605
» 1897	448	13	73	223	309
» 1898	894	64	152	419	635
» 1899	833	15	101	391	507
» 1900	560	53	174	242	469
Summa 1896—1900	3,802	162	639	1,724	2,525
» 1891—1895	3,891	—	—	—	2,294

Oaktadt antalet anmälda djur varit något mindre under denna period, beroende på att distrikten minskats, skönjes dock en tendens till stigning af antalet premierade djur. Detta visar, att allmogen mera kritiskt bedömer, om djuren äro värda att visas upp eller ej, och är så mycket mera glädjande, som det meddelats, att premieringsnämnden skärpt sina fordringar såväl på djurens exteriör som på deras mjölkegenskaper. Utom de här ofvan upptecknade, anmälda och premierade djuren har ett stort antal besättningar på större herrgårdar besiktigats och bedömts af premieringsnämnden. På dennas uppmaning hafva under perioden bildats sju stycken s. k. »tjurföreningar», med uppgift att hålla goda afvelstjurar. Hittills har Hushållningssällskapet mot vissa garantier utstationerat sådana hos dessa föreningar. Hvilken kreaturseigare som helst inom länet kan mot borgen erhålla räntefritt lån af Hushållningssällskapet till inköp af mera framstående och af premieringsnämnden godkända afvelstjurar. Dessutom lemnar sällskapet mindre jordbrukare bidrag till anskaffandet af kalffvar från goda besättningar.

Att alla dessa åtgärder varit verksamma, kan man sluta af de jämförelsevis vackra resultat af afvelsarbetet, hvilka visades på länets kreaturutställningar i Enköping år 1897 och i Tierp år 1899. Dylika utställningar af nötkreatur och mindre husdjur från hela länet hållas hvartannat år omväxlande i Uppsala, Enköping och Tierp.

Har afveln gått framåt, så gäller detta ej mindre om kreaturens utfodring, skötsel och vård. Efter danskt mönster hafva bildats s. k. »kontrollföreningar», hvilkas verksamhet syftar till att göra ladugårdsskötseln mer inkomstbringande.

Beträffande djurens skötsel och vård återstår mycket att förbättra, men hygieniska föreskrifter synas dock mer och mer af allmogen beaktas. Till en viss grad får detta tillskrivas fruktan för tuberkulossmitta, men kan dock bero på förvärfvade större insikter om de fördelar, ljus, frisk luft och renlighet i det hela medföra för djuren.

Skicklige ladugårdsförmän har det varit ondt om, oaktadt Hushållningssällskapet försökt afhjälpa denna brist genom att bestrida omkostnaderna för dylikas utbildning vid Ultuna krea-

tursskötareskola. Kreatursskötarna äro i allmänhet för lågt aflönade, och yrket åtnjuter ej så högt anseende, som det förtjenar.

Stamholländeriet af ayrshireras har hela denna period varit förlagdt vid Fånö gård och verkat gagnrikt genom försäljning af avvelsdjur. Då emellertid Hushållningssällskapet anser sig på annat sätt kunna göra det i holländeriet placerade kapitalet mera fruktbringande, är beslut fattadt om stamdjurens försäljning och holländeriets upplösning.

Fårskötseln anses ej vara af den vikt för länet, att något ingripande till dess förmån från det allmännas sida varit påkallad. Den enskilda företagsamheten har dock ej varit utan lifaktighet beträffande denna del af hushållningen. De flesta schäferiegare hafva varit angelägna om att förse sig med goda afvelsbaggar vanligast af oxforddown-, southdown- eller shropshireras.

Getternas antal har egendomligt nog ökats, en omständighet som får tillskrivas den gängse tron, att deras närvaro förhindrar epidemisk kastning hos kor.

Svinafveln har, oaktadt den ej rönt någon uppmuntran från Hushållningssällskapet eller annan offentlig institution, gått anseeligt framåt. Utom det att djurens antal under denna period stigit betydligt, har deras beskaffenhet väsentligt förbättrats. Landtrasen har visserligen ej öfvergifvits, utan anses moder-suggor af denna ras vara att föredraga framför andra, men, för att få mera snabbvuxna gödsvin, användas allmänt yorkshire-ornar. Större svingårdar finnas endast i närheten af städerna och vid de största mejerierna. Svinskötsel i större skala passas också bäst i förening med mejerihandteringen, hvadan den förras utveckling i viss grad är beroende af den senares.

Rörande *mejerihandteringen*s ställning vid slutet af perioden lemna nedanstående tabell *F* upplysningar.

Under perioden hafva 18 mejerier nedlagt sin verksamhet och endast 5 nya tillkommit. Ej mindre än 11 af de gamla mejerierna hafva dock undergått genomgripande förändringar för att blifva tidsenliga och kunna mottaga större mjölmängder. I föregående berättelse omnämndes, att de flesta af länets mejerier använde ismetoden. För närvarande finnas 20 separatorsmejerier med fullständiga pasteuriseringsverk, 2 radiatorsmejerier och 18 ismejerier. År 1900 invägdes i mejerierna 122,511 kg. mera mjölk än år 1895. Smörtillverkningen har aftagit, men i stället produceras större kvantiteter hel- och halfvet ost, och 36.5 % af den inmäta oskummade mjölken försäljes till direkt konsumtion. Fabrikationen af skummjölksost har i det närmaste upphört på grund af höga skummjölkspris.

Andelsmejerierna torde ej hafva någon större framgång i detta län, så länge afsättningsförhållandena för mjölk såsom sådan och för s. k. »bondsmör» äro så fördelaktiga, som de varit under den gångna perioden.

Länets största mejeri, det i Uppsala, egdes förr af Stockholms mjölkförsäljningsaktiebolag, men öfvertogs 1897 af ett nytt bolag, som beredt leverantörerna samma fördelar, som ett andelsmejeri kunnat göra.

I en af detta mejeris lokaler inrymmes Hushållningssällskapets mjölkkontrollanstalt, som stått landtmännen till tjänst med undersökningar af fetthalt och specifik vikt hos mjölk. Några smörutställningar hafva icke anordnats inom länet, men ett tiotal af mejerierna hafva deltagit i svenska smörprofningarna, vid hvilka länets mejerikonstulent 3 à 4 gånger årligen tjänstgjort såsom bedömare.

Fjäderfäskötseln har icke nått någon högre utveckling inom länet. Visserligen har antalet höns stigit från 73,248 till 92,527, men några kraftigare ansträngningar för att förbättra denna stam i kvalitativt hänseende hafva ej vidtagits. Vid en och annan hönsgård hållas lämpliga raser, vare sig det gäller ägg eller köttproduktion, men knappast någon mindre jordbrukare offrar tid eller pengar på hönsafvelns höjande. Gäss, ankor och kalkoner ser man endast på herrgårdarna.

För *biskötseln*s befrämjande hafva däremot en del åtgärder vidtagits. De viktigaste af dessa torde vara de undervisningskurser, som länets af Hushållningssällskapet aflönade biskötare anordnat, samt af biskötareföreningarna utlysta möten, hvarvid för biskötseln viktiga frågor diskuteras.

Trädgårdsskötseln omhuldas mest å de större egendomarna, där yrkesskicklige trädgårdsmästare kunna aflönas, men tack vare den undervisning, som under årens lopp meddelats af läns-trädgårdsmästaren, tyckes intresset för denna binärning hafva väckts äfven hos en del mindre jordbrukare och vid folkskolorna. Länsträdgårdsmästaren, hvars verksamhet bekostats af Hushållningssällskapet, har under perioden handlagt 847 förrättningar under 1,081 rese- och förrättningsdagar. Till skolor och enskilde har Hushållningssällskapet kostnadsfritt utdelat fruktträd, bärbuskar, grundstammar o. d. till ett värde af 6,432 kronor 65 öre. Äfven Uppsala trädgårdssällskap har gratis utdelat träd, buskar och frö. Detta sällskap, hvilket årligen åtnjuter anslag från Hushållningssällskapet, har äfven på annat sätt nedlagt ett erkännansvärdt arbete på trädgårdsodlingens höjande. Bland annat har det anordnat kurser för inom länet tjänstgörande skollärare och -lärarinnor.

Tab. F.

Mejerihandteringen i Uppsala län åren 1890, 1895 och 1900.

År.	Antalet mejerier.					Däraf tillverkaude			I mejerierna invägd mjölk. Kg.	Försäld oskummad mjölk. Kg.	Tillverkning vid mejerierna.					Antal leverantörer.
	Herrgårds-	Andels-	Uppköps-	Herrgårds- och uppköps-	Hela antalet.	smör.	fetost.	smör och fetost.			Smör.	Halfvet ost.	Halfvet ost.	1/4-fet ost.	Skummjölksost.	
1890	41	—	17	—	58	—	—	—	13,877,000	—	427,100	700	28,200	—	47,600	482
1895	33	—	14	6	53	53	—	—	19,123,281	4,167,495	554,906	50	5,775	—	150,787	544
1900	20	1	14	5	40	32	—	8	19,245,792	7,030,784	415,541	6,519	147,607	5,841	17,941	525

Följande medeltal å de under denna och de närmast föregående perioderna rådande löner och dagsverkspris visa den för landtbrukarens ekonomi kännbara höjning, dessa undergått:

År.	Vanlig årslön, kr.		Värdet af stat och lön, kr.		Dagsverkspris, kr.			
	Dräng.	Piga.	Dräng.	Piga.	Sommar.		Vinter.	
					Man.	Kvinna.	Man.	Kvinna.
1896—1900 . . .	176	113	440	252	1.77	1.36	0.94	0.74
1891—1895 . . .	131	82	348	181	1.52	1.16	0.85	0.62
1886—1890 . . .	119	74	329	179	1.44	0.89	0.73	0.46

Hvad landtmannen haft att afyttra såsom ladugårdsalster, höstsäd och korn, har betalats något högre än under föregående period. Medelpriset å säd, per 100 kilogram, i Uppsala stad under åren 1896—1900 anföres i nedanstående tabell:

	Ilvete.	Råg.	Korn.	Hafre.	Blandsäd.	Ärter.
År 1896 . . . . . kr.	12.83	10.37	10.12	7.78	7.55	11.98
> 1897 . . . . . >	16.16	10.99	11.82	9.37	9.38	12.58
> 1898 . . . . . >	17.51	12.70	12.28	9.95	9.75	12.54
> 1899 . . . . . >	14.32	13.26	11.36	9.37	8.55	13.84
> 1900 . . . . . >	14.33	13.29	12.59	9.34	10.47	13.78

Bland de vattenaflednings- och odlingsföretag, som under femårsperioden kommit till utförande, äro, enligt vederbörande landtbruksingenjörns uppgifter, särskildt att anmärka:

utdikning af de s. k. Vestanå mossar, afseende torrläggning af 346 hektar odlingsbara skogskärr och ängsegor inom Elfkarleby socken, såväl som omkring 300 hektar odlingsmarker och utjordsegor, tillhörande ett antal hemman och lägenheter å »Viksta heden» och inom Norunda härads allmänning, hvilka båda arbetsföretag påbörjades år 1896;

sänkning af Alfsjön och utdikning af kringliggande kärrmarker och odlingar, sammanlagdt 150 hektar, tillhörande Björknäs, Bergsby och prästgården i Järlåsa socken, jämväl påbörjad år 1896;

sänkning och reglering af Vester-Ensta-Lötbäcken med dess förnämsta tillflöden, hvarigenom, enligt beräkning, 696 hektar skogskärr och ängsegor, tillhörande Vester Ensta, Vida, Munga, Hallsta, Löt och Djupa m. fl. byar inom Tierps socken, komma att torrläggas eller vinnas för odling. Arbetet, som påbörjades år 1900 och närmar sig sin fullbordan, har beräknats betinga en kostnad af 28,000 kronor;

förbättrad torrläggning af 190 hektar odaljord, tillhörande Skefve, Vallby, Skölsta, Lunda, Knifsbrunna m. fl. byar inom Vaksala och Danmarks socknar. Detta arbete, som pågått under åren 1899 och 1900, är i det närmaste afslutat;

utdikning för odling och förbättrad torrläggning af 240 hektar ängsjord, tillhörande dels Söder-Löfsta egendom och dels Kilby, Mysslinge, Lunda m. fl. byar inom Alunda socken. Arbetet verkställdes i hufvudsak under år 1900.

Bland mindre företag torde böra nämnas de under femårsperioden utförda särskilda arbeten, som afse torrläggning af odlingsbara mosskärr på skogsmarken till Saringe by samt hem-

manen Johannisdal och Tranmossen i Tuna socken, torrläggning af Ersta och Söderby byars bördiga skogsängar inom Tolfta socken, torrläggning af odlingar och skogskärr inom Sibbo by i Films socken, torrläggning af de vidsträckta ängsmarkerna såväl som åkerjorden till Yfre by i Tierps socken, torrläggning af inegor samt utängar till Risby by i Viksta socken, torrläggning af inegorna till Dorsilla, Myrby, Hummelsta, Alma m. fl. byar inom Tillinge socken, torrläggning af den s. k. Myren på Enköpings stads egor, torrläggning af lösjordsmarkerna och en del af hårdjordsåker till Domta och Hammarby byar i Nysätra socken, torrläggning af ängs- och odlingsmarker tillhörande Ordsbo, Gunnarfvet, Halls m. fl. hemman i Tierps socken samt slutligen invallningen och odlingen af den 90 hektar stora ängen »Häcklan» å Ekholmens gård.

De i senaste femårsberättelse omnämnda mossodlingsarbetena vid Tobo bruk hafva alltjämt fortgått, om ock ej i den utsträckning som åren närmast efter det stora vattenafledningsföretagets genomförande. Den odlade arealen har numera ökat till omkring 500 hektar.

Ehuru norra Upplands jordbruk kämpar med samma svårigheter på grund af klimatets sträfhets som åtskilliga orter inom de norrländska länen, har dock hittills endast obetydligt gjorts för frostländighetens mildrande. Sammanlagda arealen af de frostförande mossmarker, som i sådant syfte redan torrlagts eller äro under torrläggning, uppgår till 200 å 230 hektar.

Under perioden har fråga väckts om torrläggning af de vidsträckta, norr om Uppsala belägna, s. k. Balingemossarna jämte omgivande vattenskadade egor uti Balinge, Skuttunge, Åkerby och Björklinge socknar. Efter förordnande har extra landtbruksingenjören Axel Palm under åren 1897 och 1898 å dessa mossmarker hållit sådan syn, som omförmåles i lagen om dikning m. m. den 20 juni 1879. Vid periodens utgång var ärendet beroende på gemensam handläggning af Kungl. Landtbruksstyrelsen och Kungl. Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen.

B) Skogshushållning. I de senaste femårsberättelserna har skogsmarken inom länet uppgifvits ega en sammanlagd areal af 301,309 hektar 68 ar. Den skogbärande marken uppgafs i senaste femårsberättelse, enligt Hushållningssällskapet uppgift, hafva år 1895 haft en areal af 282,719 hektar. Enligt den utredning, som egt rum genom den af Kungl. Maj:t den 6 oktober 1896 tillsatta kommitté (Skogskommittén) skulle hela arealen af skogarna inom länet, i kommitténs beräkningar benämnd »utmark», vara 327,464 hektar. Det är tydligt, att skillnaden emellan dessa uppgifter beror på de olika beräkningsgrunder, som antydas genom de särskilda uttrycken »skogsmark», »skogbärande mark» och »utmark».

Arealen af de allmänna skogarna inom länet uppgafs i senaste femårsberättelse till 47,900.23 hektar, hvilken summa, med utslutning af bråkdelar, återfinnes jämväl i Skogskommitténs tabeller. Någon officiell utredning angående i hvad mån denna summa förändrats under femårsperioden finnes icke. Till densamma bör emellertid läggas arealen af städernas skogar, utgörande 422.38 hektar. Enligt den för Skogskommitténs räkning verkställda utredning, synes arealsumman för skogar tillhörande allmänna inrättningar och stiftelser böra ändras från det i senaste femårsberättelse förekommande, ur den officiella statistiken hämtade beloppet, 10,444.11 hektar till 10,138.96 hektar. Arealen

af Kronans jordbruksdomäner tillhörande skogar torde hafva minskats något genom försäljning af en del mindre sådana domäner. Med dessa obetydliga förändringar böra de i senaste femårsberättelsen meddelade siffror rörande arealen af de allmänna skogarna inom länet fortfarande ega giltighet. Uppsala akademi har uppgifvit arealen af de akademien tillhörande skogar inom länet vid periodens slut till 9,616⁷⁸ hektar, hvaraf 5,629⁷⁸ hektar skogbeväxt mark, 495³⁰ hektar kalmark, 2,829⁶⁹ hektar impediment samt 662⁰¹ hektar hagmark.

Arealen af de *enskilda skogarna* inom länet utgör, enligt Skogskommitténs uppgifter, 279,564 hektar. Enligt samma källa skulle sålunda skogarna inom länet utgöras till 14⁶ % af allmänna skogar och 85⁴ % af enskilda skogar. Om man frånser Norrbottens, Vesterbottens och Kopparbergs län, där förhållandena ju ej äro fullt jämförliga med de inom Uppsala län rådande, är förstnämnda procenttal, jämfördt med samma tal för rikets öfriga län, det högsta inom riket.

Af de enskilda skogarna innehafvas, enligt en under år 1901 på Domänstyrelsens begäran verkställd utredning, 41,331⁵⁹ hektar under *fideikommissvätt*, fördelade på följande innehafvare:

Friherre Carl de Geer, Löfsta bruk m. m.	34,423 ⁵²	hektar.
J. von Engeström, Kiplingeberg m. m.	3,046 ⁹⁹	>
C. F. Braunerhjelm's sterbhus, Ytternas m. m.	502 ²⁵	>
Grefve J. M. Speus sterbhus, Höja m. m.	219 ⁹⁴	>
Löjtnanten Kl. Gyllenadler, Salnecke m. m.	953 ⁰⁶	>
C. G. Tottie, Ålby m. m.	138 ⁰⁰	>
Friherre P. Banérs sterbhus, Sjö m. m.	1,433 ⁴⁷	>
F. kaptanen C. Nauckhoff, Hacksta m. m.	493 ⁸⁶	>
Jan Larsson, Rickeby	29 ⁰⁰	>
Majoren R. Kistner, Gumlösa m. m.	91 ⁵⁰	>

Angående *de större brukens* m. fl. egendomars *skogstillgång* lemnas upplysning i nedanstående *tabell G*, grundad på uppgifter, som af vederbörande själfva lemnats för det ofvannämnda verket »Upland» och som benäget ställts till Konungens Befallningshafvandes disposition. De i nämnda tabell uppräknade bruk

och egendomar, med undantag af Löfsta fideikommisssegendom, hade vid periodens utgång en sammanlagd areal »skogsproduktionsmark» af 72,412 hektar.

Sammanställer man, med utgående från de af Skogskommittén meddelade siffror, ofvanstående uppgifter, fördelar sig den enskilde tillhöriga skogsarealen i länet i runda tal sålunda:

Allmänna skogar	har	47,900
Skogar tillhörande fideikommisssegendomar	>	41,332
Skogar tillhörande de i tabell G omnämnda bruk och egendomar (med undantag af Löfsta fideikommisssegendom)	>	72,412
Öfriga enskilda skogar	>	165,942
Summa har		327,586

Någon utredning angående skogstillgången inom länet finnes ej. Enligt af vederbörande revirförvaltare till Skogskommittén afgifna utlåtanden, torde densamma emellertid, hvad de enskilda skogarna angår, vara vida mindre, än hvad den med en rationell hushållning borde vara. Skogsarealens fördelning inom länet är, enligt samma källa, ganska ojämn. Trögds, Åsunda, Lagunda, Hagunda, Vaksala, Rasbo och södra delen af Olands härad äro skogfattiga. Af länets mantal anses 345^{5/8} sakna skog samt 1,407^{13/16} hafva otillräcklig tillgång på skog. Det betydliga omfånget af de allmänna skogarna, från hvilka virkesbehovet kan fyllas, gör dock detta missförhållande mindre kännbart.

I det sätt, hvarpå *förvaltningen* af de allmänna skogarna inom länet är ordnad, har ingen förändring vidtagits under femårsperioden. Kronoparken Ramningshult, som stått under Skogsinstitutets förvaltning, har dock numera öfvertagits af vederbörande revirförvaltning. Reviren hafva alltjämt varit tre, Enköpings, Örbyhus och Olands. Utom de inom dessa revir anställda 3 ordinarie jägmästare hafva vid skötseln och bevakningen af de under skogsstatens förvaltning stående skogar biträdt 2 extra jägmästare, 8 kronojägare, 6 extra kronojägare, 20 skogvaktare och 2 extra skogvaktare. För skötseln af de Uppsala akademi tillhöriga skogar har varit anställd samma personal, som omnämndes i senaste femårsberättelse.

Tab. G.

Uppgifter angående de större brukens äfvensom Örbyhus gods skogar.

	Mantal.	Utmarkens ytvidd.			Årsafverkningen i medeltal åren 1896—1900.				Utförda skogsodlingsarbeten åren 1896—1900.				Utförda skogsdikningsarbeten åren 1896—1900.		
		Skogsproduktion (skogbeväxt mark och kalmark).	Innegor och impediment i utmarken.	Summa.	Antal sågtimmer.	Antal läster kol a 20 hl.	Brännved. Kbm.	Öfrigt virke. Kbm.	Skogsodlad ytvidd. Hektar.	Användt barrträdströ. Kg.	Använda skogsplanter. St.	Skogsodlingskostnader. Kr.	Afrikad areal. Hektar.	Nyupplagna dikens längd. Meter.	Diknings- och rensningskostnader. Kr.
Gimo bruk	26 ¹⁰ / ₂₄	1) 5,368	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lenna bruk	—	77	17	94	129	30	—	5	8	—	45	4	11	68	
Vattholma bruk	43 ³ / ₃₅₂	7,149	3,035	10,184	13,207	3,934	4,839	625	377	382	116,530	4,138	110	5,562	3,428
Strömsbergs bruk	36	9,182	2,903	12,085	8,500	10,600	7,700	600	—	689	54,800	—	666	—	17,500
Ullfors bruk	68 ¹ / ₂	7,849	3,604	11,453	13,000	5,800	6,150	485	—	—	—	—	—	—	—
Löfsta, Tobo och Karlholms bruk	98 ¹ / ₂	—	—	31,788	20,000	15,000	20,000	4,200	55	—	—	—	—	—	—
Söderfors och Elfkarleö bruk	56 ¹ / ₃₀₂₃	21,325	101	21,426	87,859	41,205	78,784	4,498	217	—	—	—	—	—	15,000
Österby bruk	111 ³²³ / ₁₄₀₀	19,581	4,709	24,290	28,000	10,000	14,000	1,700	650	540	70,000	14,100	350	36,000	11,000
Örbyhus gods	35	1,881	25	1,906	6,292	60	5,296	90	102	105	45,000	1,053	—	—	—

1) Då brukets skogar ligga inom såväl Uppsala län som Stockholms län, hafva öfriga uppgifter ej kunnat meddelas särskildt för Uppsala län.

Vid de större bruken och skogsegendomarne inom länet äro numera i allmänhet anställda forstkunniga personer för skogens vård.

Utom de under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning stående samt de Uppsala akademi tillhöriga skogar äro af de allmänna skogarna till ordnad hushållning indelade:

Kronans utarrenderade skogar	5,572.71 hektar
Civila boställsskogar	686.09 »
Ecklesiastika boställsskogar	8,143.62 »
Allmänna inrättningars skogar	369.57 »
Till bergverkens underhåll anslagna skogar	1,962.78 »

Summa **16,734.77** hektar

De under skogsstatens vård och förvaltning stående skogarne afverkas i allmänhet genom trakhuggning. Virket försäljes å offentlig auktion eller under hand. Från allmänningarna utdelas en del virke in natura till allmänningsdelegarne. Nedanstående tabell utvisar *afverkningsbeloppen* under perioden å de under skogsstatens vård och förvaltning stående skogar:

År.	Från kronoparker, utarrenderade hemman och civila boställen försåldt virke.		Från häradsallmänningar försåldt eller in natura utdeladt virke.	
	Kbm.	Värde. Kronor.	Kbm.	Värde. Kronor.
1896	8,288.60	24,009.00	28,752.02	68,972.04
1897	10,260.26	32,906.08	29,784.83	79,510.80
1898	7,884.79	27,781.42	28,265.38	75,215.08
1899	9,724.00	37,228.65	31,637.29	79,674.57
1900	11,595.05	37,851.64	30,181.15	77,856.13
Summa	47,752.70	159,776.74	148,620.67	381,228.62

Inkomsten af mulbete och slätter å samma skogar har under perioden varit:

	Kronoparkerna.	Häradsallmänningarna.
År 1896	kr. 161.75	6,795.83
» 1897	» 57.88	5,441.58
» 1898	» 133.59	4,971.09
» 1899	» 107.25	5,836.47
» 1900	» 305.98	6,497.14
Summa kr.	766.45	29,542.11

Afverkningen och virkesförsäljningen å Uppsala akademis skogar under perioden framgå af nedanstående tabell II.

Tabell G lennar upplysning om afverkningen å de större brukens skogar.

Återväxten å de allmänna skogarne har befordrats genom kvarlemnande af fröträd å trakthyggena, hvarjämte så väl fullständig skogsodling som hjälpkultur företagits, där så befunnits nödigt. Nedanstående tabell utvisar omfattningen af de genom skogsstatens försorg verkställda *skogsodlingar*:

År.	Fullständig skogsodling.		Hjälpkultur.		Använda barrträdsplanter. St.	Använt barrträdsfrö. Kg.
	Plantering. Hektar.	Sädd. Hektar.	Plantering. Hektar.	Sädd. Hektar.		
1896	33.92	111.44	39.76	145.12	248,954	269.45
1897	23.66	108.65	53.05	191.85	253,717	332.55
1898	1.35	98.68	41.93	145.74	219,750	257.38
1899	4.29	65.97	62.36	165.68	211,570	292.87
1900	10.75	221.43	69.46	2.60	390,670	290.28
Summa	73.97	606.17	266.56	650.99	1,324,661	1,442.53

Å Uppsala akademis skogar hafva under perioden för en sammanlagd kostnad af 8,855 kronor utsatts 95,000 stycken planter och utsatts 357 kilogram skogsfrö å följande areal:

	Plantering.	Skogssädd
År 1896 . . . . . hektar	6	68
» 1897 . . . . . »	5	98
» 1898 . . . . . »	12	59
» 1899 . . . . . »	5	90
» 1900 . . . . . »	12	66
Summa hektar	40	381

Tabell G utvisar jämväl, i hvad mån skogsodlingsarbeten företagits å de där omförmälda bruk och egendomar.

Enligt de till Skogskommittén afgifna utlåtanden är *skötseln af de enskildas skogar* inom länet, de större brukens undantagna,

Tab. H. *Afverkning och virkesförsäljning å Uppsala akademi tillhöriga skogar åren 1896—1900.*

Å r.	Afverkning.		V i r k e s f ö r s ä l j n i n g.						
	Till universitetet och arrendatorer. Kbm.	Till försäljning. Kbm.	T i m m e r t r ä d.			V e d o c h s t ä n g s e l v i r k e.		T o r r t o c h v i n d f ä l l d t v i r k e.	
			Stycken.	Kbm.	Värde. Kr.	Kbm.	Värde. Kr.	Kbm.	Värde. Kr.
1896	5,475	2,607	1,685	1,342	6,989	474	1,120	791	585
1897	7,000	1,361	658	381	1,787	269	680	711	463
1898	6,872	2,191	595	444	2,104	1,044	2,111	703	665
1899	6,152	2,534	422	328	1,821	764	2,197	1,442	2,587
1900	6,426	2,553	712	721	4,520	1,558	2,715	274	445
Summa	31,925	11,246	4,072	3,216	17,221	4,109	8,823	3,921	4,745

fem år. Enligt sagda uppgifter har nämligen behållningen vid dessa kronofisken utgjort år 1896 14,564 kr., år 1897 9,604 kr. och år 1898 12,635 kr. Under periodens öfriga två år 1899 och 1900 har enligt samma uppgifter fisket däremot lemnat ringa eller ingen behållning. Föregående femårsperioder förete liknande växling i utbytet af laxfiskena. Sålunda uppgifves behållna afkastningen för år 1891 till 4,151 kr., för år 1892 till 15,383 kr. och för år 1895 till 5,071 kr., då däremot afkastningen år 1890 synes ha varit obetydlig. Då under tiden från och med år 1890 till och med år 1900 flottningen i Dalelven snarare ökats, än minskats, och flere industriella verk anlagts, men laxens förekomst hållit sig ungefär lika och företett enahanda växlingar i fråga om det utbyte, fisket lemnat, synes fiskets tillbakagång, om någon sådan verkligen inträdt, böra tillskrivas andra förhållanden än dem, som kunnat hafva orsakats af flottning och industriella anläggningar.

En vetenskaplig undersökning af laxens förekomst och lefnadssätt i hafvet utaför och i grannskapet af älfmyningen skulle i de hänseenden, hvarom fråga är, otvifvelaktigt gifva säkrare upplysningar än som nu erhållas genom utsagor af mera eller mindre omdömesgilla personer på platsen och af därpå grundade förmodanden. Men emedan dessa laxfisken varit och äro af stor ekonomisk betydelse för Kronan, som däraf undfått icke obetydligt arrende, synes en dylik undersökning, i och för sig högeligen önskvärd, böra på statens bekostnad verkställas.

Strömmingsfisket vid hafskusten är fortfarande ganska gifvande. Metoderna för behandlingen af den infångade varan lemna dock åtskilligt öfrigt att önska.

Fisken i länets insjöar, och särskildt i sjön Mälaren, skulle genom en bättre fiskevård kunna uppbringas betydligt. På en del större gods, där fisket bedrifves genom särskilda fiskare eller fiskearrendatorer, är visserligen själfva fiskedriften något så när ordnad, men föga göres ens på dessa ställen för fiskevård eller fiskodling.

Genom gemensamt utslag den 9 januari 1899 hafva Konungens Befallningshafvande i Stockholms, Uppsala, Södermanlands och Vestmanlands län fastställt stadga i afseende å fiskets bedrifvande i sjön Mälaren. Efter öfver utslaget anförda besvär har denna stadga med några mindre ändringar blifvit af Kungl. Maj:t fastställd den 23 november 1900.

E) Bergs- och brukshandtering. *Järnmalmssuppfördringen* har under åren 1896—1900 uppgått till sammanlagdt 292,015 ton med ett angifvet värde af 2,790,415 kr., motsvarande en brytning i medeltal per år af 58,403 ton med ett värde af 9 kr. 50 öre per ton. Då motsvarande medeltal för föregående period var 67,338 ton, har brytningen icke obetydligt minskats, beroende hufvudsakligen på minskad brytning i Dannemora grufvor, där brytningen nu mera rättas efter det årliga malmbehovet, medan förr stora malmförlag samlades.

Följande grufvor hafva under perioden varit bearbetade:

Dannemora malmfält, där 9 å 10 grufvor varit under brytning för olika intressentskaps räkning, men under gemensam förvaltning. Arbetet försiggår såsom förut medelst takbrytning och med begagnande af bormaskiner i Mellanfältet samt medelst pallarbete för hand i Norra och Södra fälten. Med 2 magnetiska malmskiljare hafva ur äldre varp utsofrats c:a 3,000 ton malm

årligen. *Malmfångsten* har i medeltal per år uppgått till 48,520 ton. Minskningen från 55,500 ton i medeltal under föregående period härrör af förenämnda orsak och icke af minskade malmtillgångar. Arbetarnes antal har i medeltal varit 310 personer. Drifkraften har utgjort dels vatten, dels ånga.

Ramhälls malmfält i Alunda socken. Här har 1 grufva varit bearbetad för Dannemora grufintressenters räkning och 2 grufvor för Ljusne—Voxna aktiebolag, som inköpt Kilafors bruksegares utmål härstädes. Brytningen har i medeltal uppgått till 7,245 ton per år. Arbetarnes antal har varit omkring 45. Drifkraften är ånga.

Stenrings grufvor i Morkarla socken. Sedan den kända malmen här blifvit utbruten, har endast någon malm årligen vunnits genom skrädning af varphögarna.

Salsta grufva i Lena socken. Brytningen har uppgått till omkring 1,000 ton per år och skett för Vattholma bruks räkning. Arbetarnes antal har varit 12.

Brunna grufva i samma socken. Grufvan har bearbetats af Söderfors och Ankarsrums bruksegare och den årliga malmbrytningen uppgått till 1,370 ton. Arbetarnes antal har varit 12.

Af *andra malmer* än järnmalm hafva i den s. k. Svafvelgrufvan vid Dannemora brutits zinkmalm till ett belopp af 533 ton och svafvelkis till ett belopp af 317 ton årligen.

Tackjärnställverknigen har under perioden vid 7 i gång varande masugnar utgjort i årligt medeltal 26,138 ton med ett angifvet värde af 1,719,000 kr., hvaraf 249 ton utgjorts af gjutgods, framställt direkt ur masugnen. Per masugn har medeldygnstillverkningen varit 12.52 ton och medelårstillverkningen 3,734 ton.

Smältstyckes- och stångjärnställverknigen. Ifrågavarande tillverkning har bedrifvits vid 10 särskilda verk inom länet samt uppgått till ett årligt belopp i medeltal af 16,698 ton smältstycken med ett värde af 1,808,625 kr. och 14,459 ton stångjärn med ett värde af 2,639,520 kr. Af smältstyckena hafva 5,505 ton varit vallonsmältstycken och resten lancshiresmältstycken.

Götmetalls- och ståltillverkningen. Martingöt har tillverkats vid Söderfors bruk till ett belopp af 3,430 ton i medeltal årligen med ett värde af 388,480 kr. samt martingjutgods till ett belopp af 404 ton årligen. Vid Österby bruk hafva tillverkats dels gjutstål dels brännstål till ett sammanlagdt belopp af 815 ton årligen i medeltal med ett värde af 225,126 kr.

Gjutgods genom tackjärns omsmältning har tillverkats vid 2 bruk inom länet med ett belopp af 552 ton och ett tillverkningsvärde af 61,730 kr. årligen.

Manufaktur af järn och stål har tillverkats vid 3 bruk inom länet med ett tillverkningsvärde af 218,866 kr. i medeltal årligen. I jämförelse med motsvarande tillverkningar under föregående period visa de alla någon ökning, beträffande götmetallstillverkning med nära dubbla beloppet.

Beträffande de verk, vid hvilka ofvannämnda tillverkningar åstadkommits, lemnas här nedan närmare meddelanden.

Vattholma bruk har 5 lancashirehårdar, 5 ånghammare, vällugn, grofvalsverk samt gjuteri och reparationsverkstad. Tillverkningen har i årligt medeltal uppgått till 1,645 ton smältstycken, 511 ton stångjärn, 118 ton gjutgods samt manufaktur till ett värde af 6,480 kr. Under bruket lyder Länna masugn i Stockholms län. Drifkraften är dels vatten, dels ånga.

Österby bruk omfattar masugn, stångjärnsmedja med 4 vallonsmälthärdar, 3 räckhärdar och ånghammare samt verkstad för ståltillverkning, innehållande 2 degelstålsugnar och 3 brännstålsugnar. Masugnen drifves med ånga, de öfriga verkstäderna dels med vatten och dels med ånga. Tillverkningen har utgjort i medeltal per år 4,236 ton tackjärn, 978 ton smältstycken, 1,301 ton stångjärn samt 663 ton gjutstål och brännstål.

Gimo bruk består af masugn och stångjärnsmedja, innehållande 4 vallonsmälthärdar samt vatten- och ånghammare. Verket drifves dels med vatten, dels med ånga. Årliga medeltillverkningen har uppgått till 1,571 ton tackjärn, 1,330 ton smältstycken och 1,154 ton stångjärn.

Löfstaverken bestå af Löfsta och Karlholms bruk samt Tobo masugn. Löfsta bruk har 3 vallonsmälthärdar, 2 vallonsräckhärdar, 1 mumblings- och 3 räckhammare. Karlholms bruk har 5 lancashiresmälthärdar, vällugn och valsverk. Medeltillverkningen per år har utgjort: vid Tobo masugn 3,331 ton tackjärn, vid Löfsta 1,039 ton smältstycken och 739 ton stångjärn samt vid Karlholms bruk 1,852 ton smältstycken och råstänger samt 1,063 ton stångjärn. Tobo masugn drifves med ånga, bruken hufvudsakligen med vattenkraft.

Strömsbergssverken omfatta Strömsbergs, Vesslands och Ullfors bruk. Vid Strömsbergs bruk finnas masugn och stångjärnsmedja samt 1 vallonsmälthärd, vid Vesslands bruk 3 lancashiresmälthärdar samt vid Ullfors bruk 2 vallonsmälthärdar och 1 lancashirehärd. Drifkraften är vid Vesslands bruk vatten, vid de öfriga dels vatten och dels ånga. Tillverkningen har utgjort i medeltal per år 3,625 ton tackjärn, 3,289 ton smältstycken och 2,872 ton stångjärn. Vid Vesslands bruk göras endast smältstycken, som uträckas vid de öfriga bruken.

Söderfors bruk omfattar masugn, 2 martinugnar, stångjärnsmedja med 8 lancashirehärdar, valsverk med 2 träner och 2 vällugnar, gjuteri med 1 kupolugn samt manufakturverk. Verket drifves hufvudsakligen med vatten. Den årliga tillverkningen har i medeltal uppgått till 4,690 ton tackjärn, 3,430 ton martingöt, 404 ton martingjutgods (ankare), 4,493 ton smältstycken, 5,280 ton stångjärn, 469 ton gjutgods och manufaktur.

Elfkarleö bruk, tillhörande samma bolag som föregående bruk, har 3 vallons- och 3 lancashiresmälthärdar, vällugn, hammare och manufakturmedja. Verket drifves med vatten. Tillverkningen för år har uppgått till 2,371 ton smältstycken, 1,952 ton stångjärn samt manufaktur.

Harnäs masugnar, lydande under Söderfors bruk, äro 2 till antalet och drifvas med dels vatten, dels ånga. Årliga medeltillverkningen har varit 8,600 ton tackjärn vid båda masugnarna tillsammans.

Hela antalet arbetare, anställda vid bergs- och bruksrörelsen inom länet, var vid periodens början 1,110, däraf vid grufvorna 380, och vid periodens slut 1,932, däraf vid grufvorna 409. Bland dessa hafva under hela perioden inträffat 6 olycksfall med dödlig utgång, däraf vid grufvorna 3 fall. Hela antalet under perioden inträffade olycksfall, som anmäls, har varit 141, däraf vid grufvorna 60 fall.

Förhållandet emellan arbetsgifvare och arbetare vid ofvan omnämnda järnverk, de s. k. »Dannemoraverken», äfvensom vid Dannemora grufvor har af ålder varit och är ännu på flere ställen grundadt på en patriarkalisk uppfattning. Det öfvervägande antalet arbetare, de flesta vid bruken af vallonsk härkomst,

voro födda och uppfödda på bruket eller vid grufvan, där deras fäder och förfäder arbetat före dem.

Numera hafva de flesta af dessa bruk öfvertagits af aktiebolag, hvilka till stor del ega karaktären af familjebolag. Då den lifliga folkomsättning, som karakteriserar det moderna samhället, samt nya arbetsmetoder m. m. torde komma att bidraga till förändring af hvad som varit egendomligt för Dannemoraverken, har Konungens Befallningshafvande trots det ega ett visst intresse att erhålla kännedom om, huru arbetareförhållandena vid sekelskiftet gestaltade sig vid dessa länets äldsta industriella inrättningar.

Med anledning häraf har Konungens Befallningshafvande gjort en särskild utredning rörande arbetareförhållandena vid 1900 års slut vid Vattholma, Österby, Gimo, Löfsta, Karlholms, Tobo, Strömsbergs, Vesslands, Ullfors, Söderfors, Elfkarleö och Harnäs bruk samt vid Dannemora grufvor, till hvilken utredning vederbörande bruks- och grufveförvaltningar med erkännansvärd beredvillighet lemnat material.

Af bifogade tabell K (sid. 17) framgår antalet arbetare vid utgången af år 1900, antalet af dessa, som voro födde vid bruk eller grufva, där de voro anställda, procentförhållandet emellan dessa båda tal, den kontanta lönen, i hvad mån denna ökats under åren 1891–1900, samt löneförmånerna in natura. Till ytterligare belysning af aflöningsförhållandena meddelas här en från Karlholms bruk lemnad fullständig lönelista:

Arbetare.	Antal.	Däraf födde		Ungefärlig kontant aflönning pr år.	Naturaförmåner.
		å bruket eller dess egor.	utom bruket.		
1/2-smältare	7	—	7	1,250	Bostad, vedbrand, mjölk, potatisland.
1/4-smältare	6	2	4	950	D:o d:o.
Drängar	7	1	6	300	Bostad samt fri kost hos 1/2-smältaren.
Vällare	2	—	2	1,350	Bostad, vedbrand, mjölk, potatisland.
Räckarmästare	2	2	—	1,150	Bostad, potatisland, slätter, vedbrand, spannmål till underpris, barnsäd.
Räckardrängar	4	3	1	850	D:o d:o.
Hjälpräckare	2	2	—	500	D:o d:o.
Koldrängar	6	6	—	500	D:o d:o.
Hjälpsmeder	2	—	2	600	Bostad, vedbrand, mjölk, potatisland.
Kolskjutare	2	2	—	500	Bostad, potatisland, slätter, vedbrand, spannmål till underpris, barnsäd.
Tackjärnsvägare	1	—	1	600	D:o d:o.
Maskinister	2	2	—	850	Bostad, potatisland, slätter.
Klensmeder	3	1	2	600	Bostad, potatisland.
Verkstadsförman	1	—	1	750	Bostad, potatisland, kofoder.

En lancashirehärd sköttes ursprungligen af 1 mästare eller smältare jämte 3 drängar, som af honom i viss mån aflönades. Sedermera har man funnit förmånligare att öfverlemnna hvarje härd åt 2 mästare med 2 drängar eller åt 4 mästare. Dessa kallas då 1/2-mästare eller -smältare samt 1/4-mästare eller -smältare.

Vid alla dessa industriella inrättningar hafva arbetarne att af arbetsgifvaren påräkna pension eller s. k. gratial vid fortfarande oförmåga till arbete på grund af ålder eller sjukdom. Gratial utgår i allmänhet äfven till arbetares änkor och efterlemnade oförsörjda minderåriga barn. På sätt framgår redan af benämningen »gratial», torde denna pensionering icke vara att anse såsom en rätt, hvilken kan af arbetaren lagligen påfordras. Arbetsgifvaren bestämmer i allmänhet i hvarje särskildt fall, såväl huruvida som när och till hvad belopp pensionen skall utgå, därvid bunden allenast af gammal häfd.

För gratialens belopp redogöres här nedan likasom äfven för vissa särskilda uppgifter, som lemnats beträffande hvarje särskildt verk. Beträffande uppgifterna om antalet pensionärer är att märka, att dessa i allmänhet afse alla verkets pensionärer

Tab. K. Aftöningsförhållandena bland bergverks- och bruksarbetare i Uppsala län år 1900.

	Antal arbetare i järnindustri eller grufdrift.	Däraf födde på bruket, vid grufvan eller å dess egor.		Kontant årslön i genomsnitt eller i minimum och maximum.	Ökning i kontanta lönen under åren 1891 - 1900.	Naturaförmänner.
		Antal.	i %.			
Vattholma	87	50	57.00	600-800	—	1)
Österby	169	136	89.49	700-1,050	ca 30 %	2)
Gimo	73	62	84.93	768-57	ca 10 %	3)
Löfsta	49	49	100.00	272.40-870	—	4)
Karlholm	47	21	44.69	300-1,350	—	4)
Tobo	85	26	30.58	461-547	7 å 8 %	5)
Strömsberg	48	40	83.33	600-1,000	—	6)
Vessland	16	3	19.00	600-1,000	—	6)
Ullfors	50	24	48.00	500-1,000	—	6)
Söderfors	462	288	62.34	400-1,800	10 å 20 %	7)
Elfkarleö	116	57	49.14	380-1,500	31 å 39 %	8)
Harnäs	65	16	24.61	707.40	ca 20 %	9)
Dannemora grufvor	324	243	75.00	434	ca 16 %	10)

1) Fri bostad om 1 rum och kök, potatisland och trädgårdstappa, ved efter 4 kr. för famn.

2) Fri bostad om 2 rum, uthus, bodar, källare, svinhus, ladugård, 8 famnar ved, huggen och hemförd, till pris af 2.25 kr. för famn, 6 kappland potatisland, slätter till 2 kor eller 240 pund hö eller 955 liter mjölk (söt) om året i värde motsvarande 90 kr., fri läkarevård.

3) Fri bostad om 1 rum och kök, 5 meterfamnar ved levererade i arbetarens bostad till pris af 2.25 kr. famn; »slätta» eller foder till 2 kor eller 3 liter söt och 2 liter separerad mjölk om dagen (för masugnarbetare 1 1/2 liter söt, 2 1/2 liter separerad mjölk), läkarevård och medicin.

4) Fri bostad om 1 rum och kök; 8 kappland åker samt »slätta», beräknad att lenna föda åt 2 kor; rätt till månatligt spannmålsuttag till pris af 6 kr. för hl. råg och 4.80 kr. för hl. korn; »barnsäd» gratis för barn från 1-12 år, 10 liter råg och 10 liter korn per månad för hvarje barn; fri läkarevård och medicin.

5) Fri bostad, vedbrand, som arbetaren själf får hugga och hemföra; 8 kappland potatisland, »slätta» till 2 kor, spannmål till underpris, »barnsäd» för hvarje barn under 15 år.

6) Fri bostad, vedbrand, delvis mjölk, potatisland, spannmål till underpris, fri läkarevård och delvis fri medicin.

7) Alla arbetare fri bostad samt en del arbetare fri ved, äng och land eller mjölk och potatis.

8) Fri bostad, ved till nedsatt pris, fri läkarevård.

9) Alla arbetare fria husrum samt en del arbetare ladugård för 2 kor samt ved till nedsatt pris.

10) Fria husrum, spannmål till nedsatt pris; torp eller potatisland, för hvilket dock särskildt arrende betalas; »barnsäd» för inom äktenskap aflade barn om 1-15 år.

K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1896-1900. Uppsala län.

och sålunda ej blott sådana, som arbetat i järnindustrien eller grufbrytningen.

Vattholma bruks aktiebolag lemnar ålderstigne och till arbete oförmögne arbetare pension, bestående af husrum, vedbrand, spannmål och penningar till ej uppgifna belopp. Vid bruket funnos år 1900 42 pensionärer.

Österby bruks aktiebolag sysselsatte år 1900 sammanlagdt 247 arbetare af alla slag, bland hvilka 190 voro födde under bruket. Den i tabell K omförmälda kontanta aflöningen af 700-1,050 kr. är angifven i genomsnitt, därvid den förra summan afser stålverks- och hyttarbetare, den senare stångjärnsmeder.

Vid sjukdom under en tid öfverstigande åtta dagar erhåller arbetaren s. k. »sjukdagsersättning», som utgår med hälften af den dagspenning, arbetaren eljest skulle haft. Gratial erhålla alla ordinarie arbetare, som till följd af sjukdom eller ålderdom blifva oförmögna till arbete, äfvensom änkor efter ordinarie arbetare samt deras efterlemnade oförsörjda barn till uppnådda 12 års ålder. Gratial för »man med hustru» utgöres af 7.5 hl. spannmål, 26 liter salt, 25.5 kg. strömming, samt 22.50 kr. »mjölkpengar», allt till ett sammanlagdt värde af omkring 95 kr., hvar till komma bostad, 2 å 3 famnar ved, 2 kpl. potatisland eller 4.70 hl. potatis, fri läkarevård och medicin. För ensam man, änka eller barn minskas kvantiteten spannmål till resp. 5, 3.75 och 2.55 hl., men öfriga förmåner bibehållas lika. Änkor blifva pensionsberättigade vid femtio års ålder. Dessförinnan erhålla de ur en bland arbetarne bildad, af bruket understödd »änke- och pupillkassa» ett årligt understöd af 70 kronor samt dessutom för hvarje barn under tolf år 10 kronor. Vid 1900 års utgång var antalet gratialister vid bruket 176, däraf 26 tillhörande järnindustrien.

Fullständiga småskolor och folkskolor underhållas på brukets bekostnad. För arbetarne finnas anordnade aftonskolor, populära föreläsningar och bibliotek, hvarjämte lokal upplåtes till deras sammankomster för religions- och nykterhetsfrågor. De äldre arbetarebostäderna vid bruket äro afsedda hvardera för två familjer, hvilka hafva särskilda ingångar m. m. Under de senare åren hafva, med bibehållande af samma princip om den största möjliga afskildhet, för hvarje familj uppförts några byggnader för flere hushåll, vanligen sex. Plananordningen är så enkel som möjligt. Hvarje hushåll har sin särskilda veranda, förstuga, vindstrappa och vindsafdelning. Lägges byggnaden i lämplig riktning, får hvarje familj ett rum åt solsidan och ett åt skuggsidan. Kostnaden för dessa hus blifver omkring 2,000 kr. för hvarje hushåll.

Gimo bruks aktiebolag lemnar gratial åt alla ordinarie arbetare äfvensom åt deras änkor efter fyllda femtio år. Gratialen utgöra årligen för man 3.15-4.65 hl. råg, 3.15-4.65 hl. korn, 3.30 hl. potatis, 30 liter salt, 12 kg. sill, 12 kg. strömming och 15 å 25 kr. i penningar; samt för änka: 1.20-1.80 hl. råg, 1.20-1.80 hl. korn, 3.30 hl. potatis, 30 liter salt, 12 kg. sill, 12 kg. strömming och 15 kr. i penningar. De högre gratialen åtnjutas af »mästare» och andra, som innehaft därmed jämförliga förtroendeposter. Gratialisternas antal var vid utgången af år 1900 8 män och 19 änkor.

Vid bruket finnas skola, bibliotek samt en mindre epidemisjukstuga. Skolans lokaler få af arbetarne användas såsom samlingslokal efter inhämtadt tillstånd af kyrkoherden i församlingen eller bruksförvaltningen. Bolaget har bidragit till en sjuk- och begravningskassa för arbetarne med en grundfond af 5,000 kr.

Löfsta, Karlholms och Tobo bruk utgöra fideikommiss inom släkten de Geer. Vid dessa bruk, särskildt vid Löfsta, torde de äldre förhållandena kvarstå mest oberörda af nyare strömningar. Smedernas vid Löfsta bruk kontanta aflöning, som år 1900 utgjorde i genomsnitt 870 kr., utgår efter ackord och ökas eller minskas sålunda allt efter större eller mindre årstillverkning. Den i tabell K omförmälda lägre aflöningssumman, 272.40 kr., är genomsnittslönen för handtlangare m. fl. Spannmålsuttag till nedsatt pris får ske, af mästare och drängar med 85 liter råg och 85 liter korn samt af hopslagare och kolfatare med 65 liter råg och 65 liter korn, allt månatligen. Ordinarie arbetare, som hela sin tid arbetat vid bruket, äfvensom sådana arbetares änkor och barn erhålla gratial.

Gratialen utgöra månatligen: för mästare med hustru: 42 liter råg, 42 liter korn, 3 liter salt och 2½ kg. strömning; för mästare, änking eller änka: 21 liter råg, 21 liter korn, 2½ liter salt och 2 kg. strömning; för mästare och drängar: 31 liter råg, 31 liter korn, 2 kg. salt och 1½ kg. strömning; för mästersven, änking eller änka: 16 liter råg, 16 liter korn, 2 kg. salt och 1½ kg. strömning; för barn från och med 1 till och med 15 års ålder: 0.5 liter råg, 0.5 liter korn, ½ kg. salt och ½ kg. strömning. Samtliga gratialister hafva fri bostad, läkarevård och medicin. Deras antal var år 1900 150.

Skolorna vid bruket bekostas af bruksegaren. Vid bruket finnas bibliotek och sjukstuga.

Den i tabell K omförmälda kontanta aflöningen vid Tobo bruk är angifven i genomsnitt dels för högre aflönade och dels för lägre aflönade arbetare. De förras antal år 1900 var 63 och de senares 22. Vid Löfsta och Karlholms bruk finnas på bruksegarens bekostnad upprättade sjukstugor.

Strömsbergs, Vesslands och Ullfors bruk drivas gemensamt under firma »Wachtmeister, Strömsbergs bruk». Bruksegaren lemnar pensioner, bestående af fria husrum, vedbrand samt spannmål enligt fastställda bestämmelser, olika för smeder och andra arbetare, gifta och ogifva, änkor och barn. Vid Strömsberg upplåter bruksegaren afgiftsfritt lokaler till en folkskola och två småskolor äfvensom samlingslokal för arbetarne. Sjukstuga finnes ej på platsen, men inventarier för 1 sköterska och 7 patienter.

Söderfors, Elfkarleö och Harnäs bruk tillhöra Söderfors bruks aktiebolag. Bolaget lemnar gratial till såväl arbetare som änkor och oförsörjda minderåriga barn. Gratial utgå vid Söderfors bruk i matvaror och täppa eller ersättning för den sistnämnda antingen in natura eller i penningar samt vid Elfkarleö bruk, för man och hustru med 22 kr. 50 öre i penningar, potatisland om 6 kappland, 2½ hl. råg, 2½ hl. korn, 25½ kg. strömning och 31½ liter salt; för änking med 18 kr. i penningar, potatisland om 3 kappland, 1.90 hl. råg, 1.90 hl. korn, 17 kg. strömning och 20 liter salt; samt för änka med 9 kr. i penningar, potatisland om 3 kappland, 1.25 hl. råg, 1.25 hl. korn, 13 kg. strömning och 20 liter salt. Äfven vid Harnäs bruk lemnas gratial, som synas vara öfverensstämmande med ofvan omförmälda.

Antalet gratialister vid Söderfors bruk har ej uppgifvits. Vid de andra båda bruken voro de vid utgången af år 1900 sammanlagdt 29. Enligt den från Elfkarleö bruk lemnade uppgiften erhålla där män gratial vid fyllda 60 års, kvinnor vid fyllda 50 års ålder. Samtliga bolagets arbetare äro olycksfallsförsäkrade. Försäkringen medför rätt till olycksfallsersättning

med 1 kr. om dagen samt, därest olycksfallet medfört döden, 1,000 kr. till de efterlevande.

Vid Söderfors bruk har bolaget anordnat samlingslokaler för arbetarne. Dylig lokal finnes äfven vid Elfkarleö.

Dannemora grufvor drivas af »Dannemora grufveintressenter». Till orkeslöse arbetare och arbetares änkor utbetalas årligt gratial, bestående af:

	Råg. Liter.	Korn. Liter.	Salt. Liter.	Ström- ming. Kg.	Potatis- penning- gar. Kr.	Mjök- penning- gar. Kr.
För man och hustru . . .	312	312	30	25	12	24
För ensam man	192	192	30	25	12	21
För änka efter i arbetet omkommen	252	252	24	25	9	21
För ensam kvinna öfver 50 år	132	132	24	25	9	15
För ensam kvinna under 50 år	132	132	—	—	—	4

Antalet gratialister vid 1900 års slut var 175. Intressenterne bekosta folkskola och småskola, byggnad för samlingslokal och bibliotek samt tillsammans med Österby bruks aktiebolag sjukstuga, hvarjämte intressenterne lemna årliga bidrag till arbetarnes medikamentskassa, sjuk- och begravningskassa samt bibliotek.

Om de af arbetarne själfva vid dessa verk bildade sjuk- och begravningskassor lemnar tabell 7 upplysning.

F) Fabriker, manufaktur och handverk. Kungl. Maj:ts Befallningshafvande hänvisar för kändedomen om länet i dessa afseenden i hufvudsak till Kungl. Kommerskollegii årsberättelser. Efterföljande tabell L (sid. 19) utgör ett utdrag af årsberättelsen för år 1900 och lemnar en öfversikt af inom länet nämnda år befintliga fabriker med ett tillverkningsvärde för året öfverstigande 100,000 kr.

Hela antalet fabriker inom länet utgjorde samma år 1900 267 med 5,188 arbetare och ett sammanlagdt tillverkningsvärde af 17,821,710 kr. Denna fabriksrörelse uppskattades för bevilling till en sammanlagd inkomst af 1,582,150 kr.

Beträffande vissa större industriella inrättningar äfvensom sådana, som under perioden tillkommit, lemnas här några särskilda uppgifter.

Skutskärs sågverks tillverkning under perioden framgår af nedanstående tabell:

	År 1896.	År 1897.	År 1898.	År 1899.	År 1900.
Försågadt timmer . . stycken	1,302,000	1,245,000	1,423,000	1,330,000	1,220,000
Erhållet virke . . . . stand:s	48,539	44,085	42,717	38,010	32,774
Af affallsvirke förädladt					
till mouldings o. käppar >	790	697	628	569	573
> laths . . . . . >	95	52	58	54	55
> staf . . . . . >	1,094	1,187	1,429	1,333	1,329
> splittved . . . . . >	4,080	3,397	3,508	3,015	2,344
> lädor . . . . . >	410	435	430	420	370
Summa standards affall till kol . . . . . läster	6,469	5,768	6,053	5,391	4,671
	26,000	29,100	28,400	18,000	14,800

Den vid sågverket belägna fabriken för tillverkning af sulfatmassa har under perioden väsentligen utvidgats, så att tillverkningen nu uppgår årligen till 15,000 ton, hvartill råmaterial erhålles uteslutande från det affall, som uppkommer vid sågningen. Under perioden har färdigbyggt ytterligare en stor fabrik för tillverkning af sulfitmassa. Denna fabriks tillverkningsförmåga uppgår jämväl till 15,000 ton årligen.

Af Söderfors bruks aktiebolag och Th. Olrog hafva från Harnäs skeppats plankor, battens, bräder, kvastkäppar och splittved till följande myckenhet:

År 1896	14,882	St Petersb. standards
> 1897	13,538	>
> 1898	17,004	>
> 1899	16,360	>
> 1900	13,640	>

Uppsala ångkvarns aktiebolag idkar i *Uppsala* kvarnrörelse, brännvinsbränning, jästtillverkning och brännvinsdestillering med ett sammanlagt tillverkningsvärde år 1900 af 2,690,615 kronor. Bolaget hade samma år en arbetspersonal af 74 arbetare. Under räkenskapsåret $\frac{1}{7}$ 1899— $\frac{30}{6}$ 1900 omsatte bolaget i kvarnprodukter 1,636,578 kr. 73 öre, i brännvin 535,568 kr. 38 öre och i pressjäst 106,309 kr. 46 öre, med en nettovinst af 90,200 kr. 68 öre.

Erlangens bryggeri i Uppsala ödelades år 1900 af våld och har sedermera ej blifvit återupptaget. Sedan dess är Uppsala bayerska bryggeriaktiebolag det enda bryggeriföretaget af be-

tydenhet i Uppsala. Värdet af dess tillverkningar uppgick år 1900 till 268,051 kr.

Henrik Gahns aseptin-amykos aktiebolag i Uppsala har under perioden för sin tillverkning af tvålf uppfört en ny fabriksbyggnad.

Under perioden hafva i Uppsala tillkommit Tullgarns gjuteri och mekaniska verkstads aktiebolag, en fabrik för skottillverkning, anlagd af L. E. Larsson, samt aktiebolaget Nymans verkstäder, hvilket öfvertagit firman A. F. & J. Nymans tillverkning af velocipeder m. m. samt för detta ändamål för en kostnad af 250,564 kr. uppfört en fabrik, där bolaget sysselsätter 100 arbetare.

Aktiebolaget Bendor, som började sin verksamhet den 1 februari 1898, har hufvudkontor i Stockholm samt fabrikskontor i *Enköping*, bedrifver tillverkning af hästbröd, hundbröd och hönsföda. Bolaget sysselsätter 20 arbetare. Under år 1900 levererade detsamma för arméns behof 350,000 kg. hästbröd.

Aktiebolaget Enköpings maskinfabrik, som började sin verksamhet år 1898, har till ändamål att vid sin mekaniska verkstad och gjuteri tillverka och reparera lokomobiler, fasta ångmaskiner och ångpannor m. m. Bolaget, hvars tillverkning år 1900 hade ett värde af 149,388 kr. 44 öre, sysselsätter 74 arbetare.

Enköpings mekaniska verkstad, grundad år 1886 af J. P. Johansson, bedrifver tillverkning af bemålde Johanssons patenterade uppfinningar af smideshammare, rörtänger m. m. Bolaget omsatte år 1900 ett belopp af 230,100 kr. och sysselsatte samma år 70 arbetare.

Tab. L.

De större fabrikerna i Uppsala län år 1900.

F a b r i k e r .	U p p s a l a .			E n k ö p i n g .			L a n d s b y g d e n .			S u m m a .		
	Fabriker.	Arbetare.	Tillverkningsvärde. Kr.	Fabriker.	Arbetare.	Tillverkningsvärde. Kr.	Fabriker.	Arbetare.	Tillverkningsvärde. Kr.	Fabriker.	Arbetare.	Tillverkningsvärde. Kr.
Bagerier	2	65	408,310	1	16	54,465	—	—	—	3	81	462,775
Jästfabriker	1	16	111,125	—	—	—	—	—	—	1	16	111,125
Kvarnar	3	55	1,598,403	1	3	101,542	58	122	347,593	62	180	2,050,538
Mälterier	1	4	89,663	1	2	23,400	9	—	30,642	11	6	143,705
Tobaksfabriker	3	39	100,259	—	—	—	—	—	—	3	39	100,259
Brännvinsbrännerier	1	10	511,756	—	—	—	—	—	—	1	10	511,756
Destilleringsverk	1	4	660,360	—	—	—	—	—	—	1	4	660,360
Maltdrycksbryggerier	2	44	295,797	3	22	85,180	13	30	86,614	18	96	467,591
Gummivarufabriker	2	91	226,500	—	—	—	—	—	—	2	91	226,500
Såp- och tvålfabriker	1	26	169,565	—	—	—	—	—	—	1	26	169,565
Sågverk och hyflerier	1	36	99,681	—	—	—	30	1,780	7,024,033	31	1,816	7,123,714
Snickeri- och möbelfabriker	2	73	190,040	2	18	15,680	2	130	392,004	6	221	597,724
Tändsticksfabriker	—	—	—	1	64	112,500	—	—	—	1	64	112,500
Trämassefabriker	—	—	—	—	—	—	1	224	1,219,214	1	224	1,219,214
Kakelfabriker	4	170	236,400	—	—	—	1	90	110,120	5	260	346,520
Tegelbruk	4	159	105,085	—	—	—	14	468	332,335	18	627	437,420
Gasverk	1	22	144,216	—	—	—	—	—	—	1	22	144,216
Järn- och stålvarufabriker samt gjuterier	5	62	232,975	2	22	49,163	5	356	526,859	12	440	808,997
Mekaniska verkstäder	2	46	82,920	4	123	295,820	5	51	99,515	11	220	478,255
Boktryckerier	6	102	176,564	2	10	11,400	—	—	—	8	112	187,964

För *brännvinstillverkningen* inom Uppsala län under perioden redogöres i nedanstående *tabell M.* Af denna framgår, att bränneriernas antal, som i medeltal hvarje tillverkningstermin åren 1891—1895 varit 2.6 för vårterminen och 1.6 för höstterminen, under denna period nedgått till 1.4 för vårterminen och 1.2 för höstterminen, samt att sammanlagda beloppet tillverkad brännvin, som under perioden 1891—1895 uppgick till 5,206,771.5 liter, sjunkit till 3,705,500.1 liter.

Antalet *handtverkare* uppgick år 1900 i städerna till 318, hvaraf 306 män och 12 kvinnor, samt å landsbygden till 1,076, hvaraf 1,071 män och 5 kvinnor, eller sammanlagt till 1,394, hvaraf 1,377 män och 17 kvinnor. Handtverksarbetarnes antal samma år utgjorde, i städerna 623, hvaraf 571 män och 52 kvinnor, samt å landsbygden till 325, hvaraf 316 män och 9 kvinnor, eller sammanlagt 948, hvaraf 887 män och 61 kvinnor. För bevilling uppskattad inkomst af handtverksdrift uppgick samma år inom länet till ett belopp af 644,068 kr.

Det i senaste femårsberättelse under afdelningen Politi omförmälda *industrilotteri*, som Uppsala fabriks- och handtverksförening, jämlikt särskilda kungl. bref, inrättat i Uppsala, har fortgått under hela perioden. Lotteriets i de kungl. breffen angifna ändamål skulle vara att uppmuntra särskildt sådan handtverksskicklighet, som genom konstnärligt utförande af arbetet skilde sig från vanlig fabriktillverkning. Den af lotteriet uppkomna vinst skulle användas dels till att bilda ett hem för ålderstigna tjenarinnor och dels att öka Uppsala tekniska skolas modellsamling och premiifonder. Först under år 1900 har lotteriet lemnat någon vinst för dessa ändamål. Vinsternas sammanlagda värde under åren 1896—1900 uppgick till 189,675 kr.

Den rörelse inom den kroppsarbetande klassen, som afser dennas höjande, särskildt i ekonomiskt afseende, och som tagit sig uttryck i en organisation af *fackföreningar*, återfinnes jämväl inom detta län. Oaktadt gjorda försök har Kungl. Maj:ts Befallningshafvande icke lyckats erhålla tillförlitlig underrättelse om denna rörelses utsträckning inom länet annat än beträffande staden Uppsala. Det har uppgifvits, att fackföreningar i egentlig mening ej skulle finnas vid ofvann omförmälda inom länet belägna bruk samt att de arbetare vid Skutskär och Harnäs, som äro fackföreningsmedlemmar, tillhöra sådana föreningar gemensamma för arbetare i samma fack vid såväl dessa platser som

flere norr därom belägna hamnar och sågverk i Gefleborgs län. Fullt tillförlitlig upplysning i detta afseende liksom beträffande fackföreningsrörelsen i staden Enköping har Kungl. Maj:ts Befallningshafvande emellertid, som sagdt, ej lyckats erhålla.

Antalet fackföreningar samt deras medlemmar inom staden Uppsala framgår af nedanstående, på enskilda uppgifter grundade tabell:

Fackföreningar.	Antal medlemmar.		Fackföreningar.	Antal medlemmar.	
	Vid periodens början.	Vid periodens slut.		Vid periodens början.	Vid periodens slut.
Kakelugnsmakare . . .	85	108	Tobaksarbetare . . .	14	15
Järn- och metallarbetare ¹⁾	—	51	Plåtslagare	21	21
Bageriarbetare ¹⁾	—	40	Skoarbetare	35	25
Målare	40	62	Murare	60	60
Träarbetare (inkl. möbelsnickare)	30	58	Skrädderiarbetare ¹⁾	—	35
Bokbindare	20	23	Typografer	49	84
			Summa	354	582

Under den lifliga byggnadsverksamheten under åren 1897—1899 lära de däraf berörda fackföreningarna hafva haft nära dubbelt så stort antal medlemmar som det ofvann uppgifna. Hvarje fackförening lär hafva sin särskilda styrelse och sina egna stadgar samt ingå såsom underafdelning i ett fackförbund, hvilket omfattar likartade föreningar på andra orter i landet. Fackförbunden åter ingå, med få undantag, i den så kallade »landsorganisationen», hvilkens styrelse med säte i hufvudstaden sålunda bildar medelpunkten för nästan alla fackliga arbetareorganisationer inom landet. En del af fackförbunden hafva anslutit sig till det socialdemokratiska arbetarepartiet och genom sina organ, fackföreningarna, i de olika städerna bildat s. k. arbetarekommuner. En sådan har äfven kommit till stånd i Uppsala. Sju af fackföreningarna tillhöra denna, nämligen: kakelugnsmakare, järn- och metallarbetare, träarbetare, bagare, bokbindare, målare och tobaksarbetare. Plåtslagare, skoarbetare och murare tillhöra landsorganisationen, men ej »kommunen». Skrädderiarbetarne stå icke i förbindelse med annan organisation än sitt fackförbund. En särskild ställning intager typografernas förening. Den tillhör hvarken landsorganisationen eller det politiska socialdemokratiska partiet. Sedan år 1887 är den ansluten till Svenska typograförbundet och står därigenom i förbindelse med det Internationella typografsekretariatet, som i sig innefattar ett tjugotal förbund.

Genom fackförbunden hafva en del föreningar (bagare, träarbetare, typografer) tillträdde till delaktighet i sjuk- och begravningskassor, andra (järn- och metallarbetare) därjämte till reshjälps- och understöds-kassor. Kakelugnsmakarne hafva egen sjuk-kassa, bokbindarne, tobaksarbetarne och plåtslagarne egna reshjälpskassor, murarne egen olycksfallsförsäkringskassa. Två till ofvannämnda organisation ej hörande kypareföreningar, den ena med 52, den andra med 27 medlemmar, hafva jämväl egna sjuk- och begravningskassor.

De vid järnvägen anställde betjente, hvilka på andra orter lära vara organiserade i ett flertal olika fack, hafva i Uppsala ej bildat egna föreningar, utan ingå vanligen såsom medlemmar i förbundsfilialerna i Stockholm.

¹⁾ Föreningen är bildad under perioden.

Tab. M. *Brännvinstillverkningen i Uppsala län åren 1896—1900.*

År.	Antal brännerier under			Största tillverkning vid ett bränneri.	Minsta.	Hela beloppet tillverkad brännvin.	Sammanlagda afgifter.	Kontroll o. redovisningskostnader.
	vår-	sommar-	höst-					
	tillverkningen.							
1896 . . .	2	1	1	661,422 6	42,441 8	703,864 4	351,932	4,383
1897 . . .	1	1	1	628,418 1	—	628,418 1	314,209	3,701
1898 . . .	1	1	2	724,221 8	22,694 8	746,916 6	373,460	3,737
1899 . . .	2	1	1	807,608 1	63,369 7	870,977 8	435,489	5,332
1900 . . .	1	1	1	755,320 2	—	755,320 2	377,660	3,722
Summa	—	—	—	—	—	3,705,500 1	1,852,750	20,875

4. Kommunikationsanstalter och varuutbyten.

A) **Landtkommunikationer.** Enligt tabell 2 a utgjorde längden af de *allmänna vägarna* inom länet år 1900 sammanlagdt 1,696·198 km., hvaraf 344·682 km. landsväg, 1,338·442 km. bygdeväg samt 13·074 km. vägar tillhörande städerna. I senaste femårsberättelsen uppgafs vägarnas sammanlagda längd till 166·34 nymil. Skillnaden i uppgiften beror dels på en då lemnad felaktig uppgift från länets södra fögderi, dels på den i tabell 2 b omförmälda vägsträcka, som tillkommit under perioden, och dels på den noggranna uppmätning, som skett i sammanhang med verkställda vägdelningar. Primäruppgifterna hafva kontrollerats med uppgifter från förste landtmätaren i länet angående längden af de vägar, som varit föremål för behandling vid hittills inom länet åtgångna vägdelningar. Från summan af dessa vägar har emellertid afdragits längden af de förut ej indelade vägar, som vid vägdelningarna blifvit indelade, men som vid periodens utgång ännu ej blifvit öfvertagna af de vaghållningsskyldige.

Under perioden hafva Sundbron i Dannemora socken och Spångbron i Films socken blifvit ombyggda.

Bropenningar uppbäras, enligt fastställd taxa, vid Flottsunds bro öfver Fyrisån. Sedan Vestlands-Elfkarleby vaghållningsdistrikt år 1896 för 15,000 kronor inköpt den öfver Dal elfven ledande Karl XIII:s bro, har broafgiften därstädes upphört.

Skjutsanstalterna i länet äro: 17 gästgivaregårdar, nämligen Uppsala, Enköping, Tibble, Bålsta, Litslena, Säfva, Kälva, Böksta — dit skjutsningar numera åter förlagts från Krisslinge skjutsstation, som indragits — Dalkarlsbo, Högsta, Hof, Läby, Yfre, Mehede, Elfkarleby, Skerplinge och Haberga; samt 14 skjutsstationer, nämligen Torgesta, Hjulsta, Tunalund, Långtora, Husby, Staf, Håkansbo, Bro, Andersby, Söderby, Edinge, Örbyhus, Tierp och Örsundsbro, de tre sistnämnda inrättade jämlikt 26 § i skjutsstadgan.

Under perioden hafva förnyade *entreprenadauktioner* för skjutsens bestridande hållits år 1898. Vid samtliga länets gästgivaregårdar och vid 12 af skjutsstationerna uppehålls skjutsen genom entreprenad. Skjutsningen vid Torgesta skjutsstation utgöres fortfarande af egarne till gästgiverihemmanet 1 mantal Torgesta nr 2, hvilka hvarje dag en timme efter kallelse skola tillhandahålla en häst. De hästar, som därutöfver tarivas, tillhandahållas af skjutslagets hemman i tur efter budning. Vid skjutsstationen vid Hjulsta färja utgöres skjutsen i tur efter budning inom Enköpings-Näs socken.

Maximilegan inom länet är 1 kr. 70 öre för nymil, hvilken *lega* betingats vid alla länets gästgivaregårdar samt vid 9 af skjutsstationerna. Vid öfriga skjutsstationer har skjutslegan utgått, vid Örbyhus med 2 kr. 25 öre för nymil och 1 kr. 50 öre för väglängd under 1/2 mil, vid Örsundsbro med 1 kr. 95 öre för nymil, vid Tierp 1 kr. 90 för nymil samt vid Torgesta och Hjulsta med 1 kr. 12 öre för nymil.

Entreprenadbidrag hafva under perioden på grund af lemnade anbud samt Landstingets beslut fastställts att under åren 1899—1903 utgå med följande belopp:

Skjutsanstalt.	Entreprenadbidrag. Kr.	Skjutsanstalt.	Entreprenadbidrag. Kr.	Skjutsanstalt.	Entreprenadbidrag. Kr.
Tibble	100	Söderby	35	Yfre	100
Kälva	100	Haberga	100	Mehede	50
Högsta	100	Edinge	50	Elfkarleby	150
Dalkarlsbo	100	Litslena	150	Staf	80
Husby	70	Säfva	100	Skjerplinge	100
Bro	50	Hof	100	Håkansbo	50
Andersby	35	Läby	100	Enköping	200

Sammanlagda beloppet af dessa entreprenadbidrag utgör 1,920 kr. Entreprenadbidragen under föregående skjutsperiod utgjorde sammanlagdt 2,375 kr. Vid gästgivaregårdarne i Uppsala och Bålsta hafva entreprenadbidrag ej äskats. Vid Böksta gästgivaregård samt Tunalunds och Långtora skjutsstationer hafva begärda entreprenadbidrag af Landstinget vägrats.

Antalet under perioden *utgångna skjutshästar* framgår af tabell 2 d. Medeltalet årligen utgångna skjutshästar har ökats från 2,609 under förra femårsperioden till 3,034 under denna. Ökningen beror väsentligen på inrättandet under perioden af skjutsanstalten i Örsundsbro, hvarifrån utgått omkring 250 hästar årligen. Medeltalet utgångna skjutshästar hafva under de sista sex femårsperioderna varit:

Åren 1871—1875	13,382	Åren 1886—1890	2,711
> 1876—1880	4,048	> 1891—1895	2,609
> 1881—1885	3,450	> 1896—1900	3,034

Tabell 2 a utvisar för hvarje särskildt *vaghållningsdistrikt* antalet vägfyrkar, den uppskattade kostnaden för vägunderhållet in natura den tid marken är bar, den å hvarje vägfyrk utgående vägskatt samt vägkassans utgifter och inkomster, allt under år 1900. Sammanlagda antalet vägfyrkar inom länet utgjorde 830,878. Uppskattade kostnaden för vägunderhållet in natura den tid marken är bar utgjorde 139,974 kr. 80 öre. Vägkassornas inkomster — oberäknadt behållning från år 1899 — utgjorde 84,717 kr. 96 öre, deras utgifter 76,450 kr. 43 öre samt deras behållning till år 1901 11,520 kr. 47 öre. Bland utgifterna märkes särskildt ersättning till snöploglagen med 58,001 kr. 56 öre.

Kostnaden för Uppsala stads vägunderhåll har utgjort: år 1896 4,016·64 kr., år 1897 4,759·19 kr., år 1898 4,186·73 kr., år 1899 4,040·77 kr. samt år 1900 4,002·26 kr.

Genom år 1899 meddelade särskilda utslag har Konungens Befallningshafvande för tiden intill utgången af år 1904 ordnat *vintervaghållningen* inom länets samtliga vaghållningsdistrikt, med undantag af Håbo härad, beträffande hvilket distrikt utslag i samma afseende meddelats år 1900.

Vägdelningar äro verkställda och hafva vunnit laga kraft inom Bro, Bälunge, Films och Dannemora, Lagunda, Norunda,

Olands, Rasbo, Ulleräkers, Vaksala, Vestlands och Elfkarleby samt Åsunda väghållningsdistrikt. Inom Vestlands och Elfkarleby distrikt har uppskattning genom särskild nämnd ännu ej egt rum. Alla öfriga ofvan omnämnda vägdeltningar hafva trädtt i tillämpning. Verkställda, men af vederbörande öfverklagade äro vägdeltningarna i Håbo och i Löfsta väghållningsdistrikt. Vägdeltningar inom Tierps och inom Trögds väghållningsdistrikt äro under handläggning. Inom Hagunda och inom Vendels väghållningsdistrikt har vägdeltning ej blifvit begärd.

Ingen af de i senaste femårsberättelsen omnämnda *järnvägsplaner* hafva kommit till utförande. Emellertid hafva stadsfullmäktige i Uppsala genom utsedde kommitterade låtit verkställa utredningar särskildt angående de projekterade linierna Uppsala—Grillby och Uppsala—Gimo. För åstadkommande af en järnväg från Enköping genom Vårfrukyrka och Sparrsätra socknar till Heby station å norra stambanan och vidare till Runhällen å Sala—Gysinge järnväg har bildats ett bolag, som fått sin bolagsordning fastställd af Kungl. Maj:t den 18 mars 1898, och hvari tecknats aktier till belopp af 600,000 kr. Då emellertid detta aktiekapital ej ansetts förslå till företagens utförande, har bolaget beslutat aktieemission till ytterligare belopp af 400,000 kr. Vid periodens utgång var resultatet af denna emission ännu ej känt.

Uppsala—Margrethills järnvägsaktiebolag har under år 1899 ombyggt samtliga broar å linien Uppsala—Gefle.

Statstelegrafstationerna inom länet hafva under perioden varit två, nämligen i Uppsala och Enköping, hvarjämte telegram befordrats från samtliga järnvägsstationer. Vid 1900 års utgång utgjorde längden af telegraflinier inom länet 233³/₁₀ km., innehållande 1,301 km. ledningar. År 1896 utväxlades genom telegrafverkets stationer inom länet sammanlagdt 31,556 telegram, däraf 15,260 afsända och 16,296 ankomna. Beträffande bestämmelseorten voro af de förra 13,894 adresserade till inrikes orter och 1,366 till utlandet, och af de senare 14,948 ankomna inrikes ifrån och 1,348 från utlandet. År 1900 utgjorde hela antalet telegram 43,334, däraf 20,704 afsända och 22,630 ankomna. Af de afsända voro 18,733 till inrikes orter och 1,971 till utlandet, af de ankomna 20,701 från inrikes orter och 1,929 från utlandet.

Telefonväsendet inom länet har under perioden ytterligare utvecklats. Längden af rikstelefonledningarna inom länet uppgick vid 1900 års slut till 3,918³/₁₀ km., af hvilken sträcka 2,240 km. voro hufvudledningar och 1,678³/₁₀ km. abonnentledningar. Antalet central- och växelstationer var 48 samt antalet telefonapparater 1,421. Under samma år befordrades å rikstelefonen 5,950,300 abonnentsamtal och 46,900 särskildt betalda samtal. Inkomsterna belöpte sig till 74,914 kr., hvaraf 62,099 kr. grundade sig på abonnentskontrakt och 12,815 kr. inflöto för de särskildt betalda samtalen.

Under perioden tillkomna rikstelefonstationer inom länet äro: Biskopskulla, Björklinge, Bodarne, Bålsta, Börje, Dannemora, Ekolsund, Grillby, Grissla, Hedsta, Herkulsberga, Karby, Kungshusby, Långtora, Löt, Månkarbo, Nöttö, Skerplinge, Sparrsätra, Säbyholm, Torsvi, Upplands-Dalby, Upplands-Ekeby, Vessland, Viksta, Örbyhus och Örsundsbro.

Vid sidan af rikstelefonen utöfvar Stockholms allmänna telefonaktiebolag fortfarande telefondrift inom länet. Dess verksamhet har äfven under denna femårsperiod blifvit afsevärdt utvidgad.

Vid periodens början hade bolaget inom länet 20 växelstationer. Under perioden hafva tillkommit 8 nya växelstationer, nämligen Läby, Uppsala-Näs, Boglösa, Fanna, Lillkyrka, Öfver-Gran, Häggeby och Tranbygge, så att samtliga stationer nu äro:

a) inom Uppsala telefonområde: Bergsbrunna (med 11 abonnenter), Flottsund (med 8 abonnenter), Läby (med 2 abonnenter), Ramsta (med 5 abonnenter), Rasbo (med 21 abonnenter), Skokloster (med 5 abonnenter), Uppsala (med 761 abonnenter), Uppsala-Näs (med 8 abonnenter);

b) inom Enköpings telefonområde: Boglösa (med 10 abonnenter), Enköping (med 202 abonnenter), Enköpings-Näs (med 10 abonnenter), Fanna (med 8 abonnenter), Grillby (med 25 abonnenter), Hacksta (med 15 abonnenter), Lillkyrka (med 5 abonnenter), Litslena (med 16 abonnenter), Långtora (med 16 abonnenter), Vallby (med 9 abonnenter), Öfver-Gran (med 8 abonnenter), Örsundsbro (med 18 abonnenter); och

c) inom Bålsta telefonområde: Bro (med 18 abonnenter), Bålsta (med 25 abonnenter), Ekolsund (med 9 abonnenter), Håtuna (med 24 abonnenter), Häggeby (med 7 abonnenter), Kulla (med 10 abonnenter), Kungsängen (med 20 abonnenter), Tranbygge (med 5 abonnenter).

Abonnentantalet har under perioden ökat från 754 till 1,281. I städerna inom området samt på de flesta växelstationer ä landsbygden har bolaget anordnat samtalsstationer för allmänheten, som där eger att mot särskild afgift, hvilken i vanliga fall utgör 10 öre för 5 minuters samtal, telefonera såväl inom Allmänna som inom det s. k. Bellbolagets nät. Detta sistnämnda står vanligen i kostnadsfri samtrafik med det förra. Bolagets apparater hafva under perioden mot en särskild öfvergångsavgift af 10 öre per samtal kunnat sättas i förbindelse med rikstelefonens ledningar. Utom de hufvudlinier, som förbinda Uppsala-, Enköpings- och Bålstaområdena med hufvudstationen i Stockholm och som hafva en längd af 1,326³/₁₀ km., finnas inom länet 431³/₁₀ km. hufvudlinier och 1,183³/₁₀ km. i abonnentledningar.

Bolagets verksamhet omfattar ej mer än den södra tredjedelen af länets areal, enär bolagets verksamhetsområde, enligt nådig koncession af den 1 maj 1891, ej får utsträckas mer än 70 km. från Stockholms Stortorg.

Postinrättningar funnos vid periodens början i Uppsala, Enköping, Alunda, Balingsta, Björklinge, Hjelsta by, Häggeby, Löfsta bruk, Långtora, Olands Stafby, Rasbo, Rasbokil, Skokloster, Skutskär, Svista, Veckholm, Vendelsby, Vessland, Vesttibble, Viksta, Åkerby och Örsundsbro samt vid järnvägsstationerna Bergsbrunna, Bro, Bålsta, Bärby, Dannemora, Ekolsund, Elfkarleö, Gamla Uppsala, Gimo, Grillby, Harnäs, Knaby, Kungsängen, Lundby, Marma, Orrskog, Stora Vreta, Söderfors, Tierp, Tobo, Vattholma, Vendel, Vänge, Åland och Örbyhus. Under perioden hafva poststationerna i Vendelsby och vid järnvägsstationen i Vendel namnförändrats och benämnas den förra Vendel, den senare Knypplan.

Af ofvan uppräknade postanstalter voro Uppsala och Enköping postkontor och de öfriga poststationer. Under perioden hafva öppnats poststationer i Dalboda, Erentuna och Skuttunge äfvensom vid Skyttorps järnvägsstation. Vid periodens utgång funnos alltså inom länet 2 fullständiga postkontor och 49 poststationer.

Vid samma tid utgjordes inom länet postbefordring af landtbrefbärare å följande linier, bland hvilka de, som äro kursiverade,

hafva tillkommit under perioden: *Stora Vreta—Erentuna, Viksta—Skyttorp—Viksta—Vendel—Viksta, Viksta—Skuttunge, Örsundsbro—Hjelstaby—Holm, Ekolsund—Hjelstaby—Holm, Uppsala—Eriksdal—Uppsala, Åland—Tibble, Åland—Jerläsa, Åkerby—Vibro, Vattholma—Järsta, Gimo—Hökhufvud, Knaby—Ramhäll, Tobo—Tegelsmora, Leufsta bruk—Skerplinge—Hällnäs—Löfsta bruk, Orrskog—Ängsbolagets folkskola, Tierp—Månkarbo, Söderfors—Hade, Söderfors—Löfåsen, Enköping—Näs—Enköping, Enköping—Vallby—Arnö, Kungsängen—Vestra Ryd, Grillby—Hacksta, Långtora—Nysätra, Balingsta—Hällberga. Landtbrefbäringslinierna Vattholma—Råstaberg, Grillby—Löt och Ekolsund—Hjelstaby hafva utsträckts, den första till Järsta, den andra till Hacksta och den tredje till Holm. Landtbrefbäringslinien Tierp—Yfre har under perioden indragits.*

Till postverket redovisad uppbörd utgjorde vid 1896 års slut för Uppsala postkontor, däri inberäknade då underlydande 44 poststationer, 187,336⁵¹ kr. Omkostnaderna vid kontoret utgjorde 30 % däraf. För Enköpings postkontor med då underlydande 17 poststationer utgjorde uppbörden 42,879 kr. 19 öre samt omkostnaderna 42 % däraf. Vid utgången af år 1900 utgjorde uppbörden för Uppsala postkontor med underlydande 48 poststationer 223,537 kr. 84 öre och omkostnaderna 38 % däraf samt för Enköpings postkontor med underlydande 17 poststationer 49,443 kr. 62 öre och omkostnaderna 45 % däraf.

B) Sjökommunikationer. Inom länet finnas följande hamnar och lastageplatser: Skutskär, Harnäs, Uppsala, Enköping, Örsundsbro, lastbryggor vid järnvägens anslutning till Tierpsån och till Dalelven vid Söderfors, Österby lastbrygga i Vallby socken, Staxhammars lastbrygga i Kungs-Husby socken samt Hagslätta lastbrygga i Hacksta socken. För samtliga dessa hamnar och lastageplatser hafva den 17 januari 1899 fastställts hamntaxor att gälla till utgången af år 1903. Samtidigt hafva jämväl taxor blifvit fastställda å afgifter för begagnande af segellederna vid Almarestäket samt från Örsundsbro hamn till Högbrygga. Hamnar finnas dessutom vid Fagerviken och Ängsskär i Hällnäs socken, vid Ledskär i Öster-Löfsta socken samt vid Vantgrund i närheten af Karlholms bruk i Vestlands socken, hvarjämte inom de flesta socknar utmed Mälaren finnas en eller flere lastbryggor.

Genom resolution den 7 oktober 1900 har Konungens Befallningshafvande förordnat, att från Bottniska viken till Fagervikens hamn skall vara *allmän farled*.

Ångbåtsförbindelser hafva under perioden uppehållits mellan Uppsala och hufvudstaden af 3 å 4 ångbåtar, mellan Uppsala samt trakten omkring Ekoln, Skofjärden och Lårstaviken af 2 ångslupar, mellan Enköping och Stockholm af 2 ångbåtar, mellan Enköping och Selaön af 1 ångbåt, mellan Enköping samt Arnö och Vadholm af 2 ångslupar, mellan Ledskär och Gefle af 2 ångbåtar samt mellan åtskilliga platser vid Mälaren och hufvudstaden af 5 ångbåtar.

Sjöfarten å Fyrisån och Enköpingsån samt vid Skutskär har under periodens särskilda år börjat och slutat:

År.	Fyrisån.		Enköpingsån.		Skutskär.	
	Börjat.	Slutat.	Börjat.	Slutat.	Börjat.	Slutat.
1896 . . .	12 april.	4 dec.	28 april.	5 dec.	1 april.	5 1897.
1897 . . .	25 »	15 »	21 »	8 »	3 maj.	24 dec.
1898 . . .	21 »	17 »	23 »	17 »	26 april.	31 »
1899 . . .	20 »	10 »	21 »	15 »	6 maj.	31 »
1900 . . .	2 maj.	21 »	5 »	7 »	4 »	23 »

Hamndirektionen i *Uppsala* har sig uppdraget att vårda och underhålla anläggningarna för segelfarten i Fyrisån och genom Erikssund och Almarestäket, enligt af Kungl. Maj:t den 22 februari 1867 utfärdadt reglemente med däri sedermera gjorda ändringar och tillägg. Omkostnaderna för farledens öppenstående bestridas med inflytande hamn- och seglationsavgifter. Under femårsperioden 1896—1900 utgjorde *hamnkassans* inkomster och utgifter:

Inkomster: Uppbörd	kr. 82,149 ⁸⁰
Räntor m. m.	» 9,772 ⁸⁶
Utgifter: Kajbyggnader	» 33,497 ⁸⁴
Underhåll af hamnspåret m. m. . . .	» 63,051 ⁶⁷

Hamnkassans skuld till Handels- och Sjöfartsfonden, som vid 1896 års början uppgick till 26,344 kr. 76 öre, har under perioden blifvit till fullo betald.

Enköpings hamnkassa har under perioden haft följande inkomster och utgifter:

Inkomster: Uppbörd	kr. 22,756 ¹¹
Lån	» 10,000 ⁰⁰
Diverse	» 5,867 ³²
Summa kr. 38,623 ⁴³	
Utgifter:	kr. 37,263 ⁵⁷

De jämförelsevis stora utgifterna under perioden hafva berott på, att år 1897 en del af hamnkajen, som rasat, reparerats för en kostnad af 10,347 kr. 5 öre samt att år 1899 verkställdes kajbyggnad för en kostnad af 1,928 kr., hvarjämte segelleden genom muddring underhållits och något fördjupats.

C) Sjöfart och handel. Inom länet voro år 1900 hemmahörande 2 segelfartyg och 7 ångfartyg om 20 ton och därutöver.

Antal och tontal af till Harnäs och Skutskärs hamnar under perioden *ankomma* och därifrån *afgånga fartyg* framgå af *tabell N* (sid. 24). *Tabell O* (sid. 24) utvisar den hufvudsakliga *importen* och *exporten* från och till utrikes ort genom tullstationen i Harnäs och Skutskär under perioden.

De reguljära sjöresorna af de linien *Uppsala—Stockholm* trafikerande ångbåtarna hafva under perioden varit:

	Fartyg.	Resor.
År 1896	4	747
» 1897	3	498
» 1898	3	502
» 1899	3	502
» 1900	3	465

Tabell P (sid. 24) utvisar myckenheten af vissa till *Uppsala hamn* *ankomma* och därifrån *afsända varor*.

De staden *Enköping* trafikerande ångbåtarna Enköping I och Enköping II (Enköping—Stockholm) samt Brage (Enköping—Selaön) hafva under perioden gjort följande antal resor samt därvid fraktat följande antal ton af olika varor:

	Resor.	Ton.		Resor.	Ton.
År 1896	768	35,608	År 1899	552	29,610
» 1897	825	38,060	» 1900	698	29,032
» 1897	686	33,536	Medeltal 706		33,169

Uppbörden vid tullkammaren i Uppsala har utgjort: år 1896 146,656⁹³ kr., år 1897 164,399⁴⁴ kr., år 1898 189,856⁸⁸ kr.,

1899 193,256²⁷ kr. samt år 1900 198,574⁰⁹ kr. eller i medeltal årligen 177,548⁷² kr., mot 112,237⁴⁹ kr. under föregående fem-årsperiod. Antalet vid Uppsala sjömanshus inskrifne sjömän utgjorde vid 1900 års slut 46.

Hela antalet mantals- och skattskrifne *handelsidkare* inom länet (enskilda personer, delegare i handelsbolag, gårdfarihandlande, handelsaktiebolag samt registrerade föreningar för handelsverksamhet) utgjorde år 1900 567, med betjening af 668 personer. Den till bevillning uppskattade inkomsten af handelsrörelse utgjorde samma år 1,084,132 kr.

Nedanstående tabell utvisar antalet intill år 1901 hos Konungens Befallningshafvande, magistraten i Uppsala och magistraten i Enköping *registrerade firmor*. Ett stort antal af de såsom

kvarstående antecknade firmor torde i själfva verket hafva upphört, ehuru författningens enlig anmälan därom ej skett.

Myndighet, hos hvilken registrering skett.	Enskilde näringsidkare och handelsbolag.			Andra bolag.		
	Regist- rade till 1900 års slut.	Däraf enligt anmälan upphörda.	Kvar- stående till 1900 års slut.	Regist- rade till 1900 års slut.	Däraf enligt anmälan upphörda.	Kvar- stående vid 1900 års slut.
Konungens Befallningshafvande . . .	698	122	576	—	—	—
Magistraten i Uppsala	1,221	163	1,058	7	2	5
Magistraten i Enköping	220	42	178	—	—	—

Tab. N. Till Harnäs och Skutskärs hamnar ankomna och därifrån afgångna fartyg af mera än 10 tons dräktighet åren 1896—1900.

Å r.	H a r n ä s .								S k u t s k ä r .							
	Inrikes fart.				Utrikes fart.				Inrikes fart.				Utrikes fart.			
	Ankomna.		Afgångna.		Ankomna.		Afgångna.		Ankomna.		Afgångna.		Ankomna.		Afgångna.	
	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.
1896	462	77,974	461	81,098	96	38,807	97	35,683	209	112,365	79	40,385	65	45,403	194	117,129
1897	371	80,496	317	—	64	37,197	86	34,894	241	119,898	139	70,372	72	58,606	175	109,444
1898	354	82,788	320	72,730	49	27,022	83	37,080	59	7,894	59	7,894	217	137,780	214	137,096
1899	407	90,015	372	80,611	38	27,842	73	37,246	73	7,247	73	7,247	201	139,937	201	139,937
1900	407	92,511	370	80,192	32	19,256	69	31,575	111	19,250	111	19,250	195	129,208	195	129,208

Tab. O. Import från och export till utrikes ort vid Skutskärs och Harnäs hamnar åren 1896—1900.

Å r.	I m p o r t .								E x p o r t .					
	Gödnings- ämnen. Kg.	Stenkol. Hl.	Svafvel. Kg.	Svafvel- syradt natron. Kg.	Kalksten. Kg.	Träkol. Hl.	Potatis. Kg.	Järn och stål. Kg.	Järn och stål. Kg.	Redskap. Kr.	Trävaror. Kbm.	Trämassa. Kg.	Tjära. Kg.	Tänd- stickor. Kg.
1896	270,000	161,494	679,802	1,656,080	—	—	—	—	14,096,895	17,913	304,043	4,652,850	2,900	—
1897	266,366	250,445	95,000	1,696,720	260,000	10,108	—	1,062,206	13,295,433	15,670	295,264	8,311,589	14,700	—
1898	—	227,262	1,000,000	2,606,154	—	19,226	150,000	—	13,529,075	1,823	285,156	5,802,260	—	—
1899	—	330,295	—	2,021,840	—	16,100	—	187,960	12,647,274	560	258,303	8,442,987	—	11,853
1900	—	444,082	1,237,735	2,379,968	11,200	36,840	—	—	12,833,951	1,050	215,541	7,740,791	—	16,931

Tab. P. Ankomna och afsända varor vid Uppsala hamn åren 1896—1900.

Å r.	A n k o m n a .						A f s ä n d a .				
	Stenkol. Hl.	Fotogen. Hl.	Kalk. Hl.	Virke. Kbm.	Ved. Kbm.	Spannmål. Ton.	Lera. Hl.	Järn. Ton.	Tegel. St.	Virke. Kbm.	Spannmål. Ton.
1896	109,959	5,925	4,124	180	3,673	1,232	28,976	3,125	924,100	4,920	154
1897	127,485	5,342	9,929	393	625	635	35,259	1,718	588,409	6,398	106.8
1898	143,082	7,857	10,764	438	914	1,648	35,698	1,372	1,276,538	2,396	2.9
1899	190,095	7,247	9,060	216	2,315	1,239	41,118	1,496	594,258	1,976	1.8
1900	181,461	9,960	5,944	217	938	869	35,280	1,520	164,835	3,777	1.4
Medeltal	150,416	7,266	7,964	289	1,693	1,125	35,266	1,846	709,628	3,893	53.88

Efterföljande tabell utvisar antalet hos Konungens Befallningshafvande under periodens olika år meddelade *tillstånd till idkande af gårdfarihandel* samt de olika varuslag dessa tillstånd afsett:

År.	V a r u s l a g.														
	Antal.	Korta varor.	Kläder och tyger.	Skodon.	Hattar och mossor.	Pälsvoror.	Vadstena-spetsar.	Exaktinna-smiden.	Pappersvaror o. trycksaker.	Korsarbeten.	Åkdon.	Kem. tekn. artiklar.	Glaseror.	Gjulsmedelvaror.	Matvaror.
1896 . . .	34	20	6	—	1	1	1	3	1	1	—	—	—	—	—
1897 . . .	48	28	10	1	2	1	1	4	—	1	—	—	—	—	
1898 . . .	44	19	9	2	5	—	1	8	—	—	—	—	—	—	
1899 . . .	44	26	8	1	2	—	—	5	—	—	1	1	—	—	
1900 . . .	38	18	8	1	1	—	—	6	—	—	—	1	1	1	

Torgdagar hållas inom länet å följande platser:

Uppsala 1:a tisdagen i hvarje månad med undantag af februari, juni och oktober;

Enköping 1:a lördagen i hvar månad.
Örsundsbro 1:a onsdagen i hvar månad,
Bålsta 2:a torsdagen i hvar månad,
Tierp 2:a torsdagen i hvar månad,
Dannemora 4:e onsdagen i hvar månad.

Genom kungl. bref den 22 januari 1898 har bestyrelsen för anordnande af torgdagar i Tierps socken berättigats att intill utgången af år 1902 vid nämnda månadstorgdagar i nämnda socken uppbära vågavgifter.

De vid markgångssättningarna inom länet åsatta *markgångspris* å en del produkter framgå af följande tabell:

	År 1896.	År 1897.	År 1898.	År 1899.	År 1900.
1 hektoliter hvete . . . . . kr.	10 60	12 33	11 89	10 96	11 06
1 " råg	7 30	7 70	8 03	9 40	8 69
1 " korn	6 59	7 82	7 25	7 23	7 52
1 " hafre	3 86	4 22	4 17	4 60	4 52
1 kilogram smör	1 61	1 65	1 63	1 77	1 78
1 deciton stångjärn	14 33	15 42	15 50	17 25	20 00

5. Kameralförhållanden.

Enligt hvad den vid berättelsen fogade **tabell 3** gifver vid handen, har under femårsperioden icke någon förändring inträffat i sammanlagda *hemmantalet* för länets landsbygd. Däremot utvisar denna tabell vid jämförelse med motsvarande tabell för år 1895 åtskilliga mindre olikheter i mantalssummorna för de särskilda jordnaturerna, hvilka uppkommit, dels genom den under femårsperioden fortgående försäljningen till frälse af åtskilliga mindre kronoegendomar, dels genom omföring till skatte af några skattefrälsehemman, hvilkas räntor blifvit inlöstas till kronan, och dels slutligen genom skatteköp af 2 mindre kronohemmansdelar.

Taxeringsvärdet å jordbruksfastighet, därför bevillning erlägges, har för länets landsbygd under femårsperioden ökat med 3,824,700 kr., hvaremot värdet af den bevillningsfria jordbruksfastigheten därstädes minskats med 168,300 kr., en minskning som väsentligen föränledts af den under perioden skedda omföringen från krono till frälse af omkring 12 mantal.

Värdet af annan fastighet å landsbygden, hvarför bevillning erlägges, har ökat med 1,764,400 kr. och värdet af bevillningsfri dylik fastighet med 2,259,650 kr., af hvilken senare tillökning större delen, eller 1,436,000 kr., tillkommit genom värdeförhöjning å Uppsala hospital och asyl i Bondkyrka socken. Hvad städerna inom länet beträffar, har taxeringsvärdet å jordbruksfastigheten varit i det närmaste oförändrad, i det sammanlagda ökningen däri endast utgjort 38,000 kr. Däremot har under denna period värdet å hus och tomter något stigit, nämligen med 1,717,700 kr. för bevillningsskyldig fastighet och med 742,500 kr. för bevillningsfri dylik. Denna värdeförhöjning har, hvad beträffar hus och tomter, hvarför bevillning erlägges, dock mindre varit betingad af under perioden skedda nybyggnader, hvilka liksom under föregående period varit relativt fåtaliga, än af den under perioden inträdda väsentliga förhöjningen af fastigheternas afkastning genom ökade hushyror.

Under åren 1896—1900 hafva *skatteköp* skett af de kronohemman och lägenheter inom länet, som i *tabell Q* finnas angifna, emot de i tabellen utförda belopp.

K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1896—1900. Uppsala län.

Under samma år hafva af Konungens Befallningshafvande faststälts *jordaföndringar* för alltid till följande antal: år 1896 9, år 1897 25, år 1898 73, år 1899 90 och år 1900 94.

Tab. Q. Skatteköp i Uppsala län åren 1896—1900.

År då skatteköpet beviljats.	Hemmanets eller lägenhetens namn.	Skatteköps- skilling. Kronor.	
1896	Blackmyra n:r 2, en äng, ^{1 3} }	12 21	
	Månkarbo n:r 4, do }		
	Sissbrokärren n:r 1, do		
1897	Bäggeby n:r 11, do, ^{1 3}	0 84	
	1898		Mälby n:r 4, do . . . . .
1898	Degerberg n:r 1, do, ^{6 42}	0 52	
	Bärholmen n:r 1, do, ^{251 416}	4 71	
	Stora Nybygget n:r 1, ^{1 16} mantal	17 51	
	1899	Dalaveden och Fätätet n:r 1, en äng, ^{1 2} }	9 23
		Blackmyra n:r 1, do, ^{53 256} }	
1900	Yfre n:r 14, en äng	12 86	
	Bunkhushagen n:r 1, ett torp	14 01	
	Knutkulla n:r 2, en äng	6 56	
	Hessle n:r 3, ^{1 4} mantal	55 05	
	Räfnaäs n:r 2, en utäng	2 50	
	Törneby n:r 3, en utjord	28 75	
	Bäggeby n:r 9, en äng, ^{11 21}	1 96	
	Bäggeby n:r 10, do, ^{11 21}	1 96	
	Svanby n:r 11, do, ^{1 6}	0 45	
	Fäcklinge n:r 3, do, ^{1 6}	0 45	
	Fäcklinge och Svanby n:r 1, en äng, ^{2 3}	1 81	
	Ölsbo n:r 1, en utjord, ^{1 4}	3 74	
	Rödmosse och Långkärret n:r 1, en äng	23 54	
Åskarby n:r 9, en äng, ^{1 2}	1 01		
Rörmyran, Dammen och Vestermosse n:r 1, 3 ängar	7 11		

Angående egendomar af *fideikommissnatur*, egendomar tillhörande *inhemska aktiebolag* och egendomar tillhörande *främmande makters undersåtar* lemnas redogörelse i **tabellerna 4, 5 och 6.**

Under perioden hafva afslutats 13 *laga skiften* om tillsammans 34:17 mantal och 7 *vägdelningar* af 11 handlagda.

För *hemmansklyfningarna* under perioden lemnas redogörelse i **tabell R.**

6. Politi.

A) Undervisningsväsendet. Vid de *allmänna läroverken* i Uppsala och Enköping har antalet lärjungar varit:

År.	Uppsala högre allmänna läroverk.		Enköpings lägre allmänna läroverk.	
	Vårterminen.	Höstterminen.	Vårterminen.	Höstterminen.
1896	442	455	82	84
1897	465	473	83	71
1898	475	501	72	78
1899	502	524	77	82
1900	530	536	84	75

Beträffande såväl dessa läroverk i öfrigt som äfven *folkskoleväsendet* anhåller Konungens Befallningshafvande att få i hufvudsak hänvisa till den officiella statistiken samt de af vederbörande folkskoleinspektörer afgifna berättelser. År 1899 funnos inom länet 154 folkskolor, 35 mindre folkskolor och 118 småskolor, eller sammanlagt 307 skolor för folkundervisningen. Undervisning meddelades i dessa skolor af 150 lärare och 229 lärarinnor åt 17,469 barn. I länet funnos 241 skolhus tillhörande skoldistriktet och 25 skollokaler anordnade i andra lägenheter. Skolträdgårdarnas antal var 94. Utgifterna för skolväsendet belöpte sig för året till 495,962 kr., hvilket i medeltal på hvarje person af folkmängden utgjorde 4 kr. Samma medeltal för hela riket utgjorde 4:17 kr.

Beträffande folkskolorna i Uppsala har lemnats en del särskilda uppgifter. Jämväl under denna femårsperiod har meddelats undervisning i huslig ekonomi åt flickor i skolans öfversta klasser. Antalet deltagare i dessa kurser har årligen varit 90—96. 60 barn hafva årligen i skolträdgården öfvats i odling

af de vanligaste blomsterarter och matnyttiga växter. I afton-skolor har undervisning lemnats åt de barn, som före fjorton års ålder efter genomgången föreskrifven kurs afgått från den dagliga skolan. Barn gudstjänster hafva hållits en gång i hvarje läsmånad. Skolbad äro sedan år 1898 anordnade i ett af skolhusen. Badningen är kostnadsfri och frivillig. De fattigaste barnen hafva erhållit middagsmål ä fattigvårdens utspisningsställe. Skolagning åt 350 barn, ny fotbeklädnad åt 100 barn samt hel eller delvis fullständig utrustning åt andra äro former af välgörenhet, ävägabragta väsentligen genom en stor donation af framlidne handlanden Törnlund, hvarom mera här nedan förmäles. Genom två arbetsstugor, upprätthållna dels genom anslag af stadsfullmäktige, dels genom bidrag från enskilda fonder, har åt 180—190 folkskolebarn årligen lemnats tillfälle till sysselsättning med nyttigt arbete under den från skolarbetet lediga delen af dagen. Arbetet har utgjorts af lättare handverk, såsom snickeri, korg- och bastflätning samt lappning och lagning af kläder. 25 å 27 fattiga folkskolebarn hafva årligen sändts till den sedan år 1886 anordnade skollofskolonien vid Hargs hamn.

Antalet *slöjdskolor* i länet samt i dessa undervisade lärjungar framgår af nedanstående tablå:

År.	Skoldistrikt med slöjdundervisning.	Antal skolor.		Antal lärjungar.		
		För gossar.	För flickor.	Gossar.	Flickor.	Summa.
1896	45	81	32	1,377	1,003	2,380
1897	43	84	32	1,406	1,099	2,505
1898	43	75	37	1,516	1,658	3,174
1899	41	73	36	1,542	1,685	3,227
1900	41	71	38	1,504	1,720	3,224

Tab. R.

Afslutade hemmansklyfningar i Uppsala län åren 1896—1900.

År.	Antal.	Skiftade nuvarande mantal.	Kvarboende delegare.					Utflyttande delegare.					Summa skiften.	Skiftade hektar.							
			Skiftesantal.					Skiftesantal.						Tomter och åker.	Äng.	Odlingsmark.	Afrösningsjord.	Impediment.	Summa.		
			1.	2.	3.	4.	Öfver 4.	Summa.	1.	2.	3.	4.								Öfver 4.	Summa.
1896	3	1:315	2	1	1	—	—	4	1	—	1	—	—	2	11	41	13	—	33	3	101
1897	7	2:961	6	—	3	3	¹⁾ 1	13	2	4	3	5	—	14	71	136	33	—	198	13	451
1898	7	3:110	11	6	2	—	¹⁾ 1	20	2	—	—	—	—	2	36	68	5	1	170	1	281
1899	6	2:245	17	1	4	2	—	24	1	1	3	—	—	5	51	85	46	—	266	4	452
1900	9	3:525	2	6	5	2	²⁾ 1	16	1	3	—	—	²⁾ 1	5	63	128	82	1	337	2	613
Summa	32	13 156	38	14	15	7	3	77	7	8	7	5	1	28	232	458	179	2	1,004	23	1,898

¹⁾ Skiftesantal 5. — ²⁾ Skiftesantalet för kvarboende delegare 9, för utflyttade 10. I dessa skiften ingingo öar i Dalelven.

Till slöjdundervisningens främjande har Landstinget ärligen lemnat ett anslag af 3,500 kr. Äfven Hushållningssällskapet har bidragit till samma ändamål.

Uppsala läns folkhögskola och den därmed förenade landtmannaskolan hafva under periodens tre första läsår fortgått efter samma plan, under samma ledning, med i det hela samma lärare och på samma plats som under närmast föregående femårsperiod. Med läsåret 1899—1900 inträdde däremot atskilliga förändringar. Skolans dittillsvarande föreståndare, fil. d:r G. A. Magnusson, erhöi nämligen begärdt afsked och äfven andre läraren afgick från sin befattning. Då nu till 1899 års landstings afgörande förelåg förslag om skolans förflyttning till landsbygden och i sammanhang därmed om vissa förändringar i dess organisation, hvilken fråga väckts genom motion vid förra årets landstings-sammanträde, beslöt styrelsen att för detta läsår endast på förordnande tillsätta föreståndare och andre lärare samt att nedlägga landtmannaskolans verksamhet, som under läsåret 1898—1899 fortgått utan statsanslag och med endast två elever. Landstinget biföll det väckta förslaget samt beslöt, att skolan hösten 1900 skulle flyttas till Gryttjom i Tierps socken, att landtmannaskolans verksamhet där skulle återupptagas samt att vid skolan skulle jämte föreståndaren anställas två ordinarie lärare. Under öfvergångsåret 1899—1900 fortgick skolans verksamhet i Uppsala med ringa elevantal och hade för denna tid af styrelsen antagits till föreståndare f. d. läraren vid Önnestads folkhögskola, fil. kand. D. M. Blomqvist. Sedan denne efter läsårets slut af styrelsen utnämns till ordinarie föreståndare, företogs i augusti flyttningen till de nya lokalerna i Tierp, som för en tid af fem ar af Strömsbergs bruk uthyrts åt skolan och hvilka erbjuda tillräckligt utrymme till lärosalar samt bostäder åt föreståndare och lärare, ett tjugotal elever och skolhushållets föreståndarinna. Möjligheten att sälunda inhysa flertalet elever vid skolan var en stor förmån, egnad att i betydlig mån underlätta skolans uppfostrande verksamhet.

Skolans första verksamhetsår på den nya platsen har följts med allmänt intresse i trakten och resultatet af detsamma synes bekräfta förhoppningarna om det ökade förtroende från allmänhetens sida, som man med skolans förflyttning till landsbygden afsåg att framkalla.

Skolan har liksom förut hufvudsakligen uppehållits genom anslag af staten och Landstinget, hvarjämte afgifter af eleverna fortfarande upptagits. Skolorna hafva åtnjutit anslag:

År	Folkhögskolan.		Landtmannaskolan.	
	Af staten.	Af Landstinget.	Af staten.	Af Landstinget.
År 1896	kr. 2,000	1,500	2,000	2,000
> 1897	> 1,600	1,500	2,060	2,000
> 1898	> 1,500	1,500	2,040	2,000
> 1899	> 1,200	1,500	—	2,000
> 1900	> 700	3,500	—	—

År 1900 var landtmannaskolan nedlagd till höstterminens början.

Elevavgifterna hafva i folkhögskolan varit 40 kr. under de fyra första läsåren samt 30 kr. läsåret 1900—1901. Kursavgiften i landtmannaskolan har hela tiden varit 20 kr. Af landtmannaskolans elever voro 1896—1897 fem, 1897—1898 två, 1898—1899 en samt 1900—1901 två frielever. Elevernas antal har varit:

Läsåret 1896—1897	24,	däraf 8 i landtmannaskolan,
> 1897—1898	19,	> 4 i >
> 1898—1899	14,	> 2 i >
> 1899—1900	7,	> 0 i >
> 1900—1901	26,	> 4 i >

Statsunderstöd åt mindre bemedlade lärjungar har tilldelats folkhögskolan för år 1896 med 265 kr., år 1897 med 165 kr., år 1898 med 200 kr., år 1899 med 320 kr. och för år 1900 med 192 kr. I behållning från läsåret 1894—1895 hade folkhögskolan 210 kr.

Af dessa medel hafva utdelats understöd till följande belopp:

Läsåret 1895—1896	300 kr. åt 8 lärjungar,
> 1896—1897	220 > > 5 >
> 1897—1898	200 > > 5 >
> 1898—1899	320 > > 8 >
> 1899—1900	160 > > 5 >

Från läsåret 1899—1900 hade folkhögskolan i behållning 152 kr.

Landstingets stipendier från Carl Edvard Casparssons stipendiifond hafva utdelats sålunda:

Läsåret 1895—1896	100 kr. åt 3 lärjungar.
> 1896—1897	80 > > 4 >
> 1897—1898	100 > > 4 >
> 1898—1899	140 > > 7 >
> 1899—1900	120 > > 4 >

Antalet af de vid *folkskolelärarseminariet i Uppsala* inskrifna eleverna utgjorde:

Läsåret 1895—1896	92
> 1896—1897	96
> 1897—1898	97
> 1898—1899	102
> 1899—1900	100

Hvad angår undervisningen m. m. vid *Ultuna landtbruksinstitut* samt de därmed förenade särskilda läroanstalter och institutioner, hvilka samtliga afse ej blott länet utan hela riket, hänvisar Konungens Befallningshafvande till de af vederbörande afgifna officiella berättelser.

Landstingets *seminarium för utbildande af småskolelärarinnor* har fortgått enligt samma plan som förut och med ungefär samma årliga antal lärjungar.

Tekniska skolan i Uppsala har under perioden fortgått. Såsom nytt undervisningsämne sedan höstterminen 1897 må nämnas ornaments- och mönsterritning med tillämpningar. Höstterminen 1898 infördes specialkurser för vissa yrkesidkare, såsom möbelsnickare och svarfvare, tapetserare, målare, maskinarbetare m. fl. Eleverna, manliga och kvinnliga, i medeltal 181 under höstterminerna och 204 under vårterminerna, hafva dels varit arbetare eller elever i yrken, dels andra personer med eller utan afsikter att vinna yrkesanställning. Skolan åtnjuter i årliga anslag af Uppsala stad 4,600 kr., af Landstinget 2,000 kr. och af staten 4,000 kr. Terminsavgifterna utgöra 2 kr. för yrkes-elev och 4 kr. för annan elev. Genom donation af ofvannämnde Törnlund åtnjuter anstalten numera den årliga afkastningen på ett kapital af 20,000 kr.

Under förvaltning af skolans styrelse står stadens sockenbibliotek, som består af 1,200 band i olika ämnen och som lär ganska flitigt anlitas.

I Enköping finnes en *handtverks- och slöjdskola för gossar*, hvilken årligen åtnjuter understöd såväl af statsmedel som af det utaf Landstinget meddelade anslaget för slöjdundervisningens främjande. Undervisning i denna skola meddelas såväl åt folkskolans som åt allmänna läroverkets lärjungar.

Söndagsskolan för handtverkslärningar i Uppsala, stiftad år 1816 af domprosten Winbom, eger fortfarande bestånd.

Fjellstedtska skolan, hvars ändamål är att meddela undervisning åt »nägot äldre ynglingar, af hvilka man kan hoppas att framdeles erhålla trogna och dugliga präster uti den svenska kyrkan», har under perioden fortgått enligt samma plan, som omförmäldes i senaste femårsberättelse. Enligt årsredogörelse hade skolan vid vårterminens slut år 1901 14 ämnes- och 3 öfningslärare samt 76 elever, i en ålder växlande mellan 15 och 29 år. Skolan åtnjuter numera i statsanslag 7,000 kr. och uppehålls i öfrigt delvis genom gåfvor och kollektmedel.

Högre elementarläroverket för flickor i Uppsala, för hvars organisation m. m. redogjordes i senaste femårsberättelsen, hade vid slutet af läsåret 1900—1901 5 lärare och 21 lärarinnor, 231 elever i öfvergångsskolan, 31 i den förberedande skolan och 7 i seminariiklassen.

Lindska skolan för flickor i Uppsala har fortgått under perioden. Stor valfrihet i språkstudier, därvid endast ett språk är obligatoriskt, samt kursernas begränsning till omfång och tid äro för skolan utmärkande. Läroverket hade vid slutet af läsåret 1900—1901 11 lärarinnor, 1 lärare och 101 lärjungar, bland hvilka 30 gossar, som förbereddes för inträde i allmänt läroverk. Sedan år 1897 har skolan varit i åtnjutande af understöd från stat och kommun.

Elementarskolan för flickor i Enköping hade under läsåret 1899—1900 73 lärjungar. Skolan är fortfarande organiserad, på sätt i senaste femårsberättelsen omförmäldes, och åtnjuter anslag till samma belopp som de då omnämnda.

Uppsala enskilda läroverk eges numera af ett sällskap, sedan det för skolans bildande grundade aktiebolag blifvit upplöst. Med läroverket, som består af småskola och mellanskola, är förenadt ett privatgymnasium med tre »ringar», hvilket genom kungl. bref den 31 december 1900 erhållit tillstånd att under åren 1901—1905 anordna mogenhetsexamen med afgående lärjungar. Under höstterminen 1900 var antalet lärjungar i läroverket 136, hvaraf 60 gossar och 76 flickor, samt i gymnasiet 27. Undervisningen bestreds af 26 lärare och lärarinnor i den förra och 11 lärare och lärarinnor i den senare anstalten. Läroverket har uppburit 3,000 kr. af det anslag, som blifvit af Riksdagen ställt till Kungl. Maj:ts disposition för understöd åt privata läroverk. Gymnasiet åtnjuter årligt understöd af Uppsala stad.

Vid sidan af läroverket står fortfarande en *fackskola för huslig ekonomi*, ett s. k. skolkök, hvilket är ställt under särskild inspektor och styrelse samt är inrymdt i en för ändamålet inköpt och inredd gård. Där undervisades under höstterminen 1900: i lärarinnekurserna 19, i husmoderskurserna 37 och i fortsättningskurserna 39 elever, äfvensom 26 lärjungar från Enskilda läroverket och 96 från stadens folkskola. Antalet lärarinnor och lärare var 14. Skolan har varit föremål för enskildas offervillighet och erhållit understöd från såväl staten som kommunen.

Läroverket och fackskolan ega gemensamma fonder till belopp af 17,000 kr., hvarjämte fackskolan särskildt eger en mindre fond.

Den i senaste femårsberättelsen omförmälda, af fröken Anna Wikström stiftade *arbetskola för blinda kvinnor* eger fortfarande bestånd. Elevernas antal år 1900 var 18. För beredande af undervisning åt blinda barn från länet lemna Landstinget fortfarande anslag.

Vid *Landstingets vård- och uppfostringsanstalt för sinnesslöa* har verksamheten fortgått på väsentligen samma sätt som under närmast föregående femårsperiod.

I *skolan för sinnesslöa barn* hafva i regeln 25 elever varit intagna. Omkostnaderna för deras underhåll och vård har bestridts dels genom årliga afgifter från elevernas målsmän, dels genom Landstingets årligen utgående anslag å 4,000 kr. samt genom bidrag från statsverket. Under åren 1896 och 1897 utgingo statsbidragen med 100 kr. årligen för hvarje elev. Från och med år 1898 har för de elever, som vistats vid skolan öfver 8 år, detta bidrag utgått med 100 kr. för år, under det att för de öfriga åtnjutits 125 kr. för hvarje termin. Statsbidraget uppgick under hvardera af åren 1896 och 1897 till 2,500 kr., 1898 till 5,100 kr., 1899 till 5,025 kr. och år 1900 till 4,937 kr.

Sedan vårterminen 1898 är skolan ordnad i öfverensstämmelse med kungl. kungörelsen angående statsbidrag till uppfostringsanstalter för sinnesslöa den 27 maj 1897, så att verksamheten bedrifves på tre olika afdelningar: profklassen, afsedd för de senast intagna; den egentliga skolafdelningen, som från profklassen upptager de bildbara barnen; samt arbetsafdelningen, hvilken omfattar dem, som efter genomgången skolkurs kvarstanna vid anstalten.

Under perioden har ytterligare en lärarinna anställts vid skolan. Undervisningen i läsämnen har från och med år 1898 varit förlagd uteslutande till förmiddagstimmarne och har denna undervisning bestridts förutom af föreständarinnan af två lärarinnor. För gossarnes slöjdundervisning har en manlig lärare varit anställd.

Arbetshemmet har utvidgats genom en år 1899 utförd tillbyggnad af sten, som inrymmer kök, bagarstuga, tvättstuga, slöjdverkstad och badrum. Samtidigt verkställdes en ombyggnad af den ursprungliga lokalen. Genom dessa åtgärder har möjlighet vunnits att kunna mottaga ända till 15 elever. Under år 1900 voro 13 elever intagne. Af dessa tillhörde 2 främmande län. För hvarje länet tillhörande elev har Landstinget beviljat ett arsanslag af 200 kr. Detta anslag utgick under år 1896 med 1,800 kr., år 1897 med 1,550, år 1898 med 1,400, år 1899 med 1,500 och år 1900 med 2,200 kr. Från och med år 1898 hafva jämväl statsbidrag åtnjutits för de elever, som genomgått idiotskolor, med 100 kr. för år och elev. Dessa bidrag utgjorde år 1898 650 kr., år 1899 600 kr. och år 1900 900 kr.

Brukningen af den anstalten tillhöriga jordegendomen har verkstälts hufvudsakligen med tillhjälp af arbetshemmets elever.

Döfstumma barn från länet undervisas i sju döfstummeundervisningsdistriktets skola i Gefle. Höstterminen år 1897 inflyttade denna skola i den i senaste femårsberättelsen omförmälda skolbyggnad. Uppsala läns utgifter för döfstumundervisningen hafva varit, år 1896 4,422 kr. 6 öre, år 1897 5,166 kr. 63 öre, år 1898 2,706 kr. 75 öre, år 1899 4,143 kr. 64 öre samt år 1900 7,821 kr. 39 öre. Dessutom har Landstinget årligen

lemnat särskilda beklädnadsbidrag för de i skolan intagna, länet tillhörande barn.

Såsom en undervisningsanstalt torde jämväl *Uppsala arbetareinstitut* kunna anses. Det står under ledning af en styrelse, sammansatt af vetenskapsidkare, arbetsgifvare och arbetare, samt under öfverinseende af en utaf Konungens Befallningshafvande tillsatt inspektor. Institutet har anordnat omkring 70 föreläsningkurser om året, till hvilka tillträdet varit fritt. Antalet åhörare har växlat och vissa år i medeltal öfverstigit 100, andra år nedgått till hälften. Institutet åtnjuter anslag af staden. Åtgärder äro vidtagna för att genom stadens försorg bereda institutet bättre och rymligare lokaler. Sedan år 1897 har institutet med biträde af medlemmar af studentkåren äfven verkat genom anordnande af s. k. musikaftnar, där allmänheten mot billig afgift haft tillfälle åhöra föredrag i musikaliska ämnen samt vokal- och instrumentalmusik.

Föreläsningkurser för arbetare hafva varit anordnade äfven vid Österby och vid Löfsta bruk och hafva, särdeles på det förra stället, med lifligt intresse omfattats af befolkningen på platsen.

B) Rättsväsende och fängvård. Enligt den officiella statistiken, så långt densamma finnes tillgänglig, utgjorde antalet af de för gröfre brott *sakfällde*:

År	Sakfälle inom länet.	Däraf med hemvist utom länet.	Sakfälle på 100,000 af medelfolkmängden.	
			Länet.	Riket.
År 1895	60	18	49	44
» 1896	44	8	36	44
» 1897	34	10	27	44
» 1898	62	8	50	41
» 1899	43	11	35	43
Medeltal	48.6	11.0	39.4	43.8

Samtliga enligt strafflagen och tryckfrihetsförordningen sakfällde på 100,000 af medelfolkmängden voro:

	Länet.	Riket.
År 1895	798	857
» 1896	723	987
» 1897	731	1,027
» 1898	868	1,085
» 1899	767	1,143
Medeltal	777.4	1,009.8

Sammanställningar och jämförelser mellan ofvanstående siffror och samma uppgifter för föregående femårsperioden återfinnas ofvan i afdelning 2.

Antalet ärligen till underrätterna inkomna *tvistemål*, dels inom länet och dels inom riket, på 100,000 invånare af medelfolkmängden framgår af nedanstående siffror:

	Länet.	Riket.
År 1895	811.8	771.5
» 1896	632.2	796.6
» 1897	536.7	752.3
» 1898	493.9	726.6
» 1899	612.2	825.0
Medeltal	617.3	777.4

Angående *lagsökningsmålen* i länet lemnas upplysning i nedanstående tabell:

År.	Afgjorda mål, däri betalnings-skyldighet ålagts.	Ådömdt skuldbelopp. Kronor.	Antal mål	
			Ådömdt skuldbelopp i kr.	på 1,000 invånare.
1896	249	124,200.60	2.0	1,006.69
1897	204	85,187.25	1.6	687.48
1898	196	68,579.02	1.5	552.58
1899	208	126,539.36	1.6	1,020.80
1900	260	140,144.10	2.1	1,131.85
Medeltal	223.4	108,930.06	1.76	879.88

Följande tabell utvisar antalet af under perioden förekomna *exekutiva auktioner*, dels å landskansliet och hos kronofogdarne och dels hos öfverexekutor i Uppsala:

År.	Å landskansliet och hos kronofogdarne.				Hos öfverexekutor i Uppsala.			
	Antal auktioner.	Taxeringsvärde. Kr.	Saluvärde. Kr.	Köpeskilling. Kr.	Antal auktioner.	Taxeringsvärde. Kr.	Saluvärde. Kr.	Köpeskilling. Kr.
1896	10	152,150	138,265	117,850	6	182,700	117,450	123,110
1897	4	220,640	237,800	193,350	5	83,700	67,000	55,425
1898	3	13,783	10,900	13,260	4	46,500	37,200	30,400
1899	4	11,393	11,500	9,950	—	—	—	—
1900	8	220,065	236,900	171,950	4	50,300	40,100	39,300
Summa	29	618,031	635,365	506,360	19	363,200	261,750	248,235

Konkursansökningar, på grund af hvilka offentlig stämning utfärdats, hafva till domstolarna i länet ingifvits: 51 år 1895, 72 år 1896, 62 år 1897, 47 år 1898, och 66 år 1899.

Antalet *firmer*, som å landskansliet samt hos magistraterna i Uppsala och Enköping under perioden registrerats, har uppgifvits under rubriken Sjöfart och handel.

Under perioden hafva jämlikt lagen af den 28 juni 1895 registrerats 11 *föreningar för ekonomisk verksamhet*, alla utan personlig ansvarighet.

Antalet under perioden för *lösdrifveri* varnade, häktade och dömda personer framgår af nedanstående tabell:

År.	Af polismyndighet för lösdrifveri		Af Konungens Befallningshafvande			
	varnade.	häktade.	fastställd varning el. varnade el. öfverlemnade till fattigvårds-samhälle.	för lösdrifveri dömda.	Med strafftid af tillsammans. År. Månader.	
1896	50	8	50	6	5	4
1897	46	17	46	16	25	2
1898	35	12	37	10	9	—
1899	28	4	26	4	4	7
1900	16	5	16	5	5	7
Summa	175	46	175	41	49	8

Angående antalet ä länsfängelset i Uppsala under perioden förvarade *fångar* lemnar *tabell S* (sid. 31) upplysning. Hälso-tillståndet bland fångarne har i allmänhet varit godt. Fyra dödsfall hafva inträffat, däraf ett genom självmord. Till lasarett eller hospital hafva förflyttats 11 fångar. Inom fängelset hafva födts 2 barn, båda af mankön.

Af de i *tabell S* upptagne fångar hafva dels från andra fängelser blifvit hitsända, dels till andra straffanstalter afsända följande antal:

	Häktade för brott.		Häktade för lösdrifveri.		Dömde till straffarbete						Dömde till tvångsarbete.		Summa.	
	M.	Kv.	M.	Kv.	2 år och där- under.		beständ- tid öfver 2 år.		för lifs- tiden.		M.	Kv.	M.	Kv.
<i>Hitsände fångar.</i>														
År 1896	4	—	2	—	14	—	17	—	—	—	—	—	6	31
» 1897	6	2	2	—	5	—	9	—	—	—	—	—	8	16
» 1898	9	1	1	—	5	—	7	—	—	—	1	—	10	14
» 1899	5	—	1	—	—	—	4	—	1	—	—	—	6	5
» 1900	15	2	1	—	1	—	9	—	2	—	15	—	16	29
Summa	39	5	7	—	25	—	46	—	3	—	16	—	46	95
<i>Afsände fångar.</i>														
År 1896	12	2	—	—	13	—	4	1	1	—	9	—	39	3
» 1897	9	—	—	1	8	1	4	—	—	—	16	1	37	3
» 1898	16	—	1	—	16	—	7	1	—	—	10	2	50	3
» 1899	9	—	—	—	3	—	3	1	—	1	2	1	17	3
» 1900	8	2	—	—	2	—	1	1	—	—	4	—	15	3
Summa	54	4	1	1	42	1	19	4	1	1	41	4	158	15

Dessutom hafva från fängelset öfverlemnats till militära myndigheter inom riket 17 män samt till civila myndigheter 1 man. Till myndigheter utom riket har öfverlemnats 1 man. Till försörjningsinrättning inom länet hafva från fängelset förflyttats 10 män och 1 kvinna.

Arbetsinkomsten inom fängelset har under perioden varit:

År.	Straff- och tvångs- arbets- fångars arbeten. Kronor.	Fängelse- och rann- saknings- fångars arbeten. Kronor.	Bötes- fångars arbeten. Kronor.	Summa. Kronor.	Hvaraf tillfallit fångarnes besparings- kassa. Kronor.
1896	3,813.09	719.76	40.36	4,573.21	1,108.97
1897	4,805.63	474.62	92.27	5,372.52	1,518.47
1898	5,478.18	941.16	78.92	6,498.26	1,822.03
1899	5,850.93	710.91	50.14	6,611.98	1,962.96
1900	5,500.23	1,005.00	16.21	6,521.44	1,799.87
Summa	25,448.06	3,851.45	277.90	29,577.41	8,242.30

Inom Elfkarleby och Söderfors socknar var vid periodens utgång med bidrag af statsmedel samt af kommuner och enskilde lemnade anslag anställd *särskild polisstyrka*. Den bestod af 1 polisman med 1 polisbiträde stationerade vid Skutskär, 1 polisman med 1 polisbiträde stationerade vid Bodarne, 1 polisman stationerad vid Marma, 1 polisman samt 3 polisbiträden statio-

nerade i Elfkarleby sockens östra distrikt, 1 polisman stationerad i Harnäs och 1 polisman stationerad vid Söderfors.

C) **Krogar och utskänkingsrörelse.** Antalet inom länet befintliga *utminuterings- och utskänkingsställen*, vid försäljningen influtna vinstmedel samt dessas fördelning framgår af *tabell T* (sid. 31). Då de i denna tabell angifna siffror icke äro egnade att meddela upplysning om verkliga beloppet af de andelar af *brännvinsförsäljningsmedlen*, som under femårsperioden tillfallit Hushållningssällskapet, Landstinget och socknarna inom länet, erinras, att de från Statskontoret Uppsala landstingsområde tilldelade medel fördelats sålunda:

	Hushåll- nings- sällskapet.	Lands- tinget.	Socknarna.	Summa.
År 1896	kr. 11,165.82	11,165.81	22,331.64	44,663.27
» 1897	10,981.27	10,981.27	21,962.54	43,925.08
» 1898	12,962.46	12,962.46	25,924.92	51,849.84
» 1899	14,519.78	14,519.78	29,039.55	58,079.11
» 1900	15,023.06	15,023.06	30,046.12	60,092.24

Minuthandeln med och utskänkning af brännvin och andra spirituösa drycker i Uppsala har under perioden varit uppläten åt ett bolag, numera benämndt »Sprithandelsbolaget i Uppsala». Minuthandeln har utöfvats på två ställen, af hvilka bolaget innehaft det ena och det andra varit i vederbörlig ordning öfverlåtet till enskild person med rätt att där sälja punsch och likörer äfvensom konjak i kommission från bolaget. Utskänkingsrättigheternas antal är sedan år 1896 minskadt till 8, af hvilka 6 äro mot vissa villkor öfverlatna till idkare af källare- och schweizerirörelse samt 2 ä s. k. krogar utöfvas af bolaget genom af magistraten godkände föreståndare. Rätt att tillfälligtvis utskänka spirituosa har beviljats vid restaurationerna å ångbåtarne under seglationstiden samt i teaterhuset vid sceniska föreställningar. Angående sprithandelsbolagets omsättning, skatt och vinst under försäljningsåren 1895—1900 lemnar nedanstaende tabell upplysning:

Försäljningsår.	Försald spirituosa i liter, reducerad till 50 %.	Skatt Kronor.	Influtna afgifter för öfverlätna rättigheter. Kronor.	Vinst å egen rörelse. Kronor.	Summa skatt, afgifter och vinst till fördelning. Kronor.
1895—1896	442,506	36,000	16,200	101,710.00	153,910.00
1896—1897	487,441	5,400	16,200	146,344.73	167,944.73
1897—1898	525,816	5,400	16,500	164,589.01	186,489.01
1898—1899	566,323	5,400	16,000	169,577.07	190,977.07
1899—1900	583,018	5,400	16,000	179,600.31	201,000.31
Medeltal	521,421	11,520	16,180	152,364.12	180,064.12

Att döma af dessa siffror har, på sätt redan anmärkts under afdelning 2, omsättningen och konsumtionen af spritdrycker under perioden varit i stigande. Medeltalet inom Uppsala stad årligen försald spirituosa under perioden 1896—1900 visar en förhöjning af ej mindre än 16 % i jämförelse med föregående period. Bolagets vinst, som under nästföregående period utgjorde årligen i

medeltal 133,977 kr. 46 öre, har under denna period, på samma sätt beräknad, utgjort 180,064 kr. 22 öre. Ökningen utgör 34.4 %. Resultatet torde få tillskrivas ej blott den ökade omsättningen utan äfven en klok skötsel af bolagets affärer.

Äfven i Enköping är minuthandeln med och utskänkning af spirituosa öfverläten åt ett bolag, »Enköpings spritvarubolag». Under perioden hafva i staden funnits 1 utminuteringsställe samt försäljningsåret 1895—1896 1 och öfriga försäljningsår 2 utskänkningsställen. Försäljningsrättigheter på kortare tid hafva medgifvits ä på staden trafikerande ångbåtar.

Å länets landsbygd har under perioden ej funnits någon annan rätt till utskänkning af spirituosa än den, som för sommarmånaderna medgifvits innehafvaren af Elfkarleby turisthotell.

Hvad angår försäljningen af vin och maltdrycker har Konungens Befallningshafvande, på begäran af den utaf Kungl. Maj:t den 7 oktober 1898 tillsatta kommitté, meddelat en del uppgifter, som finnas fogade vid kommitterades den 23 maj 1900 afgifna underdåniga betänkande. Enligt dessa var inom länet antalet meddelade rättigheter till försäljning af vin och maltdrycker, utöfvade under försäljningsåret 1897—1898, följande:

Rättigheter enligt § 2 mom. 1 i kungl. förordningen angående försäljning af vin och maltdrycker m. m. den 24 oktober 1885	48
Rättigheter meddelade enligt § 3 i samma kungl. förordning	27
Rättigheter meddelade enl. § 7 mom. 1 samt § 9 i samma kungl. förordning: för kortare tid än en månad ¹⁾	24
för längre tid än en månad	12
Rättigheter meddelade enligt § 11 i samma kungl. förordning	2

Efterföljande tabell utvisar antalet *sakfällde för öfverträdelse* mot dels förordningen angående försäljning af brännvin och dels förordningen angående försäljning af vin och maltdrycker m. m.:

År	Försäljning af brännvin m. m.	Försäljning af vin, öl m. m.
År 1895	4	50
» 1896	2	18
» 1897	3	13
» 1898	2	13
» 1899	1	16

D) **Kreditanstalter.** Inom länet verka följande hypoteks- och bankrättningar: Hypoteksföreningen mellan jordegare i Uppsala, Stockholms, Vestmanlands, Södermanlands och Örebro län, äfven kallad Mälareprovinsernas hypoteksförening; Upplands enskilda bank, med hufvudkontor i Uppsala och afdelningskontor inom länet i Enköping; Mälareprovinsernas enskilda bank, med afdelningskontor i Uppsala och Enköping; Enköpings m. fl. städers hypoteksförening och Aktiebolaget Föreningsbanken i Stockholm, som öppnat afdelningskontor år 1897 i Uppsala och år 1898 i Tierp.

Delegarne inom länet i *Mälareprovinsernas hypoteksförening* utgjorde vid slutet af räkenskapsåret 1900 1,036 eller samma antal som vid motsvarande tid år 1895. Värdet af jord inom länet,

Tab. S.

A Uppsala länsfängelse förvarade fångar under åren 1896—1900.

Å r.	Rannsakningsfångar, tilltalade för				Fångar, dömda till straffarbete.						Fångar, dömda till fängelsestraff.				Fångar, dömda till tvångsarbete.		Summa fångar.		Baru, som åtföljt föräldrar i fängelset.	
	brott.		lösdrifveri.		2 år och därunder.		Bestämd tid öfver 2 år.		För lifstiden.		Urbota.		I brist på tillgång till böter.							
	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.
1896	46	8	10	2	19	18	4	18	1	1	26	—	164	5	9	—	279	52	2	—
1897	45	6	17	3	18	10	4	10	—	—	26	1	146	8	16	1	272	39	1	—
1898	67	10	13	3	31	11	7	10	—	—	29	4	154	3	10	4	311	45	1	—
1899	46	6	4	2	22	3	3	8	—	2	21	1	116	6	2	2	214	30	1	—
1900	66	8	6	—	25	4	1	10	—	2	26	1	135	3	4	16	263	44	—	—

Tab. T.

Försäljning m. m. af brännvin inom Uppsala län försäljningsåren 1895—1900.

År.	Antal utminuteringsställen.		Antal utskänkningsställen.				De influtna afgifternas och vinstmedlens fördelning, i kronor.						
	I städerna.	På landet.	I städerna.		På landet.		Städernas andel.	Hushållnings-sällskapets andel.	Landstingets andel.	Socknarnas andel.	Statskontorets andel.	Uppbördsprovision.	Summa. Kronor.
			För hela året.	För kortare tid.	För hela året.	För kortare tid.							
1895—1896	3	—	11	6	1	—	97,227.04	19,894.52	39,789.02	3,143.70	38,890.82	108.06	199,053.16
1896—1897	2	—	13	6	—	1	109,721.66	21,950.94	43,901.87	46.20	43,888.67	25.87	219,535.21
1897—1898	3	—	12	6	—	2	123,693.11	24,749.99	49,499.97	79.53	49,477.25	16.66	247,516.51
1898—1899	3	—	12	6	—	2	127,466.88	25,509.23	51,018.42	110.82	50,986.77	17.07	255,109.19
1899—1900	3	—	12	7	—	1	133,077.14	26,630.41	53,260.82	104.79	53,230.88	17.01	266,321.05

¹⁾ Härvid oberäknade 71 meddelade rättigheter att vid auktioner utskänka maltdrycker.

för hvilken inträde vunnits, var vid slutet af räkenskapsåret 1900 11,350,539 kr. efter bevillingstaxering samt 7,638,015 kr. efter särskild uppskattning. Samma värden utgjorde år 1895 11,516,064 kr. och 7,946,283⁵⁰ kr. Beloppet af delegarnes inom länet utestående amorteringslån uppgick vid slutet af räkenskapsåret 1900 till 7,820,400 kr., mot 8,097,100 kr. år 1895.

I *Enköpings m. fl. städernas hypoteksförening*, hvars styrelse har sitt säte i Vesterås, voro vid 1900 års slut 26 fastighetsägare i Enköping delegare. Ursprungliga beloppet af dessas amorteringslån utgjorde 175,850 kr.

Sparbankerna inom länet voro vid utgången af år 1899 fem nämligen: Uppsala stads och läns, Enköpings stads, Lagunda och Hagunda härads, Trögds samt Alunda. Antalet delegare i länets sparbanker var vid samma tid 24,934, mot 24,211 vid 1894 års slut. Delegarnes antal har sålunda under dessa fem år ökat med 723. Delegarnes behållning hade vid samma tid ökat från 8,215,641 kr. vid 1894 års slut till 9,965,140 kr. vid 1899 års slut, eller med ej mindre än 1,749,499 kr. Delegarnes behållning i länets sparbanker utgjorde i jämna belopp:

	Kronor.	Ökning, kr.
År 1879	4,236,941	--
» 1884	5,506,911	1,269,970
» 1889	7,108,862	1,601,951
» 1894	8,215,641	1,106,779
» 1899	9,965,140	1,749,499

Afbrottet i ökningen perioden 1889—1894 berodde till en del på öfverflyttningen af manskapets vid Kungl. Upplands regementes besparingar till postsparbanken. Sparbankernas egna fonder hade under tiden från slutet af år 1894 till utgången af år 1899 ökat från 768,631 kr. till 1,001,892 kr., eller med

233,261 kr. Ökningen af samma fonder under åren 1889—1894 utgjorde 245,055 kr.

Den i senaste femårsberättelse omförmälda Stafby sparbank har numera upphört. Det sätt, hvarpå denna sparbank förvaltades, hade under flere år gifvit anledning till anmärkningar från Konungens Befallningshafvandes sida, och den 8 november 1899 meddelade Konungens Befallningshafvande förbud mot dess fortsatta verksamhet. Omedelbart därefter sattes sparbanken under likvidation. Insättarnes i sparbanken behållning den 1 januari 1900 befanns, sedan uppenbara fel i bokföringen blifvit rättade, utgöra 24,889 kr. 13 öre. Härå hafva afbetalats den 1 juli 1900 35 % och den 2 januari 1901 50 %. Insättarnes återstående kapitalfordran torde jämväl komma att blifva betäckt. Deras förlust skulle sålunda komma att inskränka sig till räntor, upplupna sedan den 1 januari 1900.

I *postsparbanken*, hvarest delegarnes från länet behållning vid 1894 års slut utgjorde 609,019⁴² kr., hade denna behållning vid 1899 års slut ökat till 971,429¹² kr. eller med 362,409⁷⁰ kronor. Ökningen under femårsperioden 1889—1894 utgjorde 434,445⁵⁵ kr.

Upplands och Mälareprovinsernas enskilda bankers samt *Föreningsbankens* i Stockholm verksamhet inom länet under åren 1896—1900 framgår af *tabell U*.

Efterföljande *tabell V* (sid. 33) utgör en sammanställning i jämna antal kronor af dessa bankers äfvensom sparbankernas och postsparbankens utlåning och inlåning den 31 december 1899, hvilket är blifvit valdt för vinnande af öfverensstämmelse med ofvanstående uppgifter angående sparbankerna. Denna tabell afser ej att vara en exakt uppgift därpå, hvad utlåningen och inlåningen i dess helhet inom länet utgjorde den 31 december 1899, utan blott att lemna en ungefärlig föreställning, dels om nämnda förhållande, dels om utsträckningen af de olika bankernas verk-

Tab. U. *Upplands enskilda banks, Mälareprovinsernas enskilda banks och Föreningsbankens verksamhet i Uppsala län åren 1896—1900.*

År och kontor.	Utlåning den 31 december. Kronor.						Inlåning den 31 december. Kronor.							
	Upplands enskilda bank.		Mälareprovinsernas enskilda bank.		Föreningsbanken.		Upplands enskilda bank.		Mälareprovinsernas enskilda bank.		Föreningsbanken.			
	Lån och växlar.	Kreditiv-räkning.	Lån och växlar.	Kreditiv-räkning.	Lån och växlar.	Kreditiv-räkning.	Deposition.	Upp- och afskrifnings-räkning.	Deposition.	Upp- och afskrifnings-räkning.	Sparkasse- och kapital-räkning.	Deposition.	Upp- och afskrifnings-räkning.	Sparkasse-räkning.
1896: Uppsala	7,930,531	972,867	4,125,223	353,025	—	—	4,515,918	1,200,701	2,207,418	488,756	—	—	—	—
Enköping	515,110	248,824	—	317,612	—	—	681,950	215,764	451,212	115,631	—	—	—	—
1897: Uppsala	10,283,558	1,167,157	4,411,082	345,766	467,386	41,585	4,934,134	1,214,941	2,366,783	495,853	—	164,904	88,498	378,227
Enköping	557,386	221,554	—	271,907	—	—	710,940	247,475	477,027	147,928	—	—	—	—
1898: Uppsala	10,299,969	1,616,298	4,362,171	388,182	1,185,310	64,333	5,573,181	1,119,905	2,555,647	428,121	—	207,780	102,633	1,021,891
Enköping	594,285	283,014	—	289,369	—	—	754,310	190,526	567,532	86,461	—	—	—	—
Tierp	—	—	—	—	30,688	300	—	—	—	—	—	10,000	2,000	54,151
1899: Uppsala	10,236,887	1,588,584	4,694,609	491,538	1,500,606	93,363	6,440,009	1,058,417	2,928,021	484,858	230,397	277,491	138,366	1,478,017
Enköping	602,781	271,614	—	301,823	—	—	884,790	180,872	614,981	121,050	50,100	—	—	—
Tierp	—	—	—	—	205,070	4,000	—	—	—	—	—	37,402	11,634	225,620
1900: Uppsala	11,408,382	1,968,359	4,817,605	504,309	1,501,143	104,703	7,248,431	1,084,502	3,171,317	629,912	579,750	343,533	122,607	1,664,690
Enköping	808,899	275,015	—	539,636	—	—	1,068,505	262,934	689,255	121,984	153,214	—	—	—
Tierp	—	—	—	—	281,331	20,787	—	—	—	—	—	117,846	20,905	385,585

samhet och dels slutligen om hvilka låneformer äro vanligast inom länet.

I *ränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Stockholm* hafva under åren 1896—1900 genom sparbanken i Uppsala insatts 15,957 kr., mot 15,994 kr. under föregående period.

Uppsala stads *pantlänkontor* hade vid 1900 års slut en reservfond af 78,410 kr. 40 öre. Lägsta räntesatsen, som förut utgjort 1½ % i månaden, nedsattes enligt stadsfullmäktiges beslut den 18 november 1898 till 1¼ % i månaden från och med ingången af år 1899. Under loppet af år 1900 utlemnades 19,764 lån. Vid årets slut hade kontoret utestående fordringar till belopp af 60,456 kr. förutom räntor. Årets nettovinst utgjorde 1,079 kr. 82 öre.

E) Försäkringsanstalter och allmänna kassor. I afseende å de förra hänvisar Konungens Befallningshafvande till de utaf vederbörande till Civildepartementet insända uppgifter. År 1898 har inom länet bildats en *försäkringsförening* med ändamål att bereda sina medlemmar ersättning för förlust, som genom hagelskada kunde uppkomma å växande gröda. Stadgar för denna förening hafva blifvit af Konungens Befallningshafvande fastställda den 17 februari 1899. Föreningens ansvarighetsbelopp utgjorde den 31 december 1900 1,129,700 kr.

Rusthållarnes i Uppsala och Gefleborgs län monteringskassa hade vid slutet af år 1900 en behållning af 77,977 kr. 70 öre, däraf 75,825 kr. utgjorde kassans grundfond och 2,152 kr. 70 öre voro reserverade för kassan åliggande utbetalningar.

Under perioden hafva ur kassan utbetalats ersättningar för insatta remonter med följande belopp:

År 1896 för 18 hästar	4,305 kr.
» 1897 » 33 »	8,490 »
» 1898 » 26 »	6,675 »
» 1899 » 23 »	5,940 »
» 1900 » 39 »	9,510 »

De årliga tillskotten af kassans 275 delegare hafva utgjort för hvarje rusthåll: år 1896 15 kr., år 1897 20 kr., år 1898 14 kr., år 1899 15 kr. samt år 1900 14 kr.

Uppsala läns rotehållares enöreskassas utgifter och behållning för hvar och ett af periodens fem år framgå af nedanstående tabell X.

F) Sjukvård samt allmän hälsovård. Någon ny för länet afsedd sjukvårdsanstalt har ej under perioden tillkommit utöfver de i senaste femårsberättelse uppräknade. Den i samma berättelse omförmälda, för hela riket afsedda asyl för sinnessjuka har under perioden blifvit fullbordad. För detta byggnadsföretag redogöres närmare här nedan under rubriken »allmänna byggnader». Hvad beträffar sjukvården vid Uppsala hospital och asyl hänvisas till de af Medicinalstyrelsen årligen afgifna berättelser.

Den i senaste femårsberättelse omförmälda *upptagningsanstalt för sinnessjuka* från länet, hvaraf behofvet alltjämt är lika trängande, har ännu ej kommit till utförande. På framställning af länets lasaretsdirektion tillsatte Landstinget år 1897

Tab. V.

Bankernas ut- och inlåning i Uppsala län den 31 december 1899.

Bankinrättning.	U t l å n i n g.				I n l å n i n g.				
	Lån och växlar.	Kreditiver.	Sparbankernas fordringar hos enskilda.	Summa.	Depositioner.	Upp- och afskrifningsräkning.	Sparkasse-räkning.	Insättarnes behållning i sparbanker och i postsparbanken.	Summa.
Upplands enskilda bank	10,839,668	1,860,198	—	12,699,866	7,324,799	1,239,289	—	—	8,564,088
Mälareprovinsernas enskilda bank	4,694,609	793,361	—	5,487,970	3,543,002	605,908	280,498	—	4,429,408
Föreningsbanken	1,705,676	97,363	—	1,803,039	314,893	150,000	1,703,637	—	2,168,530
Sparbanker	—	—	6,457,552	6,457,552	—	—	—	9,965,139	9,965,139
Postsparbanken	—	—	—	—	—	—	—	977,429	977,429
Summa	17,239,953	2,750,922	6,457,552	26,448,427	11,182,694	1,995,197	1,984,135	10,942,568	26,104,594

Tab. X.

Uppsala läns rotehållares enöreskassas utgifter och behållning åren 1896—1900.

Å r.	U t g i f t e r, i k r o n o r.					B e h å l l n i n g, i k r o n o r.				Antal rotar, som erhållit lego- och bosättningshjälp.	
	Diverse arfvoden m. m.	Pensioner till		Roteringslindring.	Lego- och bosättningshjälp.	Summa.	Kapital-fonden.	Kläd-pennings-fonden.	Reserv-fonden.		Summa.
		soldater.	soldat-änkor.								
1896	2,734	815	427	4,785	75	8,836	100,000	8,000	236,586	344,586	1
1897	1,529	800	438	4,785	1,425	8,977	100,000	8,000	241,575	349,575	19
1898	1,461	925	404	4,785	375	7,950	100,000	8,000	247,781	355,781	5
1899	1,487	868	423	4,785	1,050	8,613	100,000	8,000	253,503	361,503	14
1900	2,009	830	430	4,785	3,150	11,204	100,000	8,000	257,196	365,196	42

K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1896—1900. Uppsala län.

en kommitté för frågans ytterligare behandling. 1898 års landsting beslöt emellertid att tills vidare ej åtgöra något i saken. Sedan Konungens Befallningshafvande hos 1900 års landsting gjort förnyad framställning i ämnet, uppdrog Landstinget åt en ny kommitté att uppgöra kostnadsförslag och ritning till en anstalt af ifrågavarande slag. Konungens Befallningshafvande hyser förhoppning, att frågan härigenom närmast sig sin slutliga lösning.

Till kostnaden för vårdande å statens hospital och asyler af 3:e klassens patienter från länet bidrager Landstinget fortfarande med 20 öre för underhållsdag.

Hvad angår ordnandet af sjukvården vid *Akademiska sjukhuset i Uppsala* hänvisar Konungens Befallningshafvande till den historik öfver denna frågas behandling, som meddelades i senaste femårsberättelse. Till 1896 års landsting inkom universitetet med en skrivelse, däruti universitetet, med förmälan att detsamma ej såge sig i stånd att af egna medel bestrida de utgifter, som komma att medfölja tillämpningen af det utaf 1895 års landsting för dess del antagna kontrakt, anhöll, att Landstingets anbud till universitetet beträffande ordnande af sjukvården vid Akademiska sjukhuset måtte få fortfarande gälla, till dess det visat sig, om och i hvad mån bidrag af statsmedel kunde erhållas för ett tidsenligare anordnande af samma sjukhus. Denna framställning bifölls af Landstinget. På framställning af universitetet beviljade 1899 års riksdag för oförmälda ändamål ett anslag af 201,188 kr., dock under villkor att från Uppsala läns landstingsområde för enahanda ändamål beviljades 200,000 kronor såsom anslag, eller, efter öfverenskommelse med universitetet, i form af räntefritt lån; att, sedan för sjukvården användts dels de inkomster, öfver hvilka sjukhuset förut disponerade, och dels de afgifter, som landstingsområdet enligt gällande kontrakt vore skyldigt erlägga, staten och Landstinget till täckande af därutöfver gående kostnader för vården af sjuke från landstingsområdet bidroge med hälften hvardera; samt att Landstinget för underhåll af sjukhusets byggnader lemnade ett årligt anslag af 1,000 kr. Landstinget godkände för sin del dessa villkor så, att Landstingets anslag 200,000 kronor lemnades i form af räntefritt lån till universitetet samt att Landstingets årsbidrag utöfver sjukvårds- och legosängsavgifter m. m. begränsades till högst 7,500 kr. Därjämte antog Landstinget för sin del ett förnyadt kontrakt emellan Landstinget och universitetet rörande sjukvården vid Akademiska sjukhuset, hvilket kontrakt sedermera med några oväsentliga förändringar biträds af universitetet. Enligt detta kontrakt skall universitetet å Akademiska sjukhuset tillhandahålla länet minst 170 sjuksängar, hvaraf omkring 14 i för smittosamma sjukdomar afsedd paviljong, och minst 25 beständigt å kurhusafdelningen. Universitetet ansvarar för de sjukas vård och underhåll, fullgör alla skyldigheter och förbindelser, af hvad beskaffenhet de vara må, som enligt gällande eller framdeles blifvande författningar åligga länets lasarett och kurhus. För sjukvården ersätter länet universitetet med en afgift af 1 krona 35 öre för hvarje inom antalet af 33,000 dagar fallande sjukdag, hvilken ersättning utgår för hvarje år, äfven om det verkliga antalet sjukdagar för året understiger detta tal, samt 1 kr. 50 öre för hvarje sjukdag, som öfverskrider nämnda antal. Sedan för sjukvården användts dels möjliga behållningar från föregående räkenskapsår, dels de inkomster, som tillkomma sjukhuset för sjukvården på grund af statsanslag och särskilda kommunala

anslag, af bestämmelser i universitetets stat och af donationer, dels ock ofvan nämnda afgifter, som landstingsområdet är skyldigt erlägga, skall Landstinget ytterligare bidraga med hälften af därutöfver gående kostnader, dock högst med 7,500 kronor. Universitetet eger uppbära inflytande sjukvårdsavgift och legosängsavgift. Landstingets bidrag bestämmes genom årlig afräkning. I direktionen för Akademiska sjukhuset skola universitetet och Landstinget utse hvardera tre ledamöter jämte nödigt antal suppleanter. Kontraktet skall gälla i 40 år från den dag, då detsamma slutligen antogs.

Landstingets anslag till *sjukhuset i Enköping* höjdes år 1897 från 5,000 till 6,000 kronor om året.

Antalet patienter å sjukhusen i Uppsala och Enköping under perioden framgår af *tabellerna Y och Z* (sid. 35).

Den i senaste femårsberättelse oförmälda öfverenskommelse angående vårdande af patienter från länets norra delar å Gefle lasarett har under perioden fortfarande egt bestånd.

Barnbördsafdelningen å Akademiska sjukhuset i Uppsala uppehålls fortfarande, på sätt omnämndes i senaste femårsberättelse.

På framställning af Konungens Befallningshafvande beviljade dels 1899 års landsting ett anslag för fem år af 400 kr. om året för understödjande af *barumorskor* från länet, som önskade genomgå repetitionskurs vid barnmorskeundervisningsanstalt, dels 1900 års landsting ett anslag för ett år af 1,000 kr. att ställas till förste provinsialläkarens i länet förfogande för aflönande af *sjuksköterskor* å länets landsbygd. Sjuksköterskor funnos vid periodens utgång på vederbörande verksegares bekostnad anställda vid Dannemora, Löfsta, Gimo, Karlholm, Strömsberg, Söderfors och Skutskär.

Vid *epidemiska sjukhuset i Uppsala* hafva anordningar vidtagits för att i möjligaste måtto förbättra sjukvården. Härigenom har vunnits en fullt isolerad afdelning för difterisjuka. Detta sjukhus är emellertid synnerligen otidsenligt. Genom en donation af afidne ärkebiskopen A. N. Sundbergs änka fru Clara Sundberg å 100,000 kr. har frågan om ett nytt epidemisjukhus för Uppsala stad kommit i det läge, att man kan hoppas på dess snara lösning.

Bland enskilda sjukvårdsanstalter må främst framhållas det af fröken Ebba Boström i Uppsala grundade *samariterhemmet*, i hvars väl ordnade sjukhus vård lemnas åt såväl kropps- som själssjuka. Patienternas antal under år 1900 utgjorde 291.

Räddningshemmet för drinkare å Sans Souci invid Uppsala har utvidgats, så att det kan emottaga 12, högst 15 patienter.

Dannemora *halsobrunn* åtnjuter fortfarande stort förtroende af den kringliggande traktens allmoge. Badhuset innehåller två badrum för varma kar- och gyttebad samt ångskåp. Antalet besökande har årligen varit 120—130 personer.

Åt *den allmänna hälsovården* egnas allt större uppmärksamhet. I Uppsala äro åtgärder å bane för att tillföra stadens vattenledning rikligare tillflöden af bästa källvatten. Vattenledningen har förbättrats genom nedläggande af gröfre rör, där sådant befunnits nödigt. Bortförande af spillvatten från förstäderna Salnecke och Peterslund har befordrats genom nedläggande af rörledning och anordnande af en pumpinrättning, hvarigenom vattnet föres till Fyrisån. Den så kallade »svarta bäcken» har fördjupats.

En i Enköping anlagd vattenledning öppnades för allmänhetens begagnande den 1 december 1899.

Äfven på landsbygden börjar man alltmera komma till insikt om vikten af en god hygien. Kommunalnämnderna ställa sig alltmera beredvilligt i sådant afseende gällande föreskrifter till efterrättelse. Flere kommuner hafva beviljat medel till särskild sjukdomsbehandling, där sådan kunnat ifrågakomma, såsom vid behandling af difteri med serum. Den förmögnare allmogens bostäder äro i allmänhet goda. Detsamma torde kunna sägas om flertalet af de industriella arbetarnes bostäder, särdeles där aflöningen in natura lemnat rum för ett annat aflönings sätt. Sämst torde mindre brukare samt statkarlar bo. För dessa senare är det ofta synnerligen illa ställt i detta afseende.

Slakteriernas tillstånd på landsbygden har gifvit anledning till allvarsamma anmärkningar, och Konungens Befallningshafvande har vidtagit åtgärder till motverkande af där rådande missförhållanden. Dessa åtgärder falla emellertid inom nästa femårsperiod.

År 1899 beviljade Landstinget förnyade anslag till aflönande af *distriktsveterinärer* inom länet. I sammanhang därmed bestämdes, att veterinärdistriktens antal inom länet skulle vara sex, nämligen Håbo och Bro med station för veterinären i närheten af Balsta järnvägsstation, Enköpings med station i Enköping, Örsundsbro med station vid eller i närheten af Örsundsbro, Uppsala med station i Uppsala, Olands med station vid eller i närheten af Österby bruk eller Dannemora järnvägsstation samt Tierps med station vid eller i närheten af Tierps järnvägsstation.

Inom länet funnos vid 1900 års utgång 4 provinsialläkare, 3 extra provinsialläkare, 3 stadsläkare, 9 andra praktiserande läkare, lärarne vid medicinska fakulteten i Uppsala oberäknade, 9 veterinärer, 5 tandläkare, 9 sjukgymnaster, 6 fältskärer, 80 barnmorskor och 8 apotekare.

G) **Länets städer, allmänna byggnader m. m.** Byggnadsverksamheten i *Uppsala* har, hvad boningshus beträffar, varit mindre än under föregående period. Endast 10 boningshus hafva uppförts, mot 13 under åren 1891—1895. Orsakerna till detta stillastående i byggnadsverksamheten är att söka dels i den öfverspekulation, hvarom talats i föregående femårsberättelser och hvars verkningar ännu äro märkbara, dels i höga arbetspriser m. m. Hela antalet boningshus i Uppsala stad uppgick vid 1900 års slut till 1,399. Under perioden hafva tillkommit 12 större eller mindre fabriksbyggnader.

Kostnaden för *allmänna gatuarbeten* i Uppsala utgjorde:

År 1896	21,406.47 kr.
» 1897	18,775.07 »
» 1898	25,880.99 »
» 1899	55,153.17 »
» 1900	48,712.79 »

Medeltal 33,985.70 kr.

Denna siffra utvisar en ökning med 86 % i jämförelse med föregående period. Arbetena hafva omfattat dels ombyggnad af Nybron, utförd år 1899 för en kostnad af 28,538 kr. 21 öre, och dels gatuarbeten, därvid St: Eriks och Fyristorger samt 380 meter af Svartbäcks- och Vaksalagatorna omlagts med nubbsten. Dessutom hafva gatulängder af 1,200 meter omlagts med fältsten samt af 1,280 meter med makadam, hvarjämte 1,300 meter nya grusgator anlagts. Omkring 500 meter trottoarer och gångbanor hafva lagts med nubbsten och omkring 1,500 meter trottoar med huggen kantsten samt fältsten eller grus.

Rörnätet till Uppsala stads *vattenledning*, som vid periodens början hade en längd af 26,000 meter, har under perioden ökat med 3,200 meter, däraf 1,600 meter utom stadsplanen till Artillerikasernen och Grindstugan. Kostnaden härför jämte reparationer m. m. belöpte sig till 11,699 kr. Vattenförbrukningen till hushållsbehof är afgiftsfri. Däremot erläggas vissa afgifter för vattnets användande till industriella ändamål och dylikt. För

Tab. Z. Antal patienter å sjukhuset i Enköping åren 1896—1900.

År.	Kvarliggande från föregående år.	Inskrifne.	Ut-skrifne.	Döde.	Kvarliggande till följande år.	Summa.
1896	29	199	163	30	35	228
1897	35	249	223	21	40	284
1898	40	218	200	27	31	258
1899	31	230	201	20	40	261
1900	40	226	214	17	35	266

Tab. Y. Antalet patienter å Akademiska sjukhuset, länslasarettet och kurhuset åren 1896—1900.

År.	Å barabördsafdelningen.						Å lasarettssafdelningen.						Å kurhusafdelningen.					
	Kvarliggande från föregående år.	Intag-ne.	Ut-skrifne.	Död.	Kvarliggande vid årets slut.	Summa vårdade.	Kvarliggande från föregående år.	Intag-ne.	Ut-skrifne.	Döde.	Kvarliggande vid årets slut.	Summa vårdade.	Kvarliggande från föregående år.	Intag-ne.	Ut-skrifne.	Döde.	Kvarliggande vid årets slut.	Summa vårdade.
1896	6	169	167	3	5	175	116	1,526	1,380	133	129	1,642	3	66	58	2	9	69
1897	5	180	182	—	3	185	129	1,782	1,592	174	149	1,915	9	53	55	—	7	62
1898	3	209	205	1	6	212	149	1,902	1,781	140	130	2,051	7	70	74	—	3	77
1899	6	194	196	2	2	200	130	1,960	1,799	161	130	2,090	3	62	62	—	3	65
1900	2	208	208	2	—	210	130	1,890	1,638	215	167	2,020	3	30	32	—	1	33

vattenförbrukningen samt vattenledningsverkets inkomster, drifts- och underhållskostnader redogöres i nedanstående tabell:

År.	Vattenförbrukning.	Inkomster.	Drifts- och underhållskostnader.
	Kbm.	Kronor.	Kronor.
1896	693,979	9,575.22	11,729.07
1897	804,299	11,427.09	14,143.52
1898	792,418	10,460.84	12,073.56
1899	881,447	11,336.87	19,654.49
1900	919,758	9,665.61	21,734.57
Medeltal	818,380	10,493.12	15,867.04

En jämförelse med förhållandena under föregående period utvisar en ökning i vattenförbrukningen med 20 %. Om den faktiska folkmängden i staden antages vara 25,000, så belöper sig vattenåtgången för person och dygn till 89.5 liter, mot 74.6 liter under föregående period. Denna ökning torde bero dels på bristfälligheter i det äldre rörnätet, dels på slöseri med vattnet. Det till vattenledningen hörande pumpverket har varit otillräckligt, hvarför en utvidgning af detsamma beslutits och jämväl vid periodens utgång börjat sättas i verket.

Aflopsledningens rörnät, som under perioden ökats med 1,800 meter, hade vid 1900 års slut en längd af 24,000 meter.

Stadens vatten- och aflopsledningar voro vid samma tid bokförda till ett sammanlagdt värde af 677,425 kr. 75 öre.

Uppsala stads *gasverk* har utvidgats med en ny s. k. skrubber, hvarjämte delvis nya apparater anskaffats. En ny större gas-klocka var vid periodens utgång under uppsättning. Gasverkets rörnät har utsträckts med 2,800 meter. Gasprisen hafva varit desamma som under föregående period. Vid periodens slut funnos i staden uppsatta 37 gasmotorer om tillsammans omkring 160 hästkrafter. För gatubelysningen funnos 432 gas- och 41 oljelystor. 350 gaslyktor voro försedda med auerbrännare. I medeltal för år hafva gasverkets inkomster utgjort 61,646 kr. 75 öre.

Till förstärkande af *eldsläckningsväsendet* i Uppsala har anskaffats en ångspruta för en kostnad af 14,000 kronor, hvilken kostnad efter öfverenskommelse fördelats mellan staden och vissa myndigheter sålunda, att staten och universitetet bidragit med vissa belopp samt staden med 2,300 kr. Staden har förbundit sig dels att ombesörja ångsprutans förvaring, servis och vård och dels att låta stadens brandkår vid förefallande behof verkställa eldsläckning vid slottet, biblioteksbyggnaden, akademiska sjukhuset, kemiska och botaniska institutionernas byggnader, länsfängelset samt de till Kungl. Andra Svea artilleriregemente hörande byggnader. Genom kungl. bref af den 25 september 1896 har förordnats, att föreskrifterna i brandstadgan för rikets städer samt den för staden Uppsala gällande brandordning skola tillämpas å de områden, där dessa byggnader äro belägna, och hvilka områden ligga utom stadsplanen. Genom kungl. bref den 16 juni 1899 har förordnats, att de inom Uppsala stad uppsatta brandtelegraf- och brandtelefonledningar med tillhörande brand-skåp skola åtnjuta samma skydd, som jämlikt 19 kap. 13 och 21 §§ strafflagen tillkommer statens telegraf- och telefonledningar.

Vintern år 1899 hemsöktes staden af två synnerligen svåra *eldsolyckor*, därvid hela Erlangens bryggeri samt norra flygel-

byggnaden till Uppsala ångkvarn förstördes. Vid båda dessa eldsvådor försvärades eldsläckningen i hög grad genom bristande vattentillgång. Åtgärder äro därför beslutade för att för framtiden förekomma dylik olägenhet. En mindre ångspruta har redan blifvit för detta ändamål inköpt. Nedanstående tabell utvisar antalet i Uppsala under perioden timade eldsvådor och eldsvådetillbud.

År.	Antal allarin		Brandskadeersättningsbelopp, i kr.			Försäkringsbelopp, i kr.			Ersättning i % af försäkringsbelopp.
	vid eldsvåda	utan eldsvåda	För fast egen-dom.	För lös egen-dom.	Summa.	För fast egen-dom.	För lös egen-dom.	Summa.	
1896	10	9	3,366	4,804	8,170	143,950	52,300	196,250	4.16
1897	16	10	3,953	2,070	6,023	37,400	48,800	86,200	6.98
1898	15	10	628	2,859	3,487	256,210	83,400	339,610	1.03
1899	16	9	47	12	59	31,950	3,500	35,450	0.17
1900	17	7	198,467	131,515	329,982	753,910	279,400	1,033,310	31.93

Stadens utgifter för brandväsendet utgjorde år 1896 17,520 kr., år 1897 18,790, år 1898 18,100, år 1899 21,380.44 och år 1900 21,900 kr. All stadens brandredskap var vid sistnämnda års slut bokförd till ett värde af 38,381.68 kr. Brandkårens manskap fullgör numera det Uppsala skifteslag åliggande väg-underhåll.

I *Enköping* har byggnadsverksamheten under perioden varit liflig. Inom stadens planlagda område hafva uppförts 11 och utom samma område ej mindre än 44 nya boningshus.

Stadens ofvan omförmälda, under perioden anlagda vattenledning, som betingat en kostnad af 30,000 kr., var vid periodens utgång inledd i 85 hus inom stadens planlagda område. År 1900 förbrukades inom staden från ledningen 20,563 kbm. vatten. Fast brandkår af 40 man har inrättats i staden.

Andra Svea artilleriregementets kasernetablissemant utanför Uppsala blef färdigt under periodens sista år. Ritningarna till etablissemantet äro uppgjorda af den vid Fortifikationen anställda arkitekten Erik Josephson. Etablissemantet består af följande byggnader: 1 kansli- och kasernbyggnad af sten i tre våningar för 6 batterier, 1 underofficersbyggnad af sten i tre våningar för 13 gifte och 1 ogift underofficer, 1 matinrättningsbyggnad dels af sten, dels af trä, med ångkoksapparat, 1 vakt- och arrestbyggnad af trä med bostad för väbel, 1 marketenterbyggnad af trä, 1 tvätt- och badhus af sten med finsk badstu, dusch och bassäng samt tvättstuga, 1 sjukpaviljong af trä med två sjuksalar för 18 sjuka, 1 större stallbyggnad af sten rymmande 152 hästar, 1 mindre stallbyggnad af sten rymmande 30 hästar, 1 sommarstall för 120 hästar, 1 ridhus af sten med två volter, 1 exercishus af trä, 1 sjukstall, 1 smedja, 2 förrådsbyggnader, 1 vagnbod, 2 afträdesbyggnader, 1 tygstattsbyggnad, 1 laboratoriebyggnad, 1 ammunitionsförråd samt 1 kruthus. Kostnaden för etablissemantet, oberäknadt sistnämnda 4 byggnader, som ej egentligen tillhöra regementet, har utgjort 1,013,300 kr. Det är afsedt för 6 batterier om 70 man, men nära dubbelt detta antal kan däri inrymmas. Stallen äro afsedda för 182 hästar i vinterstall och 120 hästar i sommarstall.

Asylbyggnaderna vid Uppsala hospital och asyl äro byggda efter ritningar af hofintendenten Axel Kumlien. Asylten utgör

ett komplex af 12 byggnader, nämligen 6 sjukpaviljonger, 3 för män och 3 för kvinnor, 1 administrationshus med bostad för läkare samt med festsal, kontor och apotek, 1 köksbyggnad, 1 ångpanne-, maskin- och tvätthus, 1 verkstadshus, 1 portvaktstuga och 1 vattentorn. Anstalten, som blef färdig till afsyning den 21 december 1899, har kostat 1,438,839 kr. 38 öre samt lemnar utrymme för 800 patienter, 400 män och 400 kvinnor. Vid 1900 års slut voro därstädes intagne 425 patienter, 281 män och 144 kvinnor.

Under perioden har Biskopskulla kyrka blifvit invändigt reparerad, hvarjämte Funbo kyrka blifvit restaurerad.

Å länets landsbygd har eljest intet allmänt byggnadsföretag af betydighet verkställt. I detta sammanhang vill Konungens Befallningshafvande omnämna den omfattande restauration, som genom nuvarande egaren grefve von Rosens försorgt egt rum å en af länets äldsta historiska byggnader, *Örbyhus slott*. Denna restauration har omfattat såväl själfva slottet som de vid förra århundradets början uppbyggda orangeriet och spanustallet. Frånsett den genomgripande rent materiella reparation, som dessa byggnader undergått, har dessutom slottet i konstnärligt hänseende underkastats omfattande arbeten. Erik XIV:s fyra fängelserum hafva utröjts, kalken afskrapats från väggarna samt de därunder på somliga ställen framträdande kalkmålningarna med varsam hand restaurerats. Där den gamla kalkmålningen ej kunnat åter framkallas, hafva väggarna, med ledning af hvad som kunnat bringas i dagen, dekorerats med kalkmålningar i 1500-talets stil. I slottets stora hall hafva såväl tak som väggar boiserats i 1600-talets stil. Boiseringen har försetts med konstrik målning för hand. Slottets monumentala stora inre trappa har dekorerats genom samtliga våningarna med rik målning i barockstil med vapnen af samtliga slottsherrar alltifrån år 1317 infätade i väggmönstret. Kasematterna och gångarne i den gamla fästningsmuren hafva utgräfts liksom äfven de igenfyllda källarne under slottet. Vid gräfningen har påträffats en förr okänd stor källare under borggården. Arbetet har stått under ingenjör Hj. Anderssons och dekorationsmålaren C. E. Nordströms ledning.

H) Fromma stiftelser, sällskap för allmännyttiga ändamål.

Angående de inom länet befintliga *fromma stiftelser* lemnas upplysning i **tabell 7**, där jämväl finnas intagna uppgifter angående de Uppsala universitet tillhöriga stipendier m. m. Uppgiften angående Uppsala stads fromma stiftelser hafva kompletterats med de till fattigvården därstädes särskildt anslagna fonder, rörande hvilka upplysning förut ej lemnats.

Bland dessa stiftelser vill Konungens Befallningshafvande särskildt omnämna några af större betydighet eller under perioden tillkomna.

Gillbergiska barnhusinrättningens verksamhet har under perioden fortgått efter de grunder, för hvilka redogjordes i senaste femårsberättelse. De antagna barnhusbarnens antal vid 1900 års slut uppgick till 129, 64 gossar och 65 flickor, af hvilka 59 gossar och 57 flickor voro utackorderade, till större delen på landsbygden, samt 5 gossar och 8 flickor voro intagne å barnhuset vid lägenheten Tullgarn i Uppsala, hvarest dessutom 8 extra barn erhöillo tillfällig vård. En omfattande och grundlig inspektion verkställes numera årligen af en för sådant ändamål anställd inspektör. Inrättningens inkomster under år 1900 upp-

gingo till 55,569 kr. 94 öre och dess utgifter till 37,612 kr. 96 öre, däraf 14,901 kr. 44 öre för barnhuset och 12,807 kr. 70 öre för utomhusbarnen. Barnhusfonden utgjorde vid 1900 års slut 1,307,221 kr. 98 öre, däruti värdet af fastigheten ingick med 101,581 kr. 55 öre.

Samma barnhusfond lemnar fortfarande understöd till den i senaste femårsberättelsen omförmälda *barnkrubban* i Petterslund, hvarest under år 1900 emottagits till vård 64 barn från 43 familjer. En annan af enskilda personer inrättad barnkrubba är förlagd till Svartbäckensroten af Uppsala stad samt åtnjuter understöd af stadens fattigvård.

Det under rubriken sjukvård omnämnda *Samariterhemmet*, grundadt år 1882 af fröken Ebba Boström, utöfvar en synnerligen gagnande verksamhet ej blott genom sitt sjukhem utan äfven genom andra anstalter såsom barnhem för värnlösa flickor och hem för utbildande af tjenarinnor och församlingsdiakonissor. Under år 1900 voro 41 barn och 59 elever intagna i dessa hem. Genom urkund af den 27 december 1899 har stiftarinnan öfverlemnats hemmet till en styrelse under ärkebiskopens ordförandeskap.

Bland nybildade donationer för allmännyttiga ändamål intaga *Törnlundska donationerna* främsta rummet. Handlanden Frans Otto Törnlund, född den 29 november 1829 och död den 22 maj 1898, efterlemnade vid sin död en förmögenhet, som med afdrag af vissa legat och gåfvomedel uppgick till 836,614 kr. 74 öre, hvilket belopp af Törnlund genom testamente den 13 juni 1892 anslagits till allmänna ändamål, nämligen: till Uppsala borgerskaps gubb- och änkehus 25,000 kr.; till Uppsala stads skollofskoloniens befrämjande, till sjukvård inom Uppsala, till Uppsala stads folkskolor för beklädnad åt skolbarn och till Uppsala tekniska skola, hvardera 20,000 kr.; till Upplands studerande nation och till Uppsala universitet (stipendiifond för medicin och filosofie studerande), hvardera 30,000 kr.; till Uppsala högre allmänna läroverk (stipendiifond), till inrättningen för pauvres honteux i Uppsala, till Uppsala stads trädplanteringskassa, till Uppsala stads och läns idiotanstalt och till fond för anskaffande af ett krematorium i Uppsala, hvardera 10,000 kr.; till sällskapet T. B. i Uppsala, till enskilda goss hemmet i Uppsala, till enskilda baruhemmet för flickor därstädes, till sällskapet Jultomtarne, till fruntimmersföreningen i Uppsala, till en ved- och bränslefond för mindre bemedlade, till en musik- och sångfond, till en fond för döfstummas skolundervisning, till frimurarebarnhuset i Stockholm och till frimurareföreningen i Uppsala, hvardera 5,000 kr.; samt till Carströmska och Hedmanska fonderna i Uppsala tillsammans 5,000 kr. Återstoden, uppgående till 561,614 kr. 74 öre, har enligt testamentet tillfallit Uppsala stad, som eger att af årsräntan använda 2 % »till allmän nytta», i första rummet till trottoarers och gångbanors försättning i godt skick, till underhåll af allmänna promenader och för sanitära behof. För de öfriga donationerna med större kapital än 5,000 kr. gäller i allmänhet den regel, att endast en del af årsräntan får användas och att återstoden skall läggas till kapitalen för deras framtida obegränsade tillökning. Med undantag af ett par donationer förvaltas kapitalmedlen, enligt testators bestämmelser, af stadens drätselkammare på stadens ansvar. Vid 1900 års slut utgjorde de sålunda af staden förvaltade donationsmedlen sammanlagdt 188,650 kr. och stadens eget kapital 579,939 kr. 8 öre.

Nyttillkommen under perioden är jämväl den af numera aflidne handlanden *Carl Johan Anderssons* genom testamente den

15 december 1897 stiftade *pensionsfond*, som, bärande stiftarens namn, har till ändamål att bereda pensioner åt behöfvande borgare och åt tjenarinnor i Uppsala till belopp af i förra fallet 150 kr. och i det senare 100 kr. Denna fond, som vid 1900 års slut uppgick till 22,350 kr. 90 öre, står under förvaltning af styrelsen för Borgerskapets gubb- och änkehus.

Bland sällskap för allmännyttiga ändamål torde främst böra nämnas *Uppsala läns kungl. hushållningssällskap*, som, på sätt jämväl framhållits under rubriken jordbruk, inom länet utöfvar en vidsträckt och gagnande verksamhet till befrämjande af jordbruket och därmed i samband stående näringar. Sällskapets inkomster år 1900 uppgingo till 56,714 kr. 56 öre och dess utgifter samma år stego till 44,635 kr. 22 öre, fördelade i följande hufvudposter:

Jordbruket och landbruket i allmänhet	10,441 35 kr.
Hästaafveln	3,699 20 »
Nötkreatursafveln och mejerihandteringen	9,369 10 »
Biskötsel	401 25 »
Trädgårdsskötsel	3,925 96 »
Skogshushållningen	5,443 00 »
Husslöjden	1,421 27 »
Belöningar för odlingsflit	360 00 »
Möten och utställningar	2,500 00 »
Förvaltningskostnader	5,819 06 »
Öfriga utgifter	1,255 03 »

Summa **44,635** 22 kr.

Inom länet verkar ett flertal sällskap med ändamål att motarbeta missbruk af rusdrycker. Rörande dessa sällskaps medlemsantal m. m. vid utgången af år 1900 har Konungens Befallningshafvande på enskild väg erhållit följande uppgifter:

Goodtemplarorden räknade inom länet 39 loger med ett sammanlagt medlemsantal af 1,715 personer. Loger funnos på följande platser: Uppsala, Vattholma, Österby, Dannemora, Gimo, Löfsta bruk, Öster-Löfsta, Alunda, Tierp, Ullfors bruk, Mehede, Bodarne, Skutskär, Tegelsmora, Tobo, Ekeby, Tolfta, Vessland, Karlholms bruk, Vendel, Rasbokil, Viksta, Stafby, Enköping, Lundby, Grillby, Litslena, Svinnegarn och Boglösa. Inom länet egde goodtemplarorden 7 ordenshus, taxerade till sammanlagt 39,600 kr. Dessa ordenshus voro belägna på följande platser: Vattholma (taxerad till 4,000 kr.), Öster-Löfsta (3,000 kr.), Ullfors bruk (4,000 kr.), Tierp (1,500 kr.), Mehede (3,600 kr.), Enköping (16,500 kr.) och Grillby (7,000 kr.) I Bodarne har bildats »Bodarnes nykterhetsvänners byggnadsförening», som eger ett hus, hvori de olika nykterhetsföreningarna på platsen hyra lokal.

Templarorden hade inom länet 25 lokalafdelningar, s. k. tempel, med tillsammans 1,255 medlemmar. Tempel funnos på följande platser: Uppsala, Gamla Uppsala, Löfsta bruk, Skutskär, Elfkarleö, Söderfors, Marma, Hällnäs, Enköping, Svinnegarn, Litslena, Herkulsberga, Sparrsätra, Veckholm, Löt och Villberga. Endast en af dessa föreningar, belägen i Veckholm, egde egen lokal.

Nationalgoodtemplarorden hade 3 loger, i Elfkarleö, Söderfors och Långtora, med tillsammans 86 medlemmar.

Verdandiorden hade endast en loge, i Uppsala, med 43 medlemmar.

Blåbandsföreningarna voro 48 med tillsammans 3,514 medlemmar. Föreningar funnos i Uppsala, Gamla Uppsala, Storröta, Vattholma, Skyttorp, Viksta, Vendel, Örbyhus, Danne-

mora, Österby, Gimo, Film, Tobo, Löfsta bruk, Hällnäs, Tierp, Mehede, Orrskog, Karlholms bruk, Olands Stafby, Alunda, Åland, Ramsta, Dalby, Balingsta, Örsundsbro och Enköping. Ingen af dessa föreningar egde egen lokal.

Till sist torde böra nämnas, att den absolutistiska nykterhetsrörelsen vunnit insteg äfven bland den vid Uppsala universitet studerande ungdomen. En moderat nykterhetsförening, Studenternas nykterhetsförbund, bildades redan år 1877, men existerar nu nästan endast på papperet, under det att det absolutistiska *Studenternas helnykterhetssällskap*, som bildades 1888, de senare åren haft att glädja sig åt rätt stor tillslutning och i slutet af år 1900 räknade 86 medlemmar. Detta sällskap håller sina sammanträden på *Nykterhetsvännernas studenthem*, en institution som för nykterhetsrörelsen haft stor betydelse och utöfvar en omfattande verksamhet: utgifver skrifter, anordnar föredrag och offentliga diskussioner m. m. För sin verksamhet åtnjuter sällskapet anslag af några bland de stora nykterhetssällskapen, särskildt af goodtemplarorden.

Upplands skytteförbund, omfattande Upplands regementes inskrifningsområde, sådant det var begränsadt under perioden, bestod vid början af år 1896 af 8 skyttegillen, af hvilka 7 inom Uppsala län. Dessa sju gillen egde tillsammans 295 medlemmar.

År 1896 bildades 3 nya gillen, nämligen Hjelstaholms, Söderfors och Adö-Säbyholms skyttegillen, hvarefter hela antalet gillen utgjorde 11 ända till sommaren 1900. Under periodens sista år bildades ej mindre än 10 nya föreningar, så att hela antalet steg från 11 till 21, af hvilka 17 inom Uppsala län. Af dessa 17 föreningar utöfvade 14 skytteverksamhet under året, hvaremot 2 endast medhunno sin organisation och 1 äldre gille (Skutskärs) på grund af mistning af sin skjutbana redan förut upphört.

Antalet medlemmar m. m. framgår af nedanstående tablä, upprättad på grund af skytteföreningarnas rapporter öfver verksamhetsåret 1900:

Skytteförening.	Medlemmar.		Däraf deltagit i skjutning.				Under året inskrifne medlemmar.	Lossade skarpa skott, protokoll-förda.	Disponibla gevär.		
	Aktiva.	Passiva.	Summa.	Under värmpåskederna.	Värmpåskede.	Öfriga.			Summa.	12 mm. m/67.	6 $\frac{1}{2}$ mm. m. 96.
Bålsta	24	10	34	5	14	5	24	15	2,630	8	3
Dannemora	101	8	109	26	18	—	44	88	820	4	—
Elfkarleö	21	1	22	4	15	2	21	1	2,560	14	—
Enköpings	39	13	52	5	40	6	51	23	11,235	47	10
Hjelstaholms	35	5	40	20	12	3	35	22	5,000	10	—
Gryta	28	—	28	9	14	3	26	28	219	4	—
Rasbo	34	6	40	3	31	—	34	40	2,040	8	—
Södra Trögds	116	8	124	41	67	5	113	124	11,280	16	5
Söderfors	27	1	28	4	14	3	21	10	2,381	12	3
Tobo	19	6	25	4	10	4	18	7	4,277	12	4
Uppsala	63	234	297	8	41	14	63	198	13,690	62	16
Uppsala allmänna läroverks	59	—	59	44	—	—	44	59	2,091	1)	—
Valö	48	2	50	7	32	9	48	50	4,385	5	—
Adö-Säbyholms	57	1	58	13	33	11	57	40	7,807	21	—
Summa	671	295	966	193	341	65	599	705	70,415	223	42

1) 10 st. 8 mm. gevär, tillhörande skolan.

Förbundets anslag utgjorde år 1900 af staten 371 kr. och af Uppsala läns landsting 250 kr., hvilket senare belopp fördelas till skjutpriser mellan länets skytteföreningar.

Förbundets styrelse utgjordes af undertecknad landshöfding såsom ordförande, 4 valda ledamöter, 1 af Kungl. Maj:t utsedd ombud, samt de till förbundet hörande skytteföreningarnas ordförande. Styrelsen har sitt säte i Uppsala.

Uppsala fabriks- och handtverksförening samt *Uppsala handelsförening* firade båda år 1897 sin femtioåriga tillvaro.

Uppsala trädgårdsförening, *Uppsala läns fångvårdsförening* samt *Uppsala läns jaktvårdsförening* verka fortfarande, hvar för sitt, i senaste femårsberättelser angifna, ändamål. Detsamma är äfven fallet med *Enköpings husbondeförening*.

Beträffande inom länet registrerade *sjuk-kassor* lemnar tabell 7 upplysning, hvarjämte Konungens Befallningshafvande i detta afseende hänvisar till de utaf vederbörande ärligen lemnade uppgifter.

I) **Fattigvård.** Hvad angår den allmänna fattigvården, torde Konungens Befallningshafvande i hufvudsak få hänvisa till därom afgifna officiella berättelser. Hela antalet understödstagare i länet var år 1900 4,763 personer, hvaraf 2,854 å landsbygden samt 1,764 i Uppsala och 145 i Enköpings stad. Proportionen emellan antalet understödstagare och folkmängden utgjorde å landsbygden 2.95 % och i städerna 7.06 %. Samma siffror för hela riket utgjorde för landsbygden 3.94 % och för städerna 6.86 %.

I Elfkarleby socken har år 1898 öppnats en fattiggård, afsedd att rymma 150 hjon. Enligt hvad förste provinsialläkaren i länet

meddelat, äro fattighusen inom länet på sina ställen i mycket godt skick, medan de däremot på andra äro så dåliga, att förste provinsialläkaren ansett sig böra beteckna dem som »eländiga».

Fattigvården i Uppsala har under perioden alltjämt varit ordnad enligt det i senaste femårsberättelse omförmälda elberfeldsystemet, dock med de modifikation, som äro en följd af samhällets brist på en mera utvecklad industri. Den af fattigvården anordnade soppkokningsanstalten har fortfarande varit talrikt besökt af fattiga.

Föreningen »*De fattigas vänner*» har under perioden fortfarit med sin gagnande verksamhet, men, efter nedläggande af sin halmhylsetillverkning och sitt härberge för husvilla, koncentrerat densamma på att genom den s. k. centralbyrån understödja de fattiga med arbete. Det synnerligen praktiska sätt, hvarpå detta arbete anordnats med hänsyn till produkternas såväl användbarhet som äfven deras estetiska värde, förtjenar allt erkännande. Främst bland centralbyråns tillverkningar stå de s. k. uppsalagardinerna, hvilka vunnit en vidsträckt afsättning ej blott inom landet utan äfven till utlandet, till England, Tyskland och Schweiz. Antalet arbetande kvinnor, som förut ärligen uppgått till öfver 100, utgjorde år 1900 81, hvilken minskning berott därpå, att vederbörande genom deras numera upparbetade arbetsskicklighet blifvit oberoende af byråns bemedling. Det stora antal yrkestiggare, som vid början af föreningen »*De fattigas vänner*» verksamhet funnos i Uppsala, har minskats och utgör numera ett fåtal.

Aktiebolaget Uppsala enskilda *arbetshem*, som omnämndes i senaste femårsberättelse, har numera upphört.

Uppsala slott den 1 december 1902.

BRÅKENHIELM.

Joh. Malmberg.

Knut Hamilton.

Tab. 1.

FOLKMÄNGDEN I UPPSALA LÄN ÅREN 1896—1900.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
	Kyrkoskrifna folkmängden (enligt prästerskapets uppgifter, den 31 december).			Mantalskrifna folkmängden (enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motstående år).										
				Hela mantalskrifna folkmängden.			Däraf fria från mantalspenningar.							
							Värfvadt manskap.	Af särskilda orsaker befriade.		Underåriga.		Summa (fria från mantalspenningar).		
	Mankön.	Kvinnkön.	Summa.	Mankön.	Kvinnkön.	Summa.	Mankön.	Mankön.	Kvinnkön.	Mankön.	Kvinnkön.	Mankön.	Kvinnkön.	Summa.
Landsbygden år 1896	48,221	49,566	97,787	48,339	49,817	98,156	—	2,759	5,442	19,041	18,714	21,800	24,156	45,956
1897	48,073	49,522	97,595	48,214	49,737	97,951	—	2,741	5,443	19,016	18,681	21,757	24,124	45,881
1898	48,013	49,460	97,473	48,276	49,739	98,015	—	2,743	5,336	19,283	18,863	22,026	24,199	46,225
1899	47,773	49,077	96,850	47,927	49,210	97,137	—	2,646	5,057	19,236	18,653	21,882	23,710	45,592
1900	47,802	49,005	96,807	47,802	49,265	97,067	—	2,532	5,060	19,203	18,652	21,735	23,712	45,447
Uppsala stad år 1896	9,505	12,830	22,335	9,174	12,251	21,425	—	463	1,047	3,591	3,573	4,054	4,620	8,674
1897	9,728	12,978	22,706	9,481	12,811	22,292	—	451	1,060	3,702	3,823	4,153	4,883	9,036
1898	9,728	13,009	22,737	9,611	12,939	22,550	—	445	1,048	3,737	3,833	4,182	4,881	9,063
1899	9,816	13,002	22,818	9,588	12,937	22,525	—	433	1,011	3,699	3,830	4,132	4,841	8,973
1900	9,669	13,186	22,855	9,601	13,045	22,646	—	514	1,148	3,669	3,803	4,183	4,951	9,134
Enköpings stad år 1896	1,554	2,057	3,611	1,556	2,052	3,608	—	73	87	543	579	616	666	1,292
1897	1,620	2,140	3,760	1,606	2,144	3,750	—	62	93	577	617	639	710	1,349
1898	1,711	2,223	3,934	1,688	2,229	3,917	—	63	91	599	642	662	733	1,395
1899	1,800	2,306	4,106	1,788	2,280	4,068	—	67	96	628	656	695	752	1,447
1900	1,838	2,363	4,201	1,839	2,396	4,235	—	65	94	654	704	719	798	1,517
Hela länet år 1896	59,280	64,453	123,733	59,069	64,120	123,189	—	3,295	6,576	23,175	22,866	26,470	29,442	55,912
1897	59,421	64,640	124,061	59,301	64,692	123,993	—	3,254	6,596	23,295	23,121	26,549	29,717	56,266
1898	59,452	64,697	124,149	59,575	64,907	124,482	—	3,251	6,475	23,619	23,338	26,870	29,813	56,683
1899	59,389	64,385	123,774	59,303	64,427	123,730	—	3,146	6,164	23,563	23,139	26,709	29,303	56,012
1900	59,309	64,554	123,863	59,242	64,706	123,948	—	3,111	6,302	23,526	23,159	26,637	29,461	56,098

Tab. 2.

ALLMÄNNA VÄGAR OCH SKJUTSNING I UPPSALA LÄN ÅREN 1896—1900.

a) Längd af allmänna vägar och kostnad för deras underhåll år 1900.

1.	2.		3.				4.			5.		6.		7.		8.		9.		10.		11.		12.		13.		14.		15.		16.		17.	
	Väglängd.		Vägfyrkar.				Uppskattad kostnad för vägenderhåll in natura (den tid mark är bar).	Vägs katt pr vägfyrk.		Väggassans inkomster.			Väggassans utgifter.				Väggassans behållning vid årets slut.																		
	Landsväg (med broar).	Bygdeväg (med broar).	Å jordbruksfastighet		Å allmänningsskogar, frälseränta samt annan fastighet.			Å inkomst.	Å vägfyrkar enligt kol. 4.	Å vägfyrkar enligt kol. 5—7.	Vägskatt. 1)	Af statsmedel. 2)	Öfriga inkomster.	Förvaltningskostnader.	Ersättning till snöploglagen.	Öfriga utgifter. 3)																			
Väghållningsdistrikt.	Kilom.	Kilom.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Kronor.	Öre.	Öre.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.			
Åsunda	21 370	80 420	62 970	—	1 344	3 452	12 476 60	5 5	17 5	4 136 56	—	1 372 10	371 90	3 692 00	199 80	2 199 47																			
Trögd	16 000	157 000	89 704	1 213	2 277	2 160	9 813 97	3	13	3 398 30	—	100 00	262 50	2 380 54	515 55	888 69																			
Häbo	16 284	67 329	44 471	864	1 124	1 878	3 245 72	5	12	2 687 47	324 57	925 00	172 40	1 834 41	1 092 48	2 521 84																			
Bro	19 109	22 731	29 562	—	718	1 456	5 291 80	2	20	1 005 35	—	14 95	145 20	790 97	89 93	297 90																			
Lagunda	5 666	90 147	46 360	—	820	1 317	11 877 00	6 5	13	3 026 40	1 130 00	—	300 00	2 681 56	534 62	1 305 38																			
Hagunda	28 000	68 740	43 889	410	717	822	9 319 00	10	29	4 945 37	—	—	268 80	4 341 44	114 63	1 003 49																			
Ulleråker	28 155	60 435	36 042	—	1 103	1 478	11 969 00	16	46	6 940 46	—	—	592 30	4 994 42	1 128 57	438 57																			
Bälunge	32 649	88 109	37 730	—	886	524	15 659 00	16	44	6 737 85	—	39 68	197 90	5 148 76	108 56	1 656 86																			
Vaksala	18 898	44 235	37 541	69	394	525	6 533 00	9	22	3 583 95	—	9 23	163 60	2 355 96	877 85	195 77																			
Rasbo	23 352	53 368	34 739	—	934	833	8 103 00	8	29	3 095 85	—	—	246 20	2 713 68	459 41	172 95																			
Vendel	—	61 464	19 441	855	—	40	3 379 44	13	29	2 786 88	—	—	166 23	2 380 57	454 00	1 950 19																			
Norunda	24 815	120 680	43 674	329	1 186	1 632	8 102 65	14	30 5	6 809 67	—	29 89	597 62	4 578 43	1 320 12	702 25																			
Tierp	33 415	48 000	35 706	1 385	2 741	4 486	3 023 45	15	23	7 179 12	—	—	152 00	5 106 99	865 50	2 432 80																			
Vestland o. Elfkarleby	25 347	68 957	31 864	1 257	7 475	61 165	3 903 54	—	11	7 614 25	—	50 78	309 70	4 307 15	2 597 43	7 211 02																			
Oland	32 753	133 263	52 138	1 094	1 813	4 981	12 830 99	6	30	5 196 22	1 923 16	15 83	261 60	4 297 00	433 42	2 006 23																			
Film o. Dan-nemora	18 869	81 954	18 586	—	3 743	14 976	6 913 99	—	34	6 364 46	—	302 91	170 74	3 360 92	1 637 33	7 211 54																			
Löfsta	—	91 610	26 481	771	1 255	1 478	7 532 65	7	33	2 909 82	—	61 98	197 00	2 486 76	1 444 48	862 86																			
Summa å landet	344 682	1 338 442	690 898	8 247	28 530	103 208	189 974 80	—	—	78 417 98	3 377 73	2 922 25	4 575 69	58 001 56	13 873 18	11 520 47																			
I städerna	13 074	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																			

b) Vaganläggningar och kostnad därför under åren 1896—1900.

18.	19.		20.		21.		22.		23.		24.		25.		26.		27.		28.	
	Längd af under åren 1896—1900				Kostnad för under åren 1896—1900															
	Allmänna vägar.	fulländade och afsynade nya vägar.	omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor.	fulländade och afsynade nya vägar.				omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor.												
Af statsmedel.				Af väggassors medel.	Af andra medel.	Summa.	Af statsmedel.	Af väggassors medel.	Af andra medel.	Summa.										
	Kilometer.	Kilometer.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
Landsvägar	4) 0 600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Bygdevägar	23 030	4) 34 743	—	7 488 09	1 676 64	9 164 73	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Städernas vägar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Summa	23 630	34 743	—	7 488 09	1 676 64	9 164 73	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			

c) Skjutsanstalter och skjutslega vid 1900 års slut.

29.	30.		31.		32.		33.	
	Gästgifverier				Skjutsstationer			
	med		utan		med		utan	
Skjutslega pr nymil.	entreprenad.				entreprenad.			
	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.
Med entreprenadbidrag 1 70 kr.	14	—	7	—	—	—	—	—
Utan	—	—	1	—	—	—	—	—
„	—	—	1	—	—	—	—	—
„	—	—	1	—	—	—	—	—
„	3	—	2	—	—	—	—	—
„	—	—	—	2	—	—	—	—
Summa skjutsanstalter	17	—	12	2	—	—	—	—
däraf: vid landsvägar	13	—	4	—	—	—	—	—
vid bygdevägar	2	—	8	2	—	—	—	—
i städer	2	—	—	—	—	—	—	—
Anstalter för endast sjöskjuts	—	—	—	—	—	—	—	—

d) Vid skjutsning utgångna hästar under åren 1896—1900.

34.	35.		36.		37.		38.		39.			
	I kungs- och krono-skjuts.				Vid gästgifverier				Vid skjutsstationer			
	med		utan		med		utan		med		utan	
År.	entreprenad.				entreprenad.				entreprenad.			
	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.
1896	11	1 806	—	—	769	3	—	—	—	—	—	—
1897	8	2 023	—	—	734	5	—	—	—	—	—	—
1898	8	2 190	—	—	1 166	4	—	—	—	—	—	—
1899	6	2 198	—	—	1 174	2	—	—	—	—	—	—
1900	4	1 888	—	—	1 164	8	—	—	—	—	—	—
Summa hästar	37	10 105	—	—	5 007	22	—	—	—	—	—	—

Ann. 1) Häri ingår äfven bidrag af vägfyrkar enligt kol. 5. — 2) Häri ingår icke statsbidraget till vägenderhållet in natura utom för Häbo härads väghållningsdistrikt, där det enligt de väghållningsskyldiges beslut skall ingå till väggassan och användas till gemensamma utgifter. — 3) Brist. — 4) Dessa vägar, som förut varit enskilda, hafva under femårsperioden öfvergått från sådana till allmänna. Någon kostnad för dem har ej ifrågakommit.

Tab. 3.

HEMMAN OCH LÄGENHETER SAMT STADSJORDAR M. M. ÅR 1900 I UPPSALA LÄN.

I. Landsbygden.

1.	2.				3.				4.		5.		6.		7.		8.		9.		10.		11.	
	Kronoegendomar.										Skatteegendomar.		Frälseegendomar.		S u m m a.									
	Under allmän disposition.				Under enskild disposition.																			
	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.								
Hemman och lägenheter upptagna i jordeboken.	21	58 $\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	58 $\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kunga- och kungsladugårdar samt säterier	147	127 $\frac{3}{4}$	—	—	1	—	—	—	—	—	—	13	10	161	137 $\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—	—	—	—	
Boställen: hemman	117	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	2	—	122	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
lägenheter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Säterier och ladugårdar	—	—	1	—	102	122 $\frac{5}{8}$	—	—	—	—	—	206	281 $\frac{3}{8}$	309	404 $\frac{5}{8}$	—	—	—	—	—	—	—	—	
Rå- och rörs (insockne) hemman	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	62	45 $\frac{1}{8}$	62	45 $\frac{1}{8}$	—	—	—	—	—	—	—	—	
Hemman	323	250 $\frac{1}{8}$	9	—	2,092	1,534 $\frac{1}{8}$	—	—	—	—	—	1,766	1,124 $\frac{3}{8}$	4,190	2,910 $\frac{1}{8}$	—	—	—	—	—	—	—	—	
Nybyggen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Jordlägenheter	55	—	346	—	422	—	—	—	—	—	—	288	—	1,111	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Fiskerier	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Verk och inrättningar	4	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	5	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa antal och nuvarande mantal	668	486 $\frac{3}{8}$	358	—	2,623	1,656 $\frac{1}{8}$	—	—	—	—	—	2,343	1,461 $\frac{3}{8}$	5,992	3,557 $\frac{5}{8}$	—	—	—	—	—	—	—	—	
Oförmedlat mantal	—	520 $\frac{1}{8}$	—	—	—	1,930 $\frac{1}{8}$	—	—	—	—	—	—	1,818 $\frac{1}{8}$	—	4,272 $\frac{5}{8}$	—	—	—	—	—	—	—	—	
12.											13.	14.	15.											
Brukningsdelar och i jordeboken ej upptagna torp.										Antal.	Taxeringsvärde (i kronor) hvarför bevillning													
											erlägges.	icke erlägges.												
Brukningsdelar, hvari hemman äro fördelade										6,518	—	—												
Jordtorp, ej upptagna i jordeboken										2,034	—	—												
Ryttare-, soldat- och båtsmanstorp, d:o										1,081	—	—												
Jordbruksfastighet och annan fastighet.																								
Jordbruksfastighet										—	69,094,200	2,989,300												
Annan fastighet:																								
Hus och tomter i köpingar och därmed jämförliga orter										—	—	—												
Lägenheter i öfrigt, hvilkas hufvudsakliga värde utgöres af åbyggnaden										—	10,652,200	2,654,800												
Kyrkor och bönehus										—	7,000	3,120,500												
Andra offentliga byggnader										—	—	2,112,500												
Frälseräntor										170	557,800	1,900												
Summa annan fastighet (än jordbruksfastighet)										—	11,217,000	7,889,700												
													II. Städerna.											
16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.									
Städer.	Tomter.		Länderier, jordlotter eller andra brkningsdelar. Antal.	Boningshus.		T a x e r i n g s v ä r d e (i k r o n o r).																		
	Bebyggda. Antal.	Obebyggda. Antal.		Nybyggda 1896—1900. Antal.	Befintliga 1900. Antal.	Jordar		A n n a n f a s t i g h e t.								S u m m a (annan fastighet)								
						hvarför bevillning	erlägges. icke erlägges.	hvarför bevillning	erlägges. icke erlägges.	Kyrkor och bönehus	hvarför bevillning	erlägges. icke erlägges.	Andra offentliga byggnader	hvarför bevillning	erlägges. icke erlägges.	erlägges. icke erlägges.								
	Uppsala	673		583	—	10	1,399	766,500	53,100	28,622,100	2,600	25,000	1,849,000	312,600	5,585,400	28,959,700	7,437,000							
Enköping	180	171	—	11	250	567,200	2,500	3,884,600	—	—	95,800	—	354,600	3,884,600	450,400									
Summa	853	754	—	21	1,649	1,333,700	55,600	32,506,700	2,600	25,000	1,944,800	312,600	5,940,000	32,844,300	7,887,400									
						1,889,300	55,600	32,506,700	2,600	25,000	1,944,800	312,600	5,940,000	32,844,300	7,887,400									
						1,889,300	55,600	32,506,700	2,600	25,000	1,944,800	312,600	5,940,000	32,844,300	7,887,400									

Tab. 5.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I UPPSALA LÄN ÅR 1900.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. M a n t a l.				8. Summa.	9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i man- tal satt jord.	10. Antal verk och inrättnin- gar (fa- stigheter i städer).	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)			
			4. Krono.	5. Skatte	6. Frälse.					11. å jord- bruks- fastighet.	12. å annan fastighet (utom frälse- ränta).	13. å frälse- ränta.	14. Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Frälsningsarméns förlagsaktiebolag	N:r 5 kv. Gimle	Uppsala.	—	—	—	—	—	1	—	40,000	—	50,800	
	Gården n:r 5 af västra rotens 4:e kv.	Enköping.	—	—	—	—	—	1	—	10,800	—		
Uppsala bayerska bryggeriaktiebolag	N:r 2 o. 6 i kv. Sandbacken m. m.	Uppsala.	—	—	—	—	—	2	—	336,700	—	336,700	
Uppsala ångkvarns aktiebolag	Gamla bränneriet i kv. Edda, nya och nyaste bränneriet m. m. i kv. Agnar, kvarn- byggnader m. m.	Uppsala.	—	—	—	—	—	4	—	595,500	—	595,500	
Erlangens bayerska bryggeriaktiebolag	N:r 3 o. 5 i kv. Hörnet, n:r 5 i kv. Manhem	Uppsala.	—	—	—	—	—	2	—	212,600	—	212,600	
Uppsala akademiska ridhusinstitutions aktiebolag	N:r 4 i kv. Fridhem	Uppsala.	—	—	—	—	—	1	—	50,000	—	50,000	
H. Gahns aseptin-amykos aktiebolag	N:r 2 i kv. Hamder och n:r 10 i kv. Gudrun	Uppsala.	—	—	—	—	—	2	—	106,500	—	106,500	
Ekendahls snusfabriks aktiebolag	N:r 5 i kv. Suttung	Uppsala.	—	—	—	—	—	1	—	17,000	—	17,000	
Aktiebolaget S:t Eriks kakelfabrik	Fabriksbyggnad vid Eriks- lund, stadsjord 4 tld 16·2 kpld	Uppsala.	—	—	—	—	—	2	4,500	26,500	—	31,000	
Uppsala kakelfabriks aktiebolag	Kakelfabriken utom Kungs- ängstull m. m., stadsjord 22 tld 23·33 kpld	Uppsala.	—	—	—	—	—	3	11,500	119,000	—	130,500	
Geffe kakelfabriks aktiebolag	Sofielund n:r 4, stadsjord 5 tld 2·3 kpld	Uppsala.	—	—	—	—	—	2	2,000	2,000	—	4,000	
Tullgarns gjuteriaktiebolag	Fabriksbyggnad vid Tullgarn	Uppsala.	—	—	—	—	—	1	—	33,000	—	33,000	
Aktiebolaget Nymans verkstäder	Fabriksbyggnad i kv. Noatun 6, 8	Uppsala.	—	—	—	—	—	1	—	56,000	—	56,000	
N. Noréns cigarrfabriks aktiebolag	N:r 1 i kv. Edda	Uppsala.	—	—	—	—	—	1	—	18,000	—	18,000	
C. Åbergs bageriaktiebolag	N:r 2 och 3 i kv. Heimdal	Uppsala.	—	—	—	—	—	2	—	88,000	—	88,000	
Aktiebolaget tidningen Uppsala	N:r 3 i kv. Näktergalen	Uppsala.	—	—	—	—	—	1	—	50,700	—	50,700	
Tomt- o. byggnadsaktiebolaget i Uppsala	N:r 1—4 i kv. Kamphaf	Uppsala.	—	—	—	—	—	4	—	108,000	—	108,000	
Uppsala—Ekeby aktiebolag	N:r 6 i kv. Kamphaf . . . . . Ekeby med kakelfabrik och tegelbruk samt Håga	Bondkyrka.	—	—	$\frac{3}{8}$	$1\frac{3}{4}$	$2\frac{1}{2}$	—	2	46,400	76,000	—	307,400
Uppsala mejeriaktiebolag	N:r 3 och 4 i kv. Sif	Uppsala.	—	—	—	—	—	—	1	—	73,500	—	73,500
Gimo bruks aktiebolag	Gimo m. fl. . . . . Tånga m. fl. . . . . Frälserräntor	Skefthammar. Ekeby. Alunda.	—	$1\frac{1}{2}$	5	$12\frac{1}{2}$	—	3	—	320,300	246,200	1,300	812,000
			—	—	1	$7\frac{1}{8}$	—	—	—	223,400	—	2,400	
			—	—	—	—	$26\frac{1}{2}$	—	—	—	—	18,400	
Ljusne—Voxna aktiebolag	Rambhälls grufvor	Uppsala.	—	—	—	—	—	—	—	—	24,900	—	24,900
Väslinge aktiebolag	Väslinge kvarn och såg	Uppsala.	—	—	—	—	—	—	—	—	30,000	—	30,000
Dannemora—Harga järnvägs aktiebolag	Trafikchefsbostad m. m.	Dannemora.	—	—	—	—	—	—	—	—	30,300	—	30,300
Uppsala—Margrethills d:o d:o	Bostadslägenhet	Uppsala.	—	—	—	—	—	—	—	—	10,000	—	10,000

											400	1,300	1,700
Aktiebolaget Forsmarks bruk	Stallbyggnad		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Aktiebolaget Österby bruk	Söderlöfsta m. m.	Alunda.	—	1	—	18 $\frac{3}{4}$	—	—	9	—	334,700	1,500	4,700
	Bol m. m.	Morkarla.	—	$\frac{1}{2}$	—	15 $\frac{3}{4}$	—	—	9	—	295,700	37,000	—
	Frälseränta	Tuna.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,400
	Lydinge m. m.	Stafby.	—	1 $\frac{3}{4}$	—	3 $\frac{4}{8}$	—	—	3	1	207,300	4,000	—
	Harvik m. m.	Dannemora.	—	4 $\frac{3}{8}$	—	7 $\frac{2}{16}$	—	—	6	1	200,700	20,600	—
	Österby bruk m. m.	Film.	—	—	2 $\frac{1}{4}$	21 $\frac{7}{16}$	—	—	3	1	450,900	429,600	—
	Berg m. m.	Tegelsmora.	—	$\frac{1}{2}$	—	2	—	—	2	—	39,100	—	—
	Uflunge m. m.	Viksta.	—	2 $\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—	—	30,400	—	—
	Hof m. m.	Vendel.	—	6	—	2	—	—	1	—	165,900	—	—
	Bohl m. m.	Rasbokil.	—	7 $\frac{3}{8}$	—	2 $\frac{1}{8}$	—	—	1	—	158,300	—	—
													2,382,800
Söderfors bruks aktiebolag	Söderfors bruk m. m.	Söderfors.	$\frac{1}{8}$	4 $\frac{3}{8}$	—	8 $\frac{1}{4}$	—	—	8	4	234,700	448,000	—
	Bredånge m. m.	Tierp.	—	5 $\frac{3}{8}$	—	13 $\frac{3}{4}$	—	—	10	2	525,700	15,500	1,500
	Elfkarleö bruk m. m.	Elfkarleby.	—	24 $\frac{1}{8}$	—	21 $\frac{7}{8}$	—	—	21	6	492,600	460,000	—
													2,178,000
Dalelfvens sågverks aktiebolag	Mehede ångsåg m. m.	Tierp.	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—	1	1	13,000	20,000	—
Stora Kopparbergs Bergslags aktiebolag	Skutskärs ångsåg m. m.	Elfkarleby.	—	$\frac{7}{12}$	—	—	—	—	3	2	118,200	1,464,000	—
													33,000
Vattholma bruks aktiebolag	Vattholma	Lena.	1 $\frac{1}{4}$	6 $\frac{1}{4}$	—	9 $\frac{1}{2}$	6 $\frac{3}{8}$	—	3	4	331,200	193,200	—
	Åsby m. m.	Tensta.	—	2 $\frac{5}{8}$	—	—	9 $\frac{1}{4}$	—	4	—	422,000	—	—
	Önången	Rasbokil.	—	4 $\frac{1}{4}$	—	3	—	—	3	1	164,400	2,000	—
		Rasbo.	—	—	—	$\frac{1}{2}$	—	—	—	—	9,500	—	—
													1,122,300
Örsundsbro tegelbruks aktiebolag	Örsundsbro tegelbruk	Gryta.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	30,000	—
Flottsundsbro aktiebolag	Flottsundsbro	Bondkyrka.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1,000	—
													1,000
Haga aktiebolag	Haga med underlydande	Svinnegarn.	—	—	—	6	$\frac{3}{4}$	—	—	2	277,600	102,300	—
	Vappa	Tillinge.	—	5 $\frac{1}{2}$	—	—	1 $\frac{3}{4}$	—	—	—	166,000	—	—
													545,900
Aktiebolaget Ager	Skälby	Bred.	—	2 $\frac{3}{8}$	—	2	4 $\frac{1}{8}$	—	—	1	198,100	5,000	—
Bro mejeriaktiebolag	Bro mejeri	Bro.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	20,000	—
													20,000
Enköpings bryggeri- och ångkvarns-aktiebolag	Gårdarna nr 2, 3 och 6 af östra rotens 2:dra kv. samt Nyborg	Enköping.	—	—	—	—	—	—	—	1	100	210,200	—
													210,300
Aktiebolaget Bend'or	21:13 ar åker, nr 292 och 293 i Sandvret på stadens egor		—	—	—	—	—	—	—	1	100	40,000	—
													40,100
Aktiebolaget Enköpings maskinfabrik	Gårdar och tomter i södra roten: nr 1—3 i 9:e kv. samt nr 1—3 i 11:e kv.		—	—	—	—	—	—	—	1	—	110,400	—
													110,400
		Summa	1 $\frac{5}{12}$	81 $\frac{11}{88}$	30 $\frac{3}{8}$	140 $\frac{48}{84}$	254 $\frac{79}{34}$	90	68	5,444,300	6,160,900	32,000	11,637,200

Tab. 6.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE FRÄMMANDE MAKTERS UNDERSÅTAR, I UPPSALA LÄN ÅR 1900.

1. Främmande maktens och undersätens namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken.	4. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ångar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar.	11. Taxeringsvärdet (i kronor).			
			Krono.	Skatte.	Frälse.		Summa.			12. jordbruksfastighet.	13. annan fastighet (utom frälseränta).	14. frälseränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Finske undersåten muraren Simon Erik Timmerholm	Åkerby, 1 lägenhet	Öster-Löfsta.	—	—	—	—	—	—	1	—	900	—	900
Engelske undersåten v. konsul R. Carrick i Gefle	Hammarby m. m.	Rasbo.	—	1 $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	30,600	—	—	—
Engelske undersåten hofjägmästaren P. B. Seton	Ekolsund m. fl.	Hushy-Sjutolft.	—	$\frac{3}{2}$	4	13 $\frac{1}{4}$	—	1	1	513,200	33,000	—	—
	Segerstå m. fl.	Öfver-Gran.	—	—	3	1 $\frac{3}{4}$	—	—	1	171,400	10,500	300	—
	Grindtorp	Litslena.	—	—	—	—	—	—	—	4,000	—	4,800	—
	Thil o. Thuna frälseränta	Hjelsta.	—	—	—	2 $\frac{1}{4}$	—	—	—	70,100	—	4,900	—
		Summa	—	11 $\frac{7}{2}$	7	17 $\frac{1}{4}$	26 $\frac{9}{8}$	2	3	789,300	44,400	10,000	843,700

Tab. 7.

FROMMA STIFTELSE, STIPENDIIFONDER, PENSIONSANSTALTER, SJUKKASSOR OCH DÄRMED JÄMFÖRLIGA
INRÄTTNINGAR I UPPSALA LÄN ÅR 1900.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1900		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
A. Å landsbygden.									
a) <i>Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.</i>									
Stureska graf- och fattigkassan	Underhåll af Stureska grafkoret i Teda samt understöd åt fattiga i socknen, företrädesvis från Strömsta.	Friherre Gustaf Sture.	1832 ^{2 4}	6	180	4.400	1.400	Teda kyrkoråd samt egaren till Strömsta.	
Strömbergiska testamentsfonden.	Att utdela fattigunderstöd åt fattiga i Tillinge, som icke åtnjuta fattigunderstöd.	Kaptenen C. Th. Strömberg.	1867 ^{8, 4}	5	55	1,155	—	Tillinge fattigvårdsstyrelse.	
De la Gardiska fonden (Veckholms hospital).	D:o d:o från Veckholm, Kungs-Husby och Torsvi, jämte något bidrag till Veckholms kyrka och skola.	Riksskattmästaren greve Magnus Gabriel De la Gardie.	1653 ^{2, 10}	14	1,252	10,243	9,300	En å gemensam kommunalstämma för alla tre socknarna vald styrelse.	1)
Wallis-Edmanska fonden.	Förbättradt underhåll åt fattighjonerna inom Vallby.	Konsuln C. G. J. Wallis och fru Carolina Wallis, f. Edman.	1872 ^{18, 8}	11	25	500	—	Kommunalnämnden i Vallby.	
Fantska d:o i Alunda.	Understöd åt de fattiga i Alunda.	Kungl. sekreteraren, magistrern Erik Samuel Fant.	1862 ^{7, 2}	30	100	2,000	—	D:o i Alunda.	
D:o d:o i Morkarla.	D:o d:o i Morkarla.	Densamme.	—	—	25	500	—	D:o i Morkarla.	
Gilljamska graffonden.	⁴ / ₅ af årliga räntan användas till underhåll af prostens C. J. Gilljams graf, ¹ / ₅ till Ekeby fattigvård.	Prosten Gilljams arvingar.	1874 ^{21, 13} 1885 ^{5, 8}	8	28	801	—	Pastor och kyrkovårdar i Ekeby.	
Anders Hamréns fond.	Understöd åt fattiga och sjuka i Alunda.	Kronofogden Anders Hamrén.	1783 ^{22, 11}	10	—	2)	2)	Kommunalnämnden i Alunda.	
Dannemora understödsförening.	Understöd åt de fattiga i Dannemora.	Kyrkoherden E. E. Plengier m. fl.	1883 ^{1, 2}	17	62	102	—	En styrelse af 6 ledamöter.	
Richard Beronii fattigfond.	D:o d:o i Film.	Bokhållaren R. Beronius.	1883	5	40	1,000	—	Kommunalnämnden i Film.	
Duboiska fonden.	Sedan af räntan 25 kronor lagts till kapitalet, utdelas densamma till orkeslösa personer och fattiga skolbarn i Uppsala-Näs.	Byggmästaren G. Dubois.	1891 ^{26, 9}	11	51	1,550	—	Fattigvårdsstyrelsen i Uppsala-Näs.	
Hans Hanssons änka Anna Mattsdotters donation.	Beredande af hjälp åt blinda, krympliga orkeslösa personer.	Hans Hanssons i Gryta änka Anna Mattsdotter.	1859 ^{10, 9}	9	41	3)	—	Bälinge fattigvårdsstyrelse.	
Hans Perssons i Rosta fond.	Afkastningen begagnas till fattigunderstöd inom Bälinge.	Hemmansegaren Hans Persson.	1884 ^{25, 8}	—	25	500	—	D:o d:o.	
Stenbockska donationsfonden.	Underhåll af hospitalhuset, utdelning till de mest behöfvande i Holm samt 15 kronor till skolmedel.	Riksamiralen greve J. G. Stenbock.	1600-talet.	6	75	2,000	—	Innehafvaren af Sjö fideikommiss.	
Nymanska fonden n:r 2.	Hälften af räntan utdelas till behöfvande under Björnarbo gård i Junkil, den andra hälften till belöningar för plantering vid torp och lägenheter.	Kaptenen Axel Nyman och hans hustru.	1873 ^{28, 2}	3	50	1,000	—	Kyrkoherden i Åkerby-Junkils pastorat.	
Hessle donationsfond.	Årliga räntan utdelas till Fitja fattiga på gifvarnes dödsdagar.	Ryttmästaren A. H. Tersmeden och hans 2 fruar.	1797 ^{16, 2}	7	28	500	—	Fattigvårdsstyrelsen i Fitja.	4)
Gabriel Noreni donation.	»Gratial» till 12 behöfvande inom Skuttunge.	Direktören Gabriel Norenius.	1839 ^{11, 7}	12	144	5)	—	Kommunalnämnden i Skuttunge.	
Sundelii fond.	Räntan går till Bälinge fattigvård.	Handlanden Erik Sundelius.	1887 ^{12, 2}	—	473	13,590	—	Fattigvårdsstyrelsen eller kommunalnämnden i Bälinge.	
Hjelmstedtska fonden.	Bespisande hvarje julafton af hjonen i Junkils fattigstuga.	Landbrukaren Er. Hjelmstedt.	1875 ^{28, 12}	12	6	100	—	Junkils fattigvårdsstyrelse.	
Amalia Westers fond.	Räntan lemnas till 5 å 6 fattiga kort före jul hvarje år.	Amalia Wester.	1876 ^{22, 8}	6	75	1,500	—	Giresta kommunalnämnd.	
Börje kyrkas understöds-kassa.	Kaffebjudning för innevånare i Börje fattigstuga och till gagn för de fattiga och sjuka i församlingen.	V. pastor Paulus Holmgren o. h. h.	1889 ^{24, 12}	—	—	243	—	Vice pastorn i Börje.	6)
Liljenerantska donationen.	Understöd åt fattiga vid Sandbro gård i Björklinge.	Fröken Liljenerantz.	1827 ^{28, 10}	6	15	300	—	Kommunalnämnden i Björklinge.	
Piperska fattigfonden.	Understöd åt fattiga i Björklinge.	Greve M. Piper.	1862 ^{15, 8}	30	200	4,000	—	D:o d:o.	
Wikmanska frälseräntan.	D:o d:o.	Doktorinnan M. G. Wikman.	1845 ^{19, 6}	30	27	7)	—	D:o d:o.	
Wallnerska donationen.	D:o d:o.	Kyrkoherden Wallner.	1779 ^{26, 8}	30	6	117	—	D:o d:o.	

Insulinska d:o.	Understöd åt fattiga vid Sätuna gård i Björklinge.	Biskopinnan Christina Insulin.	1808 ⁸ / ₁₁	4	9	150	—	Kommunalnämnden i Björklinge.
Ahlgrenska donationsfonden.	D:o d:o i Björklinge.	Kaptenen G. F. Ahlgren.	1854 ⁵ / ₂	—	15	300	—	D:o d:o.
Fru S. Winboms och Hanna Gestrins donationsfond.	D:o åt fattiga och skolbarn i Tensta.	Professor P. Hedenius o. h. h.	1895 ²⁷ / ₄	27	81	2,052	—	Fattigvårdsstyrelsen i Tensta.
Björkmanska donationen.	Understöd åt fattiga vid Sätuna gård.	Brukspatronen J. F. Björkman.	1885 ³⁰ / ₉	4	50	1,000	—	Kommunalnämnden i Björklinge.
L. O. Ernlunds fattigfond.	D:o d:o i Erentuna.	Hemmansegaren L. O. Ernlund.	1880 ⁷ / ₉	8	20	400	—	D:o i Erentuna.
Densammes fond till ålderstigna behöfvande.	Understöd åt ålderstigna behöfvande inom Erentuna.	Densamme.	1889 ¹⁸ / ₁₀	10	20	420	—	Kyrko- och skolråd i Erentuna.
Alma Guillommes fattigfond.	D:o åt fattige och fattiga skolbarns beklädnad.	Fröken Alma Guillomme.	1896 ⁸ / ₂	6	84	3,265	—	Kommunalnämnden i Film.

b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.

Skoklosters skolmagasinsfond.	Skolväsendets befrämjande inom Skokloster.	Grefve M. Brahe, major M. Poignant och socknens hemmansbrukare.	1822 ⁵ / ₁₀ 1823 ¹⁴ / ₃ 1858 ¹⁴ / ₅	27	61	1,275	—	Skolrådet i Skokloster.
Grefve M. Brahes donation.	D:o d:o.	Grefve M. Brahe.	1832 ¹⁷ / ₁₂	—	—	4,500	—	D:o d:o.
Lindströmska testamentsfonden.	Att bekosta kläder och mat åt fattiga skolbarn inom Håtuna och Håbo-Tibble samt undervisning i slöjd åt barn i Tjusta skola.	Inspektoren E. Lindströms å Aske änka Margareta Dägerman.	1845 ¹¹ / ₁₀ 1847 ¹¹ / ₁₂	—	702	30,826	6,000	Pastor och grefve C. G. Lewenhaupt å Aske.
Stockholms-Näs församlings beklädnadsfond för fattiga skolbarn.	Bidrag till kläder och skodon för fattiga skolbarn i Stockholms-Näs.	Stockholms-Näs församling.	1863 ¹¹ / ₁₁	3	8	1,812	—	Kyrko- och skolrådet i Stockholms-Näs.
Bergstrands fond.	För 4, högst 6 mest behöfvande barns i Lillkyrka undervisning i deras kristendomskuuskap.	Inspektoren A. P. Bergstrand.	1831 ¹⁸ / ₁₀	5	45	1,437	—	Lillkyrka skolråd.
Johannesfonden.	Beklädnadsbidrag åt obemedlade skolbarn i Boglösa.	F. riksdagsmannen Jan Ersson i Boglösa by.	1874 ²⁴ / ₆	20	25	521	—	Boglösa kommunalstyrelse.
Wallinska fonden.	Beklädnad åt fattiga skolbarn i Vallby.	Änkan Aurora Wallin, f. Strömberg.	1884 ¹⁷ / ₅	8	30	600	—	Kommunalnämnden i Vallby.
Komminister M. J. Wahlbergs donationsfond.	D:o d:o i Vårfrukyrka.	Komministern M. J. Wahlberg.	1874 ²² / ₃	8	50	1,000	—	Skolrådet i Vårfrukyrka.
Otterska folkskolepremiifonden i Bred.	Premier åt flitiga skolbarn i Bred.	Stadskassören C. L. Otter.	1876 ²⁰ / ₅	31	30	510	—	Skolstyrelsen i Bred.
D:o d:o i Sparrsätra.	D:o d:o i Sparrsätra.	Densamme.	»	20	23	514	—	Kyrkorådet i Sparrsätra.
D:o d:o i Enköpings-Näs.	D:o d:o i Enköpings-Näs.	D:o.	»	26	14	546	—	D:o i Enköpings-Näs.
Emelie Otters skolpremiifond.	D:o d:o i Tillinge.	D:o.	»	—	26	504	—	Pastor i Tillinge.
Prosten Mittagss bibelfond.	Inköp af biblar åt obemedlad nattvardsungdom i Häggeby.	Prosten L. G. Mittag.	1838 ²² / ₄	13	32	244	—	Kyrkorådet i Häggeby.
Wallis-Edmanska fonden.	Beklädnad åt fattiga flitiga skolbarn i Vallby.	Konsul C. G. J. Wallis o. h. h., f. Edman.	1872 ¹⁸ / ₈	8	25	500	—	Skolrådet i Vallby.
Osanderska donationen.	¹ / ₄ af rantan till arfvode åt klockaren såsom barnalärare och ³ / ₄ åt fattiga skolbarn.	Auditören Johan Osander.	1795 ¹⁴ / ₄	6	36	600	—	D:o i Torsvi.
v. Engeströmska fonden.	Att tjena till underhåll af skolan å Nyborgs egor (Kälsta skola).	Grefvinnan Olga v. Engeström å Nyborg.	1883 ¹² / ₁₁	—	—	6,000	—	Pastor i Håtuna.
Mengelska d:o.	Premie åt flitiga och värlartade skolbarn i Håbo-Tibble skola.	Godsegaren P. Fr. Mengel, Vallby.	1855 ¹ / ₈	—	8	150	—	Pastor i Håbo-Tibble.
Solmanska d:o.	Lönebidrag åt lärare vid Tjusta skola (gemensam för Håtuna och Håbo-Tibble).	Kaptenen G. Solman å Aske.	1844 ¹⁴ / ₅	1	20	4,488	—	D:o i Håtuna och egaren af Aske gård.
Grefvinnan Ulrika De Geers fond för Lövsta bruks flick- och småbarnsskola.	Undervisning för mindre barn i för småskolan vanliga ämnen samt för flickor i sömnad och väfnad.	Grefvinnan Ulrika De Geer.	1862 ²⁵ / ₁₀	17	510	10,000	—	Innehafvaren af Lövsta hedeikommiss.
Hübinetteska fonden.	Fattiga skolbarns beklädnad.	Kyrkoherden C. Hübinette.	1888 ¹⁷ / ₈	10	44	1,000	—	Skolrådet i Dannemora.
Knut Beronii donationsfond.	Skolväsendets i Film främjande m. m.	Handlanden K. B. Beronius.	1870 ⁸ / ₇	—	120	3,000	—	D:o i Film.
Beronii arfvings premiiifond.	Belöningar åt skolbarn i Film.	Änkefru Karolina Vilhelmina Beronii efterlevande söner.	1872 ¹⁸ / ₁₂	21	24	600	—	D:o d:o.
Vestergrenska fonden.	Befrämjandet af skolväsendet i Tegelsmora.	Kyrkoherden L. Vestergren	1862 ¹² / ₁₁	—	186	7,740	—	D:o i Tegelsmora.
Vallénska d:o.	Fattiga och flitiga skolbarns beklädnad i Nysätra.	Byggmästaren Erik Vallén i Alsta.	1855 ⁷ / ₈	—	—	2,101	—	Pastor och kyrkovårdar i Nysätra.
Friherriinnan Charlotta von Kræmers minnesfond.	Anskaffande af skor åt fattiga skolbarn i Fröslunda.	Landshöfdingen R. v. Kræmer.	1871 ⁶ / ₁₂	5	20	500	—	Skolrådet i Fröslunda.
Hörstadii fond.	Beklädnad och bespisning åt fattiga skolbarn i Järlåsa.	F. advokatfiskalen G. F. Hörstadius.	1866 ¹⁴ / ₉	48	150	3,003	—	D:o i Järlåsa.
Kjellbergiska fonden.	D:o d:o samt aflönande af en fattigsköterska vid Bondkyrko fattiggård.	Professoren N. G. Kjellberg.	1893 ²¹ / ₆	30	565	17,600	—	Kyrkostämmans i Bondkyrka ordförande.
Erikssonska d:o.	Anskaffande af skodon åt fattiga skolbarn i Börje.	Barberaren Per Eriksson.	Okänt.	—	50	1,000	—	Kommunalnämnden i Börje.
Simningska donationen.	Hjälptill kläder åt ryttares och torparens barn under Hesselby gård i Börje.	Prostinna Beata Simming, f. Djurberg.	1775 ¹⁰ / ₅	2	16	440	—	Vice pastorn i Börje.
Vänge flickskolas donationsfond.	Underhåll af en mindre folkskola och slöjdskola för flickor i Vänge.	Kaptenen C. E. Casparsson.	1859 ² / ₁₂	—	300	6,000	—	Särskild styrelse.

8)

9)

10)

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning under år 1900		7. Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	8. Värden af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	9. Stiftelsen förvaltas af:	10. Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
Brodinska fonden.	Uppköp af böcker och skrifmaterialier åt fattiga skolbarn i Junkil samt 5 kronor till julgåfvor åt läraren.	Vaktmästaren Lars Brodin i Stockholm.	1868 ⁹ 11	—	25	500	—	Skolrådet i Junkil.	
Hjelmstedtska d:o.	Premier åt 2 gossar och 2 flickor i Junkil, som vid afgång från skolan gjort sig där af förtjenta.	Gårdsegaren E. Hjelmstedt i Uppsala.	1875 ²⁸ 12	4	7	171	—	D:o d:o.	
Gyllenkrookska donationen.	Understöd åt fattiga skolbarn i Rasbo.	Adjutanten J. G. Gyllenkrook.	1766 ⁴ 11	8	118	2,356	—	D:o i Rasbo.	
Olssonska gåfvomedlen.	D:o d:o.	Hemmansegaren Jan Olssons änka och 2 döttrar.	1875 ²⁴ 1	4	50	1,000	—	D:o d:o.	
Carl Olssons fond.	D:o d:o.	Kyrkovärden Carl Olsson o. h. h.	1875 ²¹ 10	7	100	2,000	—	Skolstyrelsen i d:o.	
Gyllenkrookska donationsfonden.	Underhåll och aföning åt skolläraren i Rasbo.	Adjutanten J. G. Gyllenkrook.	1766 ⁴ 11	1	117	2,333	—	Skolrådet i d:o.	
Bergholmska fonden.	Underhåll åt fattiga, slitiga och vålartade barn i Bälinge.	Kursoren Bergholms änka Anna Kristina Bergholm.	1881 ³¹ 8	8	99	2,099	—	Pastor och skolråd i Bälinge.	
Berglundiska d:o.	Beklädnad af skolbarn i Bondkyrka.	Handlanden J. A. Berglund.	1870 ¹² 8	5	63	2,000	—	Kyrkostämmans ordförande i Bondkyrka.	
Danaarfsfonden.	Beklädnad och bespisning af fattiga skolbarn i Järlåsa.	Rikets Ständer.	1857 ⁴ 11	23	80	2,195	—	Skolrådet i Järlåsa.	
v. Eugeströms fond.	D:o d:o i Bälinge.	Kammarjunkaren J. F. M. v. Eugeström.	1838 ²² 4	14	84	1,731	—	D:o i Bälinge.	
Friherrinnan von Dübens donation.	Beklädnad af fattiga skolbarn i Fundbo.	Friherrinnan Antoinette v. Dübens arvingar.	1866 ¹ 1	7	29	11)	—	Pastorsämbetet i Fundbo.	
Landshöfdingen R. von Kremerers premiefond.	Belöningar åt skolbarn i Fröslunda skola.	Landshöfdingen R. von Kremer.	1876 ¹⁴ 7	25	9	175	—	Skolrådet i Fröslunda.	
Margareta Vilhelmina Nordgrens donationsfond.	Beklädnad åt en fattig flicka bland nattvardsbarnen.	Fröken M. V. Nordgren.	—	1	14	350	—	Pastor i Fundbo.	12)
Gabriel Noreni skolfond.	Räntan användes dels till aföning åt läraren vid en skolorättning i Skuttunge, dels till understöd åt fattiga barn vid denna skola.	Direktören Gabriel Norenius.	1839 ¹¹ 7	11	358	7,542	—	Skolrådet i Skuttunge.	
Läby d:o.	Understöd åt skolor och skolbarn i Läby.	Vice pastor A. Vahlén.	1831 ¹⁸ 6	4	23	1,500	—	Pastor och skolråd i Vänge-Läby.	
Lakeska fattigfonden.	D:o åt fattiga skolbarn i Vendel.	Kaptenen L. Lake.	1760	—	41	892	—	Skolrådet i Vendel.	
Tensta fattigkassas donation.	D:o d:o i Tensta.	J. G. Evelius och Jan Bergqvist.	—	11	15	481	—	Kyrkorådet i Tensta.	
Per Perssons i Husby d:o.	D:o d:o i Lena.	Kyrkovärden Per Persson.	1863 ⁹ 1	9	42	1,100	—	Skolrådet i Lena.	
L. J. Vestbergers donationsfond.	Till ungdomens undervisning i Söderfors.	Grosshandlanden L. J. Vestberger i Enköping.	1839 ²¹ 6	—	—	500	—	D:o i Söderfors.	
Elfbrinkska skolfonden.	Folkskoleundervisningens främjande.	Kommerserådet Olof Elfbrink i Gefle.	1824 ⁹ 7	13)	13)	10,000	—	Elfkarleby socken.	
Skolpremiifonden.	Belöning åt skolbarn i Björklinge.	Komministern J. A. Palmér.	1886 ¹⁶ 10	—	—	70	—	Skolrådet i Björklinge.	
Piperska skolfonden.	Löneförbättring åt skolläraren och understöd åt fattiga skolbarn i d:o.	Grefve M. Piper.	1862 ¹⁵ 6	—	297	6,010	—	D:o d:o.	
Skolmagasinsfonden.	Räntan ingår till skolkassan i d:o.	J. F. Björkman m. fl.	1839 ²⁰ 10	—	85	1,690	—	D:o d:o.	
Prostinnan Petterssons skolefond.	Inköp af materialier till arbete i slöjdskolan för flickor i d:o.	Prostinnan S. Pettersson.	1881 ⁹ 4	—	79	1,568	—	D:o d:o.	
Kristina Elisabet Vesterbergs fond.	Beklädnadshjälp åt nattvardsungdom i Vendel.	Kristina Elisabet Vesterberg.	1873 ¹⁹ 8	23	145	3,409	—	D:o i Vendel.	
L. O. Ernlunds folkskolefond.	Understöd åt fattiga skolbarn i Erentuna.	Hemmansegaren Lars Olof Ernlund.	1880 ⁷ 9	4	20	421	—	Kommunalnämnden i Erentuna.	
C. G. Lundegrens gåvofond.	Underhåll af Lundegrenska grafven och till skodon åt fattiga skolbarn i Björklinge.	C. G. Lundegren.	1897 ⁴ 3	5	25	500	—	Fattigvårdsstyrelsen i Björklinge.	
C. G. Lundegrens donationsfond.	Anskaffande af skor åt skolbarn i Lena.	F. organisten C. G. Lundegren.	1879 ²² 5	5	30	500	—	D:o i Lena.	
c) Stipendiifonder och andra stiftelser för undervisning.									
Films bibliotekskassa.	Underhåll af sockenbiblioteket i Film.	Handlanden K. Beronius.	1870 ⁶ 6	—	8	200	—	Kommunalnämnden i Film.	
Dannemora d:o.	D:o i Dannemora.	Densamme.	1875 ¹³ 10	—	—	308	—	Kommunalstyrelsen i Dannemora.	
Vendels församlings bibliotekskassa.	D:o i Vendel.	Fröken C. G. Tham.	1832 ²² 5	—	—	1,912	—	Skolråd och pastor i Vendel.	

e) Sjuk- och begravningskassor.

K. Maj:ta Befallningshufvudens femkränberedelser 1896—1900. Uppsala län.

Villberga sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	J. A. Vesterlund och H. Lindrot.	1893 ⁹ / ₆	4	64	—	—	En styrelse.	14)
Håbo härads allmänna d.o.	D.o.	Delegarne.	1895 ⁸ / ₂	14	495	1,081	—	D.o.	15)
Templet Linneas d.o.	D.o.	D.o.	1893 ¹ / ₇	52	367	—	—	D.o.	16)
Nykterhetsföreningarnas i Hacksta och Löt d.o.	D.o.	D.o.	1894 ¹⁰ / ₃	5	36	316	—	D.o.	17)
Ekholmens d.o.	D.o.	Disponenten E. H. Fröberg m. fl.	1890 ⁵ / ₁₁	13	289	1,893	—	D.o af 7 personer.	18)
Veckholms och Torsvi socknars d.o.	D.o.	Delegarne.	1900 ¹¹ / ₃	6	99	845	—	Siv. Andersson i Säby.	19)
Dannemora arbetares d.o.	D.o.	D.o.	1885 ²⁷ / ₂	54	1,101	11,268	—	En styrelse.	20)
Tobo sjuk- och begravningsfond.	D.o.	Bruksförvaltaren V. Gröndahl.	1882 ²⁸ / ₁	6	109	1,270	—	D.o.	21)
Tegelsmora nykterhetsvänners m. fl. sjuk- och begravningskassa.	D.o.	Delegarne.	1895 ²⁹ / ₃	13	149	—	—	D.o.	22)
Gimo bruksarbetares d.o.	D.o.	Kabinettskammarherren C. L. Reuterskjöld å Gimo.	1899 ¹⁸ / ₁₁	78	842	11,945	—	D.o.	23)
Söderfors bruksarbetares d.o.	D.o.	Gjutaren F. Tallberg.	1883 ¹ / ₁	230	4,827	2,790	—	D.o.	24)
Söderfors hundramannaförening.	D.o.	Stålvägaren J. L. Skog.	1891 ¹ / ₄	82	1,372	784	—	D.o.	25)
Skutskärs brädgårdsarbetares sjukhjälpkassa.	Sjukhjälp.	Delegarne.	1887 ¹ / ₂	94	2,179	2,100	—	D.o.	26)
D.o. begravningskassa.	Begravningshjälp.	D.o.	1887 ¹ / ₂	5	500	114	—	D.o.	27)
Skutskärs sågverksarbetares d.o.	Sjukhjälp.	D.o.	1887 ¹ / ₄	142	2,855	2,116	—	D.o.	28)
D.o. begravningskassa.	Begravningshjälp.	D.o.	—	5	475	263	—	D.o.	29)
Elfkarleö bruksarbetares sjuk- och begravningshjälpförening.	Sjuk- och begravningshjälp.	Förmanen V. Bäckstrand.	1883 ¹ / ₃	75	1,479	1,754	—	D.o.	30)
Elfkarleö fjäderverkstads arbetares sjuk-kassa.	Sjukhjälp.	Smeden J. E. Davidsson.	1898 ⁷ / ₃	26	172	82	—	D.o.	31)
Strömsbergverakens sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	Delegarne.	1893 ⁸ / ₉	23	439	4,772	—	D.o.	32)
Uppsala-Ekeby aktiebolags d.o.	D.o.	Uppsala-Ekeby aktiebolag.	1899 ¹ / ₁₂	3	44	1,581	—	D.o.	33)
Salsta grufvorns sjuk-kassa.	D.o.	Vattholma bruk.	1874	2	25	270	—	Vattholma bruksförvaltning.	34)
Vattholma bruks arbetares d.o.	Sjukhjälp.	D.o.	1884	21	198	815	—	D.o.	35)
Lena arbetares sjukhjälpförening.	Sjuk- och begravningshjälp.	Skräddaren C. G. Öhrström.	1883	26	396	1,977	—	En styrelse.	36)
Söderfors mekaniska arbetares sjuk- och begravningsförening.	D.o.	Smeden V. Hjort.	1900 ¹ / ₄	10	148	225	—	D.o.	37)
Tierps allmänna sjuk- och begravningskassa.	Sjukhjälp samt understöd åt efterlevande.	Delegarne.	1898 ⁹ / ₃	14	324	920	—	D.o.	38)
Tierps nykterhetsvänners sjuk-kassa.	Sjukhjälp.	D.o.	1899 ¹² / ₂	4	46	227	—	D.o.	39)
Ullfors bruksarbetares sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	Ullfors bruksegare m. fl.	1899 ¹⁰ / ₆	7	71	2,256	—	D.o.	40)
Östanå och Vestanå hundramannaförenings d.o.	Sjukhjälp.	Stabbläggaren J. E. Lindman.	1895 ¹ / ₇	41	505	440	—	D.o.	41)
Elfkarleö sågverksarbetares sjukhjälpförening.	D.o.	Gottfrid Pettersson.	1896 ⁸ / ₃	24	358	39	—	D.o.	42)
Bodarnes sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	Delegarne.	1896 ⁸ / ₃	28	435	391	—	D.o.	43)
Skutskärs cellulosafabriks arbetares sjuk-kassa.	Sjukhjälp.	D.o.	1895 ²⁸ / ₄	49	1,245	459	—	D.o.	44)
D.o. begravningskassa.	Begravningshjälp.	D.o.	1895 ²⁸ / ₄	1	50	89	—	D.o.	45)
Skutskärs hundramannaförenings sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	D.o.	1898 ¹⁶ / ₂	18	437	1,073	—	D.o.	46)
D.o. begravningskassa.	Begravningshjälp.	D.o.	—	—	—	98	—	D.o.	47)
Harnäs brädgårdsarbetares sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	D.o.	1890 ¹⁶ / ₇	177	4,188	2,760	—	D.o.	48)
Löfsta bruksarbetares d.o.	D.o.	D.o.	1899 ¹⁹ / ₁	57	591	1,176	—	D.o.	49)
Österby bruksarbetares sjuk-kassa.	Sjukhjälp.	D.o.	1899 ²³ / ₁₁	67	1,159	269	—	D.o.	50)
Stenvretens sjukhjälp- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	D.o.	1900 ²⁰ / ₃	29	635	495	—	D.o.	51)

Tab. 7.

Uppsala län.

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1900		Stiftelsens storlek (fastighetsvärdens inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
<i>f) Pensionsfonder (utan afgifter af delegare).</i>									
Lottscherska fonden.	Att utdela understöd årligen till fattig kyrkobetjente inom Vallby.	Kyrkoherden Joh. Joh. Lottscher.	1812 ¹³ / ₁₂	1	13	273	—	Kommunalnämnden i Vallby.	
Troilska d:o.	Räntan utdelas årligen till 3 behöfvande under Björnabo gods i Junkkil.	Excellensen K. von Troil.	1823 ¹ / ₈	3	28	550	—	Kyrkoherden i Åkerby-Junkkil pastorat.	
Hammariska donationsfonden.	Pensioner till tjenare hos donatorns eller hans hustrus anhöriga, eller i saknad däraf till tjenare i Vänge och Läby.	Hofpredikanten J. J. Hammarin o. h. h. Elisabeth Caspersson.	1856 ⁵ / ₁₂	3	250	5,000	—	Vänge kommunalnämnd.	
Major A. L. von Engeströms pensionsfond.	Pensioner åt behöfvande underhafvande vid Österby gård i Åland.	Löjtnanten L. V. v. Engeström.	1867 ¹ / ₁	2	20	849	—	Fattigvårdsstyrelsen i Åland.	
Lundebergiska fonden.	Lifstidspension åt den jordtorpare eller till dess hustru eller till den dräng eller piga, som under minst 15 år arbetat vid någon egendom i Börje.	Majoren A. F. M. Lundeborg.	1862 ³¹ / ₁₂	1	11	228	—	Vice pastor i Börje.	
Carl Olssons fond.	Insättning i lifräntestalt för inom Rasbo under året födda medellösa barn.	Kyrkoherden Carl Olsson o. h. h.	1875 ²¹ / ₁₀	15	75	1,500	—	Kyrkorådet i Rasbo.	
Nymanska fonden nr 1.	Lifräntor åt under Björnabo gård i Junkkil födda barn.	Kaptanen Axel Nyman o. h. h.	1873 ²⁸ / ₉	3	50	1,000	—	Kyrkoherden i Åkerby-Junkkil.	
Gabriel Norenii änkehjälpfond.	Räntan skall tillfalla kyrkoherdars änkor och omvändiga barn i Skuttunge eller, då sådana ej finnas, andra behöfvande änkor i socknen.	Direktören Gabriel Norenius.	1839 ¹¹ / ₇	1	162	3,393	—	Kyrkorådet i Skuttunge.	
Kaptanen C. E. Casparssons fond.	Pensioner till tjenare och underhafvande vid Brunna gård.	Kaptanen C. E. Casparsson.	1897 ⁶ / ₁₀	9	450	10,000	—	En styrelse.	
Lovisa Margareta Åsanders donation.	Lifränta åt två välartade barn i Löfsta-Löts skola i Bälunge och kapitalet för öfrigt till betalning af skulder för samma skolas uppförande.	F. småskolelärarinnan Lovisa Fredrika Neufelt.	1881 ¹¹ / ₉	2	547	1,135	—	Bälunge skolråd.	46)
De Geerska pensionsstiftelsen i Öster-Löfsta.	Årligt understöd åt i behof stadde, Löfsta bruk underlydande f. d. bönder, torpare och änkor.	Excellensen m. m. grefve Carl De Geer.	1830 ²³ / ₇	17	510	8,500	—	Kyrkorådet i Öster-Löfsta.	
<i>g) Pensionskassor (med afgifter af delegarne).</i>									
Österby bruksarbetares änke- och pupillkassa.	Understöd åt änkor och barn efter delegare, som afidit.	Arbetare vid Österby bruk.	1880 ²⁷ / ₁₁	20	663	3,634	—	En styrelse.	47)
<i>h) Andra stiftelser och inrättningar.</i>									
Tillingbergska testamentsfonden.	Till ljus i julottan och till inköp af biblar till nattvardsbarnen i Tillinge.	Pigan Elisabeth Tillingberg.	1866	—	54	1,455	—	Pastor i Tillinge.	
Fonden för erläggande af prästerskapets i Vestra Ryds och Stockholms-Näs församlingar afgifter till Svenska prästerskapets änke- och pupillkassa.	Framgång af namnet.	Kyrkoherden H. E. Thorman.	1875 ¹⁵ / ₉ 1875 ²⁹ / ₉	2	15	706	—	Kyrkoherden i Vestra Ryd och Stockholm-Näs.	
Bergska fonden.	Af årliga räntan användas ⁹ / ₁₀ till skolläraren samt till de fattige och Alunda sockens allmänna åligganden, såsom byggnader, kyrkans prydnade m. m.; ¹ / ₁₀ af räntan är anslagen till församlingens pastor.	Organisten Per Adolf Berg.	1863 ¹ / ₈	—	1,610	32,216	—	Kyrko- och skolråd i Alunda.	
Gillbergska d:o. Engströms grafvond.	Underhåll af grafplats samt något kyrkligt ändamål. Vård af Engströmska grafven å Fröslunda kyrkogård och belöning åt kyrkobetjeningen.	Handlanden G. V. Gillberg. Bruksegaren A. Engström.	1889 ⁷ / ₉ 1884 ²⁴ / ₈	— 1	23 3	2,349 161	— —	Kyrkorådet i Tegelsmora. Fröslunda kyrkostyrelse.	
Junkils sockens tornbyggnadskassa.	Byggande af torn å Junkils kyrka.	Kyrkovärden J. O. Olsson.	1864 ¹ / ₁	—	—	271	—	Skolrådet i Junkil.	
Leijonhufvudska grafkorskassan.	Underhåll af Leijonhufvudska familjgrafven under Dalby kyrkas kor.	Öfversten frih. Ax. Gabr. Leijonhufvud.	1837 ¹⁸ / ₉	—	31	3,124	—	Dalby kyrkas föreståndare.	
Gabriel Norenii kyrkodona-tionsfond.	Räntan skall tillfalla Skuttunge kyrka, dock skall behöfvande änka efter kapellan eller skolmästare bekomma en del däraf.	Direktören Gabriel Norenius.	1839 ¹¹ / ₇	1	51	1,733	—	Skuttunge sockens kyrkoråd.	

Fonden till förbättring af komministerlönen i Björklinge.	Förstärkning af komministerens i Björklinge lön.	Grefve M. Piper.	1862 ^{10/6}	1	150	3,000	—	Kyrkorådet i Björklinge.
Piperska kyrkofonden.	Försköning i och omkring Björklinge kyrka.	Densamme.	1828 ^{15/9}	—	47	4,539	—	D:o.
Wredeska donationen.	Underhåll af Wredeska grafkoret i Björklinge kyrka.	Öfversten C. H. Wrede och öfverstelöjtnanten Wrede.	1872 ^{17/2}	—	87	1,733	—	D:o.
Erentuna kyrkohemman.	Gåfva till Erentuna kyrka.	Bonden Jöns Olsson.	1894	—	—	3,500	3,500	D:o i Erentuna.
		Summa	—	2,402	41,899	368,014	20,200	

B. I Uppsala stad (oafsedt Universitetet).

a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.

Skogska fonden.	Understöd åt nödlidande på borgerskapets fattighus.	Rådman Daniel Skog.	1813 ^{17/3}	4	69	1,500	—	Magistraten.
Rödenska testamentsfonden.	Understöd åt fattiga borgareänkor i Uppsala.	Kamreraren Rödéns hustru Beata Novella.	1778 ^{15/4}	2	15	250	—	D:o.
Uppsala borgerskaps enskilda gubb- och ankehusinrättning.	Att bereda husrum m. m. åt fattiga borgare samt deras änkor och ogifta döttrar.	Uppsala magistrat och borgerskap.	1770 ^{30/6}	26	1,765	232,322	35,000	En styrelse af 5 personer.
Uppsala borgerskaps enskilda fattigmagasinsfond.	Tillfälliga understöd åt fattiga borgare och deras änkor.	Uppsala borgerskap.	—	26	335	2,823	—	En kassaförvaltare.
Inrättningen för pauvres honteux i Uppsala.	Understöd åt pauvres honteux.	Medlemmar af Rappeska släkten.	1814 ^{22/6}	116	3,852	86,617	—	En direktiön af 9 personer.
J. M. Schrams donationsfond.	D:o åt behöfvande änkor och ogifta fruntimmer.	Änkefru J. L. Schram.	1878 ^{8/1}	14	900	20,321	—	Densamma.
Fru Ulla Kjellbergs fond.	D:o åt medellösa ålderstigna fruntimmer af bildad samhällsklass.	Professor N. G. Kjellberg.	1887 ^{17/10}	3	450	11,214	—	D:o.
F. O. Törnlands donation.	D:o åt behöfvande änkor och ogifta fruntimmer.	Handlanden F. O. Törnlund.	1892 ^{13/6}	5	500	10,000	—	D:o.
Fruntimmersföreningen.	Beredande af arbetsförtjenst åt fattiga mödrar samt förbättrad barnavård.	Friherrinnan Ch. v. Kræmer, öfverstinnan M. Silfverstolpe, professorkan A. L. Geijer och fru Wensjoe.	1845 ^{14/3}	370	2,110	22,203	—	En direktiön.
Sällskapet T. B. Vedfonden.	Understöd åt behöfvande.	Borgare i Uppsala.	1830 ^{31/13}	101	1,172	16,081	—	En styrelse.
Wessbergiska fonden.	Utdelning eller försäljning af ved åt fattiga.	Handlanden F. O. Törnlund.	1871	—	c:a 400	8,896	—	Drätselkammaren.
	Understöd åt en fattig kvinna af tjenande klassen.	J. A. Winboms änka Sophie Florén.	1849 ^{20/9}	1	31	300	—	D:o.
Thorsanderska d:o.	D:o åt 1 person af d:o.	Domprosten Johan Thorsander.	1851 ^{16/5}	1	37	750	—	D:o.
Pousetteska d:o vid Uppsala fattigvård.	Förbättrad kost åt å fattighuset intagna hjon.	Änkefru M. Dorothea Pousette.	1859 ^{29/9}	—	150	3,000	—	D:o.
Bergholmska d:o d:o.	Understöd åt 1 behöfvande.	Kursor A. Bergholm.	1877 ^{20/13}	1	5	100	—	D:o.
Felldéniska d:o d:o.	Gåfvor åt fattiga vid jul och midsommar.	F. possessionaten P. A. Felldén.	1884 ^{1/3}	5	100	2,000	—	D:o.
Anna Marg. Erikssons välgörenhetsfond vid d:o.	Hjälp åt skolbarn och hyresbidrag åt föräldrar.	Änkan Anna Marg. Eriksson.	1885 ^{21/3}	—	215	5,300	—	D:o.
Johanna Österbergs fond.	Hjälp åt fattiga sjuklingar.	Änkan Johanna Österberg.	—	—	50	1,000	—	D:o.
Strömstedtska d:o.	Understöd åt uppgifna personer.	Märta och Fredrika Strömstedt.	1890 ^{25/9}	1	250	5,000	—	D:o.
Eva Charl. Erikssons d:o.	Hjälp åt behöfvande, särskildt åt frigifna fångar.	Änkan Eva Charl. Eriksson, f. Lindberg.	—	—	250	5,000	—	D:o.
Karin Kihlbergs d:o.	Understöd åt 1 f. d. tjenarinna.	Ogifta Karin Kihlberg.	1890 ^{17/1}	1	75	1,500	—	D:o.
Erik Janssons d:o.	D:o åt ålderstigna grofarbetare.	Arbetaren Erik Jansson.	1897 ^{2/7}	6	300	8,000	—	D:o.
			1898 ^{3/1}	—	—	—	—	

b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.

Gillbergiska barnhusinrättningen.	Vård och uppfostran åt Uppsala stad tillhörande barn.	Borgare och tjenstemän i Uppsala; förnämligast handlanden G. W. Gillberg.	1843 ^{11/5}	129	27,709	1,307,221	101,581	En direktiön.
von Küsselska stiftelsen.	Uppfostran af fattiga och värlösa barn.	Kapten J. G. v. Küssell.	1845 ^{4/4}	25	2,370	118,121	93,800	Prins Gustafs folkskolas direktiön.
Enskilda barnhemmet.	Att vårda och till dugliga tjenarinnor uppfostra fattiga och värlösa flickor.	Deltagare i ett möte.	1862 ^{9/5}	13	3,913	48,411	30,549	En styrelse.
Skyddshemmet för flickor.	D:o d:o.	Anna Geijer m. fl.	1868 ^{17/4}	20	3,870	41,425	19,000	D:o af 7 kvinnor.
Gossahemmet å Luthagen.	Kristlig vård och uppfostran samt anskaffande af tjenst eller dylikt åt värlösa gossar.	F. skräddaren J. E. Söderberg.	1877 ^{23/5}	16	6,604	27,775	28,355	En styrelse.
Hugo och Ivar Klingbergs fond vid Uppsala fattigvård.	Vård å landet sommartiden åt sjukliga barn.	Stadsfiskal C. A. Klingberg.	1899 ^{28/12}	—	—	2,000	—	Drätselkammaren.
Sällskapet Jultomtarne.	Beklädnad af fattiga, välartade barn från Uppsala folkskolor.	Professor C. B. Mesterton.	1876 ^{27/12}	60	1,086	8,858	—	En styrelse.

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.		7.	8.	9.	10.
				Utdelning under år 1900	Stiftelsens storlek				
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	(fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
Prins Gustafs folkskola.	Folkskola »där fattiga barn af bägge könen må njuta undervisning i de stycken, som äro nödvändiga för allmän medborgerlig bildning».	Handlanden O. Forslund m. fl.	1825 ²⁵ 1	—	1,936	40,503	—	Skolans direktion.	
Prinsessan Eugénias småbarnsskolas fond.	Uppfostran och vård åt fattiga barn.	Ärkebiskop H. Benzelius m. fl.	1758	—	1,580	37,955	—	Samma direktion.	49)
Petterssonska donationsfonden.	»Fattiga flickors uppfostran» m. m.	Mamsell Johanna Pettersson.	—	3	525	13,205	—	D:o.	
Törnlundska fonden.	Att bereda fattiga, klena folkskolebarn vård genom sommarvistelse å landet (skollofskolonier).	Handlanden F. O. Törnlund.	1892 ¹³ 6	26	400	20,600	—	Drätselkammaren.	
D:o d:o.	Att anskaffa kläder och skolagning åt mindre bemidlade skolbarn.	Densamme.	»	34	400	20,600	—	D:o.	
Beklädnadsfonden.	Lagning af skodon åt fattiga barn.	—	—	—	61	2,600	—	D:o.	
Söndagsskolefonden.	Kristendomsundervisning åt handtverkslärlingar m. m.	Domprosten J. Winbom.	1816	—	57	1,150	—	Prins Gustafs folkskolas direktion.	
Uppsala arbetsstugor.	Att gifva skolbarnen håg för ärligt arbete och själfvärf m. m.	—	1898 ²⁰ 11	194	3,414	3,852	—	En styrelse.	
c) Stipendiifonder och andra stiftelser för undervisning.									
Caströmska fonden.	Stipendier åt gesäller i Uppsala.	Kommerserådet S. N. Caström.	1827 ¹⁷ 7	2	66	1,666	—	Magistraten.	
Hedmanska pensionsfonden.	Belöningar åt utlärlingar.	Fabrikören G. L. Hedman.	1862 ¹ 9	1	20	1,500	—	Uppsala fabriks- och handtverksförenings styrelse.	
Domprosten J. Winboms stipendiifond.	Stipendium vid Uppsala högre allmänna läroverk.	Domprosten J. Winbom.	1822 ⁹ 10	1	45	1,127	—	Läroverkets lärarekollegium.	
J. A. Winboms d:o.	D:o	Professor J. A. Winbom.	1832 ¹ 5	2	20	708	—	D:o.	
M. G. Wijkmans d:o.	D:o	M. G. Wijkman.	1845 ¹⁹ 6	4	70	1,695	—	D:o.	
v. Rosenstein-Tersmedenska stipendiifonden.	:o	Kammarherre N. Tersmeden.	1861 ⁶ 19	1	45	1,000	—	Domkapitlet i Uppsala.	
A. M. Kjelldahls stipendiifond.	D:o	Lektor A. M. Kjelldahl.	1866 ²⁴ 8	6	150	3,501	—	Läroverkets lärarekollegium.	
Händelska stipendiifonden.	Musikstipendier vid d:o.	Professor J. A. Josephson.	1871 ² 6	2	10	701	—	D:o.	
Hilma A. E. Bruzelius stipendiifond.	Stipendium vid d:o.	Apotekaren E. A. Andberg.	1877 ⁷ 4	—	—	522	—	D:o.	
Jacquette Schraums d:o.	D:o	Änkefru Jacqueline Schram.	1878 ⁸ 1	2	180	4,062	—	D:o.	
C. J. Fahlgrens d:o.	D:o	Boktryckaren C. J. Fahlgren.	1879 ¹⁶ 11	1	50	1,472	—	D:o.	
Olof Glas d:o.	D:o	Professor O. Hammarsten o. h. h., f. Glas.	1880 ²⁰ 5	1	50	1,105	—	D:o.	
P. G. Boivies d:o.	D:o	Änkefru Anna Margareta Rjåman.	1881 ¹⁴ 3	2	110	2,020	—	D:o.	
Tacksamma föräldrars d:o.	D:o	Onämnda föräldrar.	1882 ² 6	1	25	1,110	—	D:o.	
Björn Lundbergs d:o.	D:o	Handlanden P. Lundberg o. h. h.	1885 ¹³ 10	4	80	6,436	—	D:o.	
W. F. Winqvists d:o.	D:o	Adjunkten W. F. Winqvist.	1886 ²⁴ 9	3	45	2,831	—	D:o.	
Gillbergska stipendiifonden.	D:o	Handlanden G. W. Gillberg.	1889 ⁷ 9	11	225	5,000	—	Domkapitlet i Uppsala.	
Törnlundska d:o.	D:o	Handlanden F. O. Törnlund.	1892 ¹³ 6	—	—	10,000	—	Drätselkammaren.	
Gymnasieförbundets stipendiifond.	D:o	Gymnasieförbundet vid läroverket.	1895 ³¹ 10	—	—	576	—	D:o.	
Törnlundska fonden.	Till Uppsala tekniska skolas utgifter.	Handlanden F. O. Törnlund.	1892 ¹³ 6	—	400	20,600	—	D:o.	
D:o d:o.	Döfstummas undervisning.	Densamme.	»	—	250	5,000	—	D:o.	
Carl Edvard Casparasons stipendiifond.	Stipendier vid Uppsala läns folkhögskola.	F. d. kaptenen m. m. Carl Edvard Casparason.	1876 ¹⁸ 9 1878 ¹⁸ 9 1881 ² 10 1897 ⁶ 10 1890 ¹⁶ 9	9	250	5,000	—	Uppsala läns landsting.	
Premiifonden för döfstumma barn.	Premier till länet tillhörande elever vid döfstumskolan i Gefle.	Uppsala läns landsting.	1890 ¹⁶ 9	—	—	1,417	—	D:o.	49)

d) Stiftelser för sjukvård.

Samarithemmet.	Att bereda vård åt sjuka i ett sjukhem, barnavård i ett barnhem m. m.	Fröken E. Boström.	1899 ²⁷ 12	332	—	128,390	228,400	En styrelse.
Törnlundska fonden.	Sjukvård åt mindre bemedlade.	Handlanden F. O. Törnlund.	1892 ¹³ 6	—	—	21,000	—	Drätselkammaren.
Carl Edvard Casparssons frisångsfond.	Att erlægga stadgad legosångsavgift för medellösa sjuka från Uppsala län, med företrädesrätt för sjuka tillhörande Vänge.	F. d. kaptenen m. m. Carl Edvard Casparsson.	1897 ⁶ 10	3	530	15,000	—	Uppsala läns landsting.

e) Sjuk- och begravningskassor.

Novemberbröderna.	Begravningshjälp.	Borgare i Uppsala.	1833 ⁶ 9	8	600	35,100	—	En styrelse.	50)
Sjuk- och begravningskassan i Uppsala.	Sjuk- och begravningshjälp.	J. E. Säfbom m. fl.	1852 ²⁹ 1	9	525	4,126	—	D:o.	51)
Själfhjälpsföreningen H. F. 2.	D:o.	Arbetaren C. Vengelin.	1876 ¹ 1	47	1,758	8,975	—	D:o.	52)
D:o H. F. 3.	D:o.	Densamme.	1876 ¹ 3	51	2,116	8,325	—	D:o.	53)
Uppsala stads missionsvänners sjukhjälpsförening.	D:o.	Slöjdläroaren E. Rehnström.	1876 ⁶ 3	32	1,114	1,834	—	D:o.	54)
Sällskapet H. V:s sjuk- och begravningshjälpkassa.	D:o.	Skräddaren E. L. Ahlqvist.	1877 ¹⁰ 5	79	2,925	4,473	—	D:o.	55)
Samfundet Hjälpshemmet.	D:o.	Mälaren J. P. Schultz m. fl.	1884 ² 2	23	4,847	12,941	—	D:o.	56)
Uppsala arbetares sjuk- och begravningshjälpkassa.	D:o.	Uppsala arbetareförening.	1885 ⁶ 12	44	1,798	4,940	—	D:o.	57)
Sällskapet Hvarandras hjälp.	D:o.	Poliskonstapeln P. E. Thuenelle.	1885 ⁶ 4	55	2,028	3,696	—	D:o.	58)
Vaktmästareföreningens i Uppsala sjuk- och begravningskassa.	D:o.	Vaktmästare.	1885	6	221	2,838	—	D:o.	59)
Uppsala kvinnliga sjukhjälpsförening.	D:o.	Mathilda Vattman m. fl.	1886 ¹⁷ 5	44	1,950	5,534	—	D:o.	60)
Föreningen Vänskapsbröderna i Uppsala.	D:o.	P. A. Forslund m. fl.	1894 ¹ 4	37	1,320	2,627	—	D:o.	

f) Pensionsfonder.

Fröken Augusta Montgomerys pensionsfond.	Understöd åt gamla fattiga tjenarinnor.	Mamsell L. Sjöstedt.	1849 ²⁶ 6	3	100	2,000	—	Magistraten.
Högvaliska donationsfonden.	Pensioner åt ogifta, obemedlade, obotligt sjukliga fruntimmer i Uppsala.	Fröken Emelia Fredrika Högvall.	1888 ²⁵ 1	31	1,550	33,887	—	Drätselkammaren.
Österbergiska pensionsfonden.	Pensioner åt 2 borgareänkor och 3 tjenarinnor.	Änkefru Johanna Österberg.	1874 ³⁰ 5	5	600	15,000	—	Gubb- och änkehusstyrelsen.
Carl Johan Anderssons pensionsfond.	D:o åt 2 borgare och 4 tjenarinnor.	Handlanden C. J. Andersson.	1897 ¹⁵ 12	6	850	22,350	—	D:o.
Småskollärarinnornas d:o.	D:o åt småskollärarinnor i Uppsala.	Uppsala domkyrkoförsamling.	1887 okt.	—	—	16,649	—	Prins Gustafs folkskolas direktion.
Bobergiska fonden vid Uppsala fattigvård.	D:o åt 2 änkor eller döttrar efter män af akademie- eller skolstaten samt åt 3 tjenarinnor.	Bibliotekarien And. Is. Boberg.	1830 ⁹ 6	5	243	6,100	—	Drätselkammaren.
Charlotta Winbergs fond.	Pension åt 1 eller 2 tjenarinnor.	Fröken Charlotta Winberg.	1898 ¹ 2	—	—	2,000	—	D:o.
Karin Flodbergs d:o.	Pensioner åt 2 eller 3 tjenarinnor.	Jungfru Karin Flodberg.	1888 ²⁴ 11	2	37	1,500	—	D:o.
Elisabeth Berglunds minne.	D:o åt ogifta fruntimmer, företrädesvis döttrar af personer vid akademiastaten.	Fröken Julie Berglund.	1891 ²⁸ 3	5	500	10,000	—	D:o.

g) Pensionskassor.

Uppsala fabriks- och handverksförenings pensionskassa.	Pensioner åt föreningsmedlemmar och deras änkor.	Föreningen.	1883 ¹ 10	62	2,713	87,675	—	Föreningens styrelse.	61)
--	--	-------------	----------------------	----	-------	--------	---	-----------------------	-----

h) Andra stiftelser och inrättningar.

Törnlunds fond.	Till inköp af ved och dylikt att mot inköpspris försäljas till mindre bemedlade.	Handlanden F. O. Törnlund.	1892 ¹³ 6	—	250	5,000	—	Drätselkammaren.
Fjellstedtska studenthemmet.	Att bereda ekonomisk lättnad och ett godt hemlif åt obemedlade, akademiske studeraude.	Rektor John Kerfstedt.	1883 ¹ 10	32	4,800	71,000	75,000	En styrelse.
Studenthemmet.	Att bereda ekonomisk lindring och ett ordnad familjelif åt ett antal teologie studerande.	Medlemmar af teologiska fakulteten.	1885 ¹ 10	20	2,000	18,508	36,000	D:o bestående af universitetslärare.
Nykterhetsvännernas studenthem.	Att lemna fullständig heliuckordering åt studenter.	Lektor J. Bergman och fabrikör R. Lomell.	1889 ¹⁵ 9	30	—	58,500	42,000	En styrelse.
Summa			—	2,227	104,422	2,827,470	689,685	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1900		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärknin- gar.
				till nedan- stående antal. personer.	af nedan- stående hela be- lopp. Kronor.				
C. Tillhörande Kungl. Universitetet i Uppsala.									
<i>c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.</i>									
Acrelska stipendii-inrättningen.	Utdelning af stipendier till 2 studerande af förra Roslags nation.	Generaldirektör O. af Acrel.	1784 ²² / ₆ 1790 ⁴ / ₃	2	224	5,780	—	Uppsala universitet.	
Adlersparreska d:o.	D:o d:o till 2 studerande af »Jemtlands och Herjedalens nation».	Kanslirådet C. Adlersparre.	1823 ¹⁶ / ₆	2	248	6,247	—	D:o.	
Ahlbergerska stipendiefonden.	D:o af 1 stipendium åt teologie studerande, som genomgått Nyköpings eller Göteborgs läroverk.	Kyrkoherden Harald Ahlberger o. h. h. Elisabeth Plath.	1893 ¹ / ₉	1	200	5,253	—	D:o.	
Ahllöfska d:o.	D:o af 5 stipendier till studerande af Vestmanlands nation.	Assessor O. Ahllöf.	1740 ⁹ / ₁₁	5	225	7,160	—	D:o.	
Alsterbladiska d:o.	D:o af 1 stipendium till studerande af Vermlands nation.	Komministern L. J. Alsterblad.	1870 ³ / ₁₁	1	220	5,668	—	D:o.	
Altinska d:o.	D:o d:o till en medicine kandidat.	Doktor L. M. Altin.	1877 ²⁹ / ₉	1	60	3,535	—	D:o.	
J. Anderssons i Tafsebord stipendii-inrättning.	D:o af 2 stipendier till studerande, födde på Orust.	Handlanden J. Andersson i Tafsebord.	1882 ¹¹ / ₁₀	2	400	10,486	—	D:o.	
Andrénska stipendii-inrättningen.	D:o d:o till studerande af Göteborgs nation vid universitetet.	Grosshandlaren O. André.	1873 ¹ / ₁₁	2	400	10,000	—	D:o.	
Barchæiska donationen.	D:o af 1 stipendium åt någon af akademiens adjunkter m. fl.	Professoren A. G. Barchæus.	1806 ²¹ / ₆	1	80	2,001	—	D:o.	
Bergensonska stipendii-inrättningen.	D:o af 2 stipendier i första rummet till studerande af »Medelpadska» och i andra rummet till studerande af »Jemtländska» nationen.	Ingenjören O. Bergenson.	1797 ⁸ / ₁₁	3	67	2,681	—	D:o.	
Berggrenska stipendiefonden.	D:o af 1 eller 2 d:o åt teologie studerande, med företräde för studerande af Vermlands nation.	Prostinnan Christina Björnin, f. Berggren.	1875 ¹⁹ / ₁₁	—	—	3,000	—	D:o.	62)
Bergholmska stipendii-inrättningen.	D:o af 1 stipendium inom Södermanlands-Nerikes nation.	Prosten A. F. Bergholm.	1850 ⁹ / ₁	1	60	3,318	—	D:o.	
Bergiska d:o.	D:o d:o till testators släktinge, studerande af Vermlands nation.	Bruskpatronen C. R. Bergius på Hökanbol.	1844 ¹ / ₁	—	—	5,591	—	D:o.	63)
Berglundiska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Östgöta nation.	Kronofogden C. V. Berglund.	1876 ¹⁹ / ₉ 1884 ¹⁰ / ₅	—	—	16,422	—	D:o.	
Bergstedtska d:o.	D:o af belöningspris för utmärkta studier i vissa ämnen.	Statssekreteraren E. Bergstedt.	1827 ¹² / ₅	1	380	9,684	—	D:o.	
Bergströmska d:o.	D:o af 1 stipendium till en student, född i Vester-Dalarna.	Inspektoren J. Bergström.	1830 ¹² / ₁ ¹⁵ / ₁	1	70	1,827	—	D:o.	
Bergvallska d:o.	D:o d:o till studerande af Gotlands nation.	Prosten C. Bergvall.	1882 ¹³ / ₁₂	1	80	2,482	—	D:o.	64)
v. Beskowska d:o.	D:o af 2 stipendier till studerande af Södermanlands-Nerikes nation.	Öfverstekammarjunkaren B. v. Beskow.	1864 ⁷ / ₇	2	400	10,155	—	D:o.	
Bjelkeska d:o.	D:o af stipendium till skiftesvis en teologie studerande och en som studerar »politik».	Fru Catarina Bjelke.	1629 ⁷ / ₁	1	445	15,700	15,700	D:o.	65)
Bjurzonska premiifonden.	D:o dels af premier för utmärkta afhandlingar af naturvetenskapligt innehåll och dels af inrikes resestipendier.	Gårdsegaren Jonas Bjurzon.	1880 ³ / ₁₁	—	—	27,210	—	D:o.	66)
D:o stipendii-inrättningen.	D:o af stipendier åt 3 studerande af Vermlands nation.	Densamme.	»	3	795	25,151	—	D:o.	
D:o donationen.	Understöd för offentliggörande i tryck af forskningar på det naturvetenskapliga området.	Densammes testamentsexekutorer.	1884 ¹ / ₇	—	—	10,172	—	D:o.	67)
D:o d:o.	D:o åt det naturvetenskapliga studentsällskapet.	Gårdsegaren Jonas Bjurzon.	»	—	40	1,000	—	D:o.	
Björckska stipendii-inrättningen.	Utdelning af 1 stipendium åt studerande af Upplands nation.	Fröken E. C. Björck.	1880 ² / ₁₃	1	60	1,610	—	D:o.	
Björckénska donationen.	D:o af belöningar för framstående vetenskaplig forskning eller arbeten (upptäckter o. dyl.), som hedra svensk forskning.	Akademieadjunkten J. Björckén.	1892 ¹³ / ₄	—	—	112,491	—	D:o.	68)
Björnståhlska stipendii-inrättningen.	D:o af 1 stipendium till studerande, född i Södermanland, som är son af underofficer, högst fänrik, och studerar orientalia.	Professor J. J. Björnståhl.	1778 ¹⁷ / ₆	—	—	8,101	—	D:o.	
Bobergiska d:o.	D:o af 2 stipendier till studerande af Upplands nation.	Bibliotekarien A. J. Boberg.	1830 ⁹ / ₆	2	240	6,341	—	D:o.	

Boman-Blixenska stipendii-inrättningen.	Utdelning af 2, eller eventuelt 3 framtida, stipendier, dels för släktingar och dels för medicine studerande.	Mademoiselle Alexia Boman.	1863 ^{27 4}	—	—	14,942	—	Uppsala universitet.	69)
Borgströmska donationen.	Afföring åt <i>oconomiae practicae professor regius borgströmianus et ordinarius.</i>	Bergsrådet Erik Eriksson Borgström.	1759 ^{3 9} 1762 ^{18 7} 1769 ^{10 9} 1855 ^{16 11}	—	—	21,873	—	D:o.	70)
Bredmanska stipendii-inrättningen.	Utdelning af stipendier inom Norrlands nation.	Professor J. Bredman.	1855 ^{16 11}	3	600	15,747	—	D:o.	71)
Burénska d:o.	D:o af 2 stipendier för studerande af Östgöta nation.	Brukspatron Ad. Burén.	1848 ^{17 7}	2	442	16,006	—	D:o.	72)
Burmanska d:o.	D:o af 1 stipendium till studerande, född i Jemtland.	Bergsrådet J. V. Burman.	1838 ^{20 10}	1	130	3,433	—	D:o.	73)
Burmeisterska d:o.	D:o dels af 2 stipendier till studerande af Gotlands nation och dels hvarjtjerde år af 1 resestipendium till innehafvare af hemrum.	Kommissarien M. Burmeister.	1760 ^{28 8} 1761 ^{25 8} 1770 ^{28 8} 1818 ^{16 6}	3	780	8,689	—	D:o.	73)
Bylundska d:o.	D:o af 1 stipendium för studerande af Medelpad-Jemtlandska nationen.	Aptekaren E. Bylund.	1818 ^{16 6}	1	150	4,019	—	D:o.	
Byströmska d:o.	D:o framdeles af 1 d:o till studerande af Vermlands nation.	Carl Byström.	1871 ^{13 9}	—	492	12,313	—	D:o.	
Byzantinska d:o.	D:o hvarjtredje år af ett utrikes resestipendium.	Envoyén P. O. v. Asp.	1803 ^{30 11}	1	1,260	33,064	—	D:o.	
D:o donationen.	Användning af räntan till bokinköp för universitetets bibliotek.	Densamme.	1803 ^{13 11} 1806 ^{10 7} 1872 ^{28 5}	—	260	6,500	—	D:o.	
Börjessonska stipendii-inrättningen.	Utdelning af 2 stipendier åt studerande af Göteborgs nation.	Fröken Agnes Börjesson.	1872 ^{28 5}	1	250	13,232	—	D:o.	
C. W. Böttigers premiifond.	D:o af premium åt 1 studerande af Vestmanlands-Dala nation.	Fredrika Böttiger.	1879 ^{11 10}	1	80	2,000	—	D:o.	
D:o stipendii-inrättning.	D:o af blifvande 8 stipendier åt studerande vid Uppsala universitet.	Framlidne professoren C. W. Böttigers syskon.	1879 ^{29 9} 1881 ^{7 5} 1891 ^{3 8} 1846 ^{15 12}	—	—	50,000	—	D:o.	74)
Carlssonska stipendii-inrättningen.	D:o af stipendier åt 4 studerande, födde inom Hallands län.	Bergmästaren H. W. Carlsson.	1846 ^{15 12}	4	720	18,450	—	D:o.	
Carnegieska donationen.	Understöd åt studenthemmet samt utdelning dels af 1 docentstipendium och dels af 2 stipendier åt teologie studerande.	Grosshandlanden David Carnegie.	1882 ^{6 11}	2	4,692	111,908	—	D:o.	75)
Casperssonska stipendii-inrättningen.	Utdelning af 1 stipendium åt släktinge, eller, i brist därpå, åt studerande af Smålands nation.	Häradshöfding J. F. Caspersson.	1880 ^{7 2}	2	400	10,000	—	D:o.	
Danckwardtska d:o.	D:o af stipendium åt 1 studerande af Östgöta och åt 1 studerande af Dalekarle nation.	Landshöfdingen frih. P. v. Danckwardt.	1732 ^{20 3}	1	97	3,916	—	D:o.	
Dicksonska d:o.	D:o af 4 stipendier, ett för studerande inom hvarje fakultet.	James, Edvard och Charles Dickson.	1859 ^{28 1}	5	900	22,205	—	D:o.	76)
Ekendahlska d:o.	D:o af 1 stipendium till studerande i allmänhet.	Kyrkoherden J. Ekendahl.	1722 mars	1	40	1,273	—	D:o.	
Ekmanska Gustaf Adolfs donationen.	D:o d:o till graduerad, som studerar till högre teologisk examen.	Grosshandlaren Adolf Ekman.	1882 ^{6 1}	2	1,200	217,500	—	D:o.	
Ewerlöfska stipendii-inrättningen.	D:o d:o till studerande af Göteborgs nation.	Generalkonsul F. A. Ewerlöf.	1842 ^{17 4}	1	60	1,500	—	D:o.	
Fahlstedtska stipendiifonden.	D:o af 4 stipendier åt studerande af Norrlands nation, med företräde för släktingar till gifvarinnan.	Fröken Vilhelmina Fahlstedt.	1892 ^{23 9}	5	350	10,338	—	D:o.	
Falkenbergskastipendii-inrättningen.	D:o af 2 d:o åt adliga studerande.	Grefvinnan Anna Maria Sparre, f. Falkeberg.	1732 ^{18 4}	2	360	13,344	—	D:o.	
Faltzburgska d:o.	D:o af 1 stipendium, ambulerande mellan de olika fakulteterna.	Generaladjutanten C. G. Faltzburg.	1750 ^{18 1}	1	22	5,306	—	D:o.	
Filénska d:o.	D:o af 3 stipendier för mera sällsynt skicklighet och lärdom.	Kommerserådet P. E. Filén.	1822 ^{7 12}	4	1,203	40,877	—	D:o.	
Fjerde-november-stipendiet.	D:o dels af 1 resestipendium för vistelse i Norge och dels af belöning åt svenske författare, som behandla norska förhållanden.	—	1864 ^{28 10}	1	600	33,995	—	D:o.	77)
Edvard Flygares stipendii-inrättning.	D:o af 3 stipendier, företrädesvis för studerande från norra Bohuslän eller af Vestmanlands-Dala nation.	Litteratören J. G. Carlén o. h. h. Emelie Flygare-Carlén.	1875 ^{18 3} 1879 ^{27 1}	3	479	12,685	—	D:o.	
Franzénska stipendii-inrättningen.	D:o af 2 blifvande stipendier, företrädesvis till studerande af Göteborgs och Kalmar nationer.	Prosten J. Franzén.	1864 ^{11 3}	—	—	8,517	—	D:o.	78)
Geijerska (E. G.) d:o.	D:o af pris för afhandling i svenska historien.	Nils Arfvedson m. fl.	1854 ^{30 5}	—	—	5,374	—	D:o.	79)
D:o (C. F.) d:o.	D:o af 1 stipendium för teologie studerande af Vermlands nation.	Brukspatronen C. F. Geijer.	1794 ^{20 7} 1795 ^{2 1} 1886 ^{15 5}	1	70	1,876	—	D:o.	
Jenny Linds Erik Gustaf Geijers stipendium.	D:o af 2 stipendier, det ena för studerande i historia och det andra alternerande för studerande i filosofi eller estetik och musikens historia eller litteraturhistoria.	Fru Jenny Lind-Goldschmidt.	1886 ^{15 5}	—	—	51,000	—	D:o.	80)
Glasskastipendii-inrättningen.	D:o af 3 d:o, 1 till studerande af Norrlands nation, 1 till studerande af Gotlands nation och 1 till medicine studerande.	Professorn O. Glas.	1877 ^{20 8}	3	400	12,885	—	D:o.	
Graffmanska d:o.	D:o af 4 d:o, därpå 3 till Södermanlands-Nerikes nation.	Domprosten H. Graffman o. h. h. Fredrika Beata Hedenström.	1818 ^{27 7} 1824 ^{29 5}	4	675	15,582	—	D:o.	
Grönvallska d:o.	D:o af 5 d:o till studerande inom Vestmanlands-Dala nation.	Lagmannen A. Grönvall.	1752 ^{7 1}	4	115	4,308	—	D:o.	

Kalseniska professorsfonden.	Grundläggande af en teologisk profession med särskildt ändamål att vederlägga fritänkares villfarelser.	Biskopen Anders Kalsenius.	1747 ^{10, 11}	1	291	5,980	—	Uppsala universitet.	90)
Kalmar nations jubelstipendii-inrättning.	Utdelning af 2 stipendier, ett varande och ett blifvande, åt studerande af Kalmar nation.	—	1878	1	250	9,127	—	D:o.	91)
Kemiska donationen.	Främjandet af det vetenskapliga forskningsarbetet vid institutionen för allmän och analytisk kemi genom utdelande af arvoden åt biträden, behöfliga för kemi professorerna vid experimentala vetenskapliga undersökningar.	Professor P. T. Cleve.	1895 ^{1, 2}	—	—	2,767	—	D:o.	92)
Kniggeska stipendii-inrättningen.	Utdelning af 1 stipendium för resor » i den allmänna och enskilda hushållningen».	Handelsmannen J. B. Knigge o. h. h. Anna Maria Torsson.	1795 ^{26, 5}	1	135	3,522	—	D:o.	92)
Kronbergiska stipendiifonden.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Vestmanlands-Dala nation, med företråde för släktingar till gifvarinnan eller hennes man.	Änkefru Maria Kronberg, f. Östberg.	1888 ^{14, 5}	2	300	10,688	—	D:o.	92)
Kåhreska stipendii-inrättningen.	D:o af 6 d:o, däraf 3 för födde i Småland och Vexjö stift, 2 i Västergötland och 1 i Uppland.	Kanslisten Gudmund Kåhre o. h. h. Anna Pedersdotter.	1684 ^{14, 3}	7	209	6,223	—	D:o.	92)
Landinska d:o.	D:o af 2 d:o åt juris studerande af Stockholms nation.	V. presidenten C. L. Landin.	1878	2	320	8,000	—	D:o.	92)
Lefflerska d:o.	D:o af 2 d:o åt studerande med vissa i donationsurkunden närmare angifna kvalifikationer.	Bagaremästaren Th. F. Leffler.	1884 ^{19, 8}	2	300	10,543	—	D:o.	92)
Leijelska d:o.	D:o af 4 d:o åt studerande af testators släkt, men, i brist däraf, åt obemedlade adliga studerande.	Brukspatronen Adam J. Leijel.	1729 ^{19, 3}	4	420	12,101	—	D:o.	92)
Levinska (A. L.) d:o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Stockholms nation.	Adolf Ludvig Levin.	1778 ^{21, 12}	2	65	1,631	—	D:o.	92)
Levinska (L. V.) d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af donators släkt, men, i brist däraf, åt studerande af Göteborgs nation.	Bokbindaremästaren L. V. Levin.	1879 ^{23, 5}	3	600	18,272	—	D:o.	92)
Lidbeckska d:o.	D:o af 6 d:o åt studerande af Vestgöta nation.	Demoiselle Anna Elisa Lidbeck.	1865 ^{15, 5} 1878 ^{21, 11}	8	1,980	56,538	—	D:o.	92)
Lidénska d:o.	D:o af 2 d:o åt studerande af Östgöta nation.	Professor J. H. Lidén.	1779 ^{1, 11}	2	360	6,819	—	D:o.	92)
D:o fonden.	Böckers inköpande åt universitetets bibliotek.	Densamme och hans moder prostiinnan Hedvig Sofia Exing.	1787 ^{1, 3} » ^{3, 3}	1	80	2,000	—	D:o.	92)
D:o d:o.	Aflöning åt en biblioteks-amanuens.	Densamme.	»	1	87	3,737	—	D:o.	92)
Lidén-Schröderska d:o.	Blifvande amanuenslöner för universitetets bibliotek.	Professor J. H. Schröder.	1851 ^{19, 6} 1854 nov.	—	—	9,200	—	D:o.	94)
Lignellska stipendiifonden.	Utdelning af 1 stipendium åt studerande af Göteborgs nation.	Språkläraren C. F. Lignell.	1846 ^{14, 3}	1	180	4,500	—	D:o.	95)
Linckska d:o.	D:o af blifvande stipendier åt studerande af Östgöta nation.	Inspektoren C. M. Linck o. h. h. Christina Charlotta Linck.	1883 ^{14, 4}	—	—	16,000	—	D:o.	95)
Hans Linds stipendiifond.	D:o af 2 d:o åt studerande, som är af testators släkt, eller, i brist däraf, åt studerande födde i Bohuslän.	Postmästaren Hans Lind.	1889 ^{7, 9}	2	150	5,050	—	D:o.	95)
Lindblomska stipendiifonden.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Östgöta nation.	Professorn Nils Lindblom och hans arvingar.	1793 ^{31, 12}	2	60	1,692	—	D:o.	95)
Lindeliska d:o.	D:o af 2 stipendier, 1 åt studerande af Upplands och 1 åt studerande af Södermanlands-Nerikes nation.	Brukspredikanten J. Lindelius.	1786 ^{6, 5}	2	45	1,650	—	D:o.	95)
Lindhska d:o.	D:o d:o, 1 åt studerande af Smålands och 1 åt studerande af Vestmanlands-Dala nation.	Stiftaren okänd.	—	2	255	6,815	—	D:o.	95)
Lindqvistska d:o.	D:o af 1 stipendium åt studerande finsk yngling.	Mademoiselle Fredrika Lovisa Lindqvist.	1841 ^{4, 4}	2	250	6,971	—	D:o.	95)
Lotten v. Kræmerska d:o.	D:o d:o åt kvinnlig studerande.	Fröken Lotten v. Kræmer.	1871 okt.	—	—	1,527	—	D:o.	95)
Landbergiska (J. G.) d:o.	D:o af 2 stipendier åt teologie studerande af Stockholms nation.	Teol. d:r J. G. Lundberg.	1878 ^{27, 6}	4	160	4,219	—	D:o.	95)
D:o (C.) d:o.	D:o af 3 d:o åt företrädesvis studerande af Norrlands nation.	Fil. d:r Carl Lundberg.	1880 ^{15, 6}	3	200	6,084	—	D:o.	95)
Luttemanska d:o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af donatorernas släkt eller, i brist däraf, åt någon af filosofiska fakultetens utmärktare docenter.	Frosten C. F. Lutteman o. h. h. Mathilda Lutteman.	1851 ^{6, 8}	2	85	2,312	—	D:o.	95)
Löwenhjelska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande från Karlstads elementarläroverk.	Brukspatronen C. O. Löwenhjelm.	1875 ^{15, 6}	3	400	10,747	—	D:o.	95)
Melanderhjelska d:o.	D:o af 1 stipendium åt studerande i de matematiska vetenskaperna.	Professorn D. Melanderhjelm.	1793 ^{10, 7}	1	37	2,056	—	D:o.	95)
D:o biblioteksdonationen.	Underhåll och förökande af donators till biblioteket skänkta boksamling.	Densamme.	1801 okt. 1805 ^{7, 3}	—	30	750	—	D:o.	95)
Mellqvistska stipendiifonden.	Utdelning af 2 stipendier åt studerande af Vermlands nation med företråde för teologie studerande, hvilkas föräldrar tillhört eller tillhöra Karlstads stad.	Kyrkoherden L. F. Mellqvist.	1863 ^{31, 5}	—	—	8,415	—	D:o.	95)
Mitanderska d:o.	D:o d:o åt studerande af Vermlands nation.	Fru Anna M. Mitander.	1843 ^{7, 2}	3	200	5,375	—	D:o.	95)

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1900		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
Molinska stipendiifonden.	Utdelning af 2 stipendier åt studerande af testators släkt eller, i brist däraf, åt studerande af Vestmanlands-Dala nation.	Domprosten Lars Molin.	1723 ¹⁶ / ₄	3	135	4,634	—	Uppsala universitet.	
Murénska d.o.	D:o af 1 eller flere stipendier till studerande af Gestrike-Helsinge nation.	Grosshandlaren P. Murén.	1884 ¹ / ₅	3	615	15,976	—	D:o.	
Nesseliiska d.o.	D:o af 14 d:o, 2 åt Sudermanni, 2 åt Vestmanni, 9 åt »Fjerdhundrensens» eller åt Upplandi, födde i Uppsala län, och 1 åt finsk studerande eller Ostrobotniensis.	Professoren I. N. Nesselius.	1736 ⁵ / ₁	13	125	21,966	—	D:o.	97)
Nibeliiska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Vestmanlands-Dala nation.	Biskopen G. Nibelius arvingar.	1850 ⁷ / ₁₁	1	126	3,351	—	D:o.	
Nilson-Aschanska d.o.	D:o af dels ett och eventuellt flere, f. n. 3, släktstipendier, dels ett och eventuellt flere stipendier åt studerande af Östgöta nation, dels ock ett eller eventuellt flere, f. n. 2, stipendier åt studerande af Smålands nation.	Bergsrådet Johan Laurentius Aschan.	1850 ³⁰ / ₃ 1851 ²⁰ / ₁₀ 1853 ¹² / ₁	5	1,620	103,633	—	D:o.	98)
Nisserska d.o.	D:o af 12 blifvande stipendier, hvart och ett å minst 1,000 kr., däraf 9 släktstipendier och 3 åt studerande af Vestmanlands-Dala nation.	Öfverstelöjtnant W. A. Nisser och krigsrådet S. C. Nisser.	1877 ² / ₁ » ³⁰ / ₀	—	—	76,189	—	D:o.	99)
Math. Norbergs stipendiifond.	D:o af stipendium samt understöd till andra nyttiga inrättningar för studerande af Norrlands nation.	Professoren Jonas Stecksén.	1831 ¹⁴ / ₁	6	5,061	73,936	61,535	D:o.	99)
D:o universitetsfond.	Användning till allt hvad som länder Uppsala universitet till fördel, såsom böckers inköp, instrumenters anskaffande, reparationer, nybyggnader m. m.	Densamme.	»	—	3,394	92,535	61,535	D:o.	100)
D:o besparingsfond.	Att lemna kapital till Mathias Norbergs universitetsfond och Mathias Norbergs norrländska nationsfond.	D:o.	»	—	—	79,334	54,985	D:o.	101)
Norbergska (Isak) stipendiifonden.	Utdelning af 2 stipendier åt studerande af Norrlands nation.	Prosten Isak Norberg.	1817 ²³ / ₄	2	175	6,737	—	D:o.	
Nordlanderska d.o.	D:o af 1 stipendium åt d:o.	Stadsmajoren Erik Nordlander.	1842 ⁷ / ₀	1	135	3,611	—	D:o.	
Norenska d.o.	D:o af 2 stipendier åt studerande i allmänhet.	Kanslirådet E. Noreen.	1811 ²⁷ / ₁₉	3	140	4,239	—	D:o.	
Norénska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Vestgöta nation.	F. d. auditören A. O. Norén.	1873 ⁶ / ₁₀	1	62	1,614	—	D:o.	
Nymanska d.o.	D:o af stipendier åt medicinare studerande af Upplands och Roslags nationer.	Professor C. M. Nyman.	1881 ³⁰ / ₁₀	—	—	30,200	—	D:o.	102)
Observatori Amanuensens donationsfond.	Arfvode åt en amanuens vid observatoriet.	Professor D. Melanderhjelm, F. Mallet, E. Prosperén och J. Bredman.	1790 ¹³ / ₁₀ » ¹⁵ / ₄ 1839 ¹⁹ / ₆	1	40	1,040	—	D:o.	
Ohnéska stipendiifonden.	Utdelning af 1 stipendium åt afkomlingar af d:r J. E. Arpi samt, i brist däraf, åt studerande af Upplands nation.	Handlanden Elias Ohné.	1827 ²⁹ / ₅	1	115	2,969	—	D:o.	
Oscar II:s stipendiidonation.	Understöd åt yngre vetenskapsidkares författarverksamhet.	H. Maj:t Konung Oscar II.	1877 ⁵ / ₀	2	1,600	45,204	—	D:o.	
Oskariska stipendiinrättningen.	Utdelning af 1 stipendium åt studerande i allmänhet.	Öfverdirektören Sam. Norberg.	1823 ⁵ / ₀	—	—	4,660	—	D:o.	
Oxenstjernska biblioteksdonationen.	Förökande af Akademiska biblioteket.	Öfverhofstallmästaren frih. Carl Oxenstjerna.	1793 ¹¹ / ₁₀	—	30	750	—	D:o.	
Palmærska stipendiifonden.	Utdelning af 1 och framdeles 2 stipendier åt studerande af Östgöta nation.	Kyrkoherden Samuel Palmærus o. h. h. Katarina Ihrstadius.	1783 ²² / ₁	2	64	1,986	—	D:o.	103)
Palmbergska d.o.	D:o af 4 d:o åt studerande från Strengnäs stift.	Domprosten L. J. Palmberg.	16 . .	6	392	11,502	—	D:o.	
Piperska d.o.	D:o dels af 7 hemstipendier, 2 åt teologie studerande, 1 åt juris studerande, 1 åt medicinare studerande och 3 åt filosofie studerande, och dels af 1 blifvande reststipendium.	Grefvinnan Kristina Piper.	1719 ²⁹ / ₁₂	7	290	16,650	—	D:o.	
Posseska d.o.	Utdelning af 1 stipendium åt studerande af Stockholms nation.	Friherrinnan B. Posse, f. Ehrenborg.	1881 ² / ₁₂	2	180	3,200	—	D:o.	
Rappeska d.o.	D:o antingen af släktstipendier, 1 eller 2, eller, i brist däraf, 6 stipendier för studerande, som utgått från Fjellstedtska skolan.	Godsegaren A. F. G:son Rappe.	1880 ²⁷ / ₇ 1882 ²⁷ / ₁₂	9	800	21,268	—	D:o.	

Regnells botaniska resestipendiifond.	Utdelning hvar femte år af 1 botaniskt resestipendium.	Dr A. F. Regnell.	1859 ^{20/5}	—	—	20,548	—	Uppsala universitet.	103)
Regnells Upplands nations stipendiifond.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Upplands nation.	Densamme.	1863 ^{17/3}	2	210	5,458	—	D:o.	103)
Regnells medicinska d:o.	D:o d:o åt medicine studerande.	D:o.	1871 ^{5/5}	2	200	5,655	—	D:o.	103)
Regnells medicinska fakultetsfond.	Befrämjande af det medicinska studiet vid universitetet.	D:o.	1872 ^{17/3}	—	12,147	362,484	—	D:o.	103)
Regnells s. k. första förstärkningsfond.	Att efter nuvarande lifrättagares bortgång öfverflyttas till Regnells medicinska fakultetsfond.	D:o.	1884 ^{13/12}	—	—	36,000	—	D:o.	103)
Regnells botaniska institutionsfond.	Befrämjande af studiet af de naturliga familjerna och särdeles kännedomen om växtvärldens för de tropiska trakterna karakteristiska former m. m.	D:o.	1873 ^{23/9}	—	—	—	—	D:o.	103)
Regnells byggnadsfond.	Tillbyggnad eller utvidgning af byggnaden för den patologiska och fysiologiska institutionen vid universitetet.	D:o.	1877 ^{5/5}	—	—	—	—	D:o.	103)
Regnells zoologiska institutionsfond.	Inköp af utländska, helst ännu opreparerade naturallier för den zoologiska institutionens räkning.	D:o.	1880 ^{20/11}	—	1,965	40,086	—	D:o.	103)
Regnells medicinska resestipendiifond.	Utdelning af 2 och eventuelt flere resestipendier åt medicinska fakultetens ordinarie och extra ordinarie professorer.	D:o.	1878 ^{2/12}	—	—	—	—	D:o.	103)
Reuterdahlska stipendiifonden.	Utdelning af 2 stipendier åt teologie studerande med företräde för den, som bland sina förfäder har en medlem af Hammarskjöldska släkten under nr 135 på Riddarhuset.	Fröken Karin Gust. Hammarskjöld.	1879 ^{17/3}	—	870	141	—	D:o.	103)
Reimerska d:o.	D:o af 1 stipendium skiftesvis till studerande af Östgöta och Stockholms nationer.	Kommerserådet L. Reimer o. h. h. Johanna Gölher.	1881 ^{17/2}	—	649	10,732	—	D:o.	103)
Renströmska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande, utan afseende å nation.	Grosshandlaren S. Renström.	1882 ^{20/8}	2	1,088	41,931	—	D:o.	103)
Rettigska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Gestrrike-Helsinga nation.	Grosshandlaren R. Rettig.	1881 ^{17/3}	2	300	10,332	—	D:o.	103)
Rhedinska d:o.	D:o af 1 stipendium åt studerande, född i Vätö eller Tjörns härad, eller, i brist däraf, åt annan studerande af Göteborgs nation.	Richard, C. V. och Hilda Rhedin.	1888 ^{2/12}	2	300	10,332	—	D:o.	103)
Rhyzeliska d:o.	D:o d:o åt släktinge eller, i brist däraf, skiftesvis mellan studerande af Östgöta och Vestgöta nationer.	Biskop A. O. Rhyzelius.	1797 ^{31/5}	1	75	2,047	—	D:o.	103)
Ribbingska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Vermlands nation.	Professoren Sigurd Ribbing.	1867 ^{27/5}	3	465	16,184	—	D:o.	103)
Rinmanska d:o.	D:o af 2 blifvande stipendier, det ena åt medicine studerande och det andra åt studerande af Upplands nation.	Fröknarna Mathilda och Hanna Rinman.	1880 ^{2/10}	3	400	10,299	—	D:o.	103)
Robsahtiska d:o.	D:o af 2 stipendier åt släktingar eller, om sådana ej finnas, åt studerande af Södermanlands landskap eller från Vesterås eller Karlstads stift.	Brukspatronen Abraham Robsaht.	1860 ^{7/2}	1	200	5,328	—	D:o.	103)
Rosenadlerska donationen.	Myntkabinettets understöd.	Presidenten m. m. C. A. Rosenadler.	1866 ^{14/12}	—	—	2,292	—	D:o.	103)
Rosenhaneska stipendiifonden.	Utdelning af 1 stipendium åt studerande, utan afseende å nation.	Kammarjunkaren John Jennings o. h. h. Sofie Rosenhane.	1753 ^{14/11}	—	—	2,292	—	D:o.	103)
Rubensonska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Göteborgs nation.	Studeranden Ludvig Rubenson.	1881 ^{8/13}	2	400	10,729	—	D:o.	103)
Rydbergska d:o.	D:o d:o, 1 åt teologie och 1 åt medicine studerande.	Viktualiehandlanden M. Rydberg.	1879 ^{8/13}	2	1,600	30,490	—	D:o.	103)
Rydénska d:o.	D:o af 1 stipendium, skiftesvis åt teologie studerande af Gestrrike-Helsinga eller Smålands nationer.	Kyrkoherden A. Rydén.	1732 ^{15/12}	2	270	23,506	—	D:o.	103)
Rystedtska d:o.	D:o skiftesvis åt teologie och medicine studerande.	Landtbrukaren C. G. Rystedt.	1797 ^{9/11}	—	110	2,750	—	D:o.	103)
Rönnowska d:o.	D:o dels af 1 premium för de bästa anatomiska preparater och dels af 1 utrikes resestipendium.	Kungl. franska statsrådet Casten Rönnow.	1813 ^{12/3}	1	87	4,993	—	D:o.	103)
D:o donationen.	Understöd åt anatomie professorn.	Densamme.	1880 ^{22/3}	2	1,575	54,845	—	D:o.	103)
Sederholmska stipendiifonden.	Utdelning dels af 6 hemrumsstipendier, 2 åt teologie, 2 åt medicine och 2 åt filosofie studerande, och dels af resestipendier, 1 utrikes hvar tredje år och 2 inrikes årligen.	Förste expeditionsskreteraren H. F. Sederholm.	1810 ^{26/1}	2	300	7,843	—	D:o.	103)
Segrellska d:o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Vestgöta nation.	Ekonomiintendenten Nils Segrell.	1807 ^{9/11}	1	32	899	—	D:o.	103)
Sernsköldska d:o.	D:o af 2 stipendier åt d:o af Vestmanlands-Dala nation.	Landshöfding Samuel Sernsköld.	1856 ^{17/6}	1	150	4,008	—	D:o.	103)
Sjöbringiska d:o.	D:o af 3 d:o, däraf 2 åt studerande af Smålands nation och 1 för studerande i allmänhet.	Professoren P. Sjöbring o. h. h. Gustafva Klingestjerna.	Anmaldt	1	50	8,124	—	D:o.	103)
Sjögrenska d:o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Smålands nation.	Domprosten dr Håkan Sjögren.	1787	—	120	3,659	—	D:o.	103)
Skarstedtska d:o.	D:o d:o åt studerande af Göteborgs nation.	Professoren C. W. Skarstedt.	1847 ^{8/3}	10	1,900	100,074	—	D:o.	103)
Sleincouriska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Östgöta nation.	Professoren J. P. Sleincour.	1801 ^{7/9}	1	88	2,322	—	D:o.	103)
			1795 ^{27/6}	2	190	5,122	—	D:o.	103)
			1842 ^{8/1}	2	264	10,815	—	D:o.	103)
			1845 ^{13/6}	—	—	—	—	D:o.	103)
			1806 ^{12/7}	1	100	2,837	—	D:o.	103)
			1877 ^{1/8}	1	100	3,840	—	D:o.	103)
			1784 ^{28/1}	3	66	2,486	—	D:o.	103)

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1900		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
Solleniska stipendiifonden.	Utdelning af 4 stipendier, 1 för adelsman, ett för prästson, ett för borgarson och ett för lappmansson eller, i brist däraf, till någon lappskola.	Prosten M. Sollenius o. h. h. C. Stålhandske.	1725 ¹⁶ / ₁₀	2	90	7,138	—	Uppsala universitet.	
Sparfveltska d:o.	D:o af 1 stipendium åt studerande i allmänhet.	Majoren A. Sparfeldt o. h. h.	1695 ⁸ / ₁₁	1	110	2,834	—	D:o.	
Stagnellska d:o.	D:o d:o åt studerande af Norrlands nation.	Landtmätaren E. J. Stagnell o. h. h.	1853 ¹⁰ / ₄	1	120	3,064	—	D:o.	
Stenbergiska d:o.	D:o d:o åt studerande af Gotlands nation.	Tullinspektoren P. Stenberg.	Anmaldt 1867	1	20	1,097	—	D:o.	
Stenhammarska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Östgöta nation.	Teol. dr. M. Stenhammar.	1836 ²⁰ / ₈ 1840 ³ / ₁₁	2	450	16,192	—	D:o.	107)
Stieglerska d:o.	D:o af 8 d:o, 4 åt teologie studerande, 2 åt filosofie studerande och 2 åt studerande i allmänhet.	Handelsmannen Jacob Stiegler.	1710 ²⁴ / ₃	9	2,080	120,729	—	D:o.	
Stjerncreutzska d:o.	D:o d:o, 2 för hvarje fakultet, samt dessutom tillfälligtvis af 1 resestipendium.	Häradshöfdingen Zacharias Stjerncreutz.	1794 ⁶ / ₉ 1799 ⁶ / ₄	10	806	37,527	—	D:o.	108)
Strandbergiska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Östgöta nation.	Assessoren Zacharias Strandberg.	1786 ³⁰ / ₁	2	180	5,404	—	D:o.	92)
D:o biblioteksfonden.	Inköp af medicinsk litteratur för universitetets bibliotek.	Densamme.	1791 ⁶ / ₄	—	37	916	—	D:o.	
Sundbergiska stipendiifonden.	Utdelning af 5 stipendier, däraf 2 åt teologie studerande af Stockholms, Upplands eller Gestrrike-Helsinges nationer, 1 åt teologie studerande af Göteborgs, 1 åt dylik studerande af Vermlands nation samt 1 åt filosofie studerande.	Ärkebiskop A. N. Sundberg.	1895 ¹¹ / ₁₁	6	1,000	25,104	—	D:o.	
Sundbladiska d:o.	Utdelning af minst 2 blifvande stipendier.	Fru Hedvig Bervalld.	1881 ⁷ / ₅	—	—	22,569	—	D:o.	109)
Sundlerska d:o.	D:o af 1 stipendium åt studerande i allmänhet.	Landskamreraren Thore Sundler.	1798 ²⁷ / ₇ 1799 ²² / ₉	1	82	2,149	—	D:o.	
Svanbergiska donationen.	Främjande af arbeten och studier vid institutionen för allmän och analytisk kemi.	Professoren L. F. Svanberg och ingenjören J. J. T. Svanberg.	1877 ¹⁴ / ₂ 1880 ²⁶ / ₁₁	1	842	30,799	—	D:o.	
Svanbergiska (Jöns) stipendiifonden.	Utdelning af 1 stipendium åt studerande vid universitetet.	Fröknarna Charlotte och Ebba Svanberg.	1880 ¹⁸ / ₅	1	80	4,476	—	D:o.	
Swederiska d:o.	D:o d:o åt medicine studerande af Vestmanlands-Dala nation, med företräde för släktinge till gifvaren R. A. Swederus.	Extra provinsialläkaren R. A., skogsförvaltaren K. E. och adjunkten M. B. Swederus.	1895 ⁹ / ₁₂ > 14 ¹² / ₁₂ > 16 ¹³ / ₁₃	1	120	3,160	—	D:o.	
Södermanska stipendiidonationen.	D:o af 1 eller flere stipendier för studerande af Upplands nation.	Grosshandlaren H. W. Söderman.	1877 ⁵ / ₉	1	67	4,465	—	D:o.	
Tengmalmska stipendiifonden.	D:o af 2 d:o åt studerande af Vestgöta nation.	Handelsmannen Erik Tengmalm.	1801 ² / ₁	1	110	3,522	—	D:o.	
Terseriska d:o.	D:o d:o åt studerande af den »Wessmanniske nationen».	Borgmästarinnan Margareta Terserus.	1703 ²⁵ / ₈	2	150	3,590	—	D:o.	
Tollstenska d:o.	D:o d:o, 1 åt studerande af Upplands och 1 åt studerande af Norrlands nation.	Prosten J. Tollsten o. h. h. Vendela Cath. Löfman.	1764 ²⁷ / ₈	2	75	2,168	—	D:o.	
Tranériska d:o.	Understödjande af studiet utaf den latinska litteraturen, och särskildt dess verskonst, genom utdelning af 4 stipendier, däraf 1 docentstipendium.	Professor Johan Tranér.	1825 ¹¹ / ₃	1	801	30,963	8,200	D:o.	110)
Turdfjellska d:o.	Utdelning af 1 stipendium åt studerande af Norrlands nation.	Notarien J. E. Turdfjell.	1845 ²⁵ / ₆	1	120	3,153	—	D:o.	
Ullbergiska d:o.	D:o af 2 stipendier åt d:o.	Justitieborgmästaren Jonas Ullberg.	1839 ⁵ / ₄	2	450	11,682	—	D:o.	
Wadelliska d:o.	D:o d:o åt studerande af Vestgöta nation.	Änkefru Margareta Wadell.	1819 ⁸ / ₉	1	100	5,694	—	D:o.	
Wahlenbergiska donationsfonden.	Beredande af årlig lön åt en amanuens vid naturaliekabinetet och botaniska trädgården.	Professoren m. m. Göran Wahlenberg.	1851 ¹⁰ / ₃	2	353	10,509	—	D:o.	111)
Wallbergiska stipendiifonden.	Utdelning af 2 blifvande stipendier åt teologie studerande af Göteborgs nation.	Änkefru Maria Christina Wallberg.	1874 ³¹ / ₇	—	—	11,824	—	D:o.	112)
Wallmarkska d:o.	D:o af 1 stipendium åt en yngre akademisk lärare.	Öfverdirektören vid teknologiska institutet L. J. Wallmark.	1847 ² / ₇	1	385	10,022	—	D:o.	
Walterska d:o.	D:o d:o åt studerande af Upplands nation.	Kaptenen J. Walter.	1827 ³¹ / ₃	2	144	3,680	—	D:o.	
Wedinska d:o.	D:o d:o åt studerande af Östgöta nation.	Bokhållaren C. E. Wedin.	1881 ⁵ / ₇	1	215	5,524	—	D:o.	

Wennermarkska stipendiifonden.	Utdelning af 1 stipendium åt studerande af Vermlands nation.	Mamsell Lovisa Ulrika Wennermark.	1860 ^{19/9}	1	62	1,678	—	Uppsala universitet.	
Jacob Westins fond.	Att utgöra grundfond för ett vetenskapligt samfund för befordrande af de filosofiska, filologiska och historiska vetenskaperna.	Åldermannen doktor Jacob Westin.	1878 ^{19/4}	—	6,000	77,898	—	D:o.	
Westmanska stipendiifonden.	Utdelning af 1 och framdeles 2 stipendier åt studerande af Vestgöta nation.	Majorskan Kristina Björnberg, f. Westman.	1876 ^{8/7}	1	200	6,920	—	D:o.	
Vestgöta nations jubelfeststipendii-inrättning.	D:o af 1 eller eventuelt flere stipendier åt d:o.	Skara stifts prästerskap.	1877 ^{19/13}	—	—	9,383	—	D:o.	113)
Victorinska stipendiifonden.	D:o af 7 stipendier åt d:o.	Handelsmannen Lars Victorin.	1755 ^{15/3}	8	520	15,238	—	D:o.	
Wijkmanska d:o.	D:o af 2 d:o åt studerande af Upplands och Roslags nationer.	Doktorinnan M. G. Wijkman.	1845 ^{19/6}	2	312	8,055	—	D:o.	
Wiknerska d:o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Norrlands nation.	Brukspatronen O. J. Wikner o. h. h. Anna Elisabet Bergqvist.	1866 ^{14/4}	2	130	3,436	—	D:o.	
Winbomska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Vestgöta och Upplands nationer.	Domprosten J. Winbom o. h. h. Kristina Hernberg.	1817 ^{4/10}	3	150	4,215	—	D:o.	114)
Wingårdska d:o.	D:o af 4 d:o åt studerande af Stockholms, Upplands, Gestrike-Helsing och Göteborgs nationer.	Ärkebiskopen C. F. af Wingård.	1849 ^{16/1}	4	252	6,316	—	D:o.	
Wirsellska d:o.	D:o af 2 d:o, 1 åt studerande af Smålands nation och 1 åt studerande i allmänhet.	Studenten Johan Wirsell.	1864 ^{6/6}	2	800	20,603	—	D:o.	
Wollinska d:o.	D:o af 12 d:o åt studerande i allmänhet.	Mamsell M. C. Wollin.	1863 ^{14/9}	18	1,312	49,037	—	D:o.	
Wredeska d:o.	D:o af 3 d:o åt d:o.	Grefvinnan Brig. Wrede, f. Kruus.	1713 ^{7/10}	3	340	19,176	—	D:o.	115)
Wærnska d:o.	D:o af 1 och framdeles minst 2 d:o åt studerande af Vermlands nation.	Änkefru Kristina Hülphers, f. Wærn.	1862 ^{6/8}	3	225	5,632	—	D:o.	
Wärendska d:o.	D:o af premier åt studerande af Smålands nation.	Okänd.	1882	—	—	2,820	—	D:o.	116)
Zedritzska d:o.	D:o af 4 stipendier åt studerande af Upplands nation eller och testators släktingar.	Handlanden J. Zedritz.	1732 ^{22/1}	4	238	6,776	—	D:o.	
Zetterlingska medicinska fakultetsfonden.	Främjande af den medicinska vetenskapen.	Studeranden P. O. C. Zetterling.	1872 ^{26/8}	—	—	7,899	—	D:o.	117)
D:o premiifonden.	Premier för vetenskapliga skrifter utgifvande, förträdesvis i filosofi och framför allt i kristna religionsfilosofien.	Densamme.	>	—	—	8,290	—	D:o.	68)
Ångströmska d:o.	Utdelning af ett blifvande premium åt studerande, som >med framgång och kärlek vinnlägger sig om den vetenskap, hvars framsteg mest låg professoren A. J. Ångström om hjärtat.<	Stiftad genom insamling.	1884 ^{12/1}	—	—	2,514	—	D:o.	118)
Antigonefonden.	Stipendier till för musikalisk och vetenskaplig bildning känd studerande vid universitetet.	>Antigonesällskapet.<	1860 ^{1/12}	4	400	9,628	—	D:o.	119)
Arpifonden.	Premium, som årligen tilldelas en förtjent sångare.	Enl. disposition af fil. d:r O. A. Arpi.	—	1	50	1,424	—	D:o.	120)
Stipendiifonden.	Stipendium åt student, som vistas vid akademien och befinner sig i sådana omständigheter, att äfven en ringa hjälp kan vara honom till verklig nytta.	Flere gifvare.	1854 ^{1/12}	1	100	2,909	—	D:o.	
Stockholms nations stipendiifond.	Understöd åt obemedlade studerande af Stockholms nation, som gjort sig kända för flit och goda seder.	Stockholms nation.	1869	2	200	4,383	—	Stockholms nation.	
Emil Braconiers stipendium.	D:o åt medlem af d:o.	Apotekaren F. F. Braconier.	1885 ^{29/9}	1	50	1,045	—	D:o.	
Simlinska stipendiifonden.	Stipendium åt studerande af Upplands nation.	Prästen Erik Simlin.	1819 ^{1/7}	1	150	3,524	—	Upplands nation.	
Schramska d:o.	D:o d:o.	Jacquette Schram.	1879 ^{sept.}	1	200	4,954	—	D:o.	
O. G. Söderboms premiifond.	Premium åt d:o.	Med. d:r O. G. Söderbom.	1876 ^{30/10}	1	50	1,760	—	D:o.	
Wallquietska donationen.	D:o d:o.	Professor Emil Wallquist.	1857 ^{11/3}	1	50	4,568	—	D:o.	
Bäckenbergska stipendiifonden.	Stipendium för studerande af Gestrike-Helsing nation.	Hospitalspredikanten Olof Bäckenberg.	1795 ^{19/8}	1	29	587	—	Gestrike-Helsing nation.	
Tranbergska d:o.	D:o d:o.	Bruksegaren J. Tranberg.	1824 ^{4/2}	1	90	1,846	—	D:o.	
Dahl & Walleyanska stipendiet.	D:o d:o.	Häradshöfding C. Dahl.	1831 ^{16/6}	1	150	2,961	—	D:o.	
Gefle stipendium.	D:o d:o.	Okänd.	1880 ^{2/10}	1	250	6,802	—	D:o.	
Longbergska fonden.	D:o d:o.	Studeranden A. G. Longberg.	1851 ^{8/4}	1	150	3,373	—	D:o.	
Stipendiet af den 23 mars 1866.	2 stipendier för d:o d:o.	Okänd.	1866 ^{23/3}	2	165	6,607	—	D:o.	
J. A. Andbergs stipendiifond.	D:o d:o.	Apotekaren E. A. Andberg.	1871 ^{1/12}	2	90	4,239	—	D:o.	
Kuönska premiifonden.	Premie till uppmuntran och utmärkelse åt studerande af Vestgöta nation.	Domprosten A. E. Kuös.	1860 ^{21/11}	2	180	3,000	—	Vestgöta nation.	
Taffornas fond.	D:o till uppmuntran och understöd åt d:o.	—	1861 ^{12/10}	1	50	2,904	—	D:o.	
Docenten Theorells gåfvofond.	D:o för allvar och framgång i studier åt d:o.	Docenten A. G. Theorell.	1863 ^{28/2}	—	—	215	—	D:o.	
Rektor A. G. Hollanders gåfvomedel.	Premier åt d:o.	Rektor A. G. Hollander.	1883 ^{27/10}	—	—	921	—	D:o.	
Hebbeska donationen.	Till Södermanlands-Nerikes nation, >att bidraga till nationsungdomens nöje under lediga stunder m. m.< — till inköp af musikalier och aföning åt musikanförare.	Kungl. sekr. J. F. Hebbe.	1853 ^{14/9} 1867 ^{11/11}	1	30	2,000	—	Södermanlands-Nerikes nation.	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1900		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
Bromsiska stipendiidonationen.	Stipendium till medellös, ordentlig och arbetsam studerande af Södermanlands-Nerikes nation, helst från Örebro.	Bruksegaren Joh. Conr. Broms.	1856 1/3	1	75	1,500	—	Södermanlands-Nerikes nation.	
Wibergska donationen.	D:o åt en medellös d:o, som genom sin akademiska vandell gjort sig där af värdigast.	Nationsvaktmästaren A. G. Wiberg.	1876 3/6	1	213	5,523	—	D:o.	
Södermanlands-Nerikes enskilda stipendium.	D:o åt d:o (junior), som gjort sig känd för flit och goda seder och är där af i behof.	Professor E. Walmstedt.	1868 19/9	2	303	9,497	—	D:o.	
Casselska donationen.	Pris åt nuvarande eller f. d. d:o, som under närmast föregående tre år utgifvit och försvarat samt till nationens pröfning inlemnadt den värderikaste gradualafhandling. Under år, då pris ej utdelas, användes räntan till inköp af skönlitteratur för nationens bibliotek.	K. Cassel och Th. L. Bohnstedt.	1859 1/3	1	50	1,000	—	D:o.	
V. f. N:s fond.	Stipendium åt d:o, med företrädare för den, som genomgått Nyköpings högre allmänna läroverk.	Sällskapet Vännerna från Nyköping.	1890 21/6	1	100	2,000	—	D:o.	
Margaretha Holms d:o.	D:o åt d:o, som genom sin akademiska vandell visat sig ett sådant understöd fullt värdig.	Apotekaren A. E. Andberg.	1876 26/4	1	200	4,492	—	D:o.	
A. W. Löfgrens stipendiifond.	D:o för fattig d:o, som utmärker sig för flit och rena seder.	Änkefru U. E. Löfgren, f. Löfgren.	1876 9/12	1	270	6,000	—	D:o.	
Watzska fonden.	Grundfond för ett premium åt studerande af Vestmanlands-Dala nation.	Kyrkoherden J. Watz.	1877	—	—	178	—	Vestmanlands-Dala nation.	
Wallinska premiifonden.	Premium åt d:o.	Ärkebiskopen J. O. Wallin.	1837 27/4	1	75	1,696	—	D:o.	
Schedvinska d:o.	D:o d:o.	Akademiräntmästaren Schedvin.	—	—	—	1,000	—	D:o.	
Wallmanska stipendiifonden.	Stipendier åt d:o.	Direktör C. Wallman.	—	4	213	5,079	—	D:o.	
Möllerska d:o.	Stipendium åt d:o.	Rådman Möller.	—	1	75	1,641	—	D:o.	
Forsbergiska premiifonden.	Premium åt d:o.	Prosten Forsberg.	—	1	50	1,070	—	D:o.	
Biskop Fahlerantz premiifond.	D:o d:o.	Okänd.	1893 7/9	1	75	1,549	—	D:o.	
Dr A. Forsbergs donationsfond.	D:o d:o.	Dr Aug. Forsberg.	—	—	—	2,000	—	D:o.	121)
Ödmanska fonden nr 1.	Stipendium till medlemmar af Smålands nation i Uppsala.	Onämnd.	1853 25/12	—	—	4,000	—	Smålands nation.	
D:o d:o nr 2.	D:o d:o.	D:o.	—	—	—	834	—	D:o.	
Dicksonska bostadsfonden.	Att i nationshuset hyra rum åt där af förtjente, behöfvande studerande, tillhörande Göteborgs nation.	Dr Charles Dickson.	1874 27/2	3	—	8,000	—	Göteborgs nation.	122)
A. Svenssons understödsfond.	Understöd åt en behöfvande filosofie licentiat af d:o, som är befordrad till docent i någon af de världsliga fakulteterna och är född i Göteborg eller dess område samt har genomgått högre elementarläroverk i nämnda stad.	Härads höfding A. Svensson.	1881 22/7	1	533	11,837	—	D:o.	123)
Ribbing-Svartengrenska stipendiifonden.	Hjälp åt fattig studerande af Vermlands nation i Uppsala.	Professor Ribbing och dr Svartengren.	1869 25/9	1	110	2,000	—	Vermlands nation.	
Tranbergiska d:o.	D:o d:o.	Brukspatronen J. Tranberg.	1824	1	30	500	—	D:o.	
Nordensons stipendiifond.	Stipendium åt en teologie studerande af Norrlands nation.	Prosten O. Nordenson i Resele o. hans maka.	1860 1/2	1	160	3,533	—	Norrlands nation.	
Sellstedts d:o.	D:o åt medlem af d:o från Ångermanland eller Norrbotten.	Stud. O. A. Sellstedt.	1844 15/9	1	50	1,122	—	D:o.	
Axlings d:o.	D:o åt medlem af d:o.	Fru Hulda Melaine Axling.	1892 5/8	1	250	5,149	—	D:o.	
Sidners d:o.	Musikstipendium åt medlem af Norrlands nations sängförening.	Genom en konsert i Gefle och Herrnösands musiksällskap.	1877 2/2 > 28/9	2	50	1,204	—	D:o.	
Delldéns fond.	Räntan till understöd åt Norrlands nations bibliotek.	Professor C. O. Delldén o. hans maka.	1854 10/1	—	54	808	—	D:o.	
Svegs kommuns medel.	Bidrag till blifvande studenthem för studerande från Jemtland och Herjedalen.	Svegs kommun.	1890 17/8	—	—	250	—	D:o.	
Gotlands nations stipendiifond.	Stipendier åt medlemmar af Gotlands nation.	Juris kand. J. C. Löfvenberg.	1848 20/12	2	200	6,508	—	Gotlands nation.	
Kolmodinska stipendiet.	D:o d:o.	Gust. Kolmodin.	1890 27/5	2	170	4,111	—	D:o.	
Arvid Sundbergs stipendiifond.	D:o d:o.	Lektor Arvid Sundberg.	1874 1/6	2	200	6,403	—	D:o.	
Boströmska stipendii-inrättningen.	Utdelning af understöd eller premie åt en eller flere studerande af Norrlands nation.	—	1898	—	—	1,856	—	Uppsala universitet.	124)

Cervinska stipendii-inrättningen.	Utdelning af stipendier å 400 kr. hvar företrädesvis åt medellöse studerande, besläktade med testator, och i öfrigt helst åt studerande, födde inom Kronobergs län.	Bankiren C. G. Cervin och h. h. Jenny Meurk.	1899 ¹⁰ / ₃	—	—	50,627	—	Uppsala universitet.	
Ekmanska d:o.	D:o af 2 d:o till teologie studerande af Smålands nation.	F. d. slottspastorn A. W. Ekman.	1898 ²⁵ / ₄	1	400	10,054	—	D:o.	
Häggska d:o.	D:o af 1 stipendium till medellös studerande, företrädesvis till släktinge till gifvarinnan och hennes man.	Änkefru Beata Sofia Hägg, f. Hæger.	1895 ¹⁷ / ₃	—	—	8,324	—	D:o.	
Kempeska donationen.	Aföning åt e. o. professor i växtbiologi.	Konsuln Fr. Kempe.	1897 ⁶ / ₁₁	1	4,709	155,035	—	D:o.	
Langska stipendii-inrättningen.	Utdelning af stipendier åt välförtjent medicine studerande, företrädesvis af Göteborgs nation.	Fröken Sofia Lang.	1898	—	—	6,489	—	D:o.	
Nybergiska d:o.	D:o af 1, eventuellt 2 d:o till filosofie studerande af Vestgöta nation, med företräde för släktinge och studerande från Borås.	Kollegan J. A. Nyberg.	1893 ²³ / ₅	—	—	3,000	—	D:o.	
Palmstruchska d:o.	D:o af 1 stipendium med företräde för den, som studerar botanik eller zoologi.	Catharina Charlotta Crusenstolpe.	1883 ⁵ / ₃	—	—	3,581	—	D:o.	
Selgrenska d:o.	D:o af 2 stipendier till studerande af Gestrike-Helsinges nation.	F. d. rektorn J. Selgren.	1893 ³⁰ / ₁	4	760	19,895	—	D:o.	
Sjödahliska d:o.	D:o af 1 stipendium åt teologie studerande af Upplands nation.	Kyrkoherden E. Sjödahl.	1890	1	100	2,500	—	D:o.	
Stockholms nations jubelfest-donation.	D:o d:o till studerande af Stockholms nation.	—	1900	—	—	17,700	—	D:o.	
Svensson-Bissmarkska donationen.	D:o d:o åt studerande, med företräde för släktinge till testatrix eller hennes man eller till yngling född inom Vexjö stift.	Änkefru Emilia Svensson, f. Bissmark.	1886 ²³ / ₅	—	—	5,000	—	D:o.	
Törnlundiska stipendii-inrättningen.	D:o af 1, eventuellt flere stipendier till studerande af Upplands nation.	Grosshandlaren F. O. Törnlund.	1892 ¹³ / ₆	1	500	30,700	—	D:o.	
Törnlundiska d:o.	D:o d:o åt medicine och filosofie studerande.	Densamme.	—	1	200	31,000	—	D:o.	
Wijkska d:o.	D:o af 2 stipendier, det ena åt studerande af Göteborgs nation, det andra åt den, som studerar botanik.	Grosshandlaren Olof Wijk o. h. h. Carolina Dickson.	1896 ²⁴ / ₄	2	1,200	31,325	—	D:o.	
Ödmanska d:o.	D:o af 2 stipendier till studerande af Smålands nation.	Okänt.	1897 ¹⁴ / ₁₂	—	—	4,000	—	D:o.	
			1853 ²⁵ / ₁₂	—	—	—	—	D:o.	
d) Stiftelser för sjukvård.									
Aron Forsska fonden.	Betalande af den fastställda sjukhusafgiften för sjuke, som på det Akademiska sjukhuset blifvit vårdade och tillhöra Uppsala stads och akademis arbetande och tjenstefolksklasser eller ock äro i staden bosatte handverkslärlingar och gesäller.	Konditor Aron Forss.	1853 ²² / ₄	29	860	21,500	—	Uppsala universitet.	
Freundtska donationen.	Understöd åt bröstsjuka studerande af Södermanlands-Nerikes nation för att bereda dem tillfälle till vård utom Uppsala.	Änkefru Maria Lovisa Freundt.	1888 ²⁶ / ₃	4	1,187	30,864	—	Södermanlands-Nerikes nation.	
Bergholmska sjukhusfonden.	Användning till förmån för universitetets medicinska och kirurgiska kliniker.	Akad.-kursorn A. Bergholm o. h. h. A. K. Uplinq.	1859 ¹⁶ / ₃	—	1,782	59,640	36,000	Uppsala universitet.	
Beroniiska fonden.	Understöd med kläder och föda åt tillfrisknade patienter, som vårdats å Akademiska sjukhuset.	Handlanden Knut Bernhard Beronius.	1860 ¹ / ₄	—	105	8,466	—	D:o.	
Bjurzons sjukhusfond.	Underhåll af 2 frisångar å Akademiska sjukhuset till förmån för medellöse sjuke.	Gårdsegaren Jonas Bjurzon.	1870 ⁶ / ₇	6	420	10,500	—	D:o.	
Bjurzons fond för befrämjande af sjukvård.	Aföning åt ett bildadt fruntimmer att såsom föreståndarinna för sjuksköterskorna å Akademiska sjukhuset öfver dem utöfva tillsyn.	Exekutorerna af densammes testamente, justitierådet K. Olivecrona och handlanden P. Lundberg.	1880 ³⁰ / ₁₀	1	500	14,241	—	D:o.	
Bredmanska sjukhusfonden.	Förökande af sängar på Akademiska sjukhuset för sjuke studerande, som där behöfva intagas.	Professoren Johan Bredman.	1884 ¹ / ₇	—	340	8,500	—	D:o.	
Disa Böttigers fond.	Årliga underhållet af en frisång å Akademiska sjukhuset.	Fröken Fredrika Böttiger.	1855 ¹⁸ / ₁₁	2	240	6,000	—	D:o.	
Cronhjelmiska testaments- och Lutäkersfonden.	»Nosocomijhusets reparation och byggnad».	Universitetskansleren greve Gustaf Cronhjelm.	1879 ¹⁶ / ₅	—	80	2,000	—	D:o.	
Glasska sjukhusfonden.	Räntans tilldelande åt barnmorska, som längre tid tjenstgjort vid Akademiska sjukhuset, eller, om sådan person icke finnes, åt sköterska, som längre tid därstädes tjenstgjort.	Professoren Olof Hammarsten o. h. h. Lotten Glas.	1880 ²⁰ / ₅	1	50	1,050	—	D:o.	
Grönbeckska fonden.	D:o åt en eller två vid Akademiska sjukhuset förr anställda, till vidare tjenstgöring oförmögna sjuksköterskor.	Handlanden C. E. Grönbeck.	1873 ¹⁰ / ₅	1	100	3,577	—	D:o.	
Hebbeska d:o.	Donationen gjord till Sätra brunns fattigkassa utan angifvet ändamål.	Brukspatronen Anders Hebbe.	1823 o.	—	120	3,000	—	D:o.	
Hellmanska d:o.	Underhåll af en frisång å Akademiska sjukhuset i Uppsala för medellös sjukling, tillhörande Uppsala stad, af handels- eller handverksklassen eller af arbetsklassen.	Juveleraren A. F. Hellmans sterbhusdelegare.	1824	6	418	10,450	—	D:o.	
			1887 ⁹ / ₆	—	—	—	—	D:o.	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1900		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
Kalseniska Sättrabrunnsfonden.	Ändamålet med det kontanta kapital, som jämte själfva brunnen till den medicinska fakulteten donerades, angifves i donationsurkunden vara, att medicinae studiosi därmed skola belönas och de fattige under deras brunnskur underhållas.	Biskopen Anders Kalsenius o. h. h. Lisa Le Moine.	1747 ^{10/10} 1748 ^{21/6}	—	67	1,667	—	Uppsala universitet.	131)
Liljebladiska fonden.	Underhållande af en hederlig sjuk å Akademiska sjukhuset.	Mademoiselle Sofia Kristina Liljeblad.	1868 ^{21/7}	7	240	6,000	—	D:o.	
Lundbergiska sjukhusfonden.	Underhåll af en frisäng å Akademiska sjukhuset till förmån för vaktbetjeningen vid länets residens i första rummet och timmermän i Uppsala stad i andra rummet.	Kansliposten Erik Lundberg o. h. h. Helena Katarina.	1863 ^{6/12}	—	—	7,471	—	D:o.	132)
Nilson-Aschanska d:o.	Aflöning åt en amanuens vid Akademiska sjukhusets kirurgiska afdelning.	Bergsrådet Johannes Laurentius Aschan.	1853 nov.	4	162	3,012	—	D:o.	
Regnells sjukhusfond.	Underhåll af en frisäng å Akademiska sjukhuset.	Dr A. F. Regnell.	1884 ^{24/8}	6	420	10,500	—	D:o.	
Regnells medicinska klinikers fond.	Understöd af arbetena å den medicinska klinikers laboratorium.	Densamme.	1884 ^{31/3} 1889 ^{1/4}	—	444	13,966	—	D:o.	
Schrammska fonden.	Underhåll af en frisäng för någon fattig yngling.	Änkefru J. L. Schram, f. Ström.	1878 ^{8/1}	2	208	5,200	—	D:o.	
Strandbergiska sjukhusfonden.	Aflöning åt en amanuens vid »Nosocomio Academiæ».	Assessoren d:r Z. J. Strandberg.	1791 ^{6/4}	2	58	1,169	—	D:o.	
F. d. lasarettfonden.	Skänkt till gamla lasarettet utan särskildt angifvet ändamål.	Mademoiselle M. D. Pousette.	1856 ^{3/6}	—	180	6,000	—	D:o.	
Swanbergiska (E. S.) donationen.	Underhåll af en frisäng å Akademiska sjukhuset.	Fröken Sofie Swanberg.	1880 ^{30/5}	—	—	6,000	—	D:o.	133)
Swartzska fonden.	Understöd åt Uppsala läns lasarett och korhus.	Majoren August Swartz.	1865 ^{15/5} 1866 ^{2/7}	—	400	10,000	—	D:o.	
Svenssonska donationen.	Beredande af kostnadsfri vård åt patienter å Akademiska sjukhuset.	Änkefru Maria Svensson.	1887 ^{3/3} 1893 ^{1/3}	—	—	1,500	—	D:o.	133)
Sämanska Sättrabrunnsfonden.	Utvidgande af den Kalseniska hospitalsbyggnaden vid Sättra hälsobrunn (se ofvan Kalseniska Sättrabrunnsfonden).	Brukspatronen Anders Sämman o. h. h. Kari Lisa Alm.	1787 ^{11/8} 1805 ^{12/6}	—	68	1,700	—	D:o.	131)
Hugo Tamms fond.	Underhåll af en å två frisängar för vård af medellöse sjuke vid Akademiska sjukhuset.	Godsegaren Hugo Tamm.	1866 ^{6/6}	4	400	10,000	—	D:o.	
Wahlströmska fonden.	D:o af en frisäng å d:o för vård af medellös sjuk.	Änkefru Emma Wahlström.	1883 ^{8/5}	—	—	10,000	—	D:o.	112)
Wallqvistska d:o.	Användning till förbättringar, af hvilka Akademiska sjukhuset kan vara i behof.	Professor Elof Wallqvist.	1857 ^{11/8}	—	600	15,000	—	D:o.	
Zetterlingska d:o.	Understöd åt behöfvande sjuklingar å Akademiska sjukhuset med företrädesrätt för dem, som behöfva längre vård för svårare lidande.	Studeranden P. O. Chr. Zetterling.	1872 ^{26/8}	4	200	5,000	—	D:o.	
Medico-teologiska besparingsfonden.	Nya sjuksängars inrättande vid Akademiska sjukhuset.	Besparingar af Rikens Ständers medico-teologiska stipendier.	1813 ^{8/6}	—	—	6,250	—	D:o.	130)
Cassa studiosorum pauperum.	Understöd åt fattige och sjuke studerande äfvensom vid dödsfall att bidraga till bekostande af sådana studenters begravande.	—	—	—	—	23,220	—	D:o.	134)
Rinmanska fonden.	Bekostande af 1 frisäng å Akademiska sjukhuset för obemedlad sjuk.	Fröken Hanna Rinman.	1886 ^{3/11}	—	—	5,028	—	D:o.	
f) Pensionsfonder.									
Allmänna pensionsinrättningens hjälpfond.	Täckande af brist, som kan uppstå i allmänna pensionsinrättningens inkomster.	Konsistoriebeslut.	1895 ^{2/3} 1895 ^{22/3}	—	—	19,394	—	Uppsala universitet.	135)
Akademistatens s. k. enskilda änke- och pupillkassa.	Att lemna pensioner åt »the hederligare till akademistaten hörande personers änkor och omyndiga barn».	Beslut af akademistaten. Konsistoriebeslut.	1781 ^{24/3}	7	791	18,482	9,800	D:o.	136)
Akademistatens fattigkassa.	Uti stiftelsebeslutet säges, att ingen annan skall få del af kassan »än the, som tjena eller tjent samt niuta försvar under Kongl. Akademien, såsom ock thesas enkor och omyndiga barn, till thess the fyllt sina 15 år och bevisas vara nödlidande».	D:o.	1751 ^{26/11}	3	34	11,620	—	D:o.	137)

Rabeniiska donationen.	Vid skilsmässan 1718 säges, att denna fattigkassa skall vara en egentligen s. k. fattigkassa för de ringare. Understöd åt någon ogift professorsdotter.	Mademoiselle Julia Christina Rabenius.	1827 ² / ₇	1	75	1,500	—	Uppsala universitet	
von Schubert-Solandiska d:o.	Understöd för fattiga fruntimmer och i synnerhet för dem, som af långvarig sjukdom äro sängliggande, vare sig änkor eller ogifta döttrar efter akademiska ämbets- och tjänstemän.	Kungl. kammarrådet Ernst Konstantin von Schubert.	1829 ³ / ₄	1	99	1,650	—	D:o.	
Spanamålsgratior.	Understöd åt änkor efter akademistatens tjänstemän.	—	—	24	4,458	138)	—	D:o.	138)
D:o.	Understöd till lägre betjeningens änkor och barn eller betjenterna själva, då de blifva oförmögne att tjena.	—	—	11	436	139)	—	D:o.	139)
g) Pensionskassor.									
Akademiska pensionsfonderna.	Att lemna pensioner åt ämbets- och tjänstemäns änkor och oförsörjda barn.	Kungl. bref.	1849 ¹² / ₂	30	15,533	223,791	—	Uppsala universitet och särskild direktion.	140)
Vaktbetjeningens pensionsfond.	D:o till vaktbetjeningens vid universitetet d:o d:o.	Kanslersbref.	1873 ²⁰ / ₃ 1895 ²⁹ / ₁₀	11	1,200	24,326	—	Uppsala universitet.	141)
h) Andra stiftelser och invättningar.									
Bredmanska graffonden.	Till vård af professor Bredmans graf och grafmonument.	C. W. Engelbrecht, Uppsala.	1861 ³⁰ / ₇	—	—	236	—	Norrlands nation.	
			Summa	—	670	146,399	5,063,561	272,955	
D. I Enköpings stad.									
a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.									
Enköpings fruntimmersförening.	Att skaffa arbetsförtjenst åt medellösa kvinnor samt bispringa ålderstigna och sjuka med nödig hjälp.	—	1887 ⁹ / ₇	—	—	17,196	—	En direktion af 10 personer.	
b) Stiftelser och invättningar för barnavård och barnundervisning.									
Flickskolefonden i Enköping.	Att bereda döttrar af stadens iuvånare undervisning i vanliga svenska skolämnen och handslöjd.	Borgmästaren H. W. Carlsson m. fl.	1846 ¹⁶ / ₁₂	—	—	35,968	4,800	En direktion af 4 personer.	
Sällskapet Jultomtarne.	Beklädnad af fattiga barn m. m.	—	1880	12	—	3,713	—	D:o af 8 d:o.	
Slöjdscolepremiifonden.	Beredande af premier i slöjdsolan för gossar.	—	1884	10	10	126	—	Skolrådet.	
Anders Magnus Östlunds fond för fattiga barn.	Inköp af kläder åt fattiga gossar.	—	1883 ⁹ / ₁₀	2	52	1,216	—	D:o.	
Otterska folkskolepremiifonden.	Inköp af böcker åt flitiga och sedliga folkskolebarn.	Stadskassören C. L. Otter.	1886 ²⁵ / ₃	25	25	562	—	Kyrkorådet.	
Arbetsareföreningens i Enköping gifvofond.	Utdelande af premier i stadens småskolor.	—	1885 ³¹ / ₁₂	—	—	254	—	Skolrådet.	
c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.									
Stipendium Afzelianum.	Stipendium vid allmänna läroverket.	Vänner till prosten Afzelius.	1866 ⁴ / ₆	6	120	2,505	—	Rektor och kollegium.	
Bankdirektören I. F. Lemkes stipendiefond.	D:o d:o.	Bankdirektören I. F. Lemke.	1884 ⁴ / ₁	2	50	2,418	—	D:o.	
Emelie Otters fond.	D:o d:o.	Stadskassören C. L. Otter.	1877 ²⁹ / ₅	10	122	3,192	—	D:o.	
Räntmästaren C. E. Wallins d:o.	Beredande af slöjdundervisning åt allmänna läroverkets alumner.	Räntmästaren C. E. Wallin.	1879 ⁴ / ₃	—	65	1,388	—	D:o.	
Dr. Ernst Westerlunds d:o.	Att stödja elementarskolan för flickor i Enköping.	—	—	—	—	3,928	—	Skolans rektor.	
e) Sjuk- och begravningskassor.									
Enköpings stads sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	—	1875 ²³ / ₂	52	1,575	11,696	—	En styrelse.	142)
Handels- och expeditföreningens fond.	D:o.	—	—	—	—	11,264	—	D:o.	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1900 till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
f) Pensionsfonder.									
Lovisa Sofia Holmströms donationsfond.	Pensionering af obemedlade kvinnor m. m.	Lovisa Sofia Holmström.	1865 ⁵ / ₅	5	450	10,000	—	Person utsedd af magistraten.	
Lindholmska donationsfonden.	Beredande af bostadshyra åt änkor efter borgare eller handverkare.	Skomakaren Carl Lindholm och h. h. Fredrika Dorotea Lindholm.	1877 ¹⁸ / ₆	5	—	10,112	4,500	Direktion utsedd af d:o.	
Emelie Otters grundfond.	Åstadkommande af en asyl för gamla fattiga kvinnor. Lifstidspension till f. d. handlande i Enköping eller deras änkor.	Stadskassören C. L. Otter.	1876 ²⁹ / ₅	—	—	7,979	—	Drätselkammaren. Magistraten.	
Lindfeldtska pensionsfonden.		Haudlauden C. E. Lindfeldt.	1892 ¹⁵ / ₁₁	—	—	54,047	—		
h) Andra stiftelser och inrättningar.									
Enköpings husbondeförening.	Verkande för sparsamhet och särskildt för insättningar i kapital- och lifränteanstalt.	Invänare i Enköping.	1889 ¹⁸ / ₃	25	193	1,770	—	En styrelse.	
				Summa	—	154	2,662	179,334	9,300

A n m ä r k n i n g a r.

¹) Till stiftelsen ingå i kronotioende årligen 912.79 kr. — ²) Donationen utgör 2 centner mjöl årligen. — ³) Donationen utgöres af 3 tunnor spannmål, hälften råg och hälften korn, årligen från $\frac{1}{3}$ mantal frälse Blacksta nr 1 i Junkils socken. — ⁴) Donationen är intecknad i Härsta gård. — ⁵) Donationen utgör årligen 12 tunnor spannmål, hälften råg och hälften korn; något kapital har icke öfverlemnats till kommunalnämnden. — ⁶) Kassan hade inga utgifter för år 1900, utan räntan lades till kapitalet. — ⁷) Donationen utgöres af lösen af 3.67 hektoliter spannmål. — ⁸) Sommar- och vinterfoder för en ko åt skolläroren årligen. 150 kr., 4 tunnor spannmål, 2 lass hö och 2 lass halm utgå årligen från Sko gårds säteri. — ⁹) Under 2 gifvarinnans trotjänarinners lifstid lemnas lifränta å 150 kr. åt hvar och en af dem. — ¹⁰) Utgår från Aske gård med 0.825 hl. hvete, 8.24 hl. råg, 7.43 hl. korn, 1,275 kg. hö, 1,275 kg. halm, som lösas efter årets markgångspris af egaren till Aske gård, däri donationen är intecknad. — ¹¹) Något kapital har ej till församlingen öfverlemnats, utan donationen utgöres af en frälseränta från *Andrarums alunbruk* i Skåne, hvilken ränta läser vara af fideikommissuar. Räntan tillhandhålls tills vidare af friherre A. v. Düben i Uppsala. — ¹²) Stiftelseurkund finnes ej, men meddelande om donationen är första gången intaget i kyrkostämmoprotokollet den 29° 1888. — ¹³) Uppgifter om utdelningen ej lemnade. — ¹⁴) Delegareafgifter år 1900 206.40 kr. — ¹⁵) D:o 478 kr. — ¹⁶) D:o 1,413 kr. — ¹⁷) D:o 78.75 kr. — ¹⁸) D:o 392 kr. — ¹⁹) D:o 268.75 kr. — ²⁰) D:o 1,307.50 kr. — ²¹) D:o 87.75 kr. — ²²) D:o 193.25 kr. — ²³) D:o 1,056.50 kr. — ²⁴) D:o 2,108.04 kr. — ²⁵) D:o 436.75 kr. — ²⁶) D:o 2,348.75 kr. — ²⁷) D:o 578.25 kr. — ²⁸) D:o 586 kr. — ²⁹) D:o 133 kr. — ³⁰) D:o 409 kr. — ³¹) D:o 301.25 kr. — ³²) D:o 798.21 kr. — ³³) D:o 505 kr. — ³⁴) D:o 165 kr. — ³⁵) D:o 247.90 kr. — ³⁶) D:o 660.81 kr. — ³⁷) D:o 333.75 kr. — ³⁸) D:o 667.76 kr. — ³⁹) D:o 1,418.62 kr. — ⁴⁰) D:o 139.25 kr. — ⁴¹) D:o 683.50 kr. — ⁴²) D:o 4,975.70 kr. — ⁴³) D:o 708 kr. — ⁴⁴) D:o 970.85 kr. — ⁴⁵) D:o 630 kr. — ⁴⁶) Till lifräntor hafva betalats 46.62 kr. och till skuldens afbetalning 500 kr. — ⁴⁷) Delegareafgifter år 1900 861.14 kr. — ⁴⁸) Fondens ursprungliga ändamål var stiftande af ett barnhus i Uppsala. — ⁴⁹) Räntan lägges tills vidare till kapitalet. — ⁵⁰) Delegareafgifter år 1900 112.46 kr. — ⁵¹) D:o 2,033.41 kr. — ⁵²) D:o 2,043.40 kr. — ⁵³) D:o 1,105.10 kr. — ⁵⁴) D:o 3,616.90

1,381 kr. tillfallit Norrlands nations bibliotek, 1,855 kr. nationen för ränta och amortering af dess byggnadsfond, samt återstoden stipendiaterna. — ¹⁰⁰) Af räntan utgå 3,000 kr. till allmänna pensionsinrättningens hjälpfond, som afser att täcka möjligen uppkommande brist i pensionsinrättningens tillgångar. — ¹⁰¹) För året har ingen kapitalutdelning skett. — ¹⁰²) Räntan utgår till vissa testators släktingar i deras lifstid. — ¹⁰³) Räntmästaren åtnjuter särskildt förvaltningsarfvode med 8 kr. — ¹⁰⁴) D:o d:o med 40.07 kr. — ¹⁰⁵) Premiet för anatomiska preparater utgår med 50 kr.; resestipendiefonden står ännu på tillväxt. — ¹⁰⁶) Räntmästaren, sekreteraren och kamreraren åtnjuta särskilda arfvoden med 15 kr. hvardera. — ¹⁰⁷) Räntmästaren och inspector stipendii åtnjuta arfvoden med 11.24 kr. hvardera. — ¹⁰⁸) Enhvar af stipendiets 4 inspectores samt räntmästaren d:o med 14.68 kr. hvardera. — ¹⁰⁹) Räntan skall jämlikt föreskrift i donationsbrevet innehållas, tills kapitalet vuxit till 25,000 kr. — ¹¹⁰) Stipendierna afse att understödja studiet af den latinska litteraturen samt särdeles dess verskonst. De utgöres dels af 1 s. k. Engebystipendium å 14 tunnor spannmål samt 3 s. k. Yrestastipendier å 24 tunnor spannmål och dels af 1 docentstipendium, som högst får utgå med belopp motsvarande 47 tunnor spannmål, men f. n. är satt till 280 kr. Inspector stipendii eger att under vissa villkor uppbära hälften samt räntmästaren och kamreraren hvar sin fjärdedel af ledigvarande stipendier. — ¹¹¹) Enligt kungl. bref den 9 maj 1890 användas af disponibla räntorna 120 kronor åt en amanuens vid botaniska trädgården och 350 kr. åt en amanuens vid farmakologiska samlugarna. — ¹¹²) Årsräntan utgår till gifvarinnan i hennes lifstid. — ¹¹³) Afkastningen får ej användas, förrän den uppgår till 400 kr. — ¹¹⁴) Universitetets allmänna kassa och räntmästaren tillgodonjuta årligen förvaltningsarfvoden med 6.24 kr. — ¹¹⁵) Räntmästaren åtnjuter särskildt förvaltningsarfvode med 9.50 kr. — ¹¹⁶) Räntan besparas hvart tredje år. — ¹¹⁷) Räntan af kapitalet får användas, först då det uppgår till 10,000 kr. — ¹¹⁸) Med räntans utdelning skall tills vidare anstå. — ¹¹⁹) För att bilda grundfond för ett stipendium uppförde ett sällskap år 1860 Sofokles Antigone i Uppsala. — ¹²⁰) Medlen till fonden hafva insamlats af studentkåren och »Allmänna sången», men för ändamålet disponerats af dr Arpi. — ¹²¹) Utdelades första gången år 1899. — ¹²²) Som denna utdelning ej sker kontant utan i form af kostnadsfria rum, kan ej något belopp utsättas. —

Kr. — ⁵⁵) D:o 4,998-72 kr. — ⁵⁶) D:o 1,910-20 kr. — ⁵⁷) D:o 2,389-59 kr. — ⁵⁸) D:o 256 kr. — ⁵⁹) D:o 1,925-25 kr. — ⁶⁰) D:o 1,702-10 kr. — ⁶¹) D:o 1,858-89 kr. — ⁶²) Räkntan förbehållen viss legatarie under lifstiden. — ⁶³) För året intet utdeladt. — ⁶⁴) Räkntan skall hvarjt fjärde år besparas. — ⁶⁵) Utgår i arrende från fastigheterna Rörby och Luuda. — ⁶⁶) Hvarjt femte års ränta lägges, såsom år 1900, till fonden. — ⁶⁷) Ej utdeladt år 1900. Fyra års räntor bilda det för hvarje gång utgående understödet, femte årets ränta ökar kapitalet. — ⁶⁸) Ännu intet utdeladt af räkntan. — ⁶⁹) Räkntan får ej utdelas, förrän kapitalet genom upplöpaude räntor nått sitt ursprungliga belopp 15,000 kr. — ⁷⁰) Räkntan för år 1900, 874-93 kr., ingår till universitetets allmänna kassa. Afsedda professorens aflöning bestrides numera i likhet med andra professorers. — ⁷¹) Stipendiernas antal och storlek bestämmas af konsistoriet och nationen tillhopa, och utgå f. n. 2 stipendier à 205 kr. och 1 à 190 kronor. — ⁷²) Räkntmästaren och kamreraren åtnjuta förvaltningsarfvode, den förre med 20 och den senare med 10 kr. årligen. — ⁷³) D:o d:o resp. 7-50 och 5 kr. årligen. — ⁷⁴) Räkntan disponerad af fru Hilma Theoria, född Böttiger, och af fröken Elisabeth May under deras lifstid. — ⁷⁵) Af årsanslaget hafva 2,000 kr. utgått till studenthemmet, 1,800 kr. till docentstipendiaten och 892 kronor till studentstipendier. — ⁷⁶) Räkntmästaren och kamreraren åtnjuta förvaltningsarfvode med 20 kr. hvardera. — ⁷⁷) Stiftad genom, på inbjudning af Uppsala studentkår, insamlade medel. — ⁷⁸) Räkntan besparas, tills kapitalet vuxit till 12,000 kr. — ⁷⁹) För året ej utdeladt. Tre års upplupna räntor bilda de pris, som för hvarje gång utdelas. — ⁸⁰) Räkntan utgår såsom lifränta till teatriticis efterlevande man. — ⁸¹) Stipendierättningen åtnjuter ett årligt anslag af 225 kr. från Svenska akademien. — ⁸²) Räkntmästaren och kamreraren åtnjuta förvaltningsarfvode med 5 kr. hvardera. — ⁸³) Stipendiets förnämsta inkomst utgöres af hemmansräntor från Kalmar län, med hvilkas förvaltning och utdelning universitetet ej tager befattning. — ⁸⁴) Donationen eger Norrby hemman, beläget i Vaksala och Danmarks socknar. — ⁸⁵) Räkntmästaren uppbär förvaltningsarfvode med 11-24 kr. — ⁸⁶) Räkntan för år 1900, 639 kr., ingår till universitetets allmänna kassa. Afsedda adjunktarens aflöning har uppgått i annan tjänsteaflöning. — ⁸⁷) Stiftad genom insamling vid universitetets jubelfest år 1877. — ⁸⁸) Räkntan å primitiva kapitalet förbehållen släktinge, som är sonson eller dotterson af donators broder. — ⁸⁹) Af räkntan har Vestgöta nations byggnadskassa erhållit 130 kr. — ⁹⁰) Fondens afkastning användes numera till lönefyllnad åt i tjeunsten yngste teologie professorn, enl. kungl. bref den 1 nov. 1851. — ⁹¹) Stiftad genom insamling; reglemente fastställt den 13 nov. 1878. — ⁹²) Stipendiets inspektor uppbär arfvode med 22-50 kr. — ⁹³) Stiftelsens datum okänd. — ⁹⁴) Räkntan utgår f. n. såsom lifränta till en donators släkting. — ⁹⁵) Årsräntan förbehållen stiftarne under deras lifstid. — ⁹⁶) Af donationen, som år 1895 af Vermlands nation öfverlemnats till förvaltning af universitetet, har, såvidt universitetets räkenskaper utvisa, räntentdelning icke skett. — ⁹⁷) Stipendiets inspektor åtnjuter särskildt arfvode med 7-50 kr. — ⁹⁸) Räkntmästaren och kamreraren åtnjuta särskilda förvaltningsarfvoden med 20 kr. hvar. — ⁹⁹) Af räkntan hafva

¹²³) Testamentet dateradt den 22 juli 1881. Nationen erhöit penningarna den 1 aug. 1884. Reglemente för fonden antaget den 15 maj 1885. — ¹²⁴) Stiftad genom insamling. Donationen står på tillväxt. — ¹²⁵) Årsräntan förbehållen legatarie i dennes lifstid. — ¹²⁶) Räkntan får ej utdelas, förrän kapitalet vuxit till 5,000 kr. — ¹²⁷) Hette förut »Upplands nations teologiska stipendiefond». — ¹²⁸) Stiftad genom insamling till hugfästade af Stockholms nations 250-åriga tillvaro. Reglemente fastställt den 25 februari 1901. — ¹²⁹) Af de ursprungligen donerade två stadsfastigheterna har den ena fått försäljas och utgöres fondens kontanta kapital hufvudsakligen af den härför influtna köpeskilligen. — ¹³⁰) Autalet bisprungue kan ej uppgifvas, då de uti sjukhusets räkenskaper icke särskildt redovisats. — ¹³¹) D:o uti Sättra brunns räkenskaper icke särskildt redovisadt. — ¹³²) Fonden skall tillväxa, tills räkntan förslår till ändamålet. — ¹³³) Årsräntan utgår till en i stiftelsebrevet angifven person i hans lifstid. — ¹³⁴) Fonden leder sitt ursprung från universitetets äldsta tider, då vissa afgifter till kassan anslogos. — ¹³⁵) För angifna ändamålet skall till fonden ingå disponibla räntemedel dels från Math. Norbergs universitetsfond och dels från Akademistatens Lötmedelskassa. Den senare blef under år 1896 öfverlemnad till universitetet. För året har icke något belopp öfverförts från fonden till allmänna pensionsinrättningen. — ¹³⁶) Utbruten ur akademieus fattigkassa, jämlikt det större konsistoriets beslut den 24 mars 1781. Hela denna inrättning har efter Allmänna pensionsfondens tillkomst ställts på indragning och skola, på sätt ett upprättadt gåfvobref den 2 juni 1849 innehåller och såsom af pensionsreglementet inhämtas, alla denna inrättnings tillgångar efter de ännu kvarlevande pensionärens bortgång öfvergå till Allmänna pensionsfondens. Några årsafgifter till denna pensionsfond förekomma naturligen ej hädanefter. — ¹³⁷) Stiftelsen grundad till evärdelig äminnelse af konung Adolf Fredriks kröning, jämlikt Stora konsistoriets beslut den 26 november 1751, och rekonstruerad enligt samma myndighets beslut den 24 mars 1781, då akademistatens s. k. enskilda änke- och pupillkassa därifrån afskildes. — ¹³⁸) Gratialerna utgå till professorernas, bibliotekariens och räkntmästarens änkor, med högst 126 kubikfot säd till hvardera, samt till öfriga tjenstemäns änkor, med högst 94 kubikfot 5 kannor, och äro bestämda i nu gällande utgiftsstaten, af Kungl. Maj:t fastställd den 13 november 1885. Pensionerna utgå af universitetets allmänna kassa och hafva icke särskilda kapital. — ¹³⁹) Dessa anslag äro bestämda i nu gällande utgiftsstaten, af Kungl. Maj:t fastställd den 13 november 1885. Pensionerna utgå af universitetets allmänna kassa och hafva icke särskildt kapital. — ¹⁴⁰) Stiftelsen grundad och fastställd enligt kungl. bref den 12 februari 1849, däruti vissa ändringar sedermera skett, såsom genom kungl. brefven den 12 april och den 30 juni 1876, den 16 oktober 1896 m. fl. Ledamotsafgifterna för år 1900, retroaktivafgifterna inberäknade, uppgingo till 6,458-28 kr. — ¹⁴¹) Stiftelsen grundad och fastställd enligt kanslersbref den 20 mars 1873 och den 29 oktober 1895. Ledamotsafgifterna för år 1900 uppgingo till 162 kronor, hvarjämte det från fattigkassau anslagua beloppet uppgick till 351-50 kr. — ¹⁴²) Delegareafgifter år 1900 1,958 kr.

